

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Nels Anderson

Nels Anderson

Hobo

Evsiz Adamın Sosyolojisi

Hobo

Evsiz Adamın Sosyolojisi

Türkçe Söyleyen: Ezgi Pınar

HERETİK

THE HOBO: The Sociology of the Homeless Man By Nels Anderson. Licensed by The University of Chicago Press, Chicago, Illinois, U.S.A.

© 1923 by The University of Chicago. All rights reserved.

Heretik Yayınları: 55 – Sosyoloji: 20

ISBN: 978-605-9436-23-6

©2017 Heretik Basın Yayın

Tüm hakları saklıdır. Yayıncı izni olmadan kısmen de olsa fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Eylül 2017, Ankara

Editör: Levent Ünsaldı

Türkçe Söyleyen: Ezgi Pınar

Redaksiyon: Levent Ünsaldı – Talha Dereci

Dizgi: İsmet Erdoğan

Kapak: Ali İmren

Heretik Basın Yayın Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

Kültür Mahallesi, Yüksel Caddesi, 41/2, Kızılay, Çankaya, Ankara

Tel: +90 (312) 418 52 00 • Faks: +90 (312) 418 50 00

İnternet Sitesi: www.heretik.com.tr

E-mail: heretikyayin@gmail.com

Twitter: twitter.com/heretikyayin

Facebook: facebook.com/heretikyayin

Tarcan Matbaacılık Yayın San.

Yahyalar Mahallesi İvedik Caddesi No: 417 Yenimahalle-Ankara

Tel: 0312 384 34 35

Nels Anderson

Hobo

Evsiz Adamın Sosyolojisi

The Hobo: The Sociology of the Homeless
Man

Türkçe Söyleyen

Ezgi Pınar

HERETİK

İçindekiler

Phoenix [1961] Baskısına Önsöz (Nels Anderson)	7
Önsöz (Robert E. Park)	21

BİRİNCİ BÖLÜM

Hobohemya: Evsiz Adamın Evi

I. Hobohemya'yı Tanımlamak	27
II. Ormanlar: Evsiz Adam Gurbette	38
III. Ucuz Pansiyonlar: Evsiz Adam Evinde	48
IV. Hobohemya'da Geçinmek	60

İKİNCİ BÖLÜM

Hobo Tipleri

V. Erkekler Neden Evden Ayrılır?	77
VI. Hobo ve Avare	99
VII. Ev Bekçisi ve Berduş	106
VIII. İş	115

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hobo Sorunu

IX. Sağlık	131
X. Evsiz adamın Cinsel Hayatı	140
XI. Bir Yurttaş Olarak Hobo	150

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Hobonun Kendi Sorunlarıyla Başa Çıkışı

XII. Hobohemya Karakterleri.....	165
XIII. Hobonun Entelektüel Hayatı	180
XIV. Hobo Şarkıları ve Balatları	187
XV. Serbest Kürsü ve Açık Forum	206
XVI. Toplumsal ve Siyasal Hobo Örgütleri.....	220
XVII. Misyonlar ve Yardım Kuruluşları	236
Kaynakça.....	249

Phoenix [1961] Baskısına Önsöz

Nels Anderson

Hobo basılabalı 30, kitabı oluşturan malzemeleri toplamaya başlabalı 40 yıl olmuş. Kopenhag Üniversitesi'nde ders verirken, bir dersimi "Hobo"ya adayalı ise çok da zaman olmamış. Benden daha ziyade kitabın nasıl ortaya çıktığından, araştırmanın nasıl yapıldığından bahsetmem istenmişti. İsveç'te geçen çocukluk yılları ve Almanya'da geçen bir 12 yılın ardından babam 1882'de Amerika'ya göç eder. Gelir gelmez bir taşeron yetkilisi onu karşılar ve bir demiryolu projesinde çalışmaya gönderir. İzleyen yıl boyunca, derdini anlatacak kadar İngilizce öğrenene dek ve de Almanca veya İsveççe bilen arkadaşlar edinmek için bir işten başka işe geçer durur. Bu arada bir yere yerleşme çabaları, sadece onun gezginliğini kolaylaştırmaya yarar. Babam, kendini Middle West boyunca oradan oraya dolaşırken bulur; gerçek bir hobo işçi: tarım işçisi, madenci, oduncu, inşaat işçisi ve bir süreliğine de Chicago'da arabacı... Bir kere cesaretini topladıktan sonra, altın arama işi için Black Hills'deki Deadwood'a kadar gider. Babam için işten işe dolaşarak Amerikanlaştığı bu süreç bitmek bilmeyen bir maceradır. Sonraları yük trenlerinde kendi yolunu buluşunu gururla anlatacaktır.

Beş yıl sonra, hizmetçi ve fabrika işçisi olarak çalışmış olan

annemle St. Louis'te karşılaşır. Evlendikten sonra Chicago'ya giderler ve ben sahnedeki yerimi alırım. Ben daha bebekken babam Spokane'de çıkan büyük bir yangın hakkında duyum alır. Bu kaçıramayacağı bir fırsattır. Spokane'in duvarcılara ihtiyacı olacaktır ve 1889'da batıya taşınırız. Spokane tam da *Batı*'dır; burada bol miktarda toprak ve iş vardır. Babam Spokane'den çok uzak olmayan bir işçi yerleşkesinde ikamet eder. Annem, iki küçük çocuğu ve bir müddet sonra doğan bir üçüncü çocukla bir kulübede yaşar; tavuklara ve bahçeye bakar. Babam şehirde çalışır ve eve hafta sonları at sırtında gelir. Bu düzen pek de tatmin edici değildir, arazi satılır ve ailem yine kapalı bir vagona Idaho, Lewiston'a göç eder. Burada babam Nez Perce bölgesinde yerlilere ait topraklarda çiftçilik yapma fırsatı bulur. Burası da tatmin edici olmaz ve aile Lewiston'a taşınır. Burada babam güzel bir ev, ilk evimizi inşa eder. İyi maaşı olan işlerde düzenli çalışır. Ancak ailesinin yerleşeceği, kök salacağı bir arazi ister; bunun üzerine bir vagona ve geceleri çadırda uyuyarak Idaho'daki Teton Havzasına varılır. Teton havzasının zengin arazileri vardır ama okulu yoktur. Her şey satılır ve şehirden ayrılalı on yıl olmadan Chicago'ya geri dönülür. Chicago onları hayal kırıklığına uğratar. Evet, babam iş bulur, fakat ücret yeterli değildir. Hobohemya'nın² kıyısında en kötü evlerde yaşamak zorunda kalırız. Ve ben sokaklarda, dükkânlarda ve daha sonra da çalışacağım birçok yerde gazete satmak durumunda kalırım. Evde sürekli bir hastalık vardır. Chicago'da dünyaya gelen bir bebeğimiz birkaç ay sonra ölür. Babam çiftlik hayallerini sürdürür.

Teton Havzasını terk ettikten sonra, üç yıldan az süre içerisinde Michigan'da kiralık bir çiftlikte yaşamaktaydık. İki yıl sonra, 1903'te o civarda kendi çiftliğimize sahip olduk. Annem buraya "mola yeri" adını verdi. Evlendiğinden bu yana geçen 16 yıl içerisinde ondan fazla sefer eşya toplamış ve taşınmıştı;

1 Nez Perce bölgesi, Nez Perce savaşı sonrası yerlilere ayrılan arazidir.

2 Türkçe Söyleyen Notu [T.S.N.]: Hoboların Chicago'da ekseriyetle bulunduğu yer, mahalle.

bu göçebelik süresi boyunca 12 bebek dünyaya getirmişti. Michigan'daki çiftliğe yerleştirmişti dokuz tanesi hâlâ hayattaydı. Babam da bir daha taşınmamak konusunda hemfikir ve burayı da aslında annem için yapmıştı. Misafirler geldiğinde eğer babam hikâyesini anlatmazsa, annem kendi hikâyesini anlatırdı. Babam sıklıkla Amerika'da bir ahmağın bile nasıl yolunu bulacağını anlatırdı. İzlemiş olduğu yolu kendince bir macera olarak görmekteydi, Walt Whitman'ı³ hiç duymamıştı, ama yola dair düşünceleri onunkilerden hiç de farklı değildi.

Artık gezmeyi bırakmıştı, kendini toprağa kök salma hayaline vermişti. Tüm çocuklarını bir çiftliğe yerleştirecekti ve her bir Anderson orada dünyaya karşı birbirine kenetlenmiş olacaktı. Sonuçta, çocuklarından yalnızca ikisi çiftçi ve onlar da ancak bir süre göçebe yaşıdıktan sonra çiftçi oldular. Dört oğlu farklı kariyer izlemeden önce göçmen işçilik yaptı. Üç kız kardeşim de evden ayrıldı ve bir yere yerleşmeden önce onlar da biraz göçebe yaşadılar. Ancak ailenin hiçbir üyesi ayyaş, kumarbaz veya avare olmadı. Hepsisi kendi ayakları üzerinde duran meslek sahibi insanlar oldular. Bu anlamda annem ve babam başarısız sayılmazlar. Bense liseyi bıraktım ve Illinois'nin merkezinde katır sürücüsü oldum. Sıradan bir adamın kazanacağı parayı kazanıyordum ve bir mesleğim olduğunu hissediyordum; katır sürücülerinin gurur listesine girmenin yanı sıra, hobo işçilerden seçme bir gruba dâhil olmuşum. Santa Fe demiryolunu Chicago'dan Kansas City'ye kadar çift hat yapmak için genişletmemiz gerekiyordu. Birkaç kilometrelik her bir bölüm boyunca tesviye kampları vardı. Çadırlarda yirmi katırla birlikte kaldık. Günde on saat, haftada altı gün çalışırdık.

Bir sürü iyi adamdan oluşan grubumuzda en kıdemlimiz Bodur Carroll'du. Bodur Carroll, "hobo"nun benim için anlamını sembolize eden kişi olmuştur. Batı'da katır süren bu adam bütün büyük demiryolu inşaatlarında ve kanal kazma işlerinde çalış-

3 T.S.N.: Kendisi de gezici bir yaşama sahip olmuş ünlü ABD'li şair.

mişti ve Missisipi boyunca setler inşa etmek konusunda her şeyi bilirdi. Maden arayıcılığı, posta arabası sürücülüğü yapmış ve Coxey Ordusu'nda⁴ protestolara katılmıştı. İyi bir işçi ve iyi bir hikâye anlatıcısı olan Bodur'un tek zayıf noktası sert içkiye karşı dayanıksızlığıydı. Dört yıl sonra, onunla Montana'da karşılaştığımızda sağlığının kötüleştiğini gördüm. Bir demiryolu tünelinekindeki dinamit işini bitirmişti, parası bitmişti ve kazancını içkiye harcamaktan kurtuluyordu. Düzlüğe, Pasifik kıyısındaki dağlara çıktığını söyledi. Başka bir anlamda gerçekten düzlüğe çıkıyordu, ama benim için hâlâ bir kahramandı ve ona para vermekten ve trene binip gittiğini görmekten gurur duydum. O grupta başka iyi isimler de vardı: Çok az konuşan, ama hakkında birçok hikâye anlatılan Siska Bill, Kansalı Dick, Sarı Kid, Memphis'li Joe ve her biri kendine özgü diğer karakterler.

Mesleğinin teorisini okulda öğrenen bir öğrenci gibi, ben de hobonun şehirde nasıl davrandığını veya davranması gerektiğini, yük trenlerinde oradan oraya nasıl gezdiğini, tren görevlileri ve demiryolu polisinden nasıl kaçtığını ve nasıl iş bulduğunu öğrendim. Ancak kendime ait bir deneyimim yoktu ve altı aylık bir donanım sürecinden sonra hâlâ bekleyerek utangaç davrandığımı fark ettim. Hoboların "ev bekçisi" dedikleri biri olmuştum. Bu etki altında, sadece birkaç günlüğüne Chicago'ya gittim. Santa Fe ekibinde çalışan biriyle karşılaştım. Parasını kaybetmişti ve Chicago, Milwaukee ve St. Paul demiryolu boyunca çalışmaya hazırdı ve sonrasında bu yol Güney Dakota, Montana, Idaho ve Washington'dan Pasifik'e uzayacaktı. Bu son büyük Amerikan demiryolu projesiydi ve sonrasında farkına vardığım üzere bu tarz işleri yapan hobolar için son bir toparlanma anlamına geliyordu. Bir ay boyunca, Güney Dakota'daki bu yolda çalıştım. Katır sürücüsü olarak iş bulacağım Montana'ya gitmeye karar

4 T.S.N.: Coxey'in Ordusu, başını Ohio'lu işadamı Joseph Coxey'nin çektiği, Birleşik Devletler'deki işsizlerin bir protesto yürüyüşüdür. 1894'te, o zamana kadarki en büyük dört yıllık ekonomik bunalımın ikinci yılında gerçekleşmiştir.

verdim. Bundan sonraki işim bir demiryolu hattında sürücülük oldu. Bir yıl geçmeden, kerestecilikte ve bir madende çalıştım ve bir dört yıl daha deneyim peşinde geçti. Yük trenlerini ve hatta yolcu trenlerini kullanmayı öğrendim. El becerimi birçok farklı işte sınadım. İçkiye para harcamadığım halde, kendimi birçok kez beş kuruşsuz buldum. Bu işleri farklı bir hoboluk deneyimi elde etmek için kullandım, sokaklarda dilencilik yapmak veya evlerden yiyecek dilenmek gibi deneyimler. Evden ayrıldıktan yaklaşık beş yıl kadar sonra, Los Angeles'a gitmeye karar verdim ama bu biraz zor görünüyordu. Gece vakti iki kere trenden indirildim fakat her defasında geri binmeyi başardım. Üçüncüsü Utah Nevada hattına yakın تنها bir istasyondur. İstasyon şefi bana biraz su verdi ve ikilememi söyledi. Bir sonraki su deposu 7 mil uzaklıktaydı. Su deposu istasyonuna ulaştığımda, istasyon şefi ortadan kaybolmam konusunda beni uyardı. Los Angeles'a doğru beş mil daha ilerledim ve dört çiftlik evinin olduğu küçük bir vadiye geldim. Yola yakın bir çayırda ot biçen bir adam gördüm. Ondan iş istediğimde yanıtı olumsuzdu, fakat akşam yemeği için beni evine götürdü. Ertesi gün ona ot biçmede para istemeden yardım ettim ve 20 mil uzaktaki Utah'ta bir iş olduğunu öğrendim. O çiftlikte, işlerin çeşitliliğini sevdim. Aileden biri gibiydim. Kendimi okula dönmek için ikna edilirken buldum. İzleyen birkaç yılda, okul veya iş yüzünden uzakta olsam da o çiftlik benim evim oldu. Lise, çiftlikten pek uzak değildi. Madenlerde oduncu, demiryollarında bakım veya inşaat işçisi olarak çalıştım. Diğer öğrenciler de koyun güdererek, çiftliklerde ve ambarlarda çalışarak para kazanıyordu. Ben ise göçebe işçiliğimle çok daha fazla para kazanabiliyordum. 1912'den 1920'ye kadar dört yıllık liseyi ve Brigham Young'daki bir üniversiteyi bitirmeye yoğunlaştım. Öğrenmek sürükleyici ve merak uyandırıcı olsa da ileride hukuk çalışabileceğime dair belirsiz bir düşünceden başka bir hedefim yoktu. Ekonomi ve sosyoloji bölüm başkanını John C. Swenson hukukta mutlu olamayacağımı söyledi ve sosyoloji çalışmamı tavsiye etti. Dönemin en dinamik sosyoloji

merkezi Chicago Üniversitesi'ydi ve Chicago'ya gitmek benim son yük treni kullanma deneyimim oldu. Chicago'da hayatımı kazanacak yeni bir yol bulmalıyım. Bir şehre nasıl girilir çıkılır biliyordum ama daha önce hiçbir şehirde çalışmamıştım. İş bulmak üst düzey bir akademik yaşama uyum sağlamaktan daha kolaydı ve bunun için az zaman vardı. Derken zamanım üzerinde beklenmedik bir talep ortaya çıktı. Her ders için bir dönem ödevi hazırlamam gerekti ve bu alan araştırması ve bolca okuma anlamına geliyordu. Hoboyu tanıyordum, onun çalışma düzenini ve kent yaşamını biliyordum ve iki derste hocaların çok az bildiği bu dünya hakkında ödev yapmama izin verildi. Bu ilk çalışmalar iyi karşılandığı için başka olanakların önü açılmış oldu. Chicago'daki evsizler sorunuyla ilgilenen insanlarla karşılaştım. Hoboyu hiç bu şekilde düşünmemiştim ama Hobohemya'da, Chicago'daki habitatında, gerçekte evsizlerin arasındaydı. Evsizler ve avarelik problemi hakkında kitaplar, raporlar ve makaleler okumaya başladım. Hiçbiri hoboyu benim onu bildiğim gibi ele almamıştı. Evsizlerin ve kimsesizlerin doktorluğunu yapan Ben L. Reitman'ı duydum. Reitman, bir gazetede sağlık köşesi yazarı olan Dr. William A. Evans'ın ilgisini çekmemi sağladı ve o da bir çalışma başlatacak kadar para verdi. Bu gelişme birkaç ay boyunca zamanımı araştırmaya adamamı sağladı. Bu başlangıçtan sonra diğer destek de Sosyal Kurumlar Chicago Konseyi ve Laura Spelman Rockefeller Fonu'ndan geldi. Bir araştırmacının yapması gereken hazırlıklar olmadan kendimi bir araştırmamanın içinde buldum. Yöntemim hakkında soru sorulsaydı yanıtlayamazdım. Araştırma çabalarımda, heba edilemeyecek iki kaynağım vardı: Mülakata yatkınlığım ve gördüklerimi ve duyduklarımı kaydetme kabiliyetim. Yine de, master programına girmek için geçmem gereken mülakatta bana sorulanların büyük kısmını yanıtlayamamıştım. Görünen o ki, bazı yanıtlarım hocaları eğlendirmişti! Karar için odaya geri çağırıldığımda, Profesör Albion W. Small sokağı işaret ederek şöyle dedi: "Senin oradaki sosyolojin bizim yaptığımızdan daha iyi; sense işin buradaki kısmını bilmiyorsun

ve sana bir şans vererek seni yüksek lisansa kabul etmeye karar verdik". "Hobo"nun hikâyesine dönecek olursak, Madison'a yakın Halstead Caddesi'nde, Hobohemya'nın kalbinde bir oda tuttum ve araştırmama devam ettim. Chicago Üniversitesi'nden Profesör Robert E. Park ve Ernest W. Burgess'in rehberliği daha çok dolaylı bir rehberlikti.

Park'tan hatırladığım tek ders: "Sadece gördüğünü, duyduğunu ve bildiğini bir gazete muhabiri gibi yaz". Sonunda çalışmama ilgi gösteren çeşitli Chicago ajansları için de raporlar yazdım. Bir sürü "hikâyem" vardı ama bunları nasıl metne dökeceğime dair bir fikrim yoktu. İlk iş malzemelerime belirli bir düzen vermektir. Yazdıklarımı Park ve Burgess'e incelemeleri için gönderdiğimde kendimden pek de emin değildim çünkü bana biraz sıradan, edebi olarak zayıf ve biraz da çıplak görünüyorlardı. Fakat övmek konusunda genelde ağırdan alan Park, bu çalışmayı okumak için başka bir işi kenara bıraktı ve bilgim olmadan, hatta böyle bir ihtimal aklımdan dahi geçmezken metnimin üniversitede basılmasıyla ilgilendi. Yıllar sonra bir alan araştırması yöntemi olarak "kontROLSÜZ katılımcı gözlemcilik" hakkında yazan Pauline V. Young, okuduğunuz cümlelerin yazarını, yani beni, "Hobo hayatının yolda, ormanda, pansiyonlarda, Hobohemya'da, işte ve Chicago Hobo Koleji'ndeki' samimi bir katılımcı gözlemcisi" olarak tanımlar. "O [Anderson] çok uzun bir süre kendisini hobo hayatı ile tanımlamıştır ve hoboların gizli yaşantısının içine yakından bakmıştır ve bu, onun toplumsal ve zihinsel mesafeleri gerçek bir katılım aracılığıyla ortadan kaldırmasıyla mümkün olmuştur" demiştir.⁶ Bu övgüyü değerli bulsam da bir yanıt vermeliyim. Hobo yazıldığında hem Dr. Young hem de eşi Chicago üniversitesinden meslektaşlarımdı. O dönemde ne o ne de ben "katılımcı gözlemcilik" kavramını duymuştuk; bununla

5 T.S.N.: İleride de göreceğimiz üzere, zengin bir hayırsever tarafından kurulmuş olan ve hobolara yönelik çeşitli dersler veren bir özel girişimdir.

6 Pauline V. Young, *Scientific Social Surveys and Research*, New York: Prentice-Hall, Inc., 1951, p. 203.

beraber bu tip araştırmaların Chicago'da popülaritesi artmaktaydı. Kısacası bu yöntem, çalışmamda içtenlikle izlenmiş olsa da kavramın genel anlamında değildi. Diplere inmedim, kendime orada bir rol biçmedim ve sonrasında tozları temizlemek için de oradan çıkmadım. Ben o sıralar daha ziyade hobo dünyasından çıkma sürecindeydim. Bir hobo ifadesi kullanacak olursak, kitap yazmak "geçinmenin", oradan çıkış aşamasında hayatımı kazanmanın bir yoluydu. Araştırmaya başlamamdan önceki rol benim için tanıdıktı. Sosyoloji ve üniversite hayatı alanında ise yeni bir role geçiyordum. Muhtemelen bugün hoboyu, kitabın ilk basıldığı 1923'te olduğundan daha iyi anlıyoruz. Örneğin bugün sınır oluşturma'nın⁷ ne olduğuna dair daha fazla fikrimiz var ve hobonun sınır oluşturma sürecindeki rolü daha net görülüyor. Artık hoboyu bir sorun olarak düşünmek durumunda değiliz, çünkü neredeyse yok olmak üzere. Hâlâ evsizler var, ama hobo tarihin kıyılarına itilmiş durumda. Onun emsallerini Avusturalya gibi başka yeni ülkelerde görmek mümkün ama Amerikan hobosu nadir bir örnektir. Öte yandan ben burada genel bağlamda "hobo"yu inceleyeceğim, tipik bir hobodan söz edeceğim. İlk gözlem onun Amerikalı olduğudur. Hobolaşan yabancılar çoğunlukla İskandinavlar ve Almanlardır veya İngiltere adalarından gelenlerdir. Hobo-yurduna girenlerin büyük çoğunluğu 10 yıl içerisinde oradan çıkarken, yabancı doğumlular er ya da geç yerleşik bir forma geçerler. Hobolar kovboyların Amerikalı olması kadar Amerikalıydılar. Kovboy da tarih sahnesine hobo ile aynı nedenle çıkmıştır: Emek piyasasında ona ihtiyaç doğması. Kovboy bir hobo türüdür. Ve hobo nadiren cahil bir insandır. Hatta cahillik kent ve kır işçilerinde yüksekken, hobo bir gaze-

7 T.S.N.: Burada özgün bir anlamı olan "frontier" kavramına karşılık gelmek üzere sınır oluşturma ifadesi kullanılmıştır. Bir süreç olarak "American Frontier" hareketi İngiliz sömürge yerleşimleriyle başlayan ve son eyaletlerin içerilmesiyle 1912'de sonlanan Amerikan genişlemesine ve büyük ölçüde de ulusal sınırların oluşması sürecine tekabül eder. Hobolar bu hatlar boyunca, özellikle de demiryollarındaki çalışmalarıyla fiziksel olarak bu sürecin etkin bir bileşenidirler.

te okuyucusu ve spor sayfalarının ateşli bir takipçisidir. İşçilerin birçoğundan daha yüksek bir kozmopolit ilgisi ve zihinsel merakı vardır. Görünen o ki, hobo tarzı hayat ciddi şekilde seçicidir. Onun sürdürülmesi bir işten diğerine geçme ve bir yerden başka bir yere hareke etme kapasitesini gerektirir. Farklı ve yeni aletlere, makinelere, işlere ve yeni yerlere uyum sağlamak onun için göç etmenin normal bir sonucudur. Bu beceriklilik daha geniş alanlara açılan tüm hobolardan beklenir.

Hobonun şu anki işinde değilse bile bir sonraki işte azmederek para biriktirmeye başlama iddiası sıradan bir durumdur. Bir işten ayrıldığında ve parasını alarak şehre gittiğinde parasını dikkatli harcamak konusunda kararlı olmuştur. Kıyafetler alacak, güzel yemekler yiyecek, temiz bir odada uyuyacak ve ağır takılacaktır. Biraz okuyacak, birkaç gösteri izleyecek ve top oyunlarına gidecektir. Sadece birkaçı bu güzel niyetleri hayata geçirebilmiştir, özellikle de ilk durakları bir bar olduysa. Genelde hobonun tüm birikimleri ikinci günde bitmiş olur. Bunu birkaç günlük dilenme dönemi ve sonrasında yeni bir iş arayışı takip eder. Çok az hobo boş zamanların nasıl kullanacağını öğrenmiştir.

Dünya Sanayi İşçileri (The Industrial Workers of the World-I.W.W), Chicago Hobohemya'daki genel merkezleriyle, uzun süre hobonun örgütsel etkinliği olagelmıştır. Bu sadece kısmen doğrudur. Evet, birçok hobo kırmızı üyelik kartı taşır, ama büyük çoğunluğu da taşımaz. Bu, hobonun bir işçi birliğine karşı olduğu anlamına gelmez, ama o, kontrolü uzakta olan bir örgüt içerisinde kendisini rahat hissedemeyecek kadar bireyseldir. I.W.W örgütçüleri gruplar halinde hasat zamanı yük trenlerini gezer. Kırmızı kartı olmayan herkes atıldığı için, birçok hobo güvence olarak bir kırmızı kart almış ama sonrasında atmıştır. Muhtemelen aynısını bir sonraki yıl yine yapmışlardır. Ve muhtemelen hobo bilincinin kitlesel olarak kendini ifade etmesi 1893 krizini izleyen Coxey Ordusu yürüyüşünde olmuştur. Sınır oluşturma dönemindeki ekonomik krizlerde hobolar kalkınma projelerinde istihdam edilmişler ve genellikle de ilk önce onlar

işten çıkarılmışlardır. Washington'a gitmek için harekete geçen bu işsizler ordusu Uzak ve Orta Batı'dan gelmiştir.

Chicago Hobohemyası birkaç meşhur ana kollarından biridir. Benzeri St. Louis, Kansas, Minneapolis ve diğer batı şehirlerinde de bulunur. En büyük demiryolu merkezi olarak Chicago, en büyük Hobohemya'ya sahiptir. New York'taki benzeri Bowery'dir, ama ara sıra bir hobo o kadar doğuya gitse de, Bowery aslında bir hobo mekânı değildir. Hobohemya'da, uzak işler ayarlayan özel istihdam bürolarının çok sayıda olması gibi, yardım dernekleri de Bowery'de bir hayli çoktur. Hobohemya, hobonun para kazandığı veya kaybettiği ve yollarda yeniden başladığı en büyük iş piyasasıdır. Orada hobo, avanağın birini bekleyen bir güruhla karşılaşır: Dilenen veya borç isteyen beleşçiler, kumarbaz ve hilebazlar, pezevenkler ve hırsızlıkla yaşayan çeşitli "kapkaççılar". Bir torbacı bile kolaylıkla bulunur, çünkü herhangi bir hobo uyuşturucuya açıktır. Aynı yapışkan güruh Bowery'de de bulunabilir, ancak Hobohemya'da çok daha fazla para vardır.

Hobonun yediği, uyuduğu veya imana geldiği Hobohemya mekânlarına burada herhangi bir şey eklemeye gerek yok. Bu mekânlar hobo orada olsun ya da olmasın varlığını sürdürür. Ancak bu kitaptaki tanımların 1921 ve 1922 tarihlerine ait olduğu akılda tutulmalıdır. O dönemde Hobohemya daha parlak ve canlıydı... Hobo olmayan işçiler dahi akşamları vakit geçirmek için oraya giderdi. Hobohemya'da, herkesin istediğiyle iletişime geçebildiği dostça bir anonimlik içerisinde bir tür şehir merkezi atmosferi yakalanırdı.

20 yıl boyunca "Amerikan Hoboları Şirketi"nin itibar sahibi bir üyesi olarak "Yolların Şövalyesi" kartını taşıdım. *Hobo*'nun yazarı olarak, Yüksek Şövalye Jeff Davis, "Kral ve İmparator" tarafından onurlandırıldım. Ama belki de Amerikan hoboları arasında liderlik rolü gibi bir şeyi elde eden tek kişi Jacob S. Coxey'di. İşsizlere Washington'a kadar önderlik eden Coxey bir

“General”di ve hiçbir zaman bir kral addedilmedi. Onu tanı-
gımda o yaşlı haliyle “General” olarak adlandırılmayı sevdiği çok
açıktı. Belli ki, hayatının renkli bir dönemi idi.

Son olarak, “yolculuk tutkusu”yla ilgili bir iki kelime ede-
cek olursam kavram, avarelik üzerine yazan Alman uzmanlardan
gelmektedir. Şu an kaynağı bulamıyorum ama sanırım seyahat
dürtüsü (dromomania) kavramını ilk olarak bir Fransız yazar
kullanmıştı. Her iki terimin de kronik gezginliği, bir tür patolo-
jik durum olarak varsaydığı görünüyor. Her iki terim de hareket
halinde olmaya ve yolların çekimine kapılmaya dair doğuştan
gelen bir dürtü olduğunu varsayıyor. Robert W. Service ’nin yaz-
mış olduğu gibi: “Hoboların laneti onlardaki çingene kanıdır;
durup dinlenmek nedir bilmezler”. Bilimden şiire, gezginliğe
dair bu türden açıklamalar hep tekrar edilir. Ancak hobonun
hareketliliğini açıklamak için yolculuk tutkusu terimini kulla-
nırsak dahi, başka türden hareketlilikleri de açıklamak gerekir.
Amerika sahnesinde hareket halinde olmak bir zorunluluktur,
aksi halde sınırlarımız hâlâ boş ve bakir olurdu. Bu, hobo için
gerçek bir servettir. Amerikalılar sınır oluşturma hareketinden, doğal kaynaklara el koyma
hamlesinden fazlası olduğunu biliyorlar. Birincisinin bir yirmi
yıl kadar ardından batıya doğru ilerleyen ikinci bir sınır oluşturma
hareketi daha vardır ve demiryollarının yapım dalgasını takip
eder. Kasabaların ve şehirlerin kurulması ve topraktan, orman-
lardan ve madenlerden elde edilen doğal kaynaklardan faydalan-
mak için gerekli temel endüstrilerin oluşturulması bu dalga-
nın temel özellikleridir. Bu ikinci sınır oluşturma hareketi dağınık
olan yerleşim alanları arasındaki boşlukların doldurulmasını ve
nüfus dalgasını beraberinde getirmiştir. Aynı zamanda, araziye
yerleşmeyen ama kasaba ve şehirlerde endüstriyel işler bulan
göçmen akınlarını da. Bir süre boyunca düşük ücretlere ve uzun
çalışma saatlerine rıza gösterilir. Yoksul gecekondu dolar. İlk
sınır oluşturma dalgası 1850 civarı Pasifik’e ulaşırken, ikincisi
30 yıl sonra gerçekleşmiştir. İlk 1890 civarı biterken, ikincisinin

yayılması 1920'de durmuştur. Tüm bu yayılmalar, sınır oluşturma hareketinin şaşırtıcı keşiflerinden, romantik maceralarından ve meydan okumalarından biridir. Kereste ve çiftlik arazileri silip süpürülürken geniş maden arazilerinde hak iddia edilir. Ve bu insanlar, kendi adlarını taşıyacak şehirler dahi kurmuşlardır.

Batıya doğru gidildiğinde bu dalgalar eğlence ve macerayı çok, refahı ise pek seyrek bulur. Büyük çoğunluğu başkaları için çalışmıştır. İnsanlar çalışır ve yataklarını sırtlarında taşıyarak seyahat ederler. Bunlar ilk hobolardır. Demiryolu inşaatı başladığında ve farklı inşaat firmalarına ihtiyaç olduğunda sayıları artar. Genellikle işçi arzının olmadığı yerlerde çalışırlar. Gerçek bir hobo, bir işçi olarak, bir iş sahibi olmak için her yere gitmeye hazırdır ve aynı zamanda hemen bir sonraki işini düşünür. Onun bu aradaki rolü bu iki sınır oluşturma hareketi ile ilintilidir. İlkinden sonra tarih sahnesine çıkan hobo, ikinci sınır oluşturma dönemi kapanırken sahneden ayrılmıştır. Onun tüm bu dönemlerdeki rolünü kestirmemiz çok da kolay değil. Hobo yazıldığında, bahsettiğim türden bir işgücüne olan talep bitmekteydi. Göçmen işçilere hâlâ ihtiyaç vardı ve dolayısıyla mesela tarımda hobolar halen vardı ama diğer alanlardan çekilmişlerdi. Artık Hobohemya'ya ait değiller.

Daha fazla insanın toprağa yerleşmesiyle, büyük çiftlikler kaybolmaya başladı. Göç eden kovboyun geniş imparatorluğu binlerce parçaya ayrılmıştır. Hareketli bir işgücüne yaslanan maden kampları, buralara yürüme mesafesinde kalıcı işgücü arzının olduğu maden şehirlerine dönüşmüştür. Aynısı eski tip kereste kampları için de geçerlidir. Belirli bir takım mevsimlik işler ise teknolojik değişimle ortadan kalkmıştır. Tahıl tarlalarındaki hasatların çeşitliliği her yaz mevsiminde hasadı azaltmıştır. Mahsulleri taşımak için ekstra işçiler hâlâ gerekmekte, ancak talepler eskisinden çok daha zorlayıcı olmaktadır.

Hobo, hareketli olma geleneğinin temsilcisidir. Uzaktaki işler hep onu çağırır ve eğer hiçbir iş onu çağırmazsa o, iş aramak

için gider. Bir yerden başka bir yere giderken demiryolunu kullanır. Karayolu seyahati yayalar içindir. Yürümek zorunda kalırsa da raylar boyunca ve sadece bir yük trenini bekleyeceği bir sonraki su deposuna kadar yürür. Otomobil ortaya çıktığında, hobo da kaybolmaya başlamıştır. Otomobille hareketlilik kaybolmaz, ama daha fazla insanın daha fazla hareket halinde olmasını sağlayan başka bir biçim alır. Artık bir zamanların göç eden adamı gibi, şimdilerde göç eden tüm bir aile, belirgin bir olgudur; hareket etme tarzı daha karmaşık bir hal almıştır.⁸

Şüphesiz Amerikalılar Batı toplumlarının en hareketlisidir. Konut bakımından hareketli bir toplumdur, sürekli olarak bir evden diğerine taşınırlar. Bir yerden bir yere, şehir ve ülke arasında, şehir ve banliyö arasında, şehir ve şehir arasında ve bölge ve bölge arasında oldukça hareketlidirler. Mesleki açıdan da en hareketlisi onlardır, bir işten diğerine, bir iş kolundan diğerine geçerler. Toplumsal olarak da en hareketli onlardır, bir toplumsal sınıftan diğerine aşağıya veya yukarıya doğru gider gelirler. Hobo bu gelenek içinde hareket eder durur ve onu yeniden yaşatır. Diğer taraftan, Hobohemya sakinlerinin neden neredeyse kadınsız yaşadıklarını merak ederek, bunun nedenlerini listelemeye çalıştım. Birtakım kişiler hakkında sorular sordum: Kim oldukları, ne yaptıkları veya geçmişte ne yaptıkları, onları o bölgeye yönlendiren koşulların ne olduğu. Oraya gelişlerinin ve orada kalmalarının belirli bir mantığı olup olmadığını anlamaya çalıştım. Onları oraya getiren yolu ve olaylar zincirini izlemeye çalıştım. Her birinin Hobohemya'ya farklı bir yoldan geldiğini fark ettim. Bu durumların her birinde, Hobohemya'ya varış öncesi bir dizi olaylar yaşanmıştı (yenilgiler veya hayal kırıklıkları). Bazıları için burası ara bir istasyonken, bazıları için de yeni bir başlangıç noktasıydı.

Karmaşık ve rekabetçi modern hayat tarzında, Hobohemya,

8 Nels Anderson, *Men on the Move* (University of Chicago Press, 1938). Bu yeni tür bir göçebelik hakkında bir çalışmadır, ama genellenmesi zordur çünkü sadece Büyük Buhran'ın neden olduğu iç göç ile ilgilenmiştir.

sakinlerine farklı bir amaç sunar. Bazıları bir gecekondu bölgesi olarak Hobohemya'nın ortadan kaldırılmasını önermiştir, ancak hoboları Hobohemya gibi bir yerde buluşturan yollar nihâyetinde ortak bir alanda sonlanacaktır. Hobohemya, benim tanımlamaya çalıştığım haliyle, çok büyük bir çeşitliliğe sahipti. Bunlar az çok sınıflandırılabilir ve ben bunu yapmaya niyetlendim, ama esas ilgim hobonun kendisiydi. Hobo, 1921-22'de hâlâ sahnede olan önemli bir figürdü. Bölgenin önemli bir unsuruydu. Hobohemya'yı kurmadı belki, ama ona özgün bir kozmopolitan değer kattı. O alanı kullanırken, ona renk ve hayat getirdi. Zamanında tam olarak anlaşılamasa da, bugün artık açık ki, hobo sahneden çekilmekte. Bu tam olarak Jacob S. Coxey tarafından anlaşıldı; bana bir keresinde Madison Sokağı boyunca yürürken, "eskiler artık burada olmayacak" demişti, ama o zaman bu laf bana o kadar anlamlı gelmemişti. Otuz sene önce onun ordusunu oluşturmuş tipleri düşünerek konuşuyordu elbette. Hobo yoluna devam etti ve bu önsöz benim ona ithafımdır. Eksiklikleri ne olursa olsun, ki bunları çok iyi biliyorum, hoboyu sınır oluşturma döneminin kahraman figürlerinden biri olarak gösterdim. Onun çalışması ve yardımıyla demiryolları inşa edildi, ücradaki madenler işler hale getirildi ve uzak taşrada şehirler kuruldu.

Önsöz

Robert E. Park

Bu kitabın kent toplumu ve kent hayatı hakkındaki çalışmalar serisinin ilki olması hedeflenmiştir.⁹ Toplumsal ve müşterek hayatımızın eski bildik sorunları -yoksulluk, suç vb. - modern kent koşulları etkisinde yeni ve değişik biçimler alıyor. Miras aldığımız gelenek, görenek ve tüm kadim toplumsal ve siyasal mirasımız -insan doğasının kendisi bile- modern kentsel çevrenin etkisiyle değişti ve değişmekte. Durmak bilmeyen yaradılışı ile sınır çadırlarına öncülük eden adam modern kentte bir evsiz -bir hobo ve bir avare- oldu. Biyolojik açıdan bakıldığında, bir lider ile bir hobo belki aynı yaradılıştandı, toplumsal özellikleri bakımından ise birbirlerinden epeyce farklılar. Kent, insanın dünyayı kendi isteğine göre şekillendirme çabasını, insanoğlunun emeğinin ve zekâsının ürünü olan diğer ürünlerden çok daha fazla göz önüne seriyor. Ancak kent bir kere yaratıldığında, insan kendisinin dayattığı amaçlara ve o yapıya uymak zorunda kalıyor. İnsanın

9 Editör Notu: Anderson bu çalışmasını (1922-1923), Chicago Sosyal Yardımlar Konseyi, Evsizler Komitesi tarafından sağlanan bir finansman kapsamında Chicago Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirmiştir. Çalışmanın orijinal versiyonu ve ilk baskısı, Ek kısmında, o dönemin önceliklerini yansıtan ve finansmanı sağlamış Evsizler Komitesine sunulmak üzere tasarlanmış bir "acil eylem" planı ve tavsiyeler dizisi de içermektedir.

kenti meydana getirdiği doğruysa, kentin bugün, insanı meydana getirdiği de doğrudur. Bu, kırsal akılla karşılaştırdığımızda, kent diye adlandırdığımız olgunun muhakkak ki bir parçasıdır. Her halükarda, bir toplum araştırmacısının ilgisini çeken sorun ve süreçlerin hepsi veya bir kısmı şu iki eğilimin yarattığı düğüyle ilgilidir: İnsanın, yaşayabileceği bir dünya yaratma eğilimi ve kendi yarattığı dünyaya uyum sağlama eğilimi.

Bu süreçler devam eder, yaşamak için bir araya gelen, kendilerini ortak ve müşterek bir hayat içerisinde bulan insanların olduğu her yerde bu sorunlar ortaya çıkar. Şehirlerde ve daha çok da büyük şehirlerde, toplumsal hayatın herhangi bir yerden daha yoğun olduğu yerlerde, bu süreçler daha yeni ve değişik sonuçlar doğurur ve sorunlar daha şiddetli yaşanır. Chicago'da 30 veya 40 blok içinde bir arada yaşayan, sayısı 30.000 ile 75.000 arasında değişen evsiz nüfusu, yeni ve tuhaf insanların ve yeni ve umulmadık problemlerin ortaya çıktığı bir ortam yaratır. Eğer kenti bazen olduğu üzere sadece fiziki yapısı, binaları, sokakları, caddeleri ile tanımlayacak olursak, yani açıkça belirlenmiş hedefleri gerçekleştirmek için gerekli mekanik ve idari yapılar bütünü olarak tanımlayacak olursak, kent sorunu basitçe yönetim ve mühendislik sorunu olurdu. Ancak bu, insan doğasını hesaba katmayan bir yaklaşım olurdu. Ya da sanayi bakımından konuşacak olursak, "personel problemi" diye ifade edilen sorunu hesaba katmamış olurduk. Bu bakış en azından, -ekonomik, sosyal ve politik- kurumlar içerisinde var olan her bir kadın veya erkeğin farklı birlik ve ilişkiler içerisinde aynı şekilde kaldığını varsayar.

Son dönemlerde yapılan çalışmalar, anladığımız genel haliyle insan doğasının belirli ama açıkça tanımlanamayan türsel özellikleri ve yatkınlıklarını temel alsa da, bireyin büyük ölçüde çevrenin ve özellikle de bireyin kendisinin maruz kaldığı çevrenin ürünü olduğu sonucuna varır. Bu, her toplumun kendini oluşturan bireylere dayattığı özellikler çerçevesinde kişisel yatkınlıkları belirlemesi gibi; toplumun dili, mesleği, toplumsal değerleri ve sonunda da onu oluşturan bireylerin kişisel fikirlerini belirleme-

si anlamına gelir. Elinizdeki çalışmanın ve onun yer aldığı koleksiyondaki diğer çalışmaların amacı; kent hayatında ve insanlardaki değişimi tanımlamaya çalışmak ve bu değişiklikler ışığında kentin problemlerini ve genel olarak da şehir insanlarının hayat koşullarını araştırmaktır. Bu nedenle, bu çalışma öncelikle “evsiz adam” ı kendi habitatında ve onu sarmalayan daha büyük bir topluluğun sınırları içerisinde, kendine yarattığı toplumsal çevrede görmeye çalışıyor.

Kendi toplumsal çevresi içerisinde hobonun kendi ihtiyaçlarının sonucu ortaya çıktığını veya en azından kendi ekonomik, toplumsal ve sosyo-politik kurumlarına sahip bağımsız bir yerel topluluk oluşturduğunu görmek hayli ilgi çekici. Chicago Hobohemyası üzerine bu çalışmanın, diğer Amerikan kentleri ve onların sorunlu yanları ile de kıyaslanabilir olduğu varsayılmaktadır. Aslında tüm bu çalışmaların amacı, şehrin ve şehir hayatının genel ve evrensel ya da özel ve yerel yönlerini vurgulamak değildir. Bu çalışmalar, bizim genel bilgi birikimimizden ziyade, bir yerleşim modeli olarak şehir hakkında, sürekliliği olan bilimsel bilgi birikimine katkı sunmayı amaçlamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

HOBHEMYA: EVSİZ ADAMIN EVİ

I. Hobohemya'yı Tanımlamak

Broadway Amerika'nın aktörlerinin, West Madison onun gediklilerine ve daha fazlasına aittir. Rialto'daki her bir mekânın West Madison'da bir izdüşümü vardır. West Madison Sokağı hoboların Rialtosu'dur. Gerçi hoboların kendisi Madison Sokağını Rialto olarak görmez, onlar buraya avare jargonundan aldıkları tabirle "Cadde" derler, şehrin ana caddesi anlamına gelir. "Cadde", Rialto'dan daha uygun bir terim olsa da hâlâ biraz eksiktir. West Madison, Rialto'dan ve hoboların Chicago'daki temel geçiş güzergâhlarından daha fazlasıdır. Orası, Hobohemya anarşisinin Wilhelmstrasse'si, Pennsylvania Bulvarıdır. [Harry M. Beardsley'in hobo hakkında yayımlanmamış çalışmasından, Chicago Daily News, 20 Mart 1917.]

Evsizlerin yaşadığı bölgelerde yapılan nüfus sayımlarına ek olarak, pansiyonlar ve otel nüfusu üzerine yapılan bir araştırma evsizlerin sayısının iyi zamanlarda 10.000 ile kötü zamanlarda 75.000 arasında değiştiğini göstermektedir. Bunların yaklaşık üçte birinin şehrin daimi sakinlerinden olduğunu söylemek mümkündür. Kalan üçte ikilik kesim bugün buradaysa yarın başka bir yerededir. İş varsa ve çoksa şehirde bir haftadan fazla dolandıkları pek görülmez. İşin seyrek olduğu ve soğukta dolışmanın cesaret istediği kış aylarında ise, şehirdeki ziyaretleri üç haftadan bir aya kadar uzar. Normal bir senede 100.000 ile 500.000 arasında göçmen şehre uğrayıp yoluna devam eder. Bü-

yük çoğunluğu hâlâ uzun ve gri raylarda günlerini ve enerjilerini tüketen göçebelerdir ve bir süreliğine bu limana sığınır. Bunlar Chicago'nun parasız pulsuz, bezgin takımıdır.

1911 yılında Chicago'da 1000 evsizle yapılan bağımsız bir çalışma, 254'ünün yani dörtte birinden fazlasının, geçici veya kalıcı sakatlığının olduğunu gösterir. Bu 1000 kişinin 89'u yani %9'u açıkça akıl hastası, geri zekâlı veya saralıdır. Bu sayı, oldukça fazla olan Borderline [uç-sınır] vakalarını içermez. Ki bu vakalarda, mani karakteri yoğun gezme arzusunu sergileyen karakterlerdir. Evsiz erkekler büyük çoğunlukla bekârdır. Vakaların %75'i bekârdır, evli olduğunu beyan eden sadece %9'dur.

"Caddeler"

Her büyük şehirde evsizlerin cazibesine kapıldığı bir bölge olur. Yol jargonunda bu bölgeler "cadde" veya "ana cadde" diye adlandırılır. Evsiz bir adam için orası evidir ve ne kadar zavallı olursa olsun halinden anlayacakların yanındadır. Burada, yolun kıdemlileri diğer kıdemlileri, yaşlılar yaşlıları bulur; kronik su-ratsızlar arkadaş edinir; radikali, iyimseri, düzenbazı ve sarho-şu, herkes kafasına göre birilerini bulur. Göçebeler burada ya arkadaş ya düşman bulur, ancak tabii Hobohemya'nın patetik karakteri uyarınca bu arkadaşlıklar veya düşmanlıklar sadece o günlüktür. Birbirlerine denk gelirler ve yollarına devam ederler. Hobohemya batı, güney, kuzey ve doğu olmak üzere dört parçaya bölünmüştür ve hiçbir bölümü "Ring"e beş dakikadan uzak mesafede değildir. Bu dört kısım, yani Hobohemya, yoksulların Chicago'sudur.

Köle Pazarı

Yol insanları için West Madison Sokağı bir köle pazarıdır. Köle pazarıdır, çünkü hemen hemen tüm iş bulma kurumları burada yer almaktadır. İş arayanlar burada uzaktaki işler için kurumlardan işçi avcıları ile pazarlık ederler. West Madison Sokağındaki birçok adam burada iş arar. İş aramasalar bile uzun bir yolcu-

luğa çıkacakları işler isterler. Buradaki adamların çoğu orta yaşı altında genç erkeklerdir. Arayış içinde, huzursuz, caddelerde gezinip vitrinlerdeki işaretleri veya renkli posterler üzerindeki lekeleri incelerler. Herhangi bir yere yelken açmaya her zaman heveslidirler ve daha ziyade onların varmak istedikleri yere gitmelerine vesile olacak işlerle ilgilenirler. Sonuç olarak uzakdaki işler rağbet görürken, yereldeki paralı ve iyi işlere pek rağbet edilmez. Evsizlerin limanı West Madison'un kendine özgü meslekleri ve kurumları vardır. İçki kaçakçısı burada kendini evinde hisseder, uyuşturucu satıcısı burada kurbanlarını bulur, profesyonel kumarbaz burada tezgâhını kurar, genelde kullanıldığı adla "jack roller" uyurken veya sarhoşken arkadaşını soyar, buna benzer tipler bu değişken toplulukta anonim bir şekilde bulunurlar ve sadece kalabalık şehirlerin sunduğu bir güvenlik ve özgürlük yaşarlar.

Dilenciler, işportacılar, sakatlar, yaşlı ve arızalı adamlar, yoldaki hayatın iniş çıkışlarında yorgun düşmüş adamlar aynı caddede paylaşır. Buranın en dikkat çeken özelliği ise neredeyse hiç kadın ve çocuğun olmayışıdır. Burası tamamıyla bir erkek caddesidir. Nehir kıyısındaki West Madison Sokağı geçici işçiler için bir sığınaktır. Bir zamanlar burası denizcilerin randevu yeri, son zamanlarda onlar Güney Chicago'yu kendilerini sığınak yapmışlardır. Fabrikaların gelişinden ve ailelerin burayı terk etmesinden bile önce, bu bölge evsizlerin alanı olmuştur. Büyük şirketler veya yeni ambarlar onları dışarıya doğru itirmediği sürece öyle kalmaya da devam edecektir. Şehrin iş merkezinin dışına doğru genişleyen bu bölgede ikamet izni yoktur ve mülkler henüz işletmeler tarafından devralınmadığı için arsa değeri yüksek, ama kiralar düşüktür.

Adams ve Monroe ile West Throop Sokağı arasındaki Jefferson Parkı köle pazarına aittir. Yazın uyumak veya maceralarını anlatmak, gazetelerini okumak ve boş vakitlerini geçirmek için hoboların gözde mekânlarındandır. Aylak Parkı olarak bilinen "cadde"nin günlük ziyaretçileri vardır ve buranın başka bir adını

da bilmezler. Buranın içerisinde hafiften yüksekçe bir yer vardır ve genellikle “Ezikler Tepesi” diye tarif edilir. Burası özel olarak sarhoşlara ayrılmıştır. Sarhoş ve uyuşuklar adeta buraya sürüklenir. Hatta o kadar çok kişi o yeri ziyaret eder ki, ağaçların altındaki çimenlik sürekli ezilmiş haldedir. Aslında Aylak Parkı’na gidenlerin ayık, ağır başlı ve terbiyeli kişiler olduğu söylenmelidir. Madison Sokağı’nın müzmin aylakları açısından burası yürümek için biraz uzaktır. Mahalle halkı parkı kısmen kullanır, ama mahallenin kadın ve çocuklarından sayıca çok olan cadde erkekleri bankları ellerine geçirir ve kuytulara doluşurlar.

Hobohemya’nın oyun sahası

Ring’in güneyindeki State Sokağı’na özelliğini veren parodi gösterileridir. Eğlence arayan hobo burada güzel kadınlar ve dansözler tarafından neşelendirilir. Burası aynı zamanda, kendilerini kadın berberlerin ellerine bıraktıkları yerdir. Bugüne kadar erkeklere ait bu meslekte kadın berberler kârlı bir iş olanağı bulmuştur.

South State Sokağı West Madison’dan birçok açıdan farklıdır. Bir kere orada daha fazla kadın vardır ve aile hayatının eksikliğinden söz edilemez. Erkek nüfusu da farklı bir görünüm arz eder. Hâkim renk, yol insanının bronzlaşmış teni ve taşranın kirli grisinden çok şehrin pembesidir. Ortalıkta huzursuzca dolaşan tipler yoktur.

Burada, bohçaları ya da ceketleri koltuklarının altında cadde üçerli dörderli gezinen erkek grupları göremezsiniz. Bu cadede iş bulma kurumları da yoktur. Çünkü ihtiyaç yoktur. Hiç kimse bir yere gitmek istemez. Buradakiler, şehirdeki kısa dönemli bir işte çalışmaktan memnun olurlar. Kısa dönemli yerel işler altın değerindedir. Bu adamların büyük çoğunluğu ufak tefek önemsiz işlerde günde birkaç saat çalışarak, geçinecek kadar para kazanırlar. Kışın büyük kısmında South State, Van Buren veya South Clark caddelerindeki ucuz otellerde kalırlar, çünkü yaz boyunca kışın soğuk havada kalabilecekleri bir yer için yeterli

parayı kazanabilirler. State Sokağı emekli olmuş ve artık yerleşmiş avarelerin randevu yeridir; bunlar bu nedenle, grubun hâlâ yollarda olmayı seçen daha maceracıları ve gençleri tarafından “ev bekçisi” gibi küçük düşürücü adlandırmalara maruz kalırlar.

Hobohemya’nın güney kısmının beyaz adam ucu 12. Cadde’nin güneyine kadar gitmez. O noktadan 13. Cadde’ye kadar olan kısım siyah nüfusun egemen olduğu bir alandır. Siyahlar daha güneye giderler, ama “Siyah Kuşak”ta herhangi bir evsizle karşılaşsanız, onu sadece 22. Cadde ile 12. Cadde arasındaki State Sokağı boyunca görebilirsiniz. Buradaki Douglas Oteli siyahların pansiyonudur.

Güneyden güneybatıya tren bakım istasyonları vardır ve evsizler geceyi geçirecek en uygun yer olarak yazları burada kalırlar. Şehirden ayrılmayı düşünenler için de kuzey ve batıdaki istasyonlara göre ulaşımı daha kolaydır. Bu istasyonlar hobonun gözde mola yerlerindendir. Vakit geçirmek için iyi bir yerdir. Buralarda, kömür, odun, ateş yakmak ve yemek pişirmek veya ısınmak için uygun yerler bulunur. Avarelerin can düşmanı demiryolu polisinin kol gezdiği ve birçok şehirde sivil otoritelerle iş birliği yaptığı Chicago’da bunu yapmak aslında hiç de kolay değildir. Bu nedenle hobolar istasyonlar arasında dolanıp dururlar.

Deliler Meydanı

Nehrin kuzey tarafında, Chicago Bulvarı’nın aşağısı olan Clarke Sokağı “cadde”dir. Burada gelip geçici bir grup insan birlikte hareket eder ve Hobohemya’nın farklı bölgelerinde görülemeyecek bir ekip oluştururlar. Burası hobo entelektüellerinin bölgesidir. Düşünürlerin, hayalcilerin ve kronik ajitatörlerin buluşma mekânı olarak tanımlanabilir. Buranın müdavimlerinin büyük çoğunluğu “ev bekçileri”dir. Gelip geçenlerden bir kısmı buraya hiç dönmez, zamanları yoktur. Sadece düşünmeye zamanı, dinlemeye sabrı veya konuşmaya cesareti olanlar buraya gelir. Meydan kuzey alanının ortasındadır. Hobolar için burası “deliler meydanı”dır.

Birçok insan için buranın başka bir ismi yoktur. Latin Mahallesi denilen yere hobonun gelmeye cesaret edebildiği oranda yakındır. Deliler Meydanı, avare şairlerin, sanatçıların, yazarların, devrimcilerin ve farklı türden gezginlerin bir nevi sığınağıdır. Kendi aralarında buraya “köy” derler.

Bohemya ve Hobohemya “Deliler Meydanı”nda buluşur. Pazarları ve tatil günleri, her akşam, özellikle de hava güzel olduğunda burası yaşamla doludur. Böyle zamanlarda bütün banklar dolu olur. Ağaçların gölgesindeki çimende erkekler düzineler veya daha küçük gruplar halinde otururlar. Kadınların çocuklar oynarken, okumaya, örgü örmeye veya dedikodu yapmaya geldikleri güneydoğu tarafındaki küçük köşe dışında park tamamen erkeklerin mülkiyetindedir. Çok dil bilen bir grup da buraya akın eder. Avareler ve hobolar sadece dağınık bir şekilde kendilerini gösterirler. Rus çay salonlarının soluk benizli müdavimleri, filozoflar ve “Blue Fish” meraklıları, “Dill Pickle”, “Green Mask” ve “Gray Cottage”daki gibi yukarıdan bakanlar vardır. Herhangi bir grupla bağı olmayan ve herhangi bir iddiası olmayan serbest propagandacılar, protestler, hayalciler, dolandırıcılar, dilenciler, kaçakçılar ve uyuşturucu bağımlıları, hepsi buradadır.

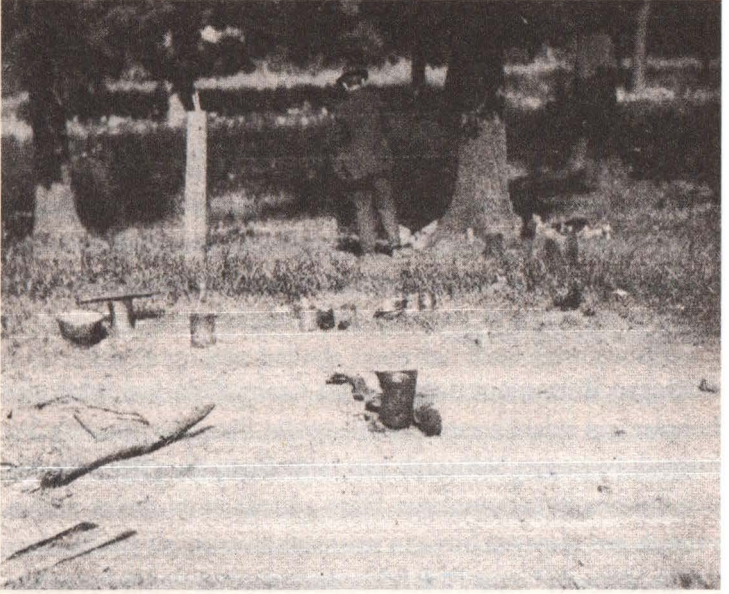
Meydanın köşelerinde sokağın hatipleri izleyicilerini toplar. Din, siyaset, bilim ve ekonomik mücadele meseleleri bu açık hava forumlarının temel tartışma konularıdır. Çoğunlukla parkın farklı yerlerinde, her biri ayrı bir tartışma yürüten üç veya dört kişinin toplandığı gruplar oluşur. Biri çaresiz günahkârları tövbe etmeye çağırırken, bir diğeri tüm dini hurafe ilan eder. Karşıt görüşteki konuşmalar çoğunlukla arka arkaya aynı izleyici grubuna yöneliktir.

Fikirlerin bir araya geldiği bu ortamda fikirlerin çeşitliliği ve gösterilen reaksiyonların şiddeti çarpıcıdır. Tüm bunlara rağmen oldukça cömert bir tolerans söz konusudur. Bu tolerans büyük olasılıkla herkes konuştuğu ve tartıştığı halde kimsenin bir diğeri çok da ciddiye almamasından ileri gelir. Bu, vakit geçirme-

nin en kolay yoludur ve insanlar temelde bu nedenle “Deliler Meydanı”na gelir. Enine boyuna olmasa da birazcık düşünen bir hobo için Kuzey Yakası epey konforlu bir yerdir. Konuşabileceği ve aynı zamanda dinlemek isteyeceği insanları Kuzey Yakası’nda bulur. Hobolar oraya pek dinlemek için değil de, içlerini boşaltmak için duydukları yakıcı bir hevesle giderler. Konuşmak için, belki yazmak için giderler. Birçoğu Hobohemya’nın diğer bölgelerindeki hayatın sefilliğinden kaçmak için buraya gelir.

Göl kıyısında bir “orman”

Michigan Bulvarı’nın doğusundaki Grant Park, boş vakti olan hobolar için aylıklık yapılacak bir yerdir. Bir şeyler okumak, konuşmak ve zaman öldürmek için Hobohemya’nın her bölgesinden hobolar burada toplanır. Hava güneşli ve de çimler sıcaksa, yatacak yeri olmayan biri için uyumaya elverişli bir yerdir. Uzun yaz gecelerinde Grant Park hikâyeler anlatmak ve biraz neşelenmek üzere bir araya gelmeyi sevenler için gözde bir toplanma merkezidir. Delikanlı avareler için de gözde bir buluşma yeridir. Grant Park’ın göl kıyısına bakan kısmı da daha az popüler değildir. Parkın iptidailiğini fırsata çevirip, gölle raylar arasındaki yeri bir dinlenme, rahatlama ve sosyalleşme merkezi yapmışlardır. Field Müzesi’nin arkasında hobolar bir dizi kamp kurarak, orayı bir “orman”a çevirmişlerdir. Ring’e beş dakikadan daha kısa mesafedeki bu yerde bir sürü yoksul kulübe vardır. Birçok adam burayı sadece gün içerisinde ziyaret eder. Burası balık tutmak ve suya bakarak saatler geçirmek için de güzel bir yerdir.

Bir orman kampı

Field müzesi arkası

Neden Chicago'ya geliyorlar?

Hobo için “cadde” ve “orman”dan başka bir sosyal merkez yoktur. Boş zamanını ya “ormanda” ya da şehirde geçirir. “Orman”, normalde şehre gittiği yolun üstünde bir duraktır. Onun için hayat, “cadde”deki bağlantıları ile uygun olduğunda gittiği şehir etrafında döner. Hobo, şehrin cazibesine ilişkin çok az neden sunabilir. Bir kısmı bunu hiç düşünmemiştir bile. Bir gerekçe söylemeye zorlandığında ise açıklamaları genelde maddi çıkar merkezlidir. Diğer gerekçeler, bunların yarım yamalak bilincinde olsa da, onu kesinlikle etkiler.

Şehir hem göçmen işçiler için hem de göçen ama işçi olmayan, sadece seyahat tutkusu olanlar için bir işgücü değişimi yeridir. Biri işinden yorulduğunda veya işini tamamladığında şehir gider ve ülkenin başka bir yerlerinden yeni bir iş alır. İşgücü değişimi mevsimlik işçilikteki devir daimi kolaylaştırır. Bu, birisinin şehirden rahatlıkla ayrılmasını sağlarken, bir diğeri için onu şehre getiren “yem”dir. Hobohemya iş arayanla işçi arayanı bir araya getirir. Göçmenler Chicago’da başka herhangi bir yerden daha iyi mal sevkiyatı çeşitliliği ve daha fazla iş seçeneği olduğunu bilir. Chicago, Birleşik Devletler’deki en büyük demiryolu merkezidir. Ve bunu hobodan daha iyi kimse bilemez. Her rotadan trenler düzenli bir şekilde 39 farklı hattan şehre giriş çıkış yapar. Chicago Şehir Kılavuzuna göre şehir sınırları içerisinde geçen 2849 mil demiryolu vardır. Chicago’daki demiryolu hattının uzunluğu İsviçre ve Belçika’nın tamamındaki demiryolu hattının uzunluğu kadardır. Dahası, Danimarka, Hollanda, Norveç ve Portekiz krallıklarının her birinde bulunan demiryolu hatlarının uzunluğundan fazladır. 44 eyaletteki 18.000 sevkiyat noktası için Chicago’dan her gün 25 vagon çıkış yapar.

Mevsimlik işlerin bitişi hoboları şehre doğru getirir. Bura-ya kışın barınak için gelirler, aslında sadece barınmak için değil aynı zamanda kış işleri aramak için de gelirler. Kaliforniya veya güney eyaletlerinden birine gidemediklerinde hoboların tek al-

ternatifi budur. Bahar zamanı hiç de çekici gelmeyen iç mekân işlerin sıkıcı rutini hava sıcaklığı düştükçe cazip görünür.

Ekleme gerekirse, kış aylarında şehre ilgi gösterenlerin birçoğu özel olarak çalışmakla ilgilenmez. Savurgan avare takımının daha akıllı ve bilge olanları, kışın pansiyon hayatının tadını çıkarmak için yazın para biriktirir ve kışları burada geçirir.

Hobo şehre genelde tıbbi destek için gider. Bol miktarda ücretsiz tedavi seçenekleri ile Chicago, bu gezgin cemaati için bir sığınaktır. Bölge hastanesi, dispanserler, tıp fakülteleri bunların en çok bilinenleridir. Büyük çoğunluğu iyileşir ve yoluna devam ederken, bazıları da hastanede sürekli kalır ve morgdan ötesine gidemez. Yıllık geliri birkaç yüz doların altındaki bu insanlar bu parayla büyük şehirde küçük bir şehirde olduğundan daha fazla şey yapabilirler. Amerika'nın başka hiçbir şehrinde 1 dolar Chicago'da olduğu kadar idare etmez. Hobohemya'da günde bir dolardan aşağısıyla yaşayan birilerini görmek sıradan bir durumdur. Sayının çok olması hizmetin ucuzlamasını sağlarken, ucuz hizmet de hoboları buraya çeker.

Sayılara göre problemler

Sadece kapsamı değil, ama evsizler probleminin doğası da sayılara dayalı bir çalışmada ortaya konmuştur. Chicago'da Hobohemya'nın nüfusunun yaz aylarında hiçbir zaman 10.000'in altına düşmediğine, kışın iki katına çıktığına ve işsizlik dönemlerinde 75.000'i bulduğuna dair kuvvetli bir görüş birliği vardır.¹⁰

10 Mrs. Solenberger'in çeşitli hesaplarında farklı türde evsizlerin şehirdeki nüfusu 40.000-60.000 olarak görünür. "Chicago'daki pansiyon bölgelerinde bulunan çeşitli türden evsizlerin toplam sayısına dair tam bir nüfus sayımı yoktur ama yerel koşulları bilen birkaç araştırmacının 40.000 gibi ihtiyatlı bir tahmini vardır. Bu sayı seçim zamanları bir şekilde artar ve vaatlere göre de yükselir. Örneğin 1907-8 kışında yardım fonları toplandığında ve işsizlere ücretsiz gıda ve kalacak yer sağlandığında tam da böyle olmuştur. Aralık, Ocak, Şubat ve Mart aylarında tüm özel pansiyonlar dolup taşma noktasına gelmiştir. Belediye Misafirhanesi ve onun ek binası ve iki farklı pansiyonda toplamda 79.411 evsiz kalmıştır. Bir önceki yılın aynı aylarında bu sayı 6930 kişidir, görüldüğü üzere 72.481 kişilik bir artış olmuştur.

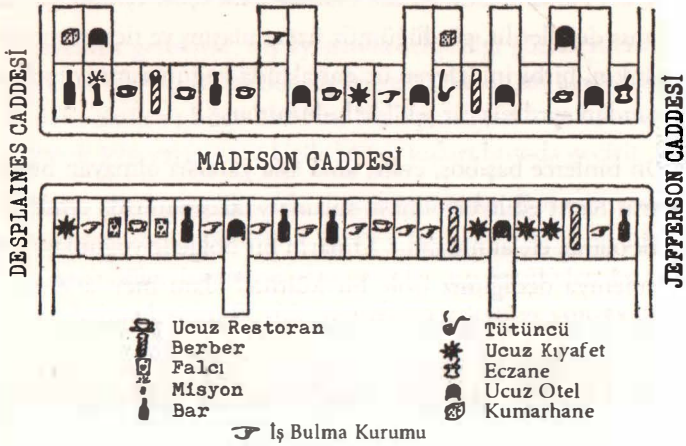
Bu sayılar yaklaşık üç milyonluk Chicago nüfusunun yüzde 1'i ile 2,5'i arasındadır. Ancak evsizler şehir içine eşit bir şekilde dağılmış değillerdir, gördüğümüz üzere ulaşım ve ticaret merkezine yakın, birbirini izleyen üç dar alanda yoğunlaşmış ve şehrin kalanından ayrılmış bir şekilde bulunurlar.

On binlerce başıboş, evsiz, ama asla yararsız olmayan bu insanların tecrit ediliyor olması, soruna yaklaşmamızda temel bir gerçek olarak ele alınmalıdır. Onların bir bölgede yoğunlaşması, Hobohemya dediğimiz izole bir kültürel alanı meydana getirmiştir. Ve buraya özgü belirli kurumlar ortaya çıkmıştır: Ucuz oteller, pansiyonlar, yataklar, büfeler, konfeksiyon mağazaları, istihdam büroları, dernekler, dini kurumlar, radikal kitapçılar, sosyal yardım kuruluşları, evsizlerin fiziki ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak üzere ekonomik ve politik kurumlar.

Böylesine ayrıksı ve göçebe adamların küçücük bir bölgede toplanması kumarbazların, uyuşturucu satıcılarının, kaçakçılarının ve yankesicilerin yaşadığı ve geliştiği bir ortam da yaratmaktadır.

Belediye misafirhanelerinin sorumluluğunu alan Sağlık Bakanlığı 1907-8 kışında yerel koşullar üzerine dikkatli bir inceleme yapmış ve Chicago'da 60.000'den daha fazla evsiz olduğuna dair bir tahmin yürütmüştür." – [*One Thousand Homeless Men*, s. 9.] Chicago'daki 700 otelin neredeyse beşte biri göçmen ve yevmiyeli işçilere yemek sağlamıştır. Bu çalışma kapsamında ziyaret edilen 63 otelin toplam yatak kapasitesi 150.000'dir. Bu rakamlar temelinde Hobohemya bölgesindeki otellerin yatak kapasitelerinin 25.000-30.000 olduğunu söylemek mümkün görünüyor. Benzer sayıda kişi de büyük olasılıkla yakın civardaki konuk evi ve pansiyonlarda kalmıştır. Binlerce diğeri de antrepolarda, makine dairelerinde, metruk evlerde, evsizler koğuşlarında veya yazın parklarda uyumuştur. 1920 yılı Birleşik Devletler nüfusu sayımı verileri, Hobohemya alanlarının bulunduğu şehrin üç bölgesinde kalan erkeklerin sayılarının kadınlardan 28.105 kişi daha fazla olduğunu gösterir. Bu rakamlar, Hobohemya'nın yaz nüfusunun 30.000 kadar olduğunu işaret eder. Sosyal Hizmet Yahudi Bürosu, Chicago'daki evsiz sayısının 1921-22 kışında 12.0000 kadar olduğunu tahmin eder. Farklı hesaplama yöntemleri ile yapılan tahminlerle kıyaslandığında yüksek görünen bu sayı, şehirdeki evsizlerin oranı ile Yahudi cemaatinin oranının aynı olduğunu varsayar.

“Hobo Kurumları”

Göçmen işçinin hareketliliği din görevlileri, polis ve sosyal yardım görevlileri için problemi daha da zorlaştırmaktadır. Din görevlileri başarılarını sadece inancını değiştirdikleri insan sayısı ile ölçemez, aynı zamanda beslediği ve barındırdığı insan sayısını da hesaba katmalıdır. Buna karşılık polis, hobo ve avarelerin bedava yemeğe ve bedava yatağa akın etmesi durumunda alarma geçer. Cemiyetin güvenliği için baskı ve şiddete dayalı bir politika izler. Sosyal yardım kuruluşları rastgele gıda ve barınma yardımlarının moral bozucu sonuçları ve de polisin negatif politikasına karşı her kurumun kendi ihtiyaçlarına uygun bir program geliştirmesi için çabalar.

II. Ormanlar: Evsiz Adam Gurbette

Normal koşullar altında, evsizler kendi benzerleri ile şehirde bir araya gelir. Esasında çok yalnızdırlar ve arkadaşlarıyla olan bağlantıları da görece biçimsel ve mesafelidir. Şehir hayatı ilginçtir ama tehlikelerle doludur. Yaşam koşullarının oldukça yalın olduğu bir dünyada bile sağduyu, insanlar arasında belirli ölçüde bir ihtiyat ve dolayısıyla da formalite ve düzeni zorunlu kılar. Evsiz pansiyonları ve ucuz oteller gelişigüzeelliğe mecbur etse de,

komşuluğu veya samimiyeti azaltmaz. Bununla birlikte evsizler; şehrin kenar mahallelerinde, boş vakitlerini şehir merkezlerinin dışında geçirdikleri ve “orman” adını verdikleri “sosyal mekânlar” kurmuştur. Otomobille seyahat eden gezginler için kamp yeri neyse, “orman” da avare için odur. Ama belki hobo için daha büyük bir önemi vardır, çünkü gündelik hayatının zorunlu bir parçası halini almıştır. Hâlbuki bir turist için akşam yakılan kamp ateşi, bir zorunluluktan ziyade ilginç bir deneyimdir.

Ormanların türleri ve yeri

Ormanlar genelde trenlerin hazırlandığı veya ekip ve lokomotifin değiştirildiği demiryolu kavşak noktalarına oldukça yakın konumlanır. Bazen de su veya yakıt için nadir duraklardan olan su depolarına yakın bir konumdadırlar. Pek de seyrek olmayan bir biçimde demiryolu hatlarının kesişim noktalarında da bulunurlar. Güneyde ve Batı Yakası’nda ormanlar genelde karayolları boyunca görülür, çünkü hobolar Güney’e çalışmak için değil, Kuzeyin sert ikliminden kaçmak için giderler. O dönemde demiryolu çekiciliğini yitirir ve onlar da ülke boyunca dolanmaya razıdırlar. Batıda hobolar yatak ve yemek gereçlerini çoğunlukla yanlarında taşırlar ve her yerde kamp yapabilirler. Dolayısıyla demiryolundan uzaklaşmak ve karayolları boyunca dolanmak onlar için daha kolaydır.

Demiryoluna erişim iyi bir ormanın gerekliliklerinden sadece biridir. Zemini uyumaya uygun, kuru ve gölge bir yerde konumlanmalıdır. Yemek ve banyo için yeterli su ve suyu sıcak tutmak için de yeterince odun bulunmalıdır. Yakınlarda ekmek, et ve sebze alabilecekleri bir dükkân varsa çok daha iyidir. Parası olmayan, ama “berduş yağması”na cesareti olanlar için, ormanların şehirden çok uzak olmaması, ama aynı zamanda resmi görevliler ve ahaliden kaçabilecekleri kadar da uzak olması en iyisidir.

Orman kampları geçici veya kalıcı/sürekli olmak üzere iki gruba ayrılabilir. Geçici ormanlar yedek istasyonlar veya mola

yerleridir. Şehirde geçici olarak kalan kişi bir köyün kıyısında izole bir nokta arar; demiryolundan çok uzak olmayan bu yerde rahatsız edilmeden zaman geçirmiş olur. Yoldaki insan aynı zamanda kendinden öncekilerin kamp yaptığı yerleri arar. Buralarda yemek pişirmek için tencere veya çamaşır yıkamak için kazan bulma olasılığı vardır. Trenlerin sık durduğu noktalar da hoboların istedikleri zaman harekete geçmelerine olanak sağlar; geçici bir ormanın nüfusu büyük olasılıkla kalıcı olanından fazladır.

Sürekli veya kalıcı ormanlar yazın nadiren kimsesiz kalır. Genellikle ateşi yanık tutan birisi vardır ve çoğunlukla da adamlar veya genç delikanlılar yemek yapmak, bulaşık yıkamak, kıyafetleri kaynatmak, tıraş olmak, dikiş dikmek, banyo yapmak veya okumak gibi çeşitli işlerle meşguldürler.

Çok kez şehrin evsizlerin toplandığı alanlarında kadınlar da vardır, ama ormanlarda kadın bulunmaz. Bu, hobonun kendi kendisinin ev kadını olduğu bir tesistir. Sadece yemeğini pişirmez, orman hayatına özgü yemekler de keşfeder. Bunların başlıcası “türlü” yahnisidir. “Türlü” veya “karışım”, et ve sebzelerin bir araya atılmasıdır. Etin ve sebzelerin bir arada olduğu daha iyi bir karışım kesin vardır, ama gezgin “türlü”yü elinde olan her şeyden yapar. Soğan, patates ve sığır eti temel malzemelerdir. Hoboların bazıları kamp ateşinde kızartmada ve pişirmede gerçek birer ustadır.

Ormanlarda yaşayan bir hobo, bir kadının yardımı olmadan “evcilleşebileceğini” kanıtlamış olur. Kendisini ve kıyafetlerini temiz tutma alışkanlığı kazanır. Gelip geçen bir sürü adam arasından hangisinin ormandan geldiğini anlamak hiç zor değildir. Ormandan gelenin kıyafetleri temiz ve orman dikişinin açık kanıtı olarak düzenlidir. İş tulumları birçok yıkamadan sonra bile neredeyse daha beyazdır. Hobo burada ev kadınının tencereleri temiz ve kampı düzenli tutma sanatını öğrenir. Bu temel ilkeleri öğrenemeyen veya öğrenmeyen bir adamın ormanda hastalığa yakalanma olasılığı yüksektir.

Eğer sıcak bir günde hobolar uyur. Çünkü bütün geceyi tren-
de geçirmiştir veya gece uyuyamayacak kadar soğuk olmuştur.
Bitişik şehirlerden gelmiş bir gazete ortalıkta dolanabilir. Farklı
yönlere seyahat edenler tarafından farklı şehirlerden getirilmiş
gazeteler burada bulunur. Yolda buluşan gezginlerin konuşacak
çok fazla ortak ilgi alanı vardır, bu tartışmalar hoboya dair soru-
lar ve tartışmalarla renklenir. Orman her zaman hareketli, hayat
dolu ve uyanık bir yerdir ve hobo bu hayata başka kimsenin
yapamayacağı şekilde kolaylıkla girebilir. Burada dünyaya sırtını
dönerken arkadaşlarına yüzünü döner ve böyle huzurludur.

Ormanda mutlak demokrasi hüküm sürer. Bazı kamplarda bir “siyah” çizgi vardır, ama genel eğilim, özellikle Kuzeyde Siyahlar, Meksikalılar ve Beyazların aynı ormanı paylaşmasıdır. Ormanda tüm renkten avareler aynı potada erir.

Yoldaki ortalama bir adam bir sürü deneyim ve macera biriktirir. Ormanda düşünceleri, deneyimleri veya gözlemlerinden konuşmak isteyen herhangi biri için her zaman bir izleyici kitle-si vardır. Hikâyeler anlatmak için bir sürü fırsat vardır. Hikâyeye anlatma sanatı, ateşin etrafındaki hobo meclislerinde özenle geliştirilir. Başka bir yerde etkisi düşük olabilecek hikâyeye anlatıcılığı sanatı, buralarda pratik yapma ve kişiliklerini zenginleştirme şansı bulan hobolarca geliştirilir. Birçoğu hayran bırakacak ölçüde hem edebî hem de gerçek anlamda hikâyecilere dönüşür. Ormandaki konuşmalar, yollar ve gelecek günler hakkındadır ve bunların içerisinde onları oyalayacak çok fazla şey vardır.

Orman nüfusu değişkendir. Her saat gidenlerin yerini alacak yeni yüzler ortaya çıkar. Törensiz bir şekilde gelirler ve giderler; güç bela bir selamlama ve uğurlama söz konusudur. Her bir yeni üye, getirdiği haber ve dedikodular oranında ilgi görür. Başkalarının hikâyeleri ile yol, çalışma koşulları, polislerin davranışı veya diğer detaylar bakımında ilgilenilir. Kişisel ilişkiler ve bağlantılar çok az konuşulur. Burada her adamın geçmişi kendi sırrıdır.

Sadece genç erkekler veya hasta adamlar ve bazen de yaşlı adamlar söz konusu olduğunda kişisel geçmiş merak unsuru olur. Ormanlarda birlikte günlerce, hatta haftalarca birbirlerinin adını bilmeden yaşayabilirler. Kapalı hayatlar yaşarlar ve bu hakkı diğerlerine de verirler.

Ormanın kanunları

Her kalıcı kampta, orayı kendi karargâhı haline getiren kalıcı bir grup vardır. Bazen bu gruplar buraya el koyup, gelen gecen ziyaretçilerden de faydalanırlar. Zamanında I.W.W.'nın [The Industrial Workers of the World] örgütün kırmızı üyelik kartını taşımayan herkesi dışladığı olmuştur, fakat bir kaide olarak ormanlar demokratik ve misafirperverdir.

Ormandaki özgürlük ancak görgü kuralları ile sınırlandırılabilir. Orman kanunları yazılı değildir, ama bu kurallara ciddi şekilde bağlı kalınır. Kurallara itaatsizlik, eğer bilinçliyse, ihraç edilme, angarya veya fiziki ceza ile karşılaşılır.

Orman suçları şunları içerir: (1) Ormanlarda gece ateş yakmak yaptırıma tabidir; (2) soygun için yol kesmek veya ormanda uyurken insanları soymak, üşüşmek veya ormanı yemek artıklarıyla beslenen akbabaların mekânı haline getirmek; (3) yiyecek israfı; (4) tencere ve diğer mutfak eşyalarını kullandıktan sonra kirli bırakmak; (5) ateşi harlatmadan yemek yapmak; (6) orman araç gereçlerini tahrip etmek. Bu sabit suçlara ek olarak, ortaya çıktığında uğraşılması gereken başka suçlar da vardır. Yemek kapları sadece yemek için, kaynatma kovaları sadece kıyafet yıkamak için ve yine kahve kapları sadece kahve yapmak için kullanılmak zorundadır. Misafirlerin kullandıktan sonra bulaşıkları yıkamaları, kurulamaları ve içerilerine su ve toz dolmaması için ters bir şekilde kapatmaları beklenir. Yine kampı temiz bırakmaları beklenir. Sağduyuyla ortaya çıkan bu kurallara uyulmasını sağlamak için kendinden menkul komiteler ortaya çıkmıştır.¹¹

11 Orman kuralları ile sığır kampları ve tepelerdeki diğer kamplar arasında dikkat çekici bir paralellik vardır. Batıdaki sığır çobanları arasında kapkaç ve eşyanın bulunduğu tepelerde kamp kurma âdeti vardır. Bu kamplar

Dışlayıcı kamplar daha ziyade yaşlı kamp sakinlerinin zorla disiplin uygulamaya çalışmalarının sonucunda ortaya çıkan kamplardır. Mevsimden mevsime ormanda oyalanan “orman akbabaları” işlerin yürümesiyle ilgilenir. Ekseriyetle başkalarından yiyecek dilenen asalaklardır, ama mekânın temiz ve düzenli tutulması konusunda genellikle çok özenlidirler. Ormanda bir günün nasıl geçtiğine dair aşağıdaki paragraf, yılların deneyimiyle buradaki hayatı bilen bir gezici işçi tarafından yazılmıştır.

Ormanda bir gün

Bu orman bir kereste ormanı arazisinin kenarında konumlanmıştır. Kaynaktan gelen akarsu, kampın yakınındaki göle akar. Demiryolu yakınındaki boş arabalar yağmura karşı bir koruma sağlarken, aynı zamanda uyumak için kullanılmaktadır. Tüm trenlerin durduğu iki demiryolunun bağlantı noktasına yarım mildir ve 1,5 mil ötesinde de küçük bir kasaba vardır. Gece yarısı 1’de birkaç adam yük trenine bindi. Birisi şöyle sordu: “Burada bir orman bilen var mı?”, “Evet” diye yanıtladı diğeri, ağaçlık bir alanı işaret ederek, “orman bu yönde ama bu saatte oraya gitmen faydasız. Gecenin bu saatinde ateş yakamazsın. Ben boş bir vagon bulup kıvrılacağım” dedi. Bir anlık sessizlikten sonra biri daha sordu, “yakınlarda bir şehir var mı?”, bir başkası “evet var” dedi, uzaktaki ışıkları göstererek. Yakınlığa göre gruplar kuruldu ve fısıldaşmalar başladı. “Haydi gidip sabah kadar kıvrılacağımız bir yer arayalım”. Farklı gruplar hemencek oluştu: Şehre gitmek için bir grup, vagonlar için bir grup ve orman için bir grup. Ben orman için toplanan gruplaydım. Demiryolu arazisinden 3 metre uzaklıkta, büyük ağaç gölgelerinin altında, sönmek üzere olan üç veya dört kamp ateşi gördük. Bir ateşin etrafında insan gölgelerini fark ettik. Bazıları kütüklere oturmuş dumanlanıyor veya pinekliyor, bazıları da çimlere uzanmış uyuyordu. Yeni gelenler ateşin etrafında yürüyüp grubun içerisinde eski arkadaşlarını arıyordu. Sonrasında bizden de bazıları oturdu veya uzandı; bazıları da mümkün olduğunca az ses çıkararak yanan kömürün üzerine koymak üzere su dolduracakları bir teneke arıyorlardı. Buralarda yemek

genellikle açık bırakılır ve geçen herkes, ayrılırken düzenli bırakmak koşuluyla geceyi geçirmek için burada kalabilir.

herkese açıktır. Ekmek ve sosis ortaya sürülür ve hatta şeker bile yettiği kadarıyla elden ele gezdirilir. Yemekler sessizce yenir. Herkes kendi kullandığı kapları alır ve yıkamak için dereye gider. Hemen hemen herkes orada yatar, ama bazıları da ayrılır. Kimse kimseyle kendisi hakkında konuşmaz ve ne merhaba ne güle güle der. Gün ışıdı. Ateş için kırılan çıtaların sesleri duyuluyordu. Ateş yakıldı, pişirmek için gerekli mutfak malzemeleri seçildi. Orman yasasına göre, bir kişi bir kabın sadece kullanırken sahibidir, onun dışında değil. İçinde her türden yiyeceğin bulunduğu paketler açıldı ve herkes yemeğe koyuldu. İhtiyacımdan fazla yiyecek alan birisinin, yemeyen birini gördüğünde yemeğini paylaşmayı önermesi bir görgü kuralıdır. Eğer kişi bunu kabul ederse, bulaşıkları yıkama sorumluluğunu üzerine almış olur.

Herhangi bir saatte yiyecek bulmak, odun toplamak veya trenlere yetişmek için ormandan ayrılan kişiler görülebilir. Ormanda her saat yemek saatidir ve çaldığı veya dilendiği abur cuburu getiren birileri her zaman olur. Konuşmalar gün boyu sürer. Sıklıkla sıcak tartışmalar yaşanır. Gazeteler ve kitapçıklar dağıtılır, sendika kartları ortaya çıkar; gelecek yemeği kimin alacağına veya işçi ile sermaye arasındaki mücadeleyi kimin kazanacağına dair politika ve eylemlere karar vermek üzere toplantılar düzenlenir. Sabah 10.00 gibi, yıldızdan apoletleri olan iki şehirli ormana geldi. Bir tanesi ormanı boşaltmak zorunda olduklarını söyledi. Bir gece önce şehirde bir soygun gerçekleşmişti. Ve daha fazlasının olmaması için de “sizlerin burayı terk etmesi gerekiyor” diyordu.

Ormandan biri memurlara, “bizler soyguncu değiliz, kendimize yiyecek bir şeyler temin ediyoruz ve bunu yapmak için de bir yere ihtiyacımız var” dedi. “Her şeyin parasını verdik. Siz bizim yerimizde olsaydınız ne yapardınız; şehre gider ve oraya çekilir, sonra da şehrin sizi beslemesini mi beklerdiniz?” diye sordu.

Memur şaşkına dönmüş görünüyordu, ama kısaca cevapladı: “Ben kurallara göre hareket ediyorum”. Sonra da uzaklaştı. Çekingen adam ormanı terk ederken diğerleri ağızlarına geleni sıraladı: Şehir soytarıları, hurafeciler, İncil palavracıları, aynasızlar, politikacılar, ev bekçileri, zonta, ispiyoncu, makasçı,

kapitalist. Bu arada da grevleri, isyanları, kitle hareketlerini, siyasal devrimi, ücret sisteminin kaldırılmasını savundular.

Saat 12'ye gelirken, ateşler yenilendi, kovalar, tencereler ve tavalar "hizmete" açıldı. Polis tarafından yapılacak bir baskın olasılığına karşı planlar yapıldı. Saat 14.00'de, biri bir şarkı önerdi. Sınıf mücadelesiyle ilgili ateşli bir şarkıdan sonra, örgütlenmeyi teşvik eden bir konuşma yapıldı.

15.00 gibi ormanda sadece 15 veya 20 kişi kaldı. Şehirli taraftan takip edilen polis memurları silahlı olarak geri döndü. Bazı hobolar ormanın içine doğru kaçtı. Kalanlara "lanet olası avareler" laflarıyla ellerini yukarıya kaldırmaları söylendi; bazıları uydu, bazıları da reddetti.

Hatta bazıları bağırarak cesareti dahi gösterdi: "Devam edin, ateş edin hadi, sizi korkaklar". Bunun sonucunda ortalıkta buluna her tencere, tava ve tenekeye doğru ateş etmeye başladılar. Herkes bir anda dağıldı.

İstilacılar gidince, hasarı tespit için hemen bir sayım yapıldı. İyi durumdaki mutfak gereçleri çalılıkta saklandığından, ormanda genelde ciddi bir kayıp olmaz.

16.00 gibi, baskın hikâyesi yayılmış ve her yönden insan akın etmeye başlamıştı. Çoğunluğun kararı gece boyunca ormanda kalmak yönündeydi. Yemekler getirildi ve akşam yemeği için hazırlıklara başlandı. Birlikte yemek yapacak kişi sayısı neredeyse iki katına çıktı. An itibarıyla kampta 30-40 kadar sınırlı adam vardı ve daha fazlası da yoldaydı. İntikam almaya dair birtakım konuşmalar oldu.

18.00 gibi akşam yemeği hemen hemen hazır. Birkaç ateş yakıldı. Her türden kap, yemek pişirmek için kullanıldı; kızartma yapmak için kırık kürekler veya birtakım levhalar, boş tütün kutuları kupa ve domates konservesi kutuları da kızartma tavası, çorba tenceresi ve sabunluk olarak kullanılıyordu. Patatesler kömürde pişirilirken, et pişirmek için metal teller çoktan bükülmüştü. Herkes hâlâ heyecanla polisle olan çatışmadan söz ediyordu.

Bazı kişiler yemek yapmak ile meşgulken, diğerleri dikiş dikiyor ve kıyafetlerine veya ayakkabılarına yama yapıyordu, diğer tarafta ise tıraş olanlar vardı. Kahvaltıda olduğu gibi, biri

“patates veya sosis isteyen var mı?” diye seslendiğinde, olumlu yanıt veren biri illa ki olur. Yemekten sonra kap kacak yıkandı ve gazeteler okundu. Hava çoktan kararmaya başlamıştı ve uyuyacak kuru bir yer bulmak için herkes bir yer bakınıyordu.

Birden bir telaş başladı, adamın biri girişe doğru koşuyordu. Uyuyan bir kişiyi soyan biri yakalanmıştı ki, bu, ormanda silahlı soygundan daha ağır bir suçtur. Her taraftan, “yakın!” “sallandırın!” haykırıları duyuluyordu. Hemen bir kurul çağrısı yapıldı, bir başkan seçildi, “yasal düzenlemeler” ve gerekli delillerle suçlamada bulunuldu. Kısa bir tartışmadan sonra dayak cezası için oylama yapıldı. Adam yüzü ağaca dönük bir şekilde ağaca bağlandı, üzerindeki çıkarıldı ve cezayı uygulamak için biri çağrıldı. Ancak kimse öne çıkmadı; kimse kemerle veya sopayla vurmaktan yana değildi.

Bir kurul çağrısı daha yapıldı ve o toplanmadan önce genç biri bu gaspçı ile dövüşme isteğini ifade etti, çünkü onu tanıyor ve zaten sevmiyordu. Öneri kabul edildi. Gaspçı, meydan okuyandan 5 kilo daha ağırdı, ama belki korkudan, belki de de meydan okuyan kişinin arkasında bir kalabalık olduğunu bildiğinden dolayı dövüşe başlamayı ağırdan aldı. Belki de kazansın ya da kaybetsin kalabalığın onu dayaktan geçireceğini hissediyordu. Sonunda kavgaya ısındı, ama becerilerini göstermedi. Hobo ona uygun bir rakip değildi, ama gaspçı hemen pes etmedi. Biraz cesaret gösterir gibi oldu, fakat hobo deli gibi dövüşüyor ve gaspçıya darbe üstüne darbe indiriyordu. Gaspçı tamamen yere serilmeden önce kavgaya 10 dakika daha sürdü.

Ayakları üzerine kalktıktan sonra yüzünü yıkamasına fırsat verildi ve kesiklerinin üzerine bir şeyler yapııştırıldı; sonra üzeri arandı, 1 dolar hariç her şeyi ormana bağışlaması söylendi.

Saat 11.00 gibi bu eğlence sona erdi. Herkes işine koyuldu. Bazıları ağaçların arasından geçerek uyuyacakları yere geri yürüdü. Kıyafetleri yeterli olmayan diğerleri ise, kor haline gelmiş kamp ateşinin etrafında soğuktan birbirlerine kenetlenerek geceye hazırlandı. Sonunda, gecenin karanlığında arada duyulan bir mırıltı dışında her yer sessizleşti.

Bu arada saatime baktım, gece yarısına yaklaştığımızı ve ak-

şamın çoktan bittiğini fark ettim. Ve elimdeki bazı kâğıt parçalarını kömür yığınının yanına kıvrıverdim.¹²

Avare potası

Ormanın yol insanlarının hayatındaki disipline edici rolü azımsanamaz. Burada hobo geleneği ve hukuku biçimlenir ve yenilere aktarılır. Burası adeta avarelik ilminin fidanlığıdır. Burada çaylaklar bir eksi tüfek gibi davranmayı öğrenir. Ormanda yol argosu ve avarelerin jargonunu oluşturan sözcükler icat edilir ve dolaşıma sokulur. Bazı sözcükler başka bir yerde doğmuş olsa bile burada tanınırlık kazanır. Yol insanının şarkı ve hikâyeleri, duyarlılıkları, tavırları ve de bu göçebe işçinin felsefesi, tüm bunlar açığa çıkarılmayı hak eder. Kısacası, avarenin düşünde yer bulan her bir fikir ve ideal, yol kenarındaki bu forumda dile getirilebilir, çünkü burada ister bilge, ister soytarı olsun, düşünen herkes konuşabilir.

Küçük bir şehrin veya kasabanın hobo ve avareye karşı standart tavrı şüphecilik ve düşmanlıktır. Bu nedenle, “aylak” denilen başıboş gezicilerin farklı topluluklara gönderilmesi oldukça yaygındır.¹³ Bu politikanın net etkisi, evsizlerin anti-sosyal davranışlarının pekişmesi, kriminal eğilimlerin açığa çıkması ve belirginleşmesi olmuştur. Küçük bir şehir bu durumla başa çıkmak konusunda çaresizdir. Koşullara bakıldığında belki de başka türlü olamazdı. Kapitalist bir temelde örgütlenmeye başlayan tarım, ekin hasadı örneğinde olduğu gibi artan bir şekilde mevsimlik iş gücüne dayanır. Endüstri İlişkileri Komisyon Raporu’nda bu şöyle ifade edilir:

Yerel örgütlenmelerin göçebe işçilerin hareketini düzenlemeye dönük çabaları istinasız bir şekilde başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu durum, yerel örgütlenmelerin süreci ne kadar iyi yönettikleri veya planladıklarından bağımsız bir şekilde böyledir. Sorun

12 Chicago “Hobo Koleji” 1922 yılı sekreteri A. W. Dragstedt tarafından yazılmıştır.

13 “Aylaklık” pratiği üzerine bir tartışma için bakınız Stuart A. Queen, *The Passing of the County Jail*.

ancak ulusal düzeyde, sorunun büyüklüğü ve karmaşıklığına uygun yöntem ve mekanizmalarla çözülebilecek bir sorundur.¹⁴

III. Ucuz pansiyonlar: Evsiz Adam Evinde

Hobohemya bir pansiyonlar bölgesidir. Burada, 10 sente boş bir tavan arasından, 50 sente tek kişilik odada tek bir yatağa, evsizler için çok farklı türde konaklama imkânı bulunur. Pansiyon sahipleri düşük kârlar elde ederler, ama çok sayıda kişiye hizmet verirler. Kişi sayısı, özellikle de kışın, yatak sayısından fazladır. Tahminen tüm oteller aralıktan mayısa kadar doludur. Yılın kalanında, kapasitelerinin üçte ikisi kadar dolu olurlar. Chicago üç tip ucuz otel ile bilinir: hanlar, bakım evleri ve ticari işletmeler. Bunlardan ilki “han” aynı anda hem pansiyon, hem bar, hem de genelev olan bir yerdir. Parası olan adamlar genelde paralarını burada harcarlar. Burada arkadaşlık ve samimiyet bulurlar. Bardaki gruba katılabilir, kalabalığa içki ısmarlayabilir ve güzel vakit geçirebilirler. Soyulmaktan korkanlar paralarını barmene verir ve aldıkları içkileri oradan öderler. İçkiye yenik düşenler yukarıya yataklarına taşınır. Ertesi gün aynı program tekrarlanır. Aynı hızda devam edince, 300-400 dolar genellikle bir hafta idare eder. Pek de seyrek olmayan bir şekilde hanlar etkinliklerine kumar imkânını da dâhil eder.

“Han” geçmişe ait bir şeydir. Onun yerini bugün, Selamet Ordusu’nun¹⁵ sahibi olduğu ve işlettiği İşçi Palası, İtimat ve Yeni Yüzyıl otelleri, General C.G. Dawes’in Kızıl F. Dawes oteli, aynı şekilde Chicago Hristiyan Endüstri Birliği’nin Halk Oteli gibi oteller almıştır. Bu gibi yerlerde hizmet fiyatları çok düşüktür, hatta genelde işletme giderlerini bile karşılamaz.

Kızıl F. Dawes ve İşçi Palası otelleri her ikisi de büyük, yangına dayanıklı yapılardır, esasen başka bir amaçla yapılmış temiz

¹⁴ Final Raporu, s. 158.

¹⁵ T.S.N.: Selamet (Kurtuluş) Ordusu: Yüz yirmi altı ülkedeki bağış ağları ve hayır kuruluşları ile bilinen bir Protestan uluslararası yardım organizasyonudur.

ve modern binalardır. Yine de tüm paternalist, yarı yardımsever kurumlar gibi buralar da çok popüler değildir, üstelik oda ve yatak ücreti, işletme giderlerini karşılamayacak kadar da düşüktür. Bu, ikinci tip pansiyon türüne örnektir.

Chicago'da ticari temeldeki ucuz otel işinin öncüleri Harvey ve McGuire'dir, ki ünlü otel zinciri Harvey&McGuire'in kurucularıdır. Bir evanjelist olan Harvey "parasız pulsuzlara" ilgi gösterdiğinde, hanların kötülüklerini öğrenmiştir. Hayatın sert yanlarını bilen McGuire ile bir ortaklığa girer. Ancak birkaç yıl sonra Harvey&McGuire zinciri tarih sahnesinden silinir. McGuire kendi hesabına otel işine girer ve bugün çok sayıda ucuz pansiyon sahibidir. Harvey kendi payını yeğenine satar ve evanjelist çalışmalarına geri döner. Yeğeni Mr. Dammarell ile bir ortaklığa girer. Bugün Harvey-Dammarell zincirinde toplamda 3000 kişilik kalacak yeri olan 8 otel vardır. 509 West Madison Sokağındaki *The Ideal* 1884'te açılır, muhtemelen şehirdeki en yaşlı oteldir. Aslen Collonade diye bilinir ve türünün bir örneğidir. En modern otel olan Mohawk da Harvey-Dammarell zincirine ait bir oteldir. Bu oteli işletenlerin hayırsever olmak gibi bir iddiaları yoktur; Mr. Harvey durumu şöyle açıklar:

Biz geçinmek için otel işindeyiz. Ödeyebilecekleri koşullarda en iyi hizmeti veriyoruz. Bağış yapmıyoruz ve rica etmiyoruz. Dolayısıyla, kendimizi eleştirilere açık bir yerde konumlandırmıyoruz. Düzen ve itidal konusunda ısrarcıyız ve genelde bunu sağlıyoruz. Verdiğimiz hizmetten memnun kalınmadığı takdirde gelip bizi eleştirebilirler. Çünkü bu bir iştir. Bir yatak için 75 sent ödeyen birinin 75 sentlik hizmet almak hakkıdır. Bir yatak için sadece 25 sent ödeyebiliyorsa ödediği kadarına hak kazanır ve onu almadığında çekip gidebilir.

Farklı otel türleri farklı türde insanlara hitap eder. Fiyatların 40 ilâ 70 sent arasında değiştiği Mohawk'ın müşterisi olan işçilerin üst kesimi yakalılık takar ve buruşuk pantolon giyer. Otelde masa ve yazı malzemeleri de vardır. Fiyatları 25 sent ilâ 40 sent arasında değişen otellerin müşterisi daha kılıksız bir grup

adamdır. Çok azı traşlıdır. Bazıları okur ama çoğu sabit fikirlidir. Bazı ikinci sınıf mekânlarda, uyuyanları kaldıran ve kol gezen bir kişi istihdam edilir. 25 sentlik otellerde, müşteriler sadece tıraşsız değil, aynı zamanda çoğunlukla kirlidir de. Dayak yemiş gibi görünürler, çoğu sakat ve yaşlıdır. Bunun tek istisnası, fiyatların 25 sent veya daha az olduğu, ama müşterilerin daha seçkin olduğu Halk ve Kızıl F. Dawes otelleridir. Bu mekânlar yarı-hayırsever yerler olduğu için müşterilerine bazı gereklilikleri dayatabilmektedir.

Oda kavramı ucuz bir oteldeki uyumalık bir yer için çok da uygun değildir. Bu odalara odacık demek daha uygun olacaktır, nitekim müşteriler arasında “kafes” olarak adlandırılırlar. Bir odacık genelde 1,8 metre ile 2,4 metre genişliğinde ve 2,4 metre ile 3,6 metre uzunluğundadır. Çelikten veya işlenmiş keresteden yapılmış ince duvarlar genelde 2,4 metre yüksekliğindedir. Üstünde bulunan tel örgüler hava girmesini sağlarken, müşterilerin bir odacıktan diğerine tırmanmasını engeller. Mobilyalar sadedir; bazen sadece bir yatak, bazen bir yatak ve bir sandalye ve daha pahalı yerlerde bir sehpa. Eşyalar kolaylık veya rahatlık için değildir; aydınlatma ve havalandırma genelde kötüdür. Ama asıl istenenler mevcuttur: Sınırlı bir mahremiyete sahip uyunabilecek bir yer.

Otel popülasyonundaki yaklaşık hareketliliği öğrenmek için Hobohemya otellerinde bir inceleme yapılabilir. Otel sahiplerinin ortak kanısına göre, en büyük devir daim ucuz otellerde olmaktadır. Zirve, Cromwell’in Askerleri ve İşçi Palası gibi daha kaliteli otellerde kalıcı müşteri oranı en büyük paya sahiptir. İki veya üç ay veya daha fazla kalan daimi müşteriler, toplam pansiyoner sayısının üçte birinden yarısına kadar değişen bir dağılım göstermektedir. Daha eski otellerin birçoğu mevsimlik ama düzenli kalıcı müşteriye sahiptir. Bir kısım müşteri ise şehri hiç terk etmez.

Düşkünler evi

Düşkünler evlerinin neredeyse tamamı aynıdır. Gelenler yerde

veya kuru tahta yataklarda uyur. Aldıkları tek ayrıcalık sıcak bir odada bir yere uzanma ayrıcalığıdır.

“Hogan’ın Yatağı” ülke genelinde hobolar arasında meşhur bir yerdir. Chicago’da Lynch’in yerini, İşçi Palasını, Hinky Dinky’yi öğrenecek veya misyonlarda¹⁶ bir lokma yiyecek kadar uzun kalan herkes Hogan’ı duymuştur. İlk “Hogan Yatağı”, South State Sokağı’nda kurulur. Sonrasında Batı Yakasına taşınır ve bir süre de Meridian Sokağındadır. Meridian Sokağından ayrıldığından beri farklı farklı yerlerde bulunmaktadır. İlk *Hogan*, İspanyol Amerikan Savaşı’ndan dönmüş eski bir askere ödül olarak verilir. Bugün geriye sadece ismi kalmıştır. Hogan bugün bir mit, bir tür roman kahramanıdır. Bu konu hakkında bir avare şöyle söyler: “Hogan ölmüş olabilir ama böcekleri hâlâ orada. Bu mekânı nereye gitse takip ederler. Meridian Sokak’tan taşınmalarından daha üç gün geçmeden, böceklerin yeni adresi bulup bizi takip ettiklerini biliyorsun”.

Aşağıdaki gözlem, “Hogan’ın Yatağı”nda geçirilen bir akşama ilişkindir:

Akşamı, samimi yol insanlarıyla birlikte, İsa’ya doğruyu bulmak için yalvardıkları İncil Kurtarma Misyonunda geçirdim. İki kişi dine döndü ve bu büyük bir sevinç anıydı. Dua ettiler, şarkı söylediler ve bizi sandviç ekmegi ve kahve ile doyurdular; gece yatacak yeri olmayanlar için “Hogan” a bilet verdiler. Bana bilet teklif ettiler, ama teşekkür ettim ve onları biraz param olduğuna ikna ettim. “Hogan” ı nerede bulacağınızı bilmeniz lazım. 1922 baharında, 16 South Desplaines Sokağı’nda bir binanın ikinci ve üçüncü katlarını tutmuştu. Dar, sallanan bir merdiven, gıcırdayan bir kapı, zayıf aydınlatılmış bir giriş, 10 sent isteyen bir gece görevlisi ve işte orasıdır. O katta uyumayı seçebilir veya üçüncü kata çıkabilirsiniz. Fiyatta bir fark yoktur. Ben ikinci katı seçtim. Daha az kalabalıktı. Odanın ortasındaki büyük bir ısıtıcı sayesinde, daha sıcaktı.

Sobanın etrafındaki adamların biraz bitkin olduğu apaçık görülyordu. Bir tanesi bütün gün yağan yağmurdan sonra ayakka-

16 T.S.N.: Burada “misyon” kelimesinin gönderme yaptığı, ekseriyetle bir Kiliseye veya Hristiyan cemaatine bağlı çalışan yardım ve hayırseverlik örgütleridir.

bılarını kurutuyordu. Bir diğeri tişörtünü kurutuyordu. İki kişı cansız bir sohbet içindeydiler. Diğerleri sessizdi. Hava basık, ışık loştu. Yatacak bir yer bakarak odanın etrafında yürüdüm. Düzinelerce adam kafaları duvara yaslı biçimde yerde uyuyorlardı. Bazıları gazetenin üstüne, bazıları da kuru yere yatmıştı. Bazıları paltolarıyla üstlerini kısmen örtmüş, bazıları ise paltosuzdu. Bir paltonun altında kıvrılıp yatmak bir sanattır. 50 yaşında veya daha fazla olan biri gömleğini ve pantolonunu çıkardı ve pantolonunu yastık olarak kullandı. "Yatak-Ev" in etik kurallarını bildiğini gösterecek şekilde ayakkabılarını pantolonuna bağladı. Vagonlarda uyuyanlar bazen ayakkabılarını yastık olarak kullanır ama Hogan'da bu şart değildir. Duvarın etrafındaki tahta döşemeler yorgun başlar için dinlenecek bir yer sağlar.

Burada gördüğüm birtakım yüzleri öncesinde birçok kez "cadde"de görmüştüm. 70'lerindeki iki yaşlı adam farklı yıllarda şehirde bulunmuş ve çoğunluğunda da dilencilik yapmıştı. Caddeelerde başka bir tek bacaklı adamla ahbablık ettiğini gördüğüm tek bacaklı bir adam vardı. İkisi de seyyarda kurşun kalem ve bağcık satardı. Yerdeki tek karyolada iki genç arkadaş yatıyordu. Kafalarını dar yatağın ters yönlerine koymuş ve düşmemek için vücutları birbirine dolanmış uyuyorlardı.

Yerde kendimle en yakın komşum arasında yarım metrelik mesafe olacak şekilde boş bir yer buldum ve gazetelerimi yaydım ve yattım. Fazladan gazetem vardı, yarısını yatacak yer bulmak için bakınan başka birine verdim. En yakınımdaki adama böceklerin çok rahatsızlık verip vermediğini sordum. Belirgin bir İrlandalı aksanı ile "Hogan böceklerinin" kesinlikle baş belası olduklarını söyledi. Başka biri lafa karıştı ve böceklerin Alman ordusundan bile daha örgütlü olduğunu söyledi. Ne kadar örgütlü olduklarını söyleyemem, ama atılgan olduklarını öğrenmem çok uzun sürmedi.

Yanımdaki iki adam Cenova'daki bir toplantı hakkında tartışmaya girişirler. Bir tanesinin olayların nasıl seyretmesi gerektiği hakkında oldukça pozitif ve düzeyli fikirleri vardı. Diğerleri ise

sadece aynı fikirde olduğunu belirtmek için ara sıra lafa giriyordu. Başka biri neden bir toplantı salonu kiralamadıklarını sordu. Sonra bir sessizlik oldu, horlamalar dışında. Hiç bu kadar horlama çeşidi işitmemiştim ancak bunların hiçbirisi huzurlu bir uyku veya keyifli bir rüya anlamına gelmiyor gibiydi. Horlamalar birisinin bağırmasıyla kesildi: “Hey, sen; bu yana gelmeyi bırak, benim gazetem üstüne çıkıyorsun.” “Lanet olsun, ne kadar yer istiyorsun?” Komşularından birinin yanıtı ters oldu: “Ne kadar yer tuttuğum seni ilgilendirmez. Görmüyor musun, sen kendi sınırını aşmışsın.”

Daha fazla horultu; bir adam kalktı, esnedi, bacaklarını ovdu, odanın ortasına sobaya geldi. Daha fazla horultu; bazı adamlar geldi, 10 sentlerini ödediler ve zeminde boş yer bakındılar. Bir adam kusmak için tualete koştu. Şakacının biri “Geri çek onu içine!” diye seslendi.

Bir saat kadar sonra elimin üzerinde bir şey hissettim. Onu ezdim. Beyaz kâğıdın üstünde daha fazlası görülebiliyordu. Yeniden uyumayı denemek üzere yattım. İkinci bir saldırı üzerine hızlıca ayağıma yöneldim. Bunun da üstesinden geldim ve rahatsız edilmemek üzere üçüncü kez yeniden yattım. Arkadaşlarım en çok sert zeminden yakınıyor görünüyorlardı ve zemin gerçekten de sertti.

Ne kadar uyukladım bilmiyorum, ama yol insanlarının dayanıklılığına hayret ederek uyandım. Ben böyle düşünürken adamın biri ayaklarının üstünde zıpladı ve hızlıca çıktı. Böceklerle sövüyordu. Kendimi iyi hissettim. Birisi benden önce zayıf düşmüştü. Kalktım ve yola çıktım. Saat 02.30’du...

Restoran ve lokantalar

Hobohemya restoranları Ring’teki fiyatların yarısına veya üçte birine yemek yeme imkânı sunar. Bu lokantaların bazılarında fiyatlar o kadar düşüktür ki şaşarsınız. Ancak yemek kalitesiz ve yetersizdir ve servis ise çabucak ve kabadır. Evsiz, işinde ol-

duğu gibi yemesinde de gündeliktir. Bütün restoranları dener. Eğer biraz parası varsa, yemek vakti geldiğinde genellikle biraz vitrinlere bakar. Caddede aşağı yukarı menüleri okuyarak dolaşır. Hobohemya restoranları bunu bilir ve genelde vitrinleri dolaşan müşterilerin ilgisini çekmek üzere kullanırlar. Yemekler vitrinlere yerleştirilir, pişirme caddeden görünecek şekilde yapılır, ama tüm bunların içinde en ilgi çeken menünün vitrinde yazılmasıdır. Bazen bütün vitrin günün özel yemekleri yazılarak doldurulmuştur. Bu menülerin bazıları ilginçtir. Academy Tiyatrosu'nun yanındaki South Halsted Caddesi'ndeki Gus'un yeri, 28 Temmuz 1922'de aşağıdaki menüyü sunmuştur:

- Domuz burnu ve lahana veya lahana turşusu: 15c
- Kıyılmış konserve et: 10c
- Hamburger kızartması: 10c
- Ciğer ve soğan: 10c
- Macar gulaşı: 20c
- Domuz butu ve lahana: 15c
- Kaburga ve lahana: 20c
- Domuz paçası ve patates salatası: 15c
- Siğır güveci ve lahana turşusu: 15c
- Sosis ve patates püresi: 15c
- Biftek: 20c
- Domuz Rostosu: 25c
- Pirzola: 30c

Aynı gün, Desplaines'in yakınındaki Madison Sokağı üzerindeki James Restoran'ın reklamı ise "10 sentte tam öğün" dü:

- Dana köfte: 10c
- Sardalye ve patates salatası: 10c
- Hamburger ve bir yumurta: 10c
- Fırında fasulye: 10c
- Ciğer ve soğan: 10c
- Konserve et tabağı: 10c
- İtalyan Makarna: 10c
- Her tarzda üç yumurta: 15c
- Böbrek yahni: 10c
- Sosis ve patates püresi: 10c
- Patates köfte ve 1 yumurta: 10c

Ciğer ve sos: 10c

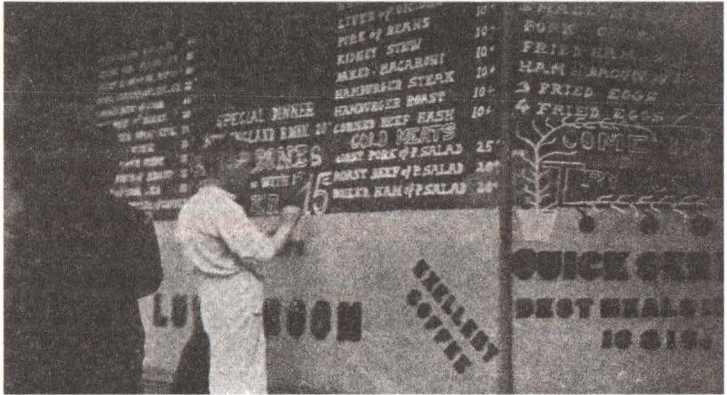
Tuzlanmış domuz tabağı: 10c

Somon ve patates salatası: 10c

Mısır gevreği ve süt: 5c

Her tarzda dört yumurta: 20c

“The Home Restoran, 15 sent ve fazlasına yemek” West Madison Sokağı’nda başka bir lokantanın adıdır. Bu popüler bir kullanımdır. Restoranlar sık sık “Ev yemeği”, “Ev yapımı ekmek”, “Ev yapımı kahve”, “Anne lokması” gibi tanıtımlar kullanır.

Bir Hobohemia restoranı

İş bulma kurumları ve ilanları

Hobolar için eğitim hareketinin önde gelenleri

Hobohemya'da popüler bir mekân

Yemek zamanı, özellikle öğlen vakti çok sayıda adam bu lokantalara üşüşür. Gürültülü ve düzensiz bir kalabalık siparişlerini bağırır, garsonlar aynı şekilde aşçılara bağırır ve aşçılar istenilen yemekleri hazırlamaya başlar. Dört veya beş garson bir saat içinde yüzlerce kişinin isteğiyle ilgilenir. Bu kalabalık saatlerde garsonlar deliler gibi çalışır, siparişlerle hızlıca içeri girip, tabaklarla hızlıca çıkarlar. Bu bir saat boyunca garsonlar sıçrayan kahve, sos ve çorbalarla gerçekten sarhoş olurlar. Kirlilik gerçekten tiksindiricidir ve garsonlar bu konuda aşçılardan veya bulaşık yıkayanlardan aşağı kalmaz. Mutfaklarda kirlilik tüm sınırlarına dayanır.

Peki müşterinin fikri nedir? Hamburgerin genelde bir tür ekme-patates kızartması karışımı olduğunu, ekmeğin bayat olduğunu, sütün çoğunlukla ekşi olduğunu bilir. Ucuz lokantaların kokusundan tiksinsmeyen çok azdır, ama istikrarlı bir müşteri bunu şöyle gerekçelendirir: “Kendime, durumu görmeye müsaade etmiyorum, göz görmediği sürece de gerisi katlanıyor.”

Konfeksiyon mağazaları ve kıyafet değişimi

Hobo nadiren giyinip kuşanır. Eğer giyiniyorsa, bu onun kendi sınıfından ayrılma çabası içinde olduğunu bir göstergesidir. Giysi alacağı zaman ister kaba saba, ister fiyakalı bir şey olsun, yeni kıyafetlerin şaşırtıcı derecede ucuza satıldığı yerlere gider. Mevsimlik işçiler için kıyafet satan yerler bir sürü ucuz mal getirir. Bunların birçoğu modası geçmiş, raflarda eskimiş veya kullanılmış ürünlerdir. Ucuz kıyafet mağazaları Hobohemya'ya özgü değildir, ama burada evsizlerin istekleri temin edilir.

İkinci el kıyafet mağazaları için kibar bir adlandırma olan “kıyafet değişimi” dükkânlarından Hobohemya'da çok sayıda vardır. Chicago Bulvarı'ndaki West Clark ve North Clark Sokağı boyunca birçok dükkân vardır. Bu mağazalar az giyilmiş kıyafetleri, seri sonu takım elbise ve paltoları alırlar ve ciddi biçimde düşük fiyatlara yeniden satarlar.

İkinci el kıyafet mağazaları hobo ticaretinin tekelinde değil-

dir, ama kıdemli bir hobo buralarda nasıl pazarlık yürütüleceğini iyi bilir.

Hem eski hem yeni ayakkabı tamiriyle uğraşan bir ayakkabı tamircisi de, ek iş olarak Hobohemya ticaretinden payını alır. Caddeye bir tomarla gelen hobo, parasını giyime, ayakkabıya, takım elbise ve paltoya yatırır, ne var ki birkaç gün içerisinde parasız kaldığında onları satacaktır. İkinci el işini yapanlar, hoboya hem alırken hem de satarken fayda sağlar.

Rehin dükkânı

Rehin dükkânları Hobohemya'ya özgü değildir. Pansiyon bölgesinin sınırlarının hemen dışında konumlanırlar. Sanki sefalet ile saygınlık arasında bir sınır alanı gibidir burası. Değerli bir şeyini rehine vermekten çekindiği için değil ama değerli bir şeyi olmadığı için hobonun burayla pek işi olmaz. Ancak yine de, ihtiyaç olduğunda birkaç dolar için bir saat veya bir yüzük bırakan olur. Rehin dükkânları sınırlı da olsa, kıyafet değişim yerleridir. Hobolar buradan alet, silah, deri malzeme, takı ve bunun gibi şeyler alır.

Sinema ve burleskler⁷

Ticarileşmiş eğlenceler Hobohemya'da destek bulmakta zorlanır. Sinema, hem gelen geçenlerin, hem de oranın sakinlerinin gidebileceği bir yerde konumlanmıştır. Sinemaya giriş ücreti 10 senttir. Buna karşılık South Halsted Sokağında biletin yalnızca 5 sent olduğu bir sinema vardır. Filmler buraya gelmeden önce birinci sınıf tiyatrolardan ve farklı seviyelerdeki ucuz salonlardan geçer ve en son gösterim tarihi geçmiş olarak, gözleri rahatsız edecek ölçüde kesik ve çizik içinde buraya gelirler.

Vodvil ve burleskler tamamen Güney Yakadadır. Bu tiyatroların bazıları sadece erkeklere hitap eder. "Havalı kızlar", "Mayolu kızlar" veya "Yerli dansı" gibi reklamlar evsiz ve yalnız adamda utangaç bir ilgi uyandırır.

17 T.S.N.: Burlesk: Parodi ve bazen grotesk abartı içeren mizahi bir tiyatro türüdür.

Hobohemya nüfusunun büyük çoğunluğu ne sinemanın ne de burleskin müşterisidir. Bunları izleyenler de çoğunlukla sessizlikte bir saat oturma fırsatı için gelir. Bazı tiyatrocular bu durumun fakında olarak izleyiciye “kalmak istediğiniz kadar kalın” diye seslenir. Bu özellikle soğuk havada çok kişiyi oraya çeker.

Berberhaneler ve berberler

Chicago’da “cadde”ye oldukça yakın bir sürü berberhane vardır. Bunlardan dört tanesi West Madison Sokağı’ndadır ve çoğu da kendilerini deneyimsiz çırakların ellerine bırakmaya razı adamların ilgisini çekecek yerlerde konumlanmıştır. Çırakların pratik yapması gerekir ve burada bu işe gönüllü insanlar bulabilirler.

Ucuz kiralık odalar her zaman tıraş imkânı sunmaz. Dolayısıyla hobolar, kendilerini çırakların eğitimi ve zanaatı için feda etmeye isteklidirler. Şanslılarsa deneyimli biri hizmet verebilir, ama her zaman bir aceminin eline düşme riski vardır. Saç kesimi 10 veya 15 senttir. Arz ve talep yasası bunu belirler. Çırakları meşgul edecek müşterilerinin olması gerekir. Hobohemya’da kadın berberler de mevcuttur. Hobo, usturanın kadın elince kullanmasına ilişkin bir önyargısı varmış gibi görünmez.

Kitapçılar

Hobohemya’nın yeni ve ikinci el kitapların satıldığı kendi kitapçıları vardır. Bunlardan en çok bilineni “Proletarya” da denilen “Hobo Kitapçısı”, 1237 West Madison Sokağı’ndadır. Burası büyük ölçüde hobolar tarafından okunan radikal birtakım yayınlardan seçkiler sunar. Bir sürü konuda çok geniş bir yelpazede kitaplar satılır, ama bunlar genellikle gelip geçen birinin alamayacağı karton kaplı ciltlerdir. “Radikal Kitabevi” North Clark Sokağı’ndadır ve vaktini “Deliler Meydanı”nda geçiren entelektüeller arasında popülerdir.

İçki salonları ve meşrubatçılar

Prestiji azalsa da salonlar Hobohemya’da hâlâ yaşar. Savaş öncesinin 5 sente büyük bira ve bedava öğle yemek günleri çoktan geçmiştir, ama salonlar hâlâ varlıklarını sürdürürler. Buralardan

zevk alan birileri hâlâ vardır, ama kalabalık “yasak” öncesinde olduğu gibi bir araya gelmez. Önceden, sarhoş olan kişi mekânda tutulurken, bugün mekândan çıkarılır veya hiç olmazsa gözden uzaklaştırılır. Salon itibarını kaybettikçe içki kaçakçıları kazanır ve sonuçta da “ayyaş”lar caddelerde boy gösterir ve sokakları birbirine katar.

Meyve ve meşrubat stantları ve külahta dondurma satıcıları yasaktan faydalanarak ortaya çıkmışlardır. Hevesli ve ısrarcı ayakkabı boyacıları caddelere doluşur ve falcı çingeneler geçenerlere, kaderlerini okuma fırsatı için ve belki de fahişelik için seslenir.

Konut sorunu

Hobohemya’da yaşam standartları çok düşüktür. Yataklar bozuk ve sağlıksızdır. Bu koşulları iyileştirmek için çaba harcanmıştır ama tamamen başarılı olunamamıştır. Kurtuluş Ordusu ve Dawes otelleri kiralık odalarını iyileştirdiler. Ama belediyenin bedava misafirhanelerine, gündelik ve gezici işçiler arasında çok popüler olduğu gerekçesiyle polis karşı çıkmaktadır. Aynısı yardımsever amaçlarla sorunla ilgilenen herhangi bir çaba için de söylenebilir. Burada tek alternatif, gezici işçileri kendi işlerini görmeleri için cesaretlendirmek gibi görünmektedir. Bu zordur fakat imkânsız değildir ama bu çabaların tarihi Hobohemya tarihinde başka bir bölümün konusunu oluşturacak niteliktedir.

IV. Hobohemya’da Geçinmek

Ölçülü biri Hobohemya’da günlük bir dolara yaşayabilir. Çok müşkülpesent biri değilse, yatak dâhil gecelik 60 sentle yaşayabilir. 10 sentlik bir yatakta uyuyarak ve kahve ve sandviç ekmeğiyle 50 sentle geçinebilir. Buranın yerleşik yaşlıları herhangi bir restorandan 5 sente alacakları kahve ve sandviç ekmeğiyle uzun süre yaşar gider. Kahve ve ekmeği de azaltan adam ise artık dibi görmüştür.

South Desplaines Sokağındaki Oliver Branch Misyonunda ta-

kılan yaşlı bir dilenci günde 40 sent garanti edildiğinde rahatça geçineceğini iddia eder. Bu ona her gece bir yatak sağlayacaktır ve iyi bir yatak bazen yemekten daha iyidir.

Bu yaşlı adam günlük rutininde çok nadir tek bir sokağın ötesine geçer. Madison Sokağı'nın güney yakasında, 62 Desplaines Sokağı ve Transede Otelinin arasında, o evindedir. Burası dışındaki her yer onun için açık bir deniz gibidir. Bu bölgenin sınırlarının ötesinde bir maceraya atılacak olursa bir gün, önceden geziyi planlar.

South State ve West Madison Caddelerinde merakları ve hırsları aynı rutine ve aynı dar sınırlara sıkışmış belki yüzlerce yaşlı adam vardır.

Hobohemya'ya giren herkes "kahve ve ekmek" düzeyinin üstünde yaşamak için mücadele verir ve bunu başarmak için kullanılan araçlar çoğu zaman dahicedir. Birinin zorlayıcı ve ısrarcı isteklerini karşılamak için, talih kuşundan her gün kendi payına düşeni çıkarma işine "cadde'de geçinmek" denir.

Geçinmek, günde birkaç saati bir cüzdan kapma veya bir palto aşırma gibi gündelik işlere ayırmak anlamına da gelebilir. Bunun içinde ufak tefek işlerde çalışmak, küçük şeyler satmak, sahtecilik, eski ve yeni hırsızlık biçimleri denemek, aileden geçinmek, "beyaz yakalı" dilenciliği, çalmak ve "vurkaççılık" da vardır.

Ufak tefek işlerde çalışma

Aksine dair tüm söylenenlere rağmen, hobo bir işçidir. Sabit bir işçi değildir ama harcadığı paranın çoğunu kazanır. Yılın üç veya dört ayını Chicago'daki pansiyonlarda geçiren gündelik işçiler hiç sosyal yardım aramazlar. Kışı atlatmak için ne kadar paraya ihtiyaçları olacaklarını bilirler ve bu parayı bulmak için birçok işte çalışırlar. İş konusunda ne kadar düzensizlerse, harcama konusunda bir o kadar düzenlidirler.

Bir de asla bir şey biriktiremeyenler vardır. Şehre ne kadar getirdikleri hiç fark etmez, çok geçmeden harcarlar. Bu gibiler için düzensiz işler en ideal geçinme yoludur. Chicago gibi bir

şehirde küçük işler almaya razı olanlar için her zaman fırsatlar vardır. Her restoranın garsonlara ve bulaşık yıkayanlara ihtiyacı vardır. Her otel bir kapı görevlisine ihtiyaç duyar, her bir bar veya bilardo salonu ufak tefek işler için birilerini istihdam eder. İşler küçük olduğu için ücretler de düşüktür, ama insanlar bu tarz işleri ararlar. Yirmi yıldır West Madison Sokağı'nda olan bir adam, bir pansiyonda gece görevlisi olarak çalışmaktadır, bir diğeri gündüzleri boş gezerken geceleri odacı olarak çalışır, yine bir başkası Madison Sokağı'ndaki bir restoranda ara sıra patates soyar. Sabit işleri bu tür küçük işler için reddedenler bunu bazen caddeyi terk etmekten hoşlanmadıkları için, çoğunlukla da kılıkları uygun olmadığı veya yol için verecek paraları olmadığı için böyle yaparlar.

Geçinmek için işportacılık yapmak

Hukuk nazarında, Chicago'da işportacılık dilencilik değildir.¹⁸ Ama yine de, caddelerde satış gibi görünen şey sadece yasallaşmış dilenciliktir. Satılan şeyler "ne verersen" şeklinde elde çıkarılan ucuz mallardır. Alıcının, malın ederinin dört katına kadar vermesi pek de seyrek olmayan bir durumdur. Chicago'da kalem veya bağcık satarak geçinen yüzlerce sakat vardır. Bunların büyük çoğunluğu evsizdir. Düziyesi 25 sente alınan kalemler tek tek 10 sente satılır. İşportacının çalışma belgesi polise karşı bir güvencedir ve dilenciye karşı da ahlaki bir üstünlük olarak iş görür.

Kalem ve bağcık satan bir işportacı, başarısını genellikle, yaptığı satışlarda bozuk sorulmayanların sayısı ile ölçer. Bozuğu hiç yoktur ve fazladan ödeme yapılmasını bekler. Bazen kendisini, fazladan ödeme yapılmak zorunda olunduğuna ikna eder. Burada, "duygu sömürüsü yaparak" geçinmekten genellikle "iş" diye söz edilir. Kuzey Yaka'da çalışan bir işportacı şöyle diyecektir: "Dün çalışmadım; bir gün önce 3 dolar 85 sent yapmıştım".

18 1922'de belediye, bir sepet veya benzer bir kaptan ve sadece 60 gün geçerli olmak üzere evlerde (at arabası veya vagonlarda değil) satış için 6000 izin belgesi vermiştir.

Bu adam kendini gerçek bir sakat olarak görür, çünkü omurilik zafiyeti vardır. Tek kollu bir işportacı ile karşılaştığında öfkelenir, çünkü tek kolu olan bir adam gerçek bir sakat değildir. Önce gerçek sakatlar hesaba katılmalıdır. Parasız kaldığında dilenen sağlıklı biri rezil biridir. Bu, dilenciliktir ve sağlıklı birinin dilencilik yapması alçakçadır.

Birçok işportacı Hobohemya otellerinde yaşar ve boş vakitlerini “cadde”de geçirir. İşe gidecekleri zaman bir araba alırlar. Bazılarının sıradan tezgâhları vardır. Bir işportacının, genç kızların gelip gittiği bir fabrika girişine yakın veya bir kilisenin önünde bir yeri tekeline alması sık rastlanan bir durumdur. Ödeme günleri hakkında sağlam bilgileri vardır. Fabrikalarda işçilerin ne zaman para aldıklarını ve para aldıklarında nasıl da iyi olduklarını bilirler.

Dolandırıcılık

İşportacılık ile dolandırıcılık arasındaki temel fark yöntemle ilgilidir. İşportacı tek tek kişilere hitap ederken, dolandırıcı kalabalığa seslenir. Dolandırıcı da bir satıcıdır. Kalabalığın dikkatini çekmek için birini oyuna getirir veya bir konuşma yapar. İşportacı, bir dilencinin ötesindedir. İşportacıya kıyasla dolandırıcı rolünü üstlenmek daha fazla enerji ve inisiyatif gerektirir.

Günün neredeyse her vaktinde, “cadde”deki köşe başlarında, kalabalık içerisinde bir dolandırıcı görmek mümkündür. Sattığı ürünler kol veya yaka düğmesi veya ip gibi başka şeylerden oluşabilir. Başarısı, sunduğu malın orijinallğinde yatar. Yeni bir ürün dizisi daha çok satılır ve iyi bir dolandırıcı ürün yelpazesini zaman zaman değiştirir. Dolandırıcıların çoğu evsizlerdir. Çok sayıda Hobohemyalı bu tarz işleri bir kereliğine de olsa denemiştir. Tutunabilmeyi başaranlar devam eder.

Takı satmak, para kazanmak için bilinen en eski yöntemdir ve hâlâ işe yarar. Yanlarında ucuz yüzük veya saatler taşıyan adamlar bunları olası alıcılarına tek tek yaklaşıp satarlar. Bazen

etraflarına bir kalabalık toplarlar, ama sessiz çalıştıklarında olduğundan farklı olarak, nadiren başarılı olurlar. Bir dolandırıcı parkta bir adamın yanına oturur veya yolda ona yaklaşır ve parasız kaldığını söyleyerek ucuza bir yüzük, bir saat veya bir çift gözlük teklif eder. Bazen ürünü bulmuş gibi davranır ve sadece paraya ihtiyacı olduğunu söyler. Bazen satmaya çalıştığı eşya ile ilgili duygusal bir hikâye anlatır. Annesinin verdiği bir yüzüğe sahip olabilir ve ondan ancak sonradan tekrar alma koşulu olduğunda ayrılabilir. Geri alamayacaksa ondan ayrılmak yerine açlıktan ölmeyi tercih edecektir vb. Hobolar bu türden dolandırıcılıkların failleri oldukları kadar bazen de kurbanıdırlar.

Yeni ve eski aşırma taktikleri

Bu taktiklerin birkaçı yenidir ama aslında hiçbirisi de faydasını tamamen yitirecek kadar eski değildir. Uzun ömürlerini muhtemelen temel insan doğasının özdeşliğine borçludurlar.

En eski ve evrensel aldatmacalardan biri sahte hastalıktır. Hobohemya'da yalandan hastalıklara "yemlik" veya "ortalık" denir.

L.J., Yahudi Hayır Kurumları'na Hot Springs'teki bir hastaneden bir doktor tarafından imzalanmış bir mektupla başvurdu. Mektupta frengi hastası olan ve gözleri de etkilenen ve devamında şüphesiz kör olacak olan L.J.'yi tedavi ettiği yazıyordu. Bu mektubun, taşıdığı diğer belgeler gibi sahte olduğu öğrenildi. Daha önce de bir hastanede bulunmuş ve zührevi bir hastalıktan tedavi görmüştü. Bu arada hastalık hakkında bilgili olduğunu gösterecek düzeyde terminolojiye aşina olmuştu. İnandırıcı biçimde, "çok geçmeden kör olacağımı biliyorum" diyordu. Sonradan, farklı şehirlerde de birçok yardım kurumunu böyle kandırdığı ortaya çıktı. Bu sahteciliğe girmeden önce hapisane kaydının olduğu da öğrenildi.

Eski hilelerden biri de sağır ve dilsiz numarası yapmaktır. "Sağır ve dilsiz"i oynayan biri restoranlarda, eczanelerde, marketlerde veya diğer iş yerlerinde çalışır. Mekânlara girer ve elinde bir kasketle dikilir. Ne söylenir veya ne yapılırsa yapılısın yüzün-

deki ifadeyi asla değiştirmez. Onunla konuşulduğunda, biraz para alana kadar kulaklarını ve ağzını işaret eder ve sonrasında hafifçe eğilir. Bir şeyler elde etme şansı varsa, atılma riski olmadığı müddetçe bir yeri asla terk etmez. Bir araştırmacı, ancak iki saatlik takipten sonra onun sağır ya da dilsiz olmadığını anlamıştır. Üç ay sonra aynı adamı aynı hileyi şehrin başka bir yerinde yaparken görür.

“şapka numarası” da denilen diğer bir numara ise geçinmenin en popöler yollarından biridir. Pazar günü, tatil günü, aslında her akşam Hobohemya caddeleri kalabalıklara nutuk atan adamlarla canlanır. Ya da belki de proletarya hareketi hakkında gazete satıyor olabilirler. Her durumda, konuşma şapkanın dolaştırılması ile sonlanır. Çok az konuşmacı, karşılığı olmadan belagat yeteneğini Hobohemya’daki izleyici için harcar. Bu, hepsi samimiyetsizdir anlamına gelmez. Birçoğu öyledir belki, ama çoğunluğu da getireceği kazanç için bu oyunun içindedir. Bu hatiplerden biri dikkat çekici olabilir, çünkü bilgi stoku onun diğer konuşmacılar gibi olmadığının bir ispatıdır. Yatak ve yemek için sokaklarda olduğunu itiraf eder. Herhangi bir konuda konuşabilir, kendisine gülünmesine ve kalabalığın onunla eğlenmesine izin verir ve şapkayı dolaştırdığında genellikle bir başka günün yemeğine yetecek kadar para elde eder.

Misyonlar da öncelikle yaptıkları hayırlar üzerinden dindar insanların ilgisini çeker. Neredeyse her misyondan “şapka numarası” yaparak ev ev dolaşan ve eski kıyafet, para veya insanlar ne vermek isterse onu dilenen bir grup adam vardır. Toplayanın vicdanı, şapkaya doldurulacak paranın miktarını kontrol eden tek şeydir. Bazı misyonlar toplanan toplam parayı, toplayıcılar arasında bölüştürür. Tek bir toplayıcı bazen 1 dolar ya da 50 sentten fazlasını kazanabilir.

Çocukların sömürölmesi de avareliğin tarihi kadar eskidir. Yoldaki bir avare bile, para için erkek çocuklarının kullanılabileceğini öğrenir. Bir erkek çocuğu yaşlı bir adamdan daha iyi

dilenir ve yetişkinler, çoğu zaman onlarla arkadaşlığın avantajlarından faydalanmak için çocuklarla ahbaplık ederler. Sokakta yeni olan çocuklar da, onlardan öğrenecekleri karşılığında çoğunlukla deneyimli biri tarafından kullanılmaya razı olurlar.

Aileden geçinme

Geçmişte adı kötüye çıkmış avareler vardır. Bu kişi ailenin güvenliği için evden gönderilmiş veya güvenlik gerekçesiyle kaçmış ya da yeni bir hayata başlamak için gönüllü olarak ayrılmış olabilir. Bu kişiler nadiren başarılı olurlar, ama aile gururu onları dönmekten alıkoyar. Ailelerinin onları dışlamış olmasından onlar da faydalanır.

Böyle bir adam South State Sokağı'nda ikamet eder. İyi bir aileden gelir, ama yakınları onunla ilgilenmemektedir. Şişman, yağlı ve göbeklidir; kendisi hakkında hiçbir fikri yokmuş gibi görünür. Her zaman insanların işlerine burnunu sokar ve bu da kendisini nahoş biri yapar. Akrabaları Chicago'da kalabilsin diye haftada 4 dolar verir. O para ve kazanabildikleriyle yaşar. Zaman zaman parasız kalıp eve dönmeyi düşündüğüne dair bir telgraf çektiğinde veya yazdığına başka biri onun için bağış toplar. Eve dönüşü sorun demektir. Yardım talebi ailesine yönelik bir tür şantajdır.

"Beyaz yakalı" dilenciliği

Dilencilerin en ilginç, iyi giyimli ve sağlıklı biri olup bağlantılarının gücü üzerinden dilencilik yapandır. Bunlar sendikaya üyeliğini kullanarak bir ayrıcalık üretirler. Sendikalar, aidatı ödenmiş üyelik kartları olan, ama geçici olarak üyeliği düşmüş bu adamlar tarafından epey istismar edilir. Bu tarz örgütler tek tek üyeler bakımından pek de cezbedici değildir. Son zamanlarda "eski asker" hikâyeleri dikkat çekmek için iyi bir araç olmuştur ve ordu kıyafetleri bunun için sonuna kadar kullanılır. Askerlik hizmetini kanıtlayan rütbelere veya üniformaların birtakım parçalarına sahip olanlar gerçekten de askerde bulunmuştur, ama büyük çoğunluğunun işittikleri gördüklerinden fazladır.

Bir de, hayır kurumlarındaki çalışmalarıyla kendilerine bir hususiyet yaratanlar vardır. Bazıları çok ustadır ve öncesinde kendilerine ne sorulacağını bilirler ve her basmakalıp soru için basmakalıp bir cevapları vardır. Hayır kurumlarının iç işleyişi ile ilgili şaşırtıcı derecede çok şey bilirler ve bu bilgileri “çıraklarına” cömert bir şekilde aktarırlar. Örneğin, her bir kurumdan ne kadar yardım malzemesi alınabileceğini bilirler. Brown bunun tipik bir örneğidir.

Büyük yardım örgütlerinden biri için gelene kadar Brown hiç Chicago’da bulunmamıştır. Ancak geldiğinde, çantasını Y.M.C.A’ye emanet edebileceğini biliyordu. Banyo için nereye gidileceğini, temiz kıyafetlerin nereden alınacağını, nasıl tıraş olunacağını ve saçını kestireceğini öğrendi ve hatta United Charities’den biraz para almayı dahi başardı. Şehre akşamüstü hiç parasız geldiği halde kendine bir yatak bile buldu; hâlbuki aynı durumdakiler çalışmak zorundaydı. Atlantik’ten Pasifik’e gezdiği bütün şehirlerdeki hayır kurumları hakkında bilgi sahibiydi. Durumu açığa çıktığında, gittiği her yerde aynı hikâyeyi anlattığı ve bulunduğu yerlerdeki tüm kurumlarda bilindiği öğrenildi. 27 yaşındaydı ve 13 yaşından beri çoğunlukla bu tarz kurumlar sayesinde ayakta kalmaktaydı.

Başka bir örnek, New York ve Chicago arasında üç kere gidip gelen ve yolunun üzerindeki hemen her büyük şehirdeki Yahudi hayır kurumlarında konaklamayı başaran bir Yahudi oğlan çocuğu, P.S.’dir. P.S. bir akıl hastasıdır ve çaresizlik hisinden kaynaklı olarak hayır kurumlarına başvurmuştur. Chicago Yahudi hayır kurumlarının öğrendiğine göre, ülke çapında biraz daha fazla özgüvenle dolaşmayı becerebilmekte, ama bir şehre geldiğinde herhangi bir hayır kurumunu da asla pas geçmemektedir. En son California’da olduğu duyulmuştur.

Borç alma ve dilenme

Birçok evsiz zaman zaman parasız kalır. Eğer işe ceplerinde para ile döndülerse, bazıları şehre yapmış oldukları yolculuğun anlamsız olduğunu düşünür. Öte yandan, cepleri boşaldıktan sonra, bir veya iki hafta boyunca şehirde kalmadıkça, paralarının kıymetini anlamazlar. Öylece aylıklık ederken, geçinme prob-

lemiyle karşı karşıya kalırlar. Arkadaşları olabilir, ama bu alışılmadık bir durumdur. Evsizler genelde para ödedikleri kişi olan hancıdan avans alırlar. Bu borçlar genellikle tam olarak ödenir, ama bazen de uçar gider. “İçki yasakları” bu tarz hayırseverliklere bir son vermiştir.

Şehre aralıklı olarak gelenlerin çoğu aylıklık eder ve dö-nemsel olarak çalışır. Bu adamlar çoğunlukla dilenir, ama onu da uzun süre sürdürmezler; birkaç günde usanırlar. Dilenirken sarhoş veya “düşkün”dürler. Ayılır ayılmaz bırakırlar. Bazen, bir tomar para ile daha yeni şehre gelmiş bir arkadaşlarına yapışmayı başarırlar. Ancak başka bir göçbenin sırtından geçinmek de hızlıca yorar. Kısa zaman sonra, başka bir işe, şehre bedava gitmeyi sağlayacak gemiler bakılmaya başlanır. Bir süreliğine caddelerde görülmezler. Ancak, bir yolunu bulur bulmaz, yine Chicago değilse başka bir şehirde, “cadde”de delikanlılarla sohbet ederken veya hikâyeler uydururken görülürler. Onların hayatı budur işte.

Daha ilginç tipler sürekli şehirde yaşayan ve çoğunlukla parasız olanlardır. Bazıları geçinme sorununu bir sanata çevirmişlerdir. Arada parasız kalan bir avare bu kişileri taklit etmeye çalışır, ama sonunda oyundan yorulur ve işe gider. Gözcüler ve beleşçiler dilencilerin ana grubudur. Gözcü bazen başkalarının cebinden oldukça yüklü miktarda para araklar. Bazı gözcüler dilenerek günde 10-20 dolar arası para toplar.

Gözcü haysiyetini kaybetmeden dilenmeyi bilen dilencidir. Uysal bir koyun veya yalaka değildir. Samimi ve açık bir şekilde ilgiyi üzerine çeker ve genelde bir şeyler elde ederek ayrılır. Beleşi ise 5-10 sent için dilenir. Bir amatördür. Bir evin veya otelin arka kapısına giderek bir sandviç ister. İlgi çekme yöntemi acındırmadır.

Dilencilerle işportacılar arasındaki çatışma çok serttir. İşportacılık için izni olan bir adamın yalnızca dilenen bir kişiye hiç saygısı yoktur. Buna rağmen, bazı işportacılar, işler kötü giderse kendilerini dilenci olarak da bulabilirler. Öte yandan, dilenen

kişi de, para kazanmak için çalışma belgesini öne süren işportacıdansa kendisini daha saygın bulduğunu açıkça söyler. Neredeyse profesyonel bir dille şunları ifade eder: “İyi dilencilik kötü işportacılıktan çok daha onurludur ve kurşun kalem ve ayakkabı bağcığı işportacılığının çoğu kötüdür. Bunu söylemekten çekinmeyeceğim. Yaşamak için para kazanmak adına bu ufak dolandırıcılığı yapmayacağım”. Bu çatışmalar bir statü mücadelesinin kanıtıdır. İşportacı da dilencinin aleyhinde konuşurken kendisini meşrulaştırmaya çalışır. Felsefesi, tüm felsefeler gibi, kendi uğraşını meşrulaştırma çabasıdır. Aynısı dilenciler için de geçerlidir. Çoğu, geçinme yollarını meşrulaştırmayı becerir.

Hırsızlık

Hobolar ne birinci sınıf sahtekârlar olacak kadar akıllı, ne de suçlu olarak sınıflandırılacak kadar cüretkârdır. Çoğu, yemek için bir şeyler çalar. Mesela, özellikle soğuması için arka kapının oraya bırakılmış kek veya turtaları çalmada uzman olanlar vardır. Yine arka kapılardan bir şeyler çalmak için yerleşim yerlerinde dolananlar vardır. Bazıları fırsat bulduğunda bir şişe süt çalabilmek için, kapı kapı dolaşan sütçüyü takip eder. Bir litre süt onun için harika bir kahvaltı olacaktır.

Çalma işi, dükkânlara ve yük vagonlarına girme söz konusu olduğunda ciddileşir. Zararı veren, çaldıklarından çok sebep oldukları hasardır. Avareler hakkında demiryolundaki başlıca şikâyet budur. Avare kırsalda en büyük zararı meyve bahçelerine verir. Yiyebileceğinden daha fazla meyve toplar ve bir yahni yapmak için tepelerce patatesi kazıp çıkarır.

Kapkaççılık

Kapkaççılık birinin cüzdanını kalabalıkta kapmaktan, sarhoş veya uykuluyken birini soymaya kadar herhangi bir şey olabilir. Her bir “cadde”de ara sıra ya da düzenli olarak kendi avare arkadaşlarını soyan epeyce insan vardır. Üç veya dört ay birikim yaptıktan sonra şehre seyahat eden neredeyse her bir gezicinin en azından bir kere bir kapkaççıyla karşılaşmışlığı vardır. Madison

Sokağı'nda gün güç bela geçer. Kapkaççılar tarafından paraları alınan bazıları sonradan uyanır ve bir işçiyi soyma cesareti gösteren bu insanları ifşaya girer.

Ortalama bir hobonun, parası hakkında ağzı genellikle gevşektir, özellikle de sarhoşsa. Çoğu zaman parasını gösterir, hatta bazen dağıtır. Bu, aylardır midesi sırtına yapışmış yaşayanlar için ciddi bir tahriktir. Avareler arasında kapkaççılar kadar sevilmeyen bir diğer tip de, birkaç sent aşırabilmek için, eninde sonunda kaptıracağı biraz parasının olduğunu gördüğü bir sarhoştan gözünü ayırmayan tiptir.

Bir araştırmacı, Halsted'in batısından Madison Sokağı'nda iş gören iki kapkaççıyla tanışır. Şüphe uyandırmamak için çok şık olmayan, "cadde"ye uygun kıyafetler giymiştir. Araştırmacı, onlara sarhoş birini soyduğu için Salt Lake City'de 90 gün hapis yatmış biri gibi davranır. Sarhoş olan ve bataklıkta yuvarlanan birine hiç acımaları yoktur: "Onun paraya hakkı yok". Bu kişilerin, uyuyan veya sarhoş bir adamdan para almak konusunda hiçbir tereddütleri yoktur. İşportacıların veya dilencilerin yaptığı gibi kendilerini meşrulaştırabilirler de. Bir tanesi şöyle dedi: "Herkes birbirinin üzerinden karnını doyuruyor ve kimse nereyi ısırdığını umursamıyor. İnan bana, dikkatli davrandığım sürece ben de payımı alırım".

Kışın geçinmek

Soğuk kış aylarında geçinmek ciddi bir sorun haline gelir. İlk-bahar, yaz ve sonbaharda hobolar parklarda, boş evlerde, doklarda, yük vagonlarında veya kıvrılıp yatacakları ve rahatsız edilme kaygısı olmadan uykuda birkaç saat geçirebilecekleri her yerde uyuyabilirler. Ama kışın bir "yatak" bulmak, hobonun toplayabileceği tüm enerjiyi tüketir. Yemenin ve barınmanın yanında, hobo aynı zamanda kışlık kıyafetlerini de temin etmek zorundadır. Her şeyin ötesinde barınacak bir yere ihtiyacı vardır ve hiç parası olmayan bir adam için şehirde bir barınak bulmak hiç de kolay değildir. Gün içerisinde uyuyacak veya vakit geçirecek çok

yer vardır ama iyi yerler her durumda kalabalıktır. Uyumak için karakollar, tren yolu depoları, bina girişleri, misyon binaları ve hatta bilardo salonları kullanılır. Uyuyacak sıcak yer bulamayan birisinin bütün geceyi sokaklarda yürüyerek geçirmesi de hiç az rastlanır bir durum değildir. Bütün gece sokaklarda yürüme, bir yerde azıcık gözünü kapama ve başka bir yerde biraz dinlenme pratiğine, yol jargonunda “bayrak taşımak” denir. Bütün gece “bayrak taşıyan” biri gündüzleri genelde gece erişemeyeceği yerlerde biraz uyku kaçamağı yapmaya çalışır. Misyonlara gidebilir, ama soğuk havada misyonlar çok kalabalık olur. Uyumakla uyanmak arasında sersem bir hâlde saatlerce oturanların kalabalığıdır bu. “Cadde”deki hemen her misyonda, görevleri uyuklayanları sarsmak ve rahatsız etmek olan görevliler vardır.

Yatağa vermek için parası olmayanlar, gün içerisinde lobilerinde vakit geçirilen pansiyonlardan yararlanır. Pansiyonların büyük çoğunluğu müşteri olmayanları atmaya çalışır. Lobinin bu aylaklardan temizlenmesi için ara ara polis çağrılarak bir korku yaratılır. Cesaret edebilenler boş vakitlerini halk kütüphanesinde geçirir ama ortalama bir avare sokakta geçirdiği bir gecenin ardından hırpalanmış ve kirli haliyle bir halk kütüphanesine girme cesaretini toplayamaz.

Misyonlar ve yardım dernekleri soğuk havada avarelerin isteklerini karşılamakta önemli bir rol oynarlar. Buraları genelde kışın başında, bedava veya uygun fiyata verilen palto yahut başka kıyafetler sağlayan noktalardır. Bu kıyafetler genelde yardımseverlerden talep edilir ve “cadde”dekiler bu kıyafetlerin onların hakları olduğuna inanır. Hobolar, kış geldiğinde kendilerini soğuktan koruyacak yeterli sayıda kıyafeti temin etmek için harekete geçerler ve planlar yaparlar. Bu insanların birçoğu kış boyunca yemek ve kalacak yer için dindar görünmeye dahi razıdır.

Evsizler arasındaki rekabet kışın baskındır. Yiyecek kısıtlı, işler daha az, insanlar daha az cömertken; dilenen sayısı ise daha

fazladır. Kısa süreli işlerde çalışanların çoğu dilenci olur; yine yazın işportacılık yapanların çok büyük bir kısmı da dilencilerin saflarına katılır. Dilenciler çoğaldıkça, ev kadınları arka kapıya gelenlere karşı daha az cömert davranırlar, sokaktaki adam katılaşır ve güvenlik için sıklıkla polise başvurulur.

“Şişko” oldukça yetenekli bir gözcüdür. Her zaman dilencilik yapmaz, fırsatlar olduğunda ve hava izin verdiğinde yapar. Parasını caddedeki insanlardan kazanır, dilencililiğinin büyük kısmını şehirden ayrılmaya cesaretinin olmadığı kış mevsiminde yapar. Üç veya dört saat dilencilik yapar ve o sürede 3 dolar kazanır. Sadece parası bittiğinde dilenir. Dönemsel olarak orada çalışan biri olduğunu ve şehri terk etmek için biraz para kazanmaya çalıştığını söyler. Her gün aynı caddede çalışmaz. Genelde ayıktır.

“Şişko”nun dilencilige karşı ahlaki şüpheleri yoktur, keza çalışmaya da. Koşullar onu zorladığında çalışır da, üstelik gayet de güzel çalışır. Dilencilik yaptığında kendini kötü hissetmez. Bunu meşru ve çalmaktan daha iyi bir iş olarak görür ve koşullar öyle devam ettiği sürece de işini en iyi şekilde yapacaktır. Bazen yazları da dilencilik yapar.

“Şişko”nun ilginç bir felsefesi vardır. Hesabına göre, dilendiği 100 kişiden bir kısmı onu geri çevirecektir, belirli bir kısmı azarlayacak ve bir kısmı tavsiye ve bir kısmı da bir şeyler verecektir ve bunların sonunda ortalama kazancı günlük 3 dolar kadar olacaktır.

Dolayısıyla, dilencilige her defasında zinde gider ki, kısa bir sürede halletsin. “Polis müdahalesi ve insanlardan tepki gelecektir ve bu, kışın yazın olduğundan daha çoktur, ama hangi yola girersen gir bu böyledir”.

“Şişko” hevesi yerinde olduğunda çalışır veya dilenir, ama yazın daha az dilencilik, kışın ise daha az iş yapar. Bir şehri sevmese diğerine gider. Geçen kış (1921-22) Chicago’daydı, sevdiğinden değil bir şekilde buraya gelmiş bulunduğu için.

Geçinme oyunu

Geçinmek, çekici unsurları olmadan düşünilemeyecek bir oyundur. Dilenen adam biriktirdiği 5-10 sentlerle ölçülemeyecek bir

mükâfat alır. Ayakkabı bağcığı satıcısı bile, üstesinden gelmeyi başardığında, geçmiş güzel günleri düşünmeyi sever. Parasız pul-suz kişinin hangi yollarla geçindiği fark etmez, oyunun içinde belirli bir tatmin vardır. Başarma zorunluluğunun kendisinin mükâfatları mevcuttur. Hobohemya'daki hiçbir grup tamamen statüsüz değildir. Her grup içinde sınıflar vardır. Hapishanede, büyük hırsızlık küçük çaptakilerden ayrıdır. Hobohemya'da da insanlar geçinme yöntemlerine göre değerlendirilir. Dilenmek, numara yapmak veya hayatını kazanmak için çeşitli diğer yollar, bu insanları kendi aralarında sınıflandırmaya yarar. Bir adamın nereye ait olduğu değildir önemli olan, herhangi bir yerde bir konumu vardır ve o konum onu arkadaşlarının karşısında tanımlar. Kişi, geçimi için kullandığı yollardan bağımsız olarak, bir parçacık özsaygıyı elde tutmak için mücadele eder. Evinden ve toplumdan dışlanan kişi bile soy ismine yüksek bir değer biçer.

S.R., 15 yıldır bu ülkede olan bir İngiliz'dir. Bir "pay" kapmak için Birleşik Devletler'e gelirken, karısını İngiltere'de bırakır. Niyeti, ona yollamaya yetebilecek kadar para kazanmaktır. Buraya biraz da alkol bağımlılığını yenmek için gelmiştir, ama burada daha fazla içkiye erişmiştir. Duvarcı olarak çok para kazanmış, ama hiç biriktirememiştir. 1-2 yıl sonra kendinden utanmaya başlar ve karısına yazmayı keser. Burada başka ilgileri olur.

Bugün sağlığı bozuk. Bir tarafı felçli ve bir de akılsızca sokakta yatmalar ve içkinin neden olduğu tüberkülozdan mustarip. Hikâyesini bana anlattı, ama gerçek adının kullanılmamasını rica etti: "Bu ismi rezil eden tek kişi benim" dedi.

West Madison Sokağı'ndaki birçok yaşlı adam çok düşük kazançlarla yaşar, ama yoksullar evine gitmeyecek kadar da gurludurlar. Diğer dilencilerle birlikte şanslarını denemeyi tercih ederler. Oyunu sonuna kadar oynamak isterler. Caddede sendeleyerek de olsa gezinip el açtıkları sürece, kendi kendilerine didindiklerini hissederek. Bir kuruma gitmek, vazgeçmek anlamına gelir. Bağımlı olsalar veya acınası görünseler de, vazgeçmişlik düşüncesini uzaklaştıracak kadar özsaygıları hâlâ vardır.

“Geçinme oyunu”nda evsiz, gerçekte er ya da geç ekonomik bağımsızlığını kaybedeceğinden emindir. Herhangi bir zamanda (belki uzamış işsizlik dönemleri dışında), evsizlerin küçük bir kısmı hırsız, dilenci, dalavereci veya adi suçludur. Zaten, ekmeğini ucu ucuna kazanan gezici işçiler her zaman riskli bir şekilde muhtaçlığın kıyısındadırlar. Sonuç itibarıyla, çok az evsiz geçici olarak muhtaç olmadan yaşarken, büyük çoğunluğu zaman içerisinde kalıcı olarak muhtaç konuma gelir.

Gezici işçinin kişisel ekonomik bağımsızlıktan yoksulluğa düşüş süreci modern endüstri toplumunda ekonomik güçlerin etkisinin sadece bir yönüdür. Sezonluk ekonomik faaliyetler, iş döngüleri, dönüşümlü istihdam ve işsizlik dönemleri, endüstrinin esnekleşmesi; evsizler ve başıboşlardan müteşekkil büyük bir sanayi yedek ordusu yaratmıştır. Bu ordu, özellikle istihdamın durgun olduğu dönemlerde, kışın mesela, stratejik ulaşım merkezlerinde, büyük şehirlerde yoğunlaşmıştır.

Yaşamak zorunda olan bu insanlar endüstrinin mevcut rekabetçi örgütlenmesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Dini veya hayırseverlik duygularıyla harekete geçen kurumlar ve insanlar onların koşullarını hafifletmeye çalışırlar; hal böyleyken, onların büyük şehirlerimizin belli yerlerinde, özellikle kışınki yoğunluğu bir tehdit olarak görülebilir.

Gezici işçilere “geçinme izni” veren politika, bugün için kolay ve ucuz olandır, ancak evsizlerin kişisel düşüşlerinin ve ekonomik olarak kötüleşmelerinin engellenmesi uzun vadede toplumsal verimliliğe ve ulusal ekonomiye de etki eder.

İKİNCİ BÖLÜM

HOBO TİPLERİ

V. Erkekler Neden Evden Aynılır?

Neden avareler ve hobolar var? Birilerini gezici işçi, avare ve evsiz olmaya iten koşullar ve saikler nelerdir? Bu soruları yanıtlama çabası, yanıtlaması daha zor başka soruları da gündeme getirir. Evsizler, içinde bulundukları durum hakkında her zaman aynı fikirde değildir. Genç olanlar suçu dış koşulların üzerine atar. Hayatı daha iyi bilen yaşlılar ise daha mütevazıdır, tersine, tüm suçu kendi üzerlerine almaya kalkarlar.

“Babam beni okula göndermek için elinden geleni yaptı ama yok, okulda hiçbir şey öğrenemiyordum. Kendi yolumu çizebilirdim. Babam veya onun tavsiyeleri olmadan da idare edebilirdim. Ha, uyandığımda 40 yaşındaydım ve tabii ki her şey için çok geçti. Geriye dönemezdim. Yoldaki bu ana kuzularının yarısının sorunu bu. Hiç kimse onlara bir şey anlatamaz. Kendi kendilerine bir şeyler öğrenmek için yanıp tutuşurlar ve onlar da eninde sonunda öğrenecektir”.

Farklı gözlemler ve kayıtlardan bu insanların evi terk etme gerekçeleri birkaç başlıkta toplanabilir görünüyor: a) Mevsimlik iş ve işsizlik, b) Endüstriyel yetersizlik, c) Kişilik bozuklukları, d) Kişinin hayatındaki krizler, e) Irksal veya etnik ayrımcılık ve f) Yolculuk tutkusunu.

Mevsimlik iş ve işsizlik

Bu adamların evi terk etmesinin arkasındaki ekonomik neden-

lerden başlıcaları: 1) Sezonluk işler, 2) Sanayide yerel değişiklikler, 3) İşçi talebindeki mevsimlik dalgalanmalar ve 4) İşsizlik dönemleridir.

Chicago'daki araştırmamız, bu koşulların gezici işçi gerektirdiğini ve yarattığını göstermiştir.

1) Sezonluk işin endüstriyel cazibesinin başıboş adamlar ve genç erkekler üzerinde güçlü bir etkisi vardır. Yeni inşa edilen bir demiryolu, henüz açılan bir maden, her tarafta reklamı yapılan bir petrol kuyusu, Kansas veya Dakota'da hasadı yapılacak bereketli mahsul bu insanların hayallerini kışkırtır ve sezonluk ve gezici işçi ordusuna her sene binlerce yeni üye katılır

58 yaşında ve Belçika doğumlu. Bu ülkeye 1882'de ailesi ile gelir. Ailesi Wisconsin'in kuzeyinde birkaç yıl kalacakları bir çiftliğe taşınır. Oğlan boş zamanlarında ormanda çalışır. Babası sonunda çiftçilikten yorulur ve Belçika'dayken madenci olduğu için güney Illinois'deki kömür sahalarına gider. Aile taşındıktan sonra, oğlan maden şehrinde huzursuz bir şekilde büyür ve daha çok sevdiği orman işinde bir iş bulabileceği Wisconsin'deki eski kasabasına dönmeye karar verir. Birkaç yıl boyunca zamanını, kışın kuzeydeki ormanlar ile yazın Illinois'de evin oradaki madenler olarak ikiye ayırır. Ama kömür madenciliğini hiç sevmez ve yazları yaptığı işi, yani hasatları yeğler. Bazen demiryolu inşaatı veya başka sezonluk işlerde çalışır. Birkaç yılını Chicago'da geçirir ve (söylediği kadarıyla) genellikle geçimini sağlar. Ama bu yıl, 1921-22, bazı misyonlarda yemek yemiştir.

Bu örnek bize sabit bir mevsimlik işçinin gezici bir işçiye dönüşmesinin aşamalarını gösterir. Bir gezici işçinin nasıl kolay ve doğal şekilde, Hobohemya'da "misyonlarda karnını doyurmaya" varana dek ekonomik kademenin diplerine doğru çakıldığını gösterir.

2) Sanayideki yerel değişiklikler ücretli çalışanın iş rutinini bozar. Belirli bir bölgedeki keresteler tükendiğinde, maden fiizi bittiğinde veya fiyatlar düştüğünde madenler kapanır veya bir endüstrinin yeniden örgütlenmesi sırasında bazı fabrikalar

boşaltılır. Bu koşullarda, birtakım işçiler başka yerde iş bakmak zorunda kalır. Hareket etme konusunda özgür olanlar doğal olarak göç ederler. Aşağıdaki örnek, Batı'ya geçtikten sonra gerekli uyum sağlamakta zorlanan gezici bir işçinin örneğidir:

A., öncü bir hobo tipidir. Batıdaki madenler kapanınca doğuya gitmeye zorlandığı için Chicago'ya gelir. Elli yaşlarındadır. Güney Illinois'de doğar, ancak çiftlik ortamında huzursuz büyür. Onlu yaşlarda tren yolu rampalarında at arabası sürmek için evden ayrılır. Tren yolu inşaatı ile birlikte Batı'ya gelir. Cripple Creek'teki maden aramalarına katılır ve bir maden arayıcısı olur. Alaska madenlerinde birkaç yıl geçirir. Hiçbir zaman, eski yerleşik bir kampa bağlanmayı başaramaz. Kuzey Michigan madenlerinde çalışır, ama orayı da sevmez. Doğu'ya geldiğine pişmandır. Batıda hiç bu kadar çaresiz kalmadığını söyler. İnsanları tanımaya başladığında ve kendini çalışacak gibi hissettiğinde, her defasında, başka bir iş bulabileceği yere geri dönmeyi planlar. Bu adamın sırtında sanki sürekli bir çıkın vardır. Doğu'ya gelirken yatağını atmak zorunda kalmış olmasından yakınıır. Yatağı ve işe gitme arzusu olan bir adamın Batı'da, buradaki herhangi birinden daha iyi idare edeceğini iddia eder. Oralarda şehre yılda sadece dört veya beş kere gitmiştir. Kalan zamanını tepelerde, açıkta geçirmiştir. Oralarda her zaman iş bulabilecekken (bu son sanayi bunalımına kadar), burada sevebileceği bir iş yoktur.

3) İşçi talebindeki sezonluk dalgalanmalarla birlikte ücretlerdeki mevsimlik iniş çıkışların işçilerin hareketliliğinde büyük etkisi vardır.

Endüstriyel dalgalanmalar döngüsel ve sezonluk olarak sınıflandırılabilir. Döngüsel dalgalar ekonomideki durgunluktur ve zaman zaman yıl içindeki kayıp miktarını ikiye katlayabilir; 1908 yılında demiryollarında, 1907'dekinden 236.000 daha az işçi istihdam edilmesi durumunda olduğu gibi. Sezonluk dalgalanmalar ya hissedilmez -kamu hizmetlerindeki gibi- ya da neredeyse bütün bir işgücünü yerinden eder. Örneğin California konserve sanayiindeki sezonluk dalgalanmalar tüm işçilerin neredeyse onda dokuzunu kapsamıştır; kâra bağlı tomrukçuluk

kamplarında, işler yazın hemen hemen askıya alınır, tuğla ve kiremit sanayiinde ise tüm çalışanların sadece % 36,5'i durgun sezonda elde tutulur. Dok işinde, demir ve çelikteki vasıfsız işlerde ve et kesim ve paketlemede, patronu işçi maliyetlerini mümkün olduğunca azaltmaya veya işletme giderlerini karşılamak için firmayı kapatmaya zorlayan sanayideki rekabetçi koşullarda, işlerin yığılmasına neden olan bu türden pratiklerde ve hızlı üretim ve üretimsizlik döngülerinde, tesislerdeki verimsiz yönetimden kaynaklı zaman kayıplarında, endüstrinin bu işleyişindeki ve işe alma yöntemlerindeki düzensizlikler çok belirgindir.

Bazı örneklerde, elimizde kesin bir kanıt olmadığı halde, istihdamdaki düzensizliklerden işverenin bilinçli politikaları sorumlu tutulur. İşveren bunu, örgütlü bir hareket olasılığını azaltmak için olduğu kadar, vasıfsız işlerde ücret seviyesini düşük tutmak adına yeni kişileri işe alarak yapar.¹⁹

4) İşsizlik dönemleri yüzlerce, binlerce kişiyi işsiz bırakır. Ancak işsizliğin etkileri ekonomik durgunluk dönemi geçtikten sonra da bitmez. İşsiz kalanların çoğunluğunun, stres, gerilim ve belirsizlik içinde verimliliklerini kaybederek işe dönebildikleri bir gerçektir. Binlerce kişinin içine atıldığı atalet döneminin düzen bozucu bir etkisi de olmuştur.²⁰

İşten çıkarılmanın moral bozucu etkisi özellikle vasıfsız işçide iz bırakır. İş rutini bozulunca, aylaklık alışkanlıkları kolayca edinebilir. Kişisel düşüş yolu, misyonda “ekmek kuyruğuna” ve oradan da Ring’de el açmaya varabilir.

Artan sayıda işçi yukarıya doğru bir hareketlilik yerine aşağı doğru gider. Hırs ve gelecek için büyük umutlarla dolu genç adamlar hayatlarına işçi olarak başlar, ama bir meslek veya zanaat edinmek konusunda başarısızlık üstüne başarısızlıktan sonra

19 Endüstri İlişkileri Komisyonu Final Raporu (1915), ss.163-64.

20 B. Seeböhm Rountree, *Unemployment; A Social Study*. Londra, 1911. Özellikle işsizliğin moral bozucu etkilerini açık bir şekilde gösteren vii. bölüme bakınız, “Detailed Descriptions of Selected Families”.

hırsıları ve umutları dağılır ve yavaş yavaş gezici ve gündelik işçi sıralarına doğru inerler.

Varlıklarını bu sıralarda sürdürdükçe, özsaygılarını yitirmeye başlarlar ve zaman içinde “hobo” olurlar. Sonrasında içmek, dilenmek ve kontrolünü, öz-saygısını ve çalışma hevesini kaybetmek gibi belirli nitelikler edinerek beş parasız avarelere, berduşlara, kopuklara, kumarbazlara, yankesicilere, hırsızlara ve diğer adi suçlulara, asalaklara dönüşürler. Bunların sayılarının genel nüfustan daha hızlı arttığı görülmektedir.²¹

Endüstriyel açıdan yetersiz olanlar

Her yıl binlerce kişi var olma mücadelesinde yenik düşer. Herhangi bir sebepten dolayı modern büyük ölçekli sanayinin düzenini takip etmeyi başaramazlar veya sadece takip etmezler. Bu kişiler, artık “uyumsuz”lar, yani endüstriyel açıdan yetersizlerdir.

Sanayide istihdam edilemeyecek olarak görülen kişilerin çoğunluğu duygusal olarak dengesiz ve benmerkezci, huzursuz tiplerdir. İleride ele alacağımız, kişilik bozukluğuna sahip kişiler grubuna dâhildirler.

Endüstriyel eksikliğin diğer nedenleri: 1) Kazalara, hastalık veya meslek hastalıklarına bağlı fiziksel engeller, 2) alkol ve uyuşturucu bağımlılığı ve 3) yaşlılıktır.

1) Belirli endüstrilerde işçiler tehlikeli maddelere ve gazlara maruz kalırlar. Matbaa işçileri kendi işlerindeki tehlikeleri öğrenmişlerdir ve bununla baş etmek için çaba harcarlar. Diğer endüstriler sanayi risklerini kısmen ortadan kaldırmıştır. Gezici işçilerin çoğu madencidir ve bir işten diğer işe geçip dururken farklı tehlikelere maruz kalırlar.

O.O., 53 yaşındadır ve uzun yıllardır gezici işçidir. Ormancılık ve hasatçılık yapar. Muhtelif gündelik işlere el atmıştır, ama zamanın çoğunluğunu madenlerde geçirmiştir. En çok parayı genelde onlar verdiği için en tehlikeli madenlerde çalışmıştır.

21 Endüstri İlişkiler Komisyonu Final Raporu (1915), s.157.

Üç yıl önce (1919 gibi) Montana Butte'de bakır madenlerinde çalışırken bir tür akciğer rahatsızlığı olan madenci astımına yakalanır. Gidecek hiçbir yeri yoktur, bir iş de tutamaz ve o günden beri oradan oraya dolanır. Sağlığını geri kazanmak hususunda hiçbir umudu yoktur ve Ohio'da yaşayan ailesinin yanına dönmeyecek kadar da gururludur.

Diğer sanayilerin de kendi kurbanları vardır:

G.T., New England bölgesinden gelmiştir. Sağlığını geri kazanma umuduyla bütün ülkede dolaşıp durmuştur. Tekstil işçiliği yapmıştır; soluduğu boya tozlarını durumumun müsebbibi olarak görmektedir. Elde hikâyesini kanıtlayacak bir delil yoktu, ama sağlığı kötüydü, aşırı zayıftı ve ağır iş göremiyordu. Çok sefer hafif iş istediği için azarlanmıştır.

Hobohemya'daki birçok kişinin kol ve bacakları veya kol ve bacaklarının bir kısmı yoktur veya bükülmüş, eğrilmiş vücutları vardır. Bu kişiler, sanayi kazalarının veya sanayi harici kazaların kurbanlarıdır.

Red, Halsted Caddesi boyunca dilenir ve bazen kalem satar. Bacağını yıllar önce kömür madenlerinde çalışırken kaybetmiştir. Ayık anlarında, bacağı için kendi dikkatsizliğini kısmen suçlar, ama şirketin ihmalkârlığını da vurgular. Bacağı başta sadece zedelenmiştir, ama nemli ve soğuk yerlerde çalışmaya devam edince iltihap oluşmuştur. O zamandan bu yana dilenerek ve işportacılık yaparak geçimini sağlamaktadır.

2) Alkol bağımlılığı işçinin ekonomik verimini düşürür ve onu evsizler grubuna doğru iter. İçki yasağından önce barların evsizden daha iyi bir müşterisi yoktu. Bugün Chicago'da "cadde" civarındaki içki kaçakçıları ve kaçak barlar evsizlerin içki sevdası sayesinde zenginleşmektedir.

E.J., West Madison Sokağı ve South State Sokağında aylaklık eder. İçer ve bunun bilinmesini umursamaz. Uzun yıllardır içmektedir. "İçki beni avarelerin arasına getirdi. Artık buradayım ve herhangi iyi bir şey için çok yaşıyım, o zaman neden devam etmeyeyim?" felsefesi ayakta kalmasına yardımcı olur, aynı zamanda biraz dilenerek ve biraz da işine gelen işlerde çalışarak

ayakta kalır. Bir marangozdur, ama o işte verimini kaybetmiştir. Birkaç yıl önce meslek birliğindeki üyeliğinden de ayrılmıştır.

İçki, birçok adamın gezici yaşamına devam etmesinin sorumlusudur. Muhataplarımdan biri evi terk ettiğini, çünkü çok fazla içkici arkadaşının olduğunu söylüyordu. Birkaç yıldır yollarda, ama nereye gitse başka içkici arkadaşlar buluyor. Yaşlı bir adam memleketinde çocukları ile yaşamayı reddeder, çünkü onlarla birlikte olduğunda “sabah başlangıcı”nı alamaz. Çocukları tekrar tekrar ona yazar ama o cevap vermez.

Aynı şekilde uyuşturucu bağımlılığı da kurbanlarının endüstriyel verimini düşürür. Evsizler arasındaki uyuşturucu bağımlıları nadiren geçici içicilerdir. Geçici içiciler, genelde uzun süreler boyunca uyuşturucusuz kalabilen kokain kullanıcılarıdır. Hobolar arasında kokainman veya eroinmana rastlamak çok da seyrek bir durum değildir. Şehir dışındaki zamanlarında, ara sıra şehre kokain âlemine gitmek için can atarlar, aynı bir alkoliğin içki âlemi için can attığı gibi. Paraları bittiğinde işe dönerler ve haftalarca veya aylarca “beyaza” el sürmezler. Eroin ve morfin kullanıcıları ise tedarik kaynaklarından uzun süre ayrı kalamazlar.

Uyuşturucu kullanımının gizli doğasından kaynaklı olarak, evsizler arasında uyuşturucu bağımlılığının boyutu bilinmiyor. Uyuşturucu kullananlar bu durumu uyuşturucu kullananlar dışındakilere açık etmek konusunda isteksizdirler. Uyuşturucu kullananlar bu pratiklerini gizli tutarken, içkiciler eğlencelerini başkalarıyla paylaşmak için gayret ederler. İfşa olma korkusu, birçok bağımlıyı, aile ve arkadaş çevresinden maksimum tecridin keyfini çıkaracakları evsizler bölgesine sürükler.

Araştırmacı Ring’de bir dilenciye yaklaşıp muhabbet açar. Dilenirkenki aşırı heyecan ve telaşından etkilenmiştir. Birkaç blok boyunca onu takip eder ve onu hepsi erkek onlarca kişiye yaklaşıırken bulur. İsteğini karşılıksız bırakan adamlar, kadınların eşlik ettikleridir. Eğer iki adam birbirinden 2-3 adım uzaklıktaysa hepsine tek tek yanaşır. Sadece bir ya da iki kişi ona bir şeyler

verir. Kirli ve akşamdan kalma gibi görünmesi dışında oldukça iyi giyimli olduğu halde çoğu sebepsiz yere ona şüphayle bakar. Solgun ve kurşuni bir benzi ve 10 günlük sakalı vardır. Vahşi ve hırpani bir ifadesi vardır ve bir uyuşturucu bağımlısı olarak araştırmacıyı etkiler. Araştırmacı, adamı izlemeye devam eder ve onunla bir sohbete girişir. Boston'dan henüz gelmiştir. Tüm yolculuğu trenlerde geçmiş ve geleli 3 günden az olmuştur. Sadece Buffalo'da sıkıntılar yaşamıştır, burada polis onu trenden indirip dövmüştür. Neden Boston'dan ayrıldığını söylemez. Bir bağımlı olduğunu reddettiğı halde, 3 gün geçmeden Grant Park'ta görüldüğünde durumu kabul eder. Chicago'ya gelmiştir, çünkü burada daha fazla insanı tanıyabileceğinden ve morfin bulabileceğinden emindir.

Uyuşturucu kullanıcıları isteklerini karşılamak için günde 3 veya 4 dolara, hatta daha fazlasına ihtiyaç duyarlar. Genel kural olarak hayatlarını kazanmaya fiziksel olarak uygun değildirlir. Hobolar gibi yaşayamazlar, çünkü ortalama bir hobonun uyuşturucu alacak kadar parası olmaz. Ucuz otellerde kalmak ve ucuz restoranlarda yemek zorunda kalabilirler, ama sadece uyuşturucu arzularını gidermeye gerekli parayı biriktirmek için. Uyuşturucu bağımlıları çok dolaşmaz, sadece şehirden şehre hızlı turlar yaparlar. Uyuşturucu bağımlısı, gezici bir işçiden çok bir suçlu olmaya meyillidir. Doğal yaşam ortamları büyük şehirlerdir.

3) Avare kategorisindeki birçok yaşlı adam çalışacak durumda değildir. Ancak bu insanlar düşkünler evine gitmeyecek kadar da bağımsızdırlar. Bazıları hayatlarını yolda geçirir. Bu yaşlı ve evsiz adamlar genellikle kendilerini büyük şehirlere gelmiş bulurlar. Gençlerden farklı olarak hayalleri ve artık yakıcı bir seyahat arzuları yoktur. Yaşlılık iyice onları esir alana kadar çoğu kendi kendine yeter. Caddeler boyunca sendeleyerek, güçlkle yaşayan yaşlı bir adam görmek acıklı bir durumdur.

J., South Desplaines Sokağı üzerinde günlük birkaç sente ucuz bir otelde barınan yaşlı bir adamdır. 72 yaşında iki büküm, kır saçlı bir adamdır. Bir sefer kışın caddeden alınarak hastaneye götürölür, orada bir ya da iki gün kalır ve sonrasında Oak Forest'da bir yoksullar evine transfer edilir. 2 yıl önce yoksullar

evinden kaçır ve hayatını sürdürmeyi başarır. Nadiren, barındığı yerden 1 veya 2 blok öteye gider. Hatta şimdilerde (1923) soğuk bir günde paltosuz titrerken Madison Sokağı'nda görülebilir. İyi bir dilencidir ve "cadde" deki çocuklardan günde 50 sent-1 dolar arası para toplamayı başarır. Bazen, ılıman havalarda dilencilik turları 3-5 blok öteye kadar uzanır. Son derece cılızdır ve o mesafeyi yürümek onun için zordur. Çalışmak çoktan beri mevzu bahis değildir. Yapabileceği çok az sayıda iş vardır.

Bu örnek tipiktir. Yazın, dışarıda rahatça oturmanın mümkün olduğu zamanlarda, parklarda veya kaldırımlarda gruplar halinde çok sayıda yaşlı adam bulunur. Kışın ise yiyecek ve barınacak yer bakmakla meşguldürler.

Fiziksel engelli ve endüstriyel yetersizliği olan kişiler, evsizler arasında çok sayıdadır. Bir bakıma engelleri zaten o sınıfta olmalarının nedenidir. Sağlıklı işçilerle olan yarışta ıskartaya çıkarılmışlardır.

Kişilik bozuklukları

Avareler üzerine Fransa, İtalya ve Almanya'da yapılan psikolojik ve sosyolojik çalışmalar avarenin öncelikle patolojik bir figür olduğu sonucuna varmıştır.²² Sonuçta Avrupalı psikopatolojistlerin bulguları, bu ülkelerdeki dilenciler ve aylaklar hakkındaki alan çalışmalarının sonucu olduğu için Birleşik Devletler için çekince koymadan kabul edilemez. Şüphesiz Amerikan hoboları ve avareleri arasında kişilik bozukluğu olan çok insan vardır, ama bir o kadar da normal kişiler vardır. Amerikan geleneği olan yola çıkma, yolculuk tutkusu ve mevsimlik istihdam, birçok enerjik ve atılgan normal erkek çocuğunun ve genç adamın ilgisini göçebelğe ve gezici işçiliğe çekmektedir.

Chicago Psikopatik Enstitüsünün birkaç yıl direktörlüğünü yapmış olan William Healy avarelik ile zihinsel yetersizlik ilişkisini şu sözlerle özetler:

²² Bkz. Kaynakça.

Zekâ geriliği, epilepsi, erken bunama ile bağlantılı serserilik vakaları gördük, ama aynı zamanda aynı davranışları iyi bir sebepleri olsun ya da olmasın, eve karşı bir hınç besleyen normal erkek çocuklarında da gördük.²³

Dr. Healy'nin gözlemleri esas olarak gençler üzerinedir, ancak yetişkin avareliğine dair şu açıklamaları da ihtiyatla ekler:

Avarelik gençliğin dengesiz yıllarının ötesine taşındığında, kişilerin karakterleri hakkında yapılan genellemeler yüksek olasılıkla doğru oluyor. Ancak burada dahi kişilik türüyle davranış arasındaki ilişkinin uygun kavranışı kişiye özgü bir çalışma ile mümkündür.

Birçok insan tarafından, gezici ve gündelik işçilerde genel nüfusa nazaran entelektüel seviyenin daha düşük olduğu varsayılır. Daha önceki çalışmalarda akıl hastalığı sadece çok açık olanlara yer verilmiştir. Mrs. Solenberger, akliselim gözlemleri ve tıbbi incelemeleri sonucunda incelediği 1000 erkekten sadece 89'unda zekâ geriliği, epilepsi veya delilik bulmuştur.²⁴

Geçtiğimiz yıllarda hoboların, avarelerin, berduşların temsil edildiği küçük işsizler gruplarına zekâ testleri uygulandı. Knollin, testi uyguladıkları 150 hobonun % 20'sinin zekâ seviyesinin düşük düzeylerde olduğunu tespit etti.²⁵ Pinter ve Toops, Ohio'daki bağımsız iş bulma kurumuna başvuran iki grubu, farklı standart testler uygulayarak inceledi. Columbus'da testin yapıldığı 94 kişiden %28,7'de zekâ geriliği teşhis edildi. Dayton'da testin uygulandığı 40 işsizden %7,5'u zekâ seviyesi düşük kategorisine dâhil edildi.²⁶

Glenn R. Johnsom, Binet-Simon testlerini Portland'daki 107 işsize uyguladı ve % 18'ini zekâ seviyesi düşük, yani 12 yaş

23 *The Individual Delinquent*, ss. 776-79.

24 *One Thousand Homeless Men*, ss. 88-89.

25 L. M. Terman, *The Measurement of Intelligence*, s. 18.

26 Rudolph Pintner ve H. A. Toops, "Mental Tests of Unemployed Men," *Journal of Applied Psychology*, I (1917), 31. 5-41; II (1918), 15. 1-5.

zekâsının altında buldu.²⁷ Aynı şekilde, işsizler arasında bir işte çalışma süresi kısaltıkça, kişinin zekâsının daha yüksek seviyelerde seyrettiğini keşfetti. Ordudaki rastgele 653 kişilik bir gruba yapılan Binet-Simon testi, Portland çalışmasının sonuçları ile kıyaslama yapmamız açısından ilginç bir fırsat sağlamaktadır. Bu karşılaştırma işsizler arasında zekâ seviyesinin hiç de düşük olmadığını, hiç değilse testin yapıldığı birlikteki yetişkin erkeklerden yüksek olduğunu göstermiştir. Görünen o ki, bir kişinin istihdam edilebilir olup olmadığına veya sanayi örgütlenmesinin rutinine yeterli uyum sağlamada başarılı olup olmadığına karar vermede zekâdan başka faktörler belirleyicidir.

Chicago'da evsizler üzerine yapılan, özellikle avare ve işsizleri hedefleyen bir çalışmada yaygın olarak bulunan kişilik bozuklukları şunlardır: Zekâ geriliği, yapısal aşağılık duygusu, duygusal dengesizlik ve benmerkezcilik.

Boston Psikopati Hastanesi'nde tedavi altında bulunan 100 işsizin durumuna dair bir incelemede, Dr. Herman M. Adler, 43'ünün paranoid kişilik (egosantrik) kategorisinde olduğunu keşfeder. İkinci büyük grup, 35 vakanın olduğu yetersiz kişilik (zihinsel bozukluk veya zekâ geriliği) kategorisidir.

27 Unemployment and Feeble-mindedness," *Journal of Delinquency*, II (1917), 59-73

Ordu grubu ve Portland işsizler grubunun Stanford-Binet ölçümüne göre zihinsel kapasiteleri

Akıl Yaşı	Ordu Grubu	Portland İşsizleri
	653 vaka	105 vaka
	%	%
5	0,2	...
6	0,3	...
7	0,2	1,9
8	3,4	1,9
9	9,5	3,8
10	10,1	6,7
11	10,6	5,7
12	12,4	8,6
13	10,6	16,2
14	11,8	18,1
15	9,6	11,4
16	8,3	9,5
17	7,2	7,6
18	5,2	7,6
19	0,8	2,9

Zekâ geriliği olmayan birçok kişi, duygusal dengesizlik veya benmerkezcilik gibi diğer kişilik bozukluklarından kaynaklı olarak kendisini yine de gündelik ve geçici işçiler grubunda bulur.

Geçici işçiler arasındaki büyük devir daimden tamamen endüstriyel faktörler sorumlu tutulamaz. Bu insanların sürekli biçimde iş ve yer değiştirmesi duygusal dengesizlikleri ve huzursuzluklarının da göstergesidir.

W.E, Kentucky'de küçük bir köyde doğmuştur. Evden uzakdaki ilk işi demiryolu bakım bölümündedir. Bunun demiryolundaki en kötü iş olduğunu öğrenince değiştirmeye karar verir. Sonra bir hayli gezdiği bir ekipte iş bulur ve yazları çeşitli şehirlerde çalışır. Sonrasında bir çiftlikte sabit bir iş bulur ama çok geçmeden "her gün aynı masada yemekten" sıkılır ve bir kutu fabrikasında çalıştığı Kansas City'ye gider. Bu işte uzman olur, ama kısa sürede sürekli aynı aletleri kullanmaktan ve hızlı çalışmak-

tan bıkar ve değiştirir. Farklı kutu fabrikalarında çalışır, ama aslında çok da farklı değillerdir. Zayıf ve yetersiz tecrübesiyle yine demiryolu bakım işine girer. Madenlerde çalışmak istediğine karar verir ve tahkimat işine girer. Sonra şansını bir değirmen işinde dener, ama yine çok geçmeden ayrılır ve yeniden köprü ekibine döner. Hâlâ her ay ya da iki ayda bir parasını harcamak için şehre gider ve her seferinde başka birtakım işlere başlar.

İşin az ve ücretlerin düşük olduğu zor zamanlarda gönüllü olarak iş bırakmak iyi zamanlarda olduğundan çok daha azdır. Hobolar en ufak bir bahaneyle, isterse en iyi işlere veya yaşam koşullarına sahip olsunlar, işi bırakıp giderler. Hobo felsefesi bir işte uzun süre kalan kişiyi bir döneğ olarak görür. En azından bağımsızlığını ortaya koymak ve diğer işler hakkında bir şeyler öğrenmek için bir işten en az bir kere ayrılmak gerekir. Aşağıdaki örneğ benmerkezcilik ile sabırsızlığın iş devri ile ilişkisini göstermektedir:

Evet, Pete'in birçok güzel işi olmuştu, ama bazı şeyler her zaman onun aleyhine gitmişti. Bir keresinde, çok da uzun zaman önce değil, çalıştığı bir yerde, her tarafta uçuşan tozlara rağmen ondan çalışmaya devam etmesini isterler. İşveren, ne onunla ne de diğer işçilerle düzgün konuşmayı bilebilen birisidir. Kimse böyle bir adam için çalışmamalıdır. Başka bir olay üzerine patron, sanki bunu söyleme hakkı varmış gibi, Pete'ye bazı alışkanlıklarını düzeltmesini salık verir. Pete, hemen her işte çalışmıştır, ama bir işte çok uzun süre kalmak doğasına aykırıdır. İki veya üç hafta sonrasında o işten de ayrılır ve yeni bir iş bakmaya başlar. Neden ayrılır, eminim kendisi de bunu bilmiyor. "Bağımsızlık", "Adalet", "Amerikan Eşitliği" ona bahane sağlayan ilkeler sadece.

Hobohemya entelektüelleri adı verilen grup hakkında bir inceleme benmerkezci ve asi doğalı bu grubun birçok şeyi, olduğundan daha fazla kötülediğini ortaya koyar. Bu insanlar, zaten az çok uyum gösterdikleri ortamlarının dışında iyice uyumsuz olurlar. Bu handikapla birlikte, düzenli bir işin gerektirdiği disiplinden yoksun olmaları, uyumlarını neredeyse imkânsız hale getirir.

H.'nin kaldırımlardaki izleyiciye evrim hakkında vaaz verirken kullandığı büyük bir çizelgesi vardır. Okuduğu bir veya iki kitaptan birkaç bilimsel kavram öğrenmiştir. Modern bilim adamlarına ihtiyaç duymaz. Onları heretik olarak görür. Darwin'in ve diğer eski kuşakların takipçisidir. Sıkıştırıldığında, eskilerin katkılarının ne olduğuna veya neye inandıklarına dair bir tartışmaya girmez.

D.H., Karl Marx'ın ekonomi anlayışını tekrarlayıp durur. Zihninde başka herhangi birinin katkısına yer yoktur. Hatta Marx'dan sonra kimsenin herhangi bir katkı yapmadığını düşünür. Basmakalıp sözlerinden bir tanesi, "Şimdi bunu kafanıza sokun. Anlamanız için basitleştiriyorum" dur.

B., bir roman yazmakta ve birkaç yıldan beri onun üzerinde çalışmaktadır. Ayrıca şarkılar, popüler şarkılar da yazar. Ancak ne tek bir şarkı satabilmiş, ne de kitabı için herhangi bir yayıncının dikkatini çekebilmiştir. Yayıncılara "rüşvetçi sürüsü" der ve yoksul yazarları engelleyen bir cemiyet olduklarını iddia eder.

L., bir sokak hatibidir. Tek vergi usulünden yanadır. Lincoln'e, Washington'a ve Jefferson'a inanır. Onun için sadece tek bir sorun vardır, insanları kimin sömürdüğü. Bunun da tek bir çaresi vardır: Tek vergi usulü. Tek vergi usulüne karşı herhangi bir iddia onu ikna edemez. Fikrini paylaşmayan herhangi biri onun için acınası durumdadır.

"Entelektüeller" çoğunlukla benmerkezcidirler. Belirli bir bakış açısına takılıp kalırlar. Egosantrikler olarak dünyanın geri kalanı ile çatışma halindedirler. Sesleri çoğunlukla sızlanma ve mazeret veya savunma olarak çıkar. Bireysel örnekler üzerine bir inceleme evsizler arasında yetersiz kişiliklerin ciddi bir oranda olduğunu göstermektedir. Aşağıdaki örnekler kişisel bozuklukların kişiyi gezici bir varoluşa ve sonunda da toplumsal katmanların diplerine sürükleyen çeşitli yollarını göstermektedir:

D., evde geçinemeyen bir adamdır. Sürekli olarak babasıyla sorunlar yaşar. Babasının her zaman aptalca bulduğu fikirleri ve projeleri olmuştur ve hiçbir zaman bunları hayata geçirmesine müsaade edilmemiştir. Hâlâ projeler üzerine çalışma huyu var-

dır. Bir hafta bir oyun yazar. Sonra yeniden birtakım mekanik cihazlar icat eder. Makine mühendisliğinde birkaç farklı kursta şansını dener, ama hiçbirini tamamlamaz.

F.'nin şarkıcı olacağına dair bir fikri vardır, ama ihtiyaç duyduğu katı ve zahmetli bir eğitime vakit ayırmayı reddeder. Ses terbiyesi üzerine ucuz kitaplar alır. Ders alacak kadar parası olduğunda, müzik tutkusunu unuttur ve içer ya da kumar oynar.

L., memleketinin "budala"sıdır. Savaş sırasında askere alınmadığı için çalışmak üzere şehre gitmeye karar verir. Burada evdeki kazandığından daha iyi para kazanır. Evdekiler onunla dalga geçse de başta Minneapolis'te oldukça iyi geçinir. Sonra Detroit'e gider, çünkü Minneapolis'teki arkadaşları sürekli onu işletmektedirler. Detroit'te de onunla alay ederler ve bu nedenle orada da iki işten ayrılır. Bir şekilde bu alaycı takılmaları çağırın türden bir insandır. Kendisi bunun yolunu açsa da belirli bir aşamadan sonra alinganlık gösterir. 1921-22'de sanayideki durgunluk döneminde geçinmek için çok zor zamanlar geçirmiş olsa da eve dönmemiştir.

H., girdiği her anlaşmada zararlı çıktığını düşünen bir insandır. Evdekilerin onu sömürdüğünü ve bu nedenle evi terk ettiğini söyler. Kendine yönelmiş entrikalar için her zaman tetiktedir. Birileriyle birlikte bir iş yaparken, işin kötü kısmı ona düşerse eğer, bunun bilinçli olduğunu iddia eder. Ancak iyiliklerden zevk almaya da hazırdır. Kendini başkalarına sevdirmek için elinden geleni yapar. Ne zaman bir yerden ayrılrsa, kalbinde her zaman bir hoşnutsuzluk olur. Kinini genellikle kendine saklar.

M., iyi bir işçidir ama gelip geçicidir. Ayıkken iyi davranır ama sarhoş olduğu zaman geçimsiz biri olur. Sarhoşluğu yüzünden dışarı atılmazsa, genelde kendisi bundan utanarak gönüllü bir şekilde çıkar. Ayıkken ve ancak kendini kontrol edebildiği zaman bir hayli tartışır. Sarhoşluk dönemleri 1 haftadan 10 güne kadar sürer ve mali durumu el verdiğince tekrarlanır. Sarhoşken tutuklanmışlığı hiç az değildir.

Kişinin hayatındaki krizler

Kişinin hayatındaki aile çatışması, başarısızlık hissi, küçük düşme veya utanç gibi veya bir suçtan dolayı cezalandırılma kor-

kusu gibi krizler kişinin kendi çevresini ve evini terk etmesine neden olabilir. Aile ve toplumsal bağları kopan bir çocuk veya bir adam amaçsız bir şekilde oradan oraya sürüklenmeye yatkındır ve nihayetinde kendini muhtemelen gezici ve gündelik işçilerin arasında bulacaktır. Evdeki çatışma birçok adamı ve çocuğu evsizler grubuna mecbur eder. Evdekilerle yaşadığı zorluklar yüzünden evden kaçan erkek çocuğu sayısı hiç az değildir. Gençlerden birisi babasının sürekli “nerede ne yapılacağını” söylemeye çalıştığını ve bunu “kabullenmeyeceğini” belirtmiştir. Başka bir çocuk abileriyle anlaşılamadığını, çünkü patronluk taslamaya çalıştıklarını söylemiştir. Hobohemya’daki birçok adam gezmeye dair özel bir heves beslemez, ama tıpkı göçmenler gibi bütün bağlarından kopmuşlardır. Bu tip insanların kendi aileleri ve eşleriyle de sorunları olmuştur.

H., evli olduğunu ve gezici bir satış elemanı olarak çalıştığını ifade eder. Güney yakasından Batı’ya olan seyahatleri sırasında karısına bıraktığı bir dairesi vardır. Hikâyesi şöyledir: Karısı ona yanlış yapmış ve o da boşanmıştır. Bu deneyim onu dağıtır ve işi bırakarak 1 yıl kalacağı Batı’ya gider. Bugün West Madison Sokağı’nda vakit geçirir ve hayattaki başarısızlığından ötürü karısını suçlar. Boşandığı karısının başka kaynaklardan edinilen hikâyesi ise, süreçte aslında kendisinin dikkate değer bir sorumluluğu olduğunu ortaya koymaktadır. Hikâyesinin büyük kısmı doğrudur. Evlenmeden önce avare sınıfından biri değildir. Evini kuşatan sorunlar talihsizliktir ve bir ölçüde ikisinin de hatalarının sonucudur.

G., içinde bulunduğu durumu ailedeki sorunlarla açıklar. 9 yıldır karısıyla yaşamamaktadır. Katolik oldukları için, inançları gereği boşanmamışlardır. Ayrılmadan önce G. zamanını çalışarak geçirmiştir ve şimdi karısında olan evi kendisinin aldığını iddia eder. Bugün ne karısının ne de çocuklarının ne yaptıklarından haberi vardır. Bulunduğu yerden memnundur; masraflarını karşılayacak kadar çalışmaktadır.

Aileden birisinin ölümü bazen kişiyi dünyadan koparır, bu onu hoboluğa ve avareliğe sürükler.

M.’nin babası o 6 yaşındayken ölür. 5 yıl sonra da annesi ölür.

Yardımscver komşular sırayla onun sorumluluğunu üstlenirler. Ancak nereye giderse gitsin insanlar başkasının çocuğuna baktıklarını hissettirir. Bu bir yardımscverliktir. Çok farklı ailelerle kalmıştır. Bazıları onu sevmiş, bazıları sevmemiştir. Kimisi okula göndermiş, kimisi de ne yaptığıyla ilgilenmemiştir. Birden fazlası masraflı olduğu için onu bir başka aileye göndermek istemiştir. Çalışacak yaşa geldiğinde ise hepsi onu kullanmak istemiştir. Tüm bunlardan nefret eder ve yaşadığı yeri terk eder. Texas'a giderken Chicago'ya uğrar. (16 yaşında bir oğlan çocuğu, üstelik yaşına göre biraz ufak) Texas'ta konuşlanmış bir süvari birliğinde abisi olduğunu söyler. Abisi yol masraflarını karşılamak üzere yeterli para biriktirene kadar beklemesi için onu ikna etmeye çalışmıştır, ama o şansını denemeyi tercih etmiş ve kendi yoluna gitmiştir.

Utandırıcı durumlar yaşamak da evi terk etmeyi kolaylaştırır. Bu, orada kalıp insanların eleştiri ve acılarıyla yüzleşmekten daha iyidir. Yollarda insan saygınlığına ve farkındalığına karşı daha duyarsız kalınabilir. Gelip geçici ilişkilerde korunması gereken statüler yoktur. Kişinin her hareketinin bilindiği memleketinde ise bunun tam tersi geçerlidir.

Chicago'ya yakın bir yerde çalışan bir adam bir kadın yüzünden avarelere katıldığını söyler. Bu kadınla evlenmek üzeredir. Düğün hazırlıkları yaparlar. Ancak törenden birkaç gün önce kadın başka bir adamla kaçır. Arkadaşları onunla alay eder, kalıp uzun süre alay konusu olmak yerine eşyalarını toplar ve o günden beri geri dönmez. Evi güney Illinois'de bir taşra kasabasındadır, yakınına birkaç kere gitmiş olsa da geçtiğimiz 10 yılda hiç evine uğramamıştır.

F., gurur kırıklığının bir diğer örneğidir. Çocukça şakalar yüzünden 3 yıllığına bir ıslahevine gönderilir. Salıverilmesinin ardından eve gönderilir ve büyük bir sevinçle hayata başlar. Ailesi onu istasyonda karşılar ve eve götürür. Kendisine iyi davranıldığı hâlde kendini rahatsız hisseder. "Bana iyi davranıyorlardı çünkü aileden biriydim. Ben ise oraya ait değilmişim gibi hissettim, o yüzden karanlık olur olmaz kaçırverdim. Eve dönmem için bana yazdılar, belki bir süre sonra dönerim". Kendisi gezici işçi tipinin ortalama bir örneğidir. Parası olduğu zaman

Chicago'ya gelir ve "yolsuz" kalınca da dışarıya işe gider ve biraz para sağlayana kadar, 2 veya 3 ay görünmez. Sarhoşken işlediği küçük suçlardan kaynaklı ara sıra tutuklanır.

Aşağıdaki örnek dalga geçilme korkusu ve başarısızlık hissinin bir çocuğu ev ortamını terk etmeye zorlayabileceğini göstermektedir.

Bu genç erkek, 12 yaşında, bir bakkal dükkânında çalışmaktadır. İşinden memnuniyetsizliğinin artması üzerine zam ister ve reddedilir. Ötelenmekten bıkar ve isteği yerine gelmediğinde, kalmaya devam ederek komik duruma düşmek yerine işten ayrılır. Birisi başka hiç iş olmadığını ve ne yapacağını sorar. Bu gerçekten başka bir meydan okumadır, o da Podunk'un çalışacak tek yer olmadığı cevabıyla karşılık verir. İddiasını gerçekleştirmek için evi terk eder. Bir sürü aksilikle karşılaşır. Küçüktür ve kimse onu işe almak istemez. Bu yüzden dilenir ve başarır da. Bazen ayak işleri yapar, ama evine dönmez. Bazı insanlar evi terk eder ve sonrasında hırpani bir şekilde dönerek etrafın kahkahalarına maruz kalır; o bunu istemez. Ayrıldığı zamankinden daha fazla parası, daha iyi kıyafetleri olmadan eve dönmeyi aklından geçirmez ve yoluna devam eder. Yolu sevmeyi öğrenir ve dönmeden yaklaşık 2 yıl boyunca ülkeyi baştan başa gezer. Döndüğünde iftiharla konuşacak bir konumda olmak ister. Harcayacak parası vardır ve ülkeyi gezmiştir. Doğu'da ve Batı'da bulunmuş ve denizleri görmüştür. Konuşacak bir şeyleri vardır. Ancak yine de memleketinde kalmaz ve tekrar yollara koyulur. Şu an 21 yaşın altındadır ve aynı dürtüyle hâlâ yolculuk etmektedir.

Diğer insanlar bazı suçlarının sonuçlarından kaçındıkları için gezici bir hayata başlarlar. Eğer suçun ağırlığı toplulukta kalmanın sağladığı avantajlardan fazlaysa, kaçış doğal bir gidişattır.

A., babasının gazabından kurtulmak için evden kaçtığını ifade eder. Bir gün bir at ve fayton ile şehre gelir. Eve dönüş yolunda at heyecanlanır, yoldan çıkar, bir direğe çarpar ve fayton devrilir. Babası o gün evde değildir, baba şüphelenmesin diye kardeşleriyle birlikte faytonu onarır. Ancak tam olarak da tamir edilemez, bunun sonucunun ne olacağını hepsi bilir. Kardeşleri çantasını toplamasına yardım eder ve A. evden kaçır. 3 yıl bo-

yunca dönmez, sonrasında da sadece kısa bir süre kalmak için döner.

Red, bir kadınla olan gönül macerasının sonuçlarından korktuğu içi evi terk eder. Kadının başka bir adamla da ilişkisi olduğunu ve dolayısıyla da çocuğun ondan olup olmadığını bilmediğini iddia eder. Diğer adam Meksikalıdır ve duyduğu kadarıyla çocuğun esmer ve ufak tefek olması vicdanını rahatlatır.

O., karısıyla geçinemez. Boşanmışlardır ve mahkeme kararına ayda 30 dolar vermesini karara bağlamıştır. Birkaç ay düzgün bir şekilde öder ama sonra 1 veya 2 ay ödemez. Karısı onu tutuklatır ve o da bunu telafi edeceğine söz verir. Serbest kalır kalmaz memleketten kaçır. Geçen seneden beri Chicago ve civarında yaşamaktadır. Evi terk edeli 2 veya 3 yıl olmuştur. Tutuklanmaktan korktuğu için evle şu ana kadar bir iletişime geçmemiştir. Nafaka ürkütücü miktarda birikmiştir. Karısının tekrar evlenmesini ummaktadır.

İrksal ve etnik ayrımlar

Bazı durumlarda ırksal veya etnik özellikler işe almada ayrımcılık nedeni olduğundan bu, düzenli işten düzensiz bir işe düşmek anlamına gelir. Bu zamana dek işe almada Siyahlara dönük olumsuz yaklaşım, onları evsizler ordusunun birer üyesi olmaya zorlamıştır. Savaş sırasında, West Madison Sokağı'nda yabancı doğumlular arasında, daha önce olduğundan çok daha fazla oranda Almanya menşeli gözlemlenmiştir. "Cadde"deki bazı Ruslarla 1922 baharında yapılan röportajlar, Bolşevizm'in Amerikalılar tarafından kabul görmemesinin, bu ulustan insanların Birleşmiş Devletlerde iş bulma olanaklarını olumsuz etkilediğini göstermekteydi.

Yolculuk tutkusu

Seyahat tutkusu yeni bir tecrübe için duyulan şiddetli bir arzu. Yeni yerler görme, yeni duyguların heyecanını hissetme, yeni durumlarla karşılaşma ve özgürlüğü tatma isteği ve bir yabancı gibi olmanın neşesidir.

En saf haliyle yeni tecrübe arzusu hareketi, değişimi, tehlike-

yi, istikrarsızlığı ve toplumsal manada sorumsuzluğu beraberinde getirir. Basit biçimiyle, çocukların fırsat kollama ve her şeyi burnunu sokma eylemlerinde ve erkek çocuklarının ve yetişkinlerin seyahat ve macera isteğinde görülür. Bunun, oyun peşinde koştuktan, haz ve bilgi peşinde koşturmaya ve idealleri peşinde koşturmaya kadar farklı çeşitleri olabilir. Bir avarede ve bilimsel araştırmacıda eşit düzeyde bulunur.²⁸

Bir rutinin içinde rahat ve yerleşik görünenlerimiz bile yolculuk tutkusu tarafından dayanılmaz bir şekilde kışkırtılabilir. Beklemediğimiz anlarda bu his gelir ve çoğunlukla kesip atarız. Otomobiller, vagonlar, buharlı gemiler, uçaklar yolculuk tutkusunu tatmin etmekten çok başka küçük amaçlara da hizmet ederler. Aynı yerde kalamadığımızı genellikle açıkça ifade etmediğimiz için, seyahat etmek için uygun gerekçeler buluruz. Monotonluk kendini dayattığında, birçok iş adamı tekdüzelikten kurtulmak için mutlaka bir teknik geliştirirken, birçok işçi de sabit bir çalışmadan, onu akıntının dışına atacak fiziki bir yetersizlik icat eder. Hayat böyle manevî kaçışlarla doludur, ama bir kişinin rasyonelleştirme gücüne alaycı bir şekilde değil de anlayışlı bir şekilde bakmalıyız. Kişinin bulduğu kaçışlar, modern hayat tarzına ilişkin olumsuz eleştirilerdir. Bu kişileri daha dikkatle dinlersek, körü körüne inandığımız şeyleri göreceleştirebiliriz.²⁹

Yolculuk tutkusu insanın bir arzusudur. Bir kişinin oradan oraya gezerek, hasat yaparak, toprağı işleyerek, kendine yeni yollar açarak kendini ifade biçimi Amerikan yaşamına ait bir toplumsal kalıptır. Yol hayatının büyüğü aşağıdaki örnek vakada yeterince açığa çıkmaktadır:

19 yaşındaki S. yaklaşık 4 yıldır gezgindir. Aldığı heyecan dışında neden gezdiğine dair bir bilgisi yoktur. Polisin oldukça sert olduğu şehir dışındaki yerlerde trenleri yakalamak kadar hiçbir şeyi sevmediğini söyler. Polisi alt ettiğinde keyif alır. Yük tren-

28 R. E. Park ve H. A. Miller, *Old World Train Transplanted*, ss. 1-7.

29 Rexford Tugwell, "The Gypsy Strain", *Pacific*, ss. 177-78.

lerinden ziyade yolcu trenlerini tercih eder, çünkü gideceği yere daha hızlı varacaktır. Kıydan Chicago'ya kadar 5 gün içinde veya Chicago'dan Kansas City'ye veya Omaha'ya 1 gün içinde gidebilir; yolcu trenlerine büyük atlayışlar yaptığını anlatmayı sever. Bir yerde sadece madenci avansını alabilecek veya birkaç gün yetecek kadar parayı kazanacak uzunlukta çalışır. Sabit bir işte çalışacak olsa, daha iyi durumda olacağını bildiğini söyler. Bunu birkaç sefer dener ama monotonluk onu o kadar rahatsız eder ki, ayrılmak zorunda kalır. Sabit bir işi olsa şehirde kalabileceğini düşünür ve böyle bir iş varsa onun peşine düşebilir. Ancak işler sınırlıdır ve araştırmacı, onu bir yer bulmaları için Birleşik Yardım Dernekleri'ne götüreceğine söz verir. S., ertesi sabah, yine o sabah tanıştığı başka bir çocukla ofise gelir. İş konusundaki fikri değişmiştir, ama onunla ilgilenen herkese teşekkür etmek için gelmiştir. Kendisi ve "kankası" ekin biçmeye gideceklerdir.

Bir çocuğun dünyayı görme arzusu çoğunlukla özendiği bir akraba veya arkadaşın deneyimleriyle kışkırtılır. Bir çocuk, amcasının onun üzerindeki etkisinden kaynaklı olarak yollara düşebilir. Amcası ona evi terk etmesini söylemediği gibi, çocuk hakkında derin bir şey de bilmez. Ama amca savaşta bulunmuş, Çin, Alaska ve Güney Amerika'yı gezmiştir. Gerçeklerin farkına varması için çocuğun da yola düşmesi gerekir. Ama bugün artık, amcasının basit bir avare olduğunun ve kendisinin de bir hoboya dönüştüğünün farkındadır.

W., 16 yaşındayken evi terk eder. 5 erkek ve 3 kız çocuklu ailenin en büyüğüdür. Babası Michigan'da bir çiftlik sahibidir ve çoğunlukla işi başından aşkındır. Babasının evde yardıma ihtiyacı olduğundan dolayı W. okuldan bir hayli geri kalır. Okula gittiğinde öğrenmek ona zor gelir. Babası daha küçük çocukların okulda W.'yi geçtiğini görünce, W.'yi okula göndermenin zaman kaybı olduğuna karar verir. W. kendisine adil davranılmadığını düşünür ve kaçır. Yazmaya cesaret edene kadar 1 yıl geçer. Hemen yazmamasının nedenlerinden biri yeterince para kazanamaması, diğeri de babasının peşine düşerek onu geri dönmeye zorlayacağı korkusudur. Güvende hissettiğinde daha sık yazar ve mektuplarının çoğunda böbürlenmektedir. Evdeki

diğer çocuklara istediği gibi gidip gelebildiğini göstermek için başarılı olduğunu ve bir yerden başka bir yere gezip durduğunu anlatır. Ülkenin farklı yerlerini gezmiştir ve her birinden, deneyimlerini iyimser bir tonda çizdiği mektuplarla bahseder. Diğer çocuklarda da merak uyandırmayı başarır ve onlar da evi birer birer terk eder. 2 yıl içinde N., W.'yi takip eder ve çok geçmeden L. de kendi yolunu bulabileceğini düşünüp evden ayrılır. 5 çocuk da daha 16 yaşına gelmeden evi terk eder. Her biri diğerlerini, para kazanıp, ülkeyi gezerken kendilerinin evde oturarak zaman kaybettiğine inandırır. 5 çocuktan sadece biri eve döner. Diğerleri gezici işler peşinde ülkeyi dolandır. Biri evlenir ama karısıyla sadece 1 yıl kalır ve sonra onu terk eder. Babası W.'yi hep diğer çocukları ayartmakla suçlar. W., ailenin diğer üyelerine hediye göndermeyi adet edinmiştir. Annesine ara sıra para da gönderir. Diğer çocukların idolü olmuş ve hepsi onun izinde evi terk etmiştir.

Herhangi bir demiryolu kavşağındaki, herhangi bir büyük şehrin eteklerindeki veya hatta küçük bir kasabadaki "orman"a ziyaret, avarenin ne ölçüde bilinçli ve hevesli bir şekilde taklit edildiğini gösterir. Kamp ateşi etrafında, kaynayan kahve cezvesi veya pişen yahniyi izleyerek avarelerin arasına karışmış, onların maceralarını dinleyen çocuklara sıklıkla rastlanır.

Çocuklar için avare bir problem değildir, bir insan ama ilginç bir insandır. Avarenin, ona boyun eğdirecek bir tasası veya bir sorumluluğu yoktur. İlgilendiği tek şey hayatta kalmak ve macera peşinde koşmaktır. Bu türden özellikleriyle çocukların gözünde, okudukları hikâyelerdeki kahramanları canlandırır. Avare hayatı çeşitli deneyim ve maceralarla dolu bir kariyere çağrıdır. Tüm bunlar birer vaat ve meydan okumadır.

Çoklu açıklama

Tek bir neden bir adamın nasıl olup da evsiz, göçebe ve gündelik işçi statüsüne düştüğünü açıklayamaz. Yukarıda analiz edilen örneklerdeki faktörlerin tümü ekonomik ve sosyal dağılma sürecinde rol oynayabilir. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu faktörlerin birkaçının birleşimi, ülkedeki emeğin hareketliliğinin

ve esnekliğinin doğasını ve kapsamını açıklamak için gereklidir. İşsizlik ve mevsimlik iş, bir işçinin hayat rutinini bozar ve belirli iş alışkanlıklarını yok eder, ama öte yandan binlerce çocuk ve erkek, yolculuk tutkusu vasıtasıyla, yerleşik ve istikrarlı bir varoluşun monotonluğundan kaçmaya heves eder. Bir düzenin ekonomik ve sosyal olarak ne kadar mükemmel planlandığından bağımsız olarak, sanayideki, toplumdaki ve yönetimdeki kurulu otoriteyle çatışma eğiliminde her zaman birtakım uyumsuzlar, endüstriyel yetersizler, dengesizler ve benmerkezciler olacaktır. Evsizlerin sorunlarına dair herhangi bir çözüm için avareliğin nedenlerini a) işsizlik ve sezonluk iş, b) endüstriyel yetersizlik, c) kişilik bozuklukları, d) kişinin hayatındaki krizler, e) ırksal veya etnik ayrımcılık ve f) yolculuk tutkusu olarak koymak gerekli bir koşuldur. Burada ortaya konan temel nedenlerle uğraşmayan bir program önleyici veya iyileştirici olmayacaktır. Bu nedenlerin kökleri Amerikan hayat tarzının göbeğinde, sanayi sistemimizde, eğitimde, kültürde ve mesleki ilişkilerimizde, aile ilişkilerimizde, göçmenlerin uyum problemlerinde, bir insanın dileklerini toplumda ifade edebilme olanaklarındadır.

VI. Hobo ve Avare

“Evsiz” terimi, tek başına yaşayan her türden erkeği, avareleri, hoboları, berduşları ve bir adı olmayan diğer çeşitli gezicileri içeren 1000 örnekli çalışmasında Mrs. Alice W. Solenberger tarafından kullanılmıştır.

Neredeyse tüm avareler evsizdir, ama bu hiçbir şekilde tüm evsizlerin avare olduğu anlamına gelmez. Evsiz biri, ailesi olmayan sağlıklı bir çalışan olabilir; kaçak bir çocuk, kaplıcaya giderken parasız kalmış bir verem hastası, sorumsuz, budala veya deli bir adam olabilir; eş zamanlı olarak profesyonel bir gezgin değilse bir avare değildir.³⁰

Kendisi de bir avare olarak seyahat etmiş olan Dr. Ben L. Reitman’a göre, Hobohemya’da yaşayanları tarif etmek üzere

“evsiz”den daha uygun bir terim yoktur. Kelimeyi kullandığı bağlamda 3 temel hobo tipinden söz eder: Hobo, avare ve berduş. Hobo çalışır ve gezer, avare hayal eder ve gezer, berduş içer ve gezer.

Chicago’daki Hobo Kolejinin eski başkanı St. John Tucker da biraz farklı bir tanımlamayla aynı sınıflandırmayı yapar:

Hobo bir gezici işçidir. Avare çalışmayan bir gezicidir ve berduş ise yerleşik ama çalışmayan biridir. Tüm temel sanayiler gezici işçinin emeğine bağlıdır. Hobo, kalabalık köle pazarlarından ağaç kesmeye, demiryolu inşa etme ve onarmaya, dağlarda tünel açmaya ve geçit inşa etmeye gider. Güzün buğdayı hasat eden, kışın buzu kıran emek onun emeğidir. Bunların hepsi hobodur.

St. Louis’den (veya herhangi bir yerden) bir göçebe, bir yazar ve kendi tanımına göre bir hobo olan M. Kuhn, “Hobo Sorunu” adlı kitapçıkta evsizlerin kendince makul bir temsilini şu şekilde yapar:

Hobo herhangi bir cinsiyetten, mevsimlik, gelip geçici, gezici bir işçidir. Mevsimlik bir işçi olarak zamanın büyük çoğunluğunda atıl durumdadır ve gelip geçici bir işçi olarak da zorunlu olarak evsizdir. Toprakdan ve yurdundan kopmuştur. Kendi isteği ile değil, işinin doğası gereği, bir yuva sahibi olup aile kurmaktan mahrum kalmıştır. Cinsiyet, yoksulluk, alışkanlıklar ve beceri düzeyinin, kişileri hobo olarak sınıflandırmada herhangi bir etkisi yoktur; onu tanımlayan, yaptığı işin karakteridir. Hobo olmayıp, hobo gibi davrananlar da vardır. İki nedenle bunu yapabilirler: Birincisi hoboların sahtekârları ortaya çıkaracak bir örgütü yoktur; ikincisi özel hayır dernekleri bunu olanaklı kılmakta ve sahtekârları cesaretlendirmektedir. Hobolar kendilerini bu pek istemedikleri unsurlardan temizleyemez. İster kendi örgütlenmeleriyle olsun, isterse hayır dernekleri ile olsun bunları yok edemezler.

Hobo Koleji’nin müdürü, milyoner hobo denilen ve Hobo Koleji’ni finanse eden James Eads How’un danışmanı ve vekili Nicholas Klein ise şunları der:

Hobo çalışmak için seyahat eden kişidir, iş arayan gezici bir işçidir. Bizim meyvelerimizi toplayan ve Batı'daki tarlalarda ürünleri hasat eden işçilerdir. Mevsimleri takip ederek ilkbahar, yaz ve sonbaharda tarlalarda, kışın da buz kütlelerinde vakitlerini geçirirler. O işi yapan hobolar olmasa bizler ürünümüzü toplayamayız. Hobo kelimesi, tarladaki işlerden yola çıkarak "hoe-boy" (çapacı çocuk) kelimelerinden türemiştir. Avare, seyahat eden ama çalışmayan, berduş ise tek bir yerde duran, ama çalışmayan kişidir. Bu gruplar arasında ciddi bir sosyal ayrım vardır. Hobolarla avareleri karıştırmayın. Onlar birçok açıdan oldukça farklıdır. En önemli ayrım da, hobonun çalışırken, avarenin arka kapılardan elde ettikleriyle yaşamayı tercih etmesi ve böylece geçinip gitmesidir.³¹

Kendisine hobo filozofu adını takan Roger Payne'e göre, tek bir gezgin türü vardır ve o da hobodur. Ona göre de hobo bir gezici işçidir. Çalışıyor ama göç etmiyorsa veya göç ediyor ama çalışmıyorsa o kişi bir hobo değildir. Tüm diğerleri ya avare ya da berduştur. Mr. Payne'e göre hobonun başıboş ve kaygısız hayatı ideal bir hayattır.

Çok kesin ayrımlar çizemesek de 5 tip evsiz olduğundan söz etmek mümkün görünüyor: a) Mevsimlik işçi³², b) gelip geçici veya kısa süreli işçi veya hobo, c) "hayal eden ve gezen" ve sadece uygun olduğunda çalışan avare, d) nadiren çalışan ve nadiren seyahat eden berduş ve e) Hobohemya'da çalışan ve şehri terk etmeyen ev bekçisi.³³

Mevsimlik işçi

Mevsimlik işçiler farklı mevsimlerde belirli işleri olan kişilerdir. Yıllık iş döngüsü onları ülke çapında farklı eyaletlere sürükler. Soğuk havada giyim endüstrilerinde çalışırken, yazları önlerine gelen tüm işlerde çalışırlar veya yazları sabit bir işte çalışıp, kışları rastgele işlerde çalışabilirler. Bir adam yazın meyve toplayıp,

³¹ *Dearborn Independent*, Mart 1922.

³² Mevsimlik işçi üst sınıf bir hobo olarak da görülebilir.

³³ İlk üç tip evsiz bu bölümde; kalan ikisi 7. Kısımda ele alınmıştır.

kışın bir makinist olarak çalışabilir. Ne yazını aynı eyalette, ne de kışını aynı şehirde geçirir, ama yıl boyunca bu iki işi takip eder.

Bill S., İskoçyalıdır ve mevsimlik bir işçidir. Kış boyunca genellikle Chicago'dadır. Bir hasta bakıcıdır. Yeteneklidir, hastaları tarafından sevilir ve kışları düzenli çalışır. Yazları ise işten ayrılır ve hasada veya inşaat işlerine gider. Kışlık işinden ayrıldığından bu yana (Mart'tan Ekim'e, 1922), Chicago dışında 1 veya 2 haftadan uzun sürmeyen çeşitli işlerde çalışmıştır. Aradaki zamanlarda Batı Madison Sokağı'nda vakit öldürür. İçki içmez. Terbiyelidir. Kırk yılda bir giyinir kuşanır. Son duyuma göre kışı geçirmeyi düşündüğü Missouri Kansas City'dedir.

Jack M., yelken sezonunda gölde teknelerde çalışır. Kışın tekneler bağlandığında, fabrikalara girmeye çalışır veya ormanlık alana gider. Bazen de bu sürede gezmeyi tercih eder ve Batı'ya veya Güney'e gider. Sezon açılmadan, yer yer iş baktığı, yer yer vakit öldürdüğü Doğu ve Güney'e yaptığı geziden yeni dönmüştür. Yaz için çoktan anlaşılmıştır. O süre içerisinde Batı Madison ve South State caddelerinde takılır.

Mevsimlik işçinin, yılın en azından bir kısmında belirli bir yerde sürdürdüğü belirli bir işi vardır. Hobohemya'daki oteller, görece sabit ve alışılmış bir takvimleri olan bu mevsimlik işçilerin birçoğu için kışlık dinlenme yerleridir. Her kış şehre düzenli olarak dönenlerin çoğu para ile döner. Bu durumda bir sonraki sezona kadar çalışmazlar. Bazıları ise parasız döner. Bunların kışın da yaptıkları bir tür iş vardır. Normal bir hobo, sabit bir programı olmayan geçici bir işçidir.

Hobo

Hobo kelimenin dar anlamıyla gezici bir işçidir. Bu işçi, imalathanelerde, dükkânlarda, hasatta ve pek çok başka işte uygun geldiği müddetçe zamanı ve mevsimi gözetmeden çalışır. Etkinlik alanı bütün ülke ve birçok hoboyla beraber ülke dışıdır. İki iş arasında bir kıta geçebilir. 1 yıl içerisinde birçok farklı endüstri faaliyet gösterebilir. Zanaatı ve hatta bir uzmanlığı olabilir. İki iş arasında dilenmeye mecbur da kalıyor olabilir ama temelde

yaşamını çalışarak idame ettirmektedir ve bu nedenle de hobo sınıfındandır.

E.J., bir marangozdur. Bir zamanlar iyi bir işçiymen, içki ve havardalık yüzünden iyi iş yapma yeteneğini kaybeder ve sıradan bir marangoz statüsüne düşer. Bugün köprü yapımı veya beton dökme tarzı işlerde çalışır. Bazen kendisini düz ev doğramacılığında dener, ama çok uzun zamandır uzak kaldığı için gereçlerinin birçoğunu elden çıkarmış ya da kaybetmiştir. Bir içki âlemi ortalama 3 hafta sürer ve yılda 2 veya 3 tane âlem olur. Bazen alet çantası olmadan seyahat eder ve işini yapamaz. Çalışırken asla içmez. Şehre tatilini geçirmek için gittiğinde ise sarhoş olur. Şehirde ve ayıksa zihnini nasıl meşgul edeceğini bilemez, rahatsız ve huzursuzdur. 56 yaşındadır. Hiç evlenmemiştir ve çocukluktan bu yana da hiç evi olmamıştır.

M.P. ilginçtir, çünkü bir mesleği vardır, ama her zaman o işi yapmaz. Sıvacıdır ve iyi bir sıvacı olduğu bilinir. Gençliğinde taşçılık mesleğini öğrenmiştir. Yirmilerinde İngiltere'den ABD'ye gelir, şu an ellinin üzerindedir. Pennsylvania'da evlenir, karısı orada ölür ve kızı hâlâ orada yaşamaktadır. Bir göçebe olur ve uzun yıllardan beri kendi işini yapmaz. Hevesi geldiğinde çok çeşitli işler yapmıştır. Yaşlandıkça gezme eğilimi azalır ve kendi mesleği dışında başka iş kollarına daha az yönelir. Geçen sene Chicago'yu terk etmemiştir ve sıvacılık dışında çok az iş yapmıştır. Hobohemya alanlarında yaşar ve 2 veya 3 hafta boyunca günlük birkaç işte çalışma imkânı bulur. Nadiren, tek seferde 1 haftadan fazla çalışır. Şehirdeki hobo hareketiyle enerjik bir şekilde ilgilenir, Hobo Koleji'nin aktif bir katılımcısıdır. Çok yakında bir çekilişten bir arsa kazanmıştır. Yeri şehrin kenar mahallelerindedir. Yaz boyunca (1922) orada bir kamp kurar ve Madison Sokağı'ndan arkadaşlarıyla kendi özel "orman"ında epey zaman geçirir.

Hobo grubu, gezici işçilerin ana gövdesini oluşturur, aslında yoldaki hemen hemen tüm geziciler öyle ya da böyle bir tür hobodur. Hoboların tarihimizde romantik bir yeri vardır. Başından beri öncüler arasında sayılırlar. Çölün ıslah edilmesinde, uçsuz bucaksız ormanların zapt edilmesinde önemli bir rol oynamışlardır. Eski Batı'nın açık, samimi ve maceracı ruhuna

kabul etmek istediğimizden daha fazla katkı yapmışlardır. Tabiri caizse, sınırların sakinleridir onlar. Göçebe grubu içindeki varlıkları, Amerikan serseri sınıfının diğer ülkelerdekilerden farklı olmasında ana etmendir. Çok sayıdaki hobo tipini sınıflandırmak zordur. Alışkanlıklar, işin türü, seyahat güzergâhları vb. her bireye göre değişir. Bazıları diğerlerinden daha asalak şekilde yaşar. Bazıları hiç dilenmez veya sarhoş olmazken, bazıları sarhoş olmaksızın, soyulmaksızın veya tutuklanmaksızın ve belki dayak yemeksizin şehirde vakit geçirmez. Hobonun bir diğer genel özelliği de nasıl olursa olsun çalışmasıdır. Genellikle nasırlı ellere ve işçi çehresine sahiptir. Emeğiyle yaşamak gayesindedir. Farklı türden evsizler içinde hobo ayırt edilebilir. Bir grup hobo “ekin işçisi” olarak bilinir, hasadı ve mevsimsel olarak diğer tarımsal işleri takip ederler. Başka bir kısmı kereste işinde çalışır, “oduncu” veya “orman canavarı” diye bilinirler. Üçüncü bir grup ise inşaat ve bakım işlerinde çalışır. Mevsimlik bir işçi demiryolunda ray besleme işinde çalışan kişidir. Bakım kısmında çalışıyorsa “çulluk” veya “lazımlık” diye adlandırılabilir.

“Binici” ata veya katıra binen kişidir.

“Yükleyici” veya “kürekçi” inşaat işlerinde el işi yapanlardır.

“Pas avcısı” genellikle takım işinde veya hat döşeme işlerinde çalışır, çelik taşır.

“Dino” dinamit taşır ve dinamitle çalışır.

“Kıymıkçı” basit marangoz işi veya köprü işi yapan kişidir.

“Pamuk çekici” pamuk toplar, “taşralı” elma ve diğer meyveleri toplar.

“Lodosçu” basit bir denizcidir, hepsinin içinde en gelip geçici olan odur.

Göçebe işçinin yapacağı her bir iş için karakteristik bir ad vardır. Batı’da hobo genellikle, içinde döşek, fazladan kıyafet ve biraz yiyecek bulunan bir sepet taşır. Böyle bir sepet taşıyan biri “bohça adamı” veya “bohçalı berduş” olarak bilinir. Modern

hobo artık bohça taşımaz, çünkü hızlı yolculuk yapmak istediğinde ona engel olmasını istemez. Döşegine yapışıp kalanlar, büyüyen ülkeyle birlikte Batı'ya hareket eden eskilerdir.

Avare

Avare çoğunlukla tüm evsizler kesimi ve potansiyel avare veya gelip geçici tipler için kullanılan genel bir kavramdır, burada daha dar bir anlamda, daha küçük bir grubu adlandırmak üzere kullanılmaktadır. Avarenin doğal tarihini bilenler, onun ülkeyi görmeye ve çalışmadan yeni bir deneyim edinmeye dair romantik bir arzusu olan sağlıklı bir birey olduğunu düşünür. Avare, geçinmek konusunda bir uzmandır. Josiah Flynt *"Avarelerle Avarelik"* (*Tramping with Tramps*) kitabını yazdığı anda aklındaki tip odur. Kendine has bir şekilde ne ayyaş ne de berduştur; sadece, yaşamdan keyif almak üzere zar zor geçinen gevşek biridir.

X, hayatına öksüz başlar. Daha sonra evlat edinilir ve Ohio'dan Güney Dakota'ya götürülür. Evde aksi biri olarak yetişir ve 10'lu yaşlarının başında evi terk eder. O zamandan beri kısa sürelerle evden uzaktadır ve bugün 45 yaşındadır. Dört bir yana seyahat etmiş ama çok az çalışmıştır. Şaka ve şarkı kitapları satarak geçinir. Bazen kapı kapı dolaşarak ufak tefek şeyler satmayı dener. Birkaç yıl önce ekonomi üzerine bir kitapçık yazar ve birkaç bin kopya satar. 1921-22 kışında her ay *Hobo News*'i satar. Bu yolla geçimini sağlar. Tüm fazla parayı kumar masasında kaybeder. Boş zamanını şiir veya şarkı yazmayı deneyerek geçirir. Yayıncılar hakkında pek çok şey bilir. Tüm bilgisini kendi şarkılarını satmaya çalışırken edinmiştir. Birkaç yıldır bir roman üzerinde çalıştığını iddia etmektedir. Kahramanını kendi gezdiği yerlerde dolaştırır. Birçok şehirde gördüğü ve deneyimlediği şeylerle ilişkilendirdiği kahramanı hiç çalışmaz. X'in şu an yaptığı gibi hayatın tadını çıkarır. Yazın (1922) 1 hafta veya daha fazla süre için memlekette birkaç sefer tatil yapar.

C. 25 yaşındadır. Evi New York'tadır, ama 10 yıldan fazla süredir evine gitmemiştir. 1922 baharında kendini "Hobo Koleji"ne B-2 olarak tanıtır. Ünlü avare A-1'in takipçisi olduğuna ikna olunması için bu ismi almıştır. A-1'in kitaplarını okuduğunu, her konuda ona katılmasa da A-1'in en büyük

avare yazar olduğunu iddia eder. B-2, Birleşik Devletler'deki her demiryolunda bulunduğunu söyler. Bulunduğunun ispatı ise posta pulları kitabıdır. Bir şehre gittiği zaman postaneye gider ve postane müdürünü sorar ve sanki bir mektupmuşçasına ondan kitabına pul yapıştırmasını ister. Bir diğer hobisi de belli başlı gazetelere giderek, bir yazı satmaya çalışmaktır. Gazete kupürü koleksiyonunu yanında taşır. Gazetecilerin ilgisini çekecek çok çeşitli ve çarpıcı hikâyeleri vardır. Güneyde tazılar tarafından kovalandığını, birçok kez serserilikten tutuklandığını ve Pikes Zirvesi Demiryolunda gidip gelebilmiş tek kişinin kendisi olduğunu iddia eder. Her zaman bir battaniye ve birçok farklı şeyi yanında taşımasından kaynaklı olarak gezginler arasında "bireyci" diye adlandırılır. Orduda bulunmuş, savaş görmüş ve İşgal Ordusu'na katılmıştır. İş aramaz. Boş zamanın daha iyi harcanabileceğini söyler. Bir cep kodağı³⁴ taşır. Fotoğraflarının ve aldığı notların bir gün yayınlanacağını iddia eder.

Mevsimlik işçi, hobo ve avare arasındaki ayrımlar önemli olmakla birlikte bunlar çok katı ayrımlar değildir. Mevsimlik işçi hobo sıralarına inebileceği gibi, bir hobo da avare düzeyine inebilir. Ancak bir gezici gruptan diğerine geçme eğilimine dair bilgi, evsizlerle uğraşan herhangi bir program için gerekli bir bilgidir. Yerleşik ve göçebe evsizler arasında yeterince farkına varılmayan, ama aynı derece önemli bir diğer ayrım da "ev bekçisi" ile "berduş" arasındaki ayrımıdır.

VII. Ev bekçisi ve Berduş

Mevsimlik işçi, hobo ve avare göçebe tipleridir, ev bekçisi ve berduş görece durağan olan gruptur. Ev bekçisi, hobo gibi ara sıra çalışan bir işçidir ama çoğunlukla şehirdeki çok farklı vasıfsız işlerde günlük çalışır. Berduş avare gibi çalışmaya isteksizdir ve dilencilikle ve ufak hırsızlıkla geçinir.

Ev bekçisi

Hobohemya'daki evsizlerin neredeyse yarısı yerleşik düzensiz işçidir. Avareler ve hobolar tarafından, küçümsemeyle "ev bekçile-

34 T.S.N.: Fotoğraf makinesi. 1912-1926 yıllarında Eastman Kodak tarafından üretilmiş, ufak cep fotoğraf makineleridir.

ri" diye adlandırılan bu kişiler, düzenli veya düzensiz vasıfsız işlerde, gündelik ve ufak tefek işlerde çalışırlar. "Cadde"de yaşarlar veya en azından boş vakitlerini orada geçirirler, ama bazen hayır derneklerinin veya polisin dikkatini çekerler veya caddede dlenirler. Birçoğu uzun yıllardır Chicago'da yaşamaktadır. Bir kısmı da, hobo veya avare olarak geçirdikleri göçebe yaşamın ardından durağan bir yaşama geçmiştir. Diğer bir grup ise, "baba parası" yiyenler, uzakta kalmaları için küçük de olsa düzenli harçlık gönderilen ailenin "kara kuzu"larından oluşur.

L.E., Batı Yakası'nda doğmuştur ve şu anda ailesi Logan Square'de yaşamaktadır. 23 yaşındadır ve 1 yıldır evden uzaktır. Annesinin ölümünden sonra babasıyla geçinemediğini belirtir. O zamandan beri yaşadığı Batı Madison Sokağı'nda hızlıca kendi yolunu bulmuştur. 1921-22 kışında, İncil'le Kurtuluş Misyonu'nda imana gelir ama sonra sarhoş olur ve bir daha denemez. Ancak daha sonra, yatacak yeri olmadığına veya acıktığında misyonu ziyaret etmeyi sürdürür. Sürücüdür ama düzenli çalışsa da hiç para biriktiremez. Hiç düzgün kıyafeti yoktur ve olmasını da umursamaz. Sadece pazarlarını ve boş vakitlerini West Madison Caddesi'nde geçirmeye özen gösterir. İşe genelde pazartesi sabahları, bu ziyaretlerden sonra kaçak içkiden hasta bir şekilde döner. Sağlığı iyi değildir. Dişlerinin çoğu çürüktür ama dişçiye gitmek için de para biriktirmez. İçkiye harcayacağından biraz fazla parası olursa sinemaya gider ve bir şekilde zaman öldürür. Hay Market'a veya Star ve Garter tiyatrolarına gider. Yaz boyunca iki veya üç kez işi bırakmıştır. Çalışmadığı zaman ahırlarda uyur. Ne eve gider, ne de ailesiyle iletişime geçer.

Düzensiz bir işçinin berduş seviyesine düşmesi "Bodur" örneğinde görülebilir:

Bodur, 39 yıldır West Madison ve South State Caddelerindeki Hobohemya alanlarında yaşadığını belirtir. Başka herhangi bir yerde yaşamamıştır. Başka herhangi bir yere gitmekle de ilgilenmez. Evliliği dener, ama içki yüzünden sürdüremez ve sokaklara geri döner. İçki hâlâ onun başını belaya sokar. Çalışma yaşamında, rastgele çalışan bir işçiden berduş statüsüne düşer. Bu yaz (1922) birkaç kere tutuklanır ve iki dönem ısı-

lah evinde hizmette bulunur. Tüm tutuklulukları sarhoşluk ve düzen bozmadandır. Profesyonel bir dilenci olmak hususunda kendini geliştirir. Yaz boyunca iki veya üç işte çalışır. Bir zaman, düzenli çalıştığını iddia ettiği bir depo alanında çalışmıştır. "Cadde"lerde iyi bilindiğinden geçinmek için ona yeterli para sağlayan ufak tefek işler bulabilir. Karısından boşanmamıştır. Karısı onunla yaşamak istemez, ama o umursamaz. 12 veya 13 yaşında bir kız çocuğu vardır, onu da yıllardır görmemiştir. Nerede olduğunu dahi bilmez. İlgilenmez. Neredeyse her gün köşede dikilip veya kaldırımında oturup diğer hobolarla konuşurken görülebileceği Desplaines yakınında Madison Sokağı'nda boş zamanlarını geçirir.

Her şehirde tamamen veya kısmen bağımlı birçok kişi vardır. En umutsuz ve en çaresiz evsiz türü berduştur, bu grup içinde müzmin ayyaşlar ve uyuşturucu bağımlıları vardır. Yaşlı, çaresiz ve çalışamayacak durumda olanlar en acınası avarelerdir. Bu sınıf içerisinde, "misyon avaresi" denilen, Hobohemya nüfusu arasında pek de seilmeyen bir grup ancak yardımlarla yaşayabilir.

L.D. 45 yaşındadır ve tipik bir misyon avaresidir. Hemen hemen 8 aydır çalışmıyor. Kış boyunca kendine her zaman bir misyon bulur. İzin verildiğinde öne çıkar ve dua için diz çöker, ama genellikle, aynı misyondan sarhoş olduğu gerekçesiyle kovulur. Gençliğinde ödüllü bir boksör olduğunu iddia eder. Çok gezmiştir ama her zaman içen biri olmuştur. Ayık olduğunda suratsız ve sessizdir. Bahar havası dışarıda uyumasına imkân tanır tanımaz misyon ziyaretleri biter. Yazın büyük kısmını geceleri uyuduğu, ara sıra Chicago ve Michigan arasında sefer yapan meyve teknelerini boşaltma işini yaptığı nehir kıyısındaki rıhtımda geçirmiştir. Gözlemlendiği kadarıyla 8 ay boyunca hiç yeni kıyafet almamıştır. 3 yıldır şehirde olduğunu söylüyor. Gelecek ona hiçbir şey ifade etmiyor görünmekte. Kışın gelecek olmasından da endişelenmiyor.

A.B. bir ayyaşdır. Bir hayli göç eder, ama çalışmaktan ziyade monotonluk ve can sıkıntısından kurtulmak için göç ediyor gibi görünmektedir. Küçük, çukur göğüslü, cılız biridir ve 32 yaşında olduğunu iddia eder. Sağlığının iyi olmadığını belirtir. Bir çalışma geçmişi vardır, ama görüldüğü kadarıyla hafif iş-

lerden oluşan bir geçmiştir. Meyve toplamış, bulaşık yıkamış, işportacılık yapmıştır, ama aynı zamanda başarılı bir dilenci de olmuştur. Dilencilikteki başarısının acınası görünümünden kaynaklandığı söylenebilir. Orta Batı'nın 4 veya 5 eyaletinde, ama çoğunlukla da büyük şehirlerde bulunmuştur. Misyonlara tenezzül etmediğini çünkü gayet iyi dilenebildiğini söyler.

Diğer evsiz türleri

Aslında çoğu birer lakap olan birçok kavram, belirli bir evsiz türünü etkili bir şekilde tanımlar. Çeşitli tipteki avare ve hobolar için popüler adlandırmalar, sokaklarda ağızdan ağıza dolaşan güncel kavramlardan seçilir. Bazıları yeni, bazıları eskidir, ama hepsi değişip durur. Söz konusu tiplerin adları, bu adamların kendileri tarafından da icat edilir. Bu lakaplar bir süre kullanılır ve sonrasında yerlerini daha cazip ve yeni kavramlara bırakarak ölür giderler. Değişim, avare terminolojisi ve jargonunun karakteristiğidir. Sözcükler yaygın kullanıldığında başka bir anlama gelebilir veya fazlasıyla genelleşebilir ve dolayısıyla da yeni kavramlar icat edilir. Farklı tipleri anlatan isimler ilk başta alaycı kavramlardır, ama sürekli kullanılarak bu özelliklerini yitirirler.³⁵

Avareler arasında hiç olmasa da ara sıra çalışanlar, bir şeyler dilenenler ya da bir şeyler satanlardır.

Tamirci hizmet satar. Tamirci olabilir, camcı olabilir veya dikiş makinelerini veya daktiloları tamir edebilir. Bazı tamirciler bir piyano akortçusu gibi poz bile keserler. Tamirci çoğunlukla gölgede oturup, çalışmasını sağlayabilecek işleri bekler. Zanaatını çoğunlukla hapisanede öğrenmiştir. Makasçı Bill bıçakları, jiletleri ve testereleri biler. Çoğunlukla, cadde boyunca bir bileği taşını itekler. Avareler arasında dilenciler genellikle kullandıkları yöntemle göre adlandırılır.

Aşağıdaki sınıflandırma 7,61 dolara 800.000 km. dolaştığını iddia eden "A. No. 1 Ünlü Avare" adlı kitaptan alınmıştır. Kitap

35 "Punk" terimi buna bir örnektir. Bir zamanlar özel bir anlamı vardı ama giderek daha ılımlı ve genel bir kullanıma sahip oldu ve "lamb"/kuzu terimi yerini aldı.

az çok heyecan vericidir, ancak birçok avareler arasında popüler değildir, çünkü anlattığı olaylar abartılıdır.³⁶

“A. No. 1 Ünlü Avare” kitabına göre avare tipleri;

1. Sabahçı: Evlerde, işyerlerinde ve dükkânlarda yardım bekleyen
2. Beleşçi: Yoldan geçenlere yanaşan
3. Hergele: İşlek caddelerde kaldırımında çömelenler
4. Kazıkçı: Sahte felçliler
5. Kolpacı: Sağır ve dilsiz gibi yapanlar
6. Kablocular: Çalıntı telgraf kablolarında ürünler satanlar
7. Tamirci
8. Teçhizatçı: Hapishanede işi kapmış şemsiye tamircisi
9. Avanak avcısı: Ayakkabı bağı satma görünümünde dilenci
10. Yapışkan: Yakı satma görünümünde dilenci
11. Keresteci: Kurşun kalem satma görünümünde dilenci
12. Sap: Bir bacağına kaybetmiş tren yolcusu
13. Çivi: Bir ayağını kaybetmiş tren yolcusu
14. Parmaksız: Bir veya daha fazla parmağını kaybetmiş tren yolcusu
15. Âmâ: Bir veya daha fazla gözünü kaybetmiş tren yolcusu
16. Kolsuz: Bir veya daha fazla kolunu kaybetmiş tren yolcusu
17. Eldiven: Bir veya daha fazla elini kaybetmiş tren yolcusu
18. Sağlak: Sağ kol ve bacağına kaybetmiş tren yolcusu
19. Solak: Sol kol ve bacağına kaybetmiş tren yolcusu
20. Yarım adam: İki bacağının dizden aşağısı olmayan trenci
21. Tam sakat: Sakatlanmış veya başka türlü bedensel özürlü olan
22. Sahte sakat: Kendi kendini sakatlayan veya sakat taklidi yapan
23. Kurban: Sadece bağışlarla yaşayanlar
24. Sahteci: Sahte mücevherleri elinden çıkaran
25. Beyefendi: El emeği ile çalışmayı küçük düşürücü gören
26. Takılmaz: Ara sıra çalışan, en fazla bir ya da iki gün
27. İçkici

³⁶ *Mother Delcassee of 1114 Hobos*, s. 43-44.

28. Beyazcı
29. Ayyaş: Saf rom alışkanlığından dolayı akıl rahatsızlığı olan
30. Bohçacı
31. Battaniyeci: Yatağını taşıyan
32. Kronik: Pişirme eşyalarıyla dolaşan
33. Körkütük sarhoş: Avarelerin posası
34. Boş kafa
35. Tüylü kuyruk
36. Yağlı Kuyruk
37. Orman Akbabası
38. Parlak veya Soluk: Siyahi avare
39. İbne kedi: Sabıkalı avarelerin gözcü olarak çalıştırdığı
40. Dino veya lağımcı: Arkadaşı hoboların yiyeceklerine otlanan
41. Eşkıya: Her şeyi göze almış, haydut.
42. Gangster Manitası: Tehlikeli kadın avare
43. Keş: Körkütük sarhoş kadın
44. Joker: Yeni yetmelere dilenmeyi ve dolandırıcılığı öğreten
45. Sokak bebesi veya Yetersiz: Jokerin kendisine bağladığı çocuk
46. Punk: Joker tarafından ıskartaya çıkarılan
47. Tüysüz: Henüz joker tarafından eğitilmemiş genç

Dilenci tek bir yerde duran kişidir. Geçenlerin acıma duygusuna seslenerek yardım için yalvarır. Berduş ise dilenciden biraz daha hareketlidir. Evlere giderek, yiyecek, kıyafet ve hatta para istemek için hareket halindedir. Gözcü daha cesur bir dilenci tipidir. Caddeden geçenlerden para ister. Kendisini acındırmak için ne yalakalık eder, ne ağlanır, ne de herhangi bir çaba gösterir. Dr. Reitman şöyle söyler: “Bir berduş ile gözcü arasındaki tek fark, berduş arka kapılara giderken gözcünün ön kapılara gitmesidir”. Dilenciler sağlam ve sağlam olmayanlar olarak da ayrılabilir. Sağlam olmayan dilenciler şehirlerde daha fazladır. Engellerinden kaynaklı olarak, kalabalık yerlerde kalmak zorundadırlar. Bazı engelli dilenciler ülke içinde hayret verici bir hızda

seyahat edebilir. Engelliler sahip oldukları engellere göre farklı adlar alırlar.

Aksak, tek bacaklı bir adamdır. Kütük, bacaksız adamdır. Kolsuz bir ya da iki kolu olmayan kişidir. Âmâ, bir ya da iki gözünde bozukluk olan kişidir. Bu tiplerin bazıları dilenmez. İşportacılık veya ufak tefek işlerde çalışarak geçimlerini sağlarlar. Çatlak, açık şekilde akli dengesi bozuk olan kişidir.

Uçuk kafa, ilginç bir tiptir; genellikle acınası bir durumdadır ve uyuşturucu parası kazanmak ve yaşamak için bu haliyle ancak hobo sınıfı içerisinde bir şansı vardır. Buradaki yerini korumak için her şeyi göze alacak yollara başvurur. Bir diğer uyuşturucu bağımlısı damarcılardır. Morfin veya eroin enjekte etmek için iğne veya şırınga kullanır. Kokocu, burnuna kokain çeken kişidir. Uyuşturucu alışkanlığından daha sık olan ise içki alışkanlığıdır. Avare sınıfında farklı tipte saldırgan bireyler de vardır ve küçük veya büyük suçlara bulaşmışlardır:

Avcı, birinci sınıf denilebilecek bir dolandırıcıdır. Genellikle, tutuklanmaktan kurtulmak için avare sınıfın içerisinde yaşar. Hırsızlık için yol da kesebilir, evlere de girebilir. Kapkaççı kendi arkadaşını dahi uyurken veya sarhoşken soyabilir. Bir hırsız türü de hasada gidip gelenler arasında hırsızlık yapar. Kapalı bir yük vagonunda veya karanlık bir sokakta hedefine silahı dayayarak soygununu yapar. Bunlara çoğunlukla haydut denir. Diğer avare tipleri şunlardır: Misyoncu, misyonlara gidip dua eder. Bunu genellikle yatacak yer ve yiyecek için yapar. Yiyici, özel veya kamu hayır derneklerini sömürebilen kişidir. Kötü aktör, etrafı için bir baş belasıdır ve çevresindekiler etrafta görünmemesi için ona para verir. Orman akbabası, dilendiği ormanda yaşayan avaredir. Geride kalanları yiyecek için bulaşıkları yıkar. Anormal seks ilişkileri bağlamında da birtakım tiplerden söz edilebilir: Punk, yanında joker denilen bir adamla ülkeyi gezen oğlan çocuğudur. Joker, oğlan çocuklarını kullanan kişidir. Onları çalmaya veya dilencilige zorlayarak ve de cinsel olarak kullanır. “Kurt”, genellikle joker ile eş anlamlı kullanılır. “İbneler” veya “nonoşlar” para karşılığı seks yapan adamlar veya çocuklardır.

Ekonomik açıdan bakıldığında, gezici işçiler istihdam edilebilenler ve istihdam edilemeyenlerdir. Bu iki uç arasında, istihdam edilebilir olmanın farklı biçimleri vardır. Bir adamın geçinmesinin çalışabilme yeteneğine ve fırsatına bağlı olduğu varsayılır. Avare problemi öncelikle bir işsizlik problemi olarak yorumlanır, fakat bu bakış açısı istihdam edilemeyenleri hesaba katmaz. Birincisi, fiziksel engelliler vardır; topal, kör, sağır ve yaşlı ve de ağır bir iş yapamayacak kadar şişman ya da çok zayıf veya hastalıklı olan bir sürü adam vardır. Chicago gibi bir şehirdeki tüm grubun belki de yarısı az ya da çok engellidir. İkincisi, Hobohemya sakinleri arasında, pek de az olmayacak seviyede, güvenilmez, sorumsuz kişiler ve psikopat tipler vardır. Bu insanlar bir işte çalışamaz veya çalışmayı önemsemez; çoğunun farklı idealleri vardır. Şüphesiz, yapabilecekleri işler vardır, ama büyük çoğunluğu için ciddi bir gözetim gerekir. Evsiz birinin ne ölçüde istihdam edilebilir olduğu, ne kadarının kısmen istihdam edilebilir ve ne kadarının da istihdam edilemez olduğu sorusu tam olarak yanıtlanamaz.³⁷

Evsizler sorunu farklı biçimlerde yorumlanabilir. Mahkemeler ve polis onlarla suçlular olarak ilgilenir. Sosyal hizmet görevlileri veya misyonerler için onlar hiçbir amacı ve yönü olmayan bir insan grubudur. Bir misyon görevlisi şöyle der:

Çok az bir kısmı kendi kendine geçinir. Çalışmayı ve hayatlarını kazanmaya başarırlar ama çoğunluğu meteliksizdir, çoğunun hemen hiçbir zaman parası olmaz. Kararlar alırlar, ama asla bunları yerine getirmezler. Arkalarında bir dayanakları varmış gibi görünmez.

Bu grup insanları nasıl sınıflandırırsak sınıflandıralım, bu tarz insanlardan çok fazla olduğu, Birleşik Devletler'de neredeyse 1 milyondan fazla oldukları³⁸ gerçeği ortadadır.

37 İstihdam edilemeyenler daha kalıcı bir kesimdir, istihdam edilenler gibi mevsimlik olarak gidip gelmezler.

38 Bu noktada tahminler değişiklik göstermektedir. Lescohier (Commons, *Trade Unionism and Labor Problems*, s.133) yarım milyondan fazla gibi bir rakamdan söz ederken, Speck (*Annals of the American Academy*, 1917) 5 milyona varan yüksek bir rakamdan bahseder.

Daha sonra göreceğimiz üzere avareler, örgütsüz ve örgütlenme becerisi olmayan oldukça heterojen bir gruptur. Çok farklı toplumsal kesimlerden gelip, binlerce farklı nedenden dolayı kendilerini bu sınıfın içinde bulurlar. İçlerinde, macera arayışındaki huzursuz erkek çocuklar ve genç adamlar vardır, bunların bu sınıf içindeki varlıkları az ya da çok geçicidir; daha ileri yaşta, tamamen ya da kısmen kendi geçimlerini sağlayan sağlıklı adamlar da vardır. Çalışmak için fiziki gücü kalmamış, ama bir kurumda gözetim altında olamayacak kadar da gururlu yaşlı adamlar da mevcuttur. Fiziksel engeli veya zihinsel olarak yetersiz olanlar ise, az ya da çok bağımlı olup, hayatlarına bu şekilde devam ederler. Aynı şekilde, müzmin hastalık kurbanları, alkol veya uyuşturucu bağımlıları da kendi başlarına ayakta duramazlar. Tüm bu insanlar kendi zekâ kıvraklıkları, güçleri ve fırsatları ölçüsünde, ellerinden geldiğince hayat mücadelesi verirler. Bazıları kendi tercihleriyle bu gruptadır ve buradan çıkmaya hazırlananları da vardır; bazıları ise bunu ister, çabalar ama başaramayacaktır; bazılarının ise hiç böyle bir ufku yoktur.

Farklı tiplere ilişkin bazı rakamlar

Chicago'daki evsizlerin sayısının yazın 30.000 ile kışın 60.000 arasında değiştiği ve işsizlik zamanlarında 75.000'e çıktığı tahmin edilmektedir. Farklı tipte evsizler için bir sayı verme çabası bir tahminden çok da öteye geçemez. Güçlük büyük ölçüde, insanların sürekli olarak bir gruptan diğer gruba geçişiyle ilgilidir. Bir adam, hayatı boyunca şans eseri ve dönüşümlü olarak mevsimlik işçi, hobo, avare, ev bekçisi ve berduş olabilir. İnsanlar genelde bu tipleri birbirinden ayıramaz. Berduş, dilenci ve küçük hırsızlardan oluşan grubun, insanlar tarafından çoğunlukla evsizlerle karıştırılan bu grubun Chicago'daki sayısı toplamda 2500'ü aşmaz. Ev bekçilerinin, yani yerleşik geçici işçilerin sayısı 30.000 olarak ifade edilir. Bu, pansiyon ve otellerde sürekli kalan ve evsizler arasındaki kayıtlı seçmenler üzerinden hesaplanan Hobohemya'nın yaz nüfusedir.

Her yıl Chicago'yu ziyaret eden avare sayısı kabaca 150.000³⁹ veya herhangi bir zaman kesitinde ortalama 5000 olarak tahmin edilebilir. Mevsimlik işçi ve hoboyu da içeren gezici işçi sayısı ortalama 10.000'dir ve bu rakam, kış için veya şehir dışında çalışmak üzere bir sevkiyat ayarlamak için Chicago'ya gelenlerle birlikte toplamda 300.000 kişi veya daha fazlasına çıkar. Ekonomik bunalım zamanlarında Hobohemya'daki evsizlerin sayısı, çoğunluğu ilk defa "Cadde"de öylece başıboş kalan işsizlerle birlikte ciddi biçimde artar.

VIII. İş

Nüfusumuz içindeki başıboş erkeklerin seçtikleri işlerden en hareketli olanları şunlardır:

1. Tarım ve ürün kaldırma: Mahsul hazır olduğunda, onu toplayacak işgücü herhangi bir fiyata hemen getirilmelidir. Mevsimlik taleplerde öne çıkan ürünler hububat hasadı, mısır soyma, meyve toplama, patates kazma, pancar kırma, pamuk toplama, şerbetçiotu toplama vb. dir. Bir kişi buğday hasadını takip ederse, haziranın ortasından Oklahoma'da ürünün hazır olduğu kasım veya aralık ayına ve de Kuzey Dakota ve Kanada'daki hasatla birlikte sezon bitimine kadar iş bulabilir. Meyve toplayanlar tek bir yerde kalırlar ve her zaman yetişen bazı tür meyveleri toplarlar.
2. Yapı ve inşaat işi: Mahsul kaldırmadan sonra emek piyasasında sezonluk talebin en çok olduğu iş, yapı sanayii ve inşaat işleridir. Demiryolu inşası, hendek kazma ve benzer işler genelde kışın devam etmez. Marangozluk, duvarcılık, tuğla ve beton işleri ise daha az sayıda adamla soğuk aylarda da sürdürülür.

3. Balıkçılık: Pasifik Kıyısında somon ve Atlantik kıyısında

³⁹ Bu sayı ayrı ayrı bireylerden çok ziyaretlerin sayısıdır, çünkü yıl boyunca Chicago'ya iki ya da daha fazla kez belirli oranda insan gelir.

istiridye avcılığı da sezonluk endüstrilerdendir. Balıkçılık endüstrisinde, diğer mevsimlik işlerde olduğu gibi, deneyimli işçilere talep vardır, ama bu kalifiye emek ona en çok ihtiyaç duyulan zamanda da her zaman bulunmaz.

4. Koyun Kırkma: Koyun kırkma nitelikli bir iştir. Her yıl yün elde etmek için binlerce adam gerekir ve bu adamlar göçebe olmaya zorlanır. Kırkma sezonu, hasat sezonu gibi, 3 veya 4 ay boyunca sınırdan sınıra geçer. Güneybatıda koyunlar yılda iki kez kırılır. Kırkma işleri genellikle kısadır ama kazançlıdır.
5. Buz kırma: Önceden buz kırma bir erkek ordusuna kış boyunca iki ya da daha fazla ay için istihdam sağlamak-taydı. Buz üretim tesisleri doğal buza olan talebi azaltsa da, buz kırma işi halen birçok adam için kışları iş sağlar.
6. Kerestecilik: Bugün kereste ormanı ve kereste fabrikalarında çalışmak, endüstrinin Great Lakes civarında toplandığı zamanlardaki gibi mevsimlik bir iş değildir. Endüstri, daha uzun sezonun ve gelişmiş tesisat sayesinde neredeyse tüm yıl işlediği Batı'ya veya Kanada sınırına doğru kaymıştır. Eskiden Michigan ve Wisconsin'de olduğu gibi, Washington, Oregon ve California'da ormanda çalışmak için kar yağmasını beklemek gerekmez. Bazı işler, mevsimlik olmasa bile göçebelik eğilimini arttırır. Bir adamın sağlığı madende uzun süreli çalışmasına izin vermez. Kısa bir süre sonra oradan ayrılır ve aynı yerde veya başka bir bölgede tehlikeli olmayan başka bir madene gider. Bir madenci, sağlığı için göçebe olur. Risklerin olduğu başka işler de vardır ve bunlar da işçileri geçici olmaya zorlar.

Amerikalı hobo büyük bir öncüdür. Yeni maden kampları, petroldeki canlanma, birkaç hafta içinde bir şehir inşa etme veya mantar gibi bitiveren herhangi bir sanayi gelişme, çok büyük sayıda geçici işçi gerektirir. Sel, yangın veya depremden sonra da işgücüne olan talep artar. Gezici işçi tüm bunlara yetişmek

üzere her zaman hazırdır. Bu onun hayatıdır, çeşitlilik, deneyim ve anlatacak hikâyeler bulduğu hayatı.

Gündelik işçilerin iş kapma yarışı

Mevsimlik ve gündelik işlerde, her tür endüstride olduğu üzere, bir eleme süreci vardır. İyi ücretlerden dolayı çok sayıda kişi mevsimlik işlerde çalışmak ister. Ancak işgücü gereksinimine göre, bir yerden başka bir yere göç etmeye razı olanlar kalır. Ortalama bir adam kısa süreli işlerde çok iyi ücretler kazansa da, mevsimlik işin yıl içinde çok da kazançlı olmadığını çok geçmeden anlar. Dolayısıyla, gezici işçiliğe devam eden kişiler, ya iş bulmakta ya da kalıcı bir iş bulmakta yetersiz olanlardır. Bazı işçiler tek bir yerde birkaç hafta veya ay geçirdikten sonra huzursuzlanır. Göçebe işçilerin belirli birtakım gelenekleri vardır. Nasıl iş alacaklarını, ne tür işlere bakacaklarını, hangi işlere ne zaman bakılacağını ve hangi işlerin nerede bulunacağını bilirler. Mevsimlik işçi göçüne dâhil olurlar ve belirli işleri yapmak için belirli yerlere sürüklenirler: Patates tarlalarına, meyve toplamaya, buğday hasadına. Hobo işçi, genellikle şehirde değil, şehir dışındaki işlerde yolunu bulur. Şehir dışındaki bir işten ayrıldıktan sonra, şehre yine şehrin veya hatta eyaletin dışında başka bir işi bulmak için gelir. Serbest işçinin şehre sürüklenme eğilimi, adama ihtiyacı olan bir işverenin de dikkatini şehre çeker. Diğer bir ifadeyle, hem işçiler hem de patronlar iş gücü piyasası üzerinden şehre yönelirler. İşsizlerle iş teklifi olanları bir araya getirmek üzere aracı kurumlar türer. Şehrin Hobohemyalık kısımlarında toplanan iş bulma kurumları buraları bir işgücü piyasasına çevirir.

Chicago muhtemelen, gezici işçiler için dünyada değilse de Birleşik Devletler'deki en büyük emek borsasıdır. Geçmişte, çok fazla yeni demiryolunun inşa edildiği dönemde, Batı'dan büyük bir talep vardı ve yılın herhangi bir zamanında yaklaşık 1.500 km'lik bir sevkیات almak hiç de sıra dışı bir durum değildi. Bugün dahi bir kişi 500 ilâ 750 km'lik bir sevkıyatı garantileyebilir.

Chicago'da 200'den fazla özel istihdam kurumu vardır. 14

Ağustos 1922 tarihi itibariyle müşterileri evsizler olan lisanslı 39 özel kurum vardır. Bunlardan 18 tanesi Kanal Sokağı'nda, 13 tanesi West Madison Sokağı'nda ve kalanı da buraya kısa bir mesafededir. Bunlara ek olarak, komisyonla çalışmayan ama bir özel firma tarafından tutulmuş ve firma için adam kiralayan başka kurumlar da vardır. Bunlar lisanslı değildir, kanunla pek işleri olmaz.

Bu özel istihdam kurumlarının yıl boyunca kaç kişiyi işe yerleştirdiğine dair elde bir veri yoktur. Kayıtları sadece yetersiz değil, komiktir de. Aslında, az bir kısmı kayıt tutar, çünkü eyalet kanunu bunu zorunlu tutar, bu kayıtlarda başvurular, yerleştirilenler ve kayıtlı işler vb. sıralanır. Komisyon almayan kurumlar dâhil edildiğinde sayı 39'dan 50'ye çıkar. Ufak bir tahminle her kurum günde 10 kişi gönderse ve her biri yılda 300 gün çalışsa yıllık 150.000 kişi işe yerleştirilir. 1921-22'de 57.000 kişi komisyonsuz istihdam kurumları tarafından bir işe yerleştirilmiştir. Birçok evsiz, "cadde"dekiler dışındaki özel kurumlara da erişebilmekte ve çoğunlukla da onları tercih etmektedir. Bu kurumlardan 100 tanesi günde iki adama, yılda 300 gün olmak üzere iş sağlasa, fazladan bir 60.000 kişimiz olur. Chicago'daki iş bulma kurumlarından her yıl yaklaşık 250.000 evsiz geçer. İş bulma kurumları iki sınıftır: Kamuya ait olanlar veya federal hükümet, devlet tarafından veya belediyeler tarafından işletilenler ve özel olanlar. Özel kurumlar öncü olmuştur. Sadece iş piyasasındaki belirli bir koşulun sonucu değil, kamu istihdam ofislerinin kurulmasının da nedenidirler.

Özel istihdam büroları

İstihdam bürolarının sosyal bir sorumluluğu olduğu fikri genelleşmektedir. Başvuranlara, işverenlere ve kamuya karşı, işsizlere iş bulma işinden öte, ekonomiyle sınırlı olmayan sorumlulukları vardır. Bu, sıradan bir iş adamının üzerinde olmayan bir sorumluluktur ve iş etiği yasalarında da önemli bir yeri yoktur.

Evsizlerin ihtiyaçlarına karşılık veren özel istihdam kurumla-

rı esas olarak Batı Yakası'nda konumlanmıştır. 1919-20 *Illinois İşçi Dairesi Raporu* (s.51) o dönemde Chicago'da 259 lisanslı özel istihdam kurumu olduğunu ortaya koyar. Yukarıda belirttiğimiz üzere bunların yaklaşık 50 tanesi evsizlere hizmet verir. Bu 50 kurumun büyük çoğunluğu Union Depot'nun karşısındaki Kanal Sokağı'nda veya Chicago Nehri ile Halsted Caddesi arasındaki Madison Caddesi boyunca konumlanmıştır. Bazıları yıl boyunca çalışırken, bazıları da mevsimlik olarak faaliyet gösterirler; refah zamanında açılıp, işgücüne talep azaldığında ortadan kaybolurlar. Özel kurumların birkaçı oldukça iyi donanımlıdır; yani masaları, hesap makineleri, telefonları, sandalyeleri veya bankları ve soğuk havalarda müşteriler için sıcak tuttıkları bir bekleme odaları vardır. Çoğunluğun ise çok az eşyası vardır, boş bir odada belki bir sandalye ve bir masa. Ortalama bir küçük işçi kurumu için ofis sadece ruhsat için kullanılan bir yerdir. Müşteriler yolda dikilerek ve ısrarcı olunarak bulunur. Diğer özel kurumlar ise adam avcısı rolünü üstlenir. İki tip özel işçi bürosu vardır; komisyoncu büro ve temsilci bürolar. Komisyoncu büro iş bulma kurumlarının öncüsüdür, işçi arayan işverenlerden veya başvuranlardan veya her ikisinden birden ücret alarak tutunur. Genellikle hem başvurandan hem de işverenden ücret alırlar. Eskiden fiyatlar, bir tarafta işlere olan talep ve diğer tarafta işçilere göre belirlenirdi. (Eğer rekabet işçiler içinse işverenden aldıkları ücreti yükseltebilirler. Eğer işler az ise başvurandan aldıkları ücreti yükseltebilirler.) Temsilci bürolar iş için ücret almazlar. Kârlarını, kiraladıkları adamlar için pansiyon tutarak elde ederler.

Eskiden Chicago'daki özel bürolardan herhangi bir başka şehirdekinden çok daha fazla adam gönderildiği herkesçe bilinirdi. Birkaç yıl öncesine kadar Chicago büroları 750 ilâ 1500 km. çapındaki alanda bütün büyük şehirlere adam göndermekteydi ve yine 750 ilâ 1500 km. uzaktaki adamlar da bu bürolar tarafından tam aksi yöndeki bazı işlere gönderilmek üzere Chicago'ya gelmekteydi. Bu uzun mesafeler, eyaletler arası işgücü transferi,

özel büroların zenginliğindeki en temel faktör olmuştur. Uzak bölgelere işgücü transferi için daha yüksek ücretler alınmakta olsa da kişiler, işin parası iyi ya da kötü olsun, batı veya güney veya doğuya bedava ulaşım için bu parayı ödemeye gönüllüdürler. Ancak bunlar artık o kadar çok ölmüyor ve yüksek ücretlere izin verilmiyor.

Özel bürolar sert ve kabadırlar ancak yine de ücretleri makuldür. Evsizler birbirleriyle kaba bir şekilde konuşmaya alıştırlar. “İşçi avcısı” ile pazarlıklarında ise sıkıdırlar. Evsiz, birçoğu dümdüz ve nezaketsiz bu özel bürolarda kendisini, kamu bürolarındaki düzgün, duyarlı, nazik ve iş adamı gibi olan memurların yanında olduğundan daha iyi hisseder. Ancak özel büro tercihleri onların kabalıklarından veya onlara rahat yaklaşılmamasından ileri gelmez. Evsizler özel büroları, istedikleri işi alabildikleri için tercih ederler. Hobo, büro tarafından yanlış tarif edilmiş bir iş bulduğu için asla hayal kırıklığına uğramaz. Aynı şekilde, başvuran kişi işe gitmediğinde de büro şaşırmaz.

Kamu istihdam büroları

Özel büroların yarattığı sorunlardan kaynaklı olarak devlet, istihdam piyasasına girmek zorunda kalmıştır. Chicago’daki kamu istihdam kurumları, özel istihdam kurumlarının ne yerine geçmiş, ne de onları ciddi şekilde etkilemiştir. Hâlâ biraz deneme aşamasındadırlar. Chicago’da toplamda 3 tane ücretsiz kamu istihdam kurumu vardır: 116 North Dearborn’da kalifiye işçiler için olan bir tane, 105 South Jefferson Sokağı’nda vasıfsız işçiler için olan bir tane ve 334 Doğu 33. Caddede esas olarak siyah işçiler için olan bir tane. Evsizler en çok 105 South Jefferson Sokağı’ndaki Federal ve Eyalet İşçi Bulma Kurumu’na ilgi gösterir. Öte yandan, vasıflı ve kalıcı istihdamda uzmanlaşan Dearborn Sokağı’ndaki merkez ofis, çoğunluğu South State Sokağı’ndan 200 veya 300 evsizi cezbeder. Bu ofis “son dakikacıları” işe göndermemek konusunda dikkatlidir.

“Son dakikacılar” ile Kanal Caddesi’nin Madison Batısında yaşayanlar kast edilmektedir. Clark, State ve Dearborn Caddelerinde yaşayan adamlar daha güvenilirler ve iş almak konusunda

“son dakikacılardan” daha şanslıdırlar. İşçi arayan firmalar genellikle referans, kalacak yer ve önceki işverenin adını isterler. Bu tarz şirketler West Madison Caddesi’nin adamlarını dikkate almaz. Sekreter bazen, eğer başvuran onda olumlu bir izlenim bıraktıysa, başvurana adresini değiştirmesini tavsiye eder. Eğer bir adam zekice konuşup, zeki görünürken, çok pejmürde ve kirli ise, tavsiye bazen temizlenmek ve biraz çekidüzen vermek olabilir. Değişim bazı durumlarda şaşırtıcıdır.⁴⁰

Özel kurumlar muhtemelen kamu istihdam kurumlarından dört veya beş kat fazla adamı işe yerleştirmiştir. Gezici işçinin sömürücü ve asalak olarak gördüğü özel istihdam bürolarını bedava istihdam bürolarına tercih etmesi paradoksal görünebilir, ama bu davranışı için haklı sebepleri vardır.

Her şeyden önce kamu kurumunun ofisi, sadece bir blok kadar ötede olmasına rağmen, “Cadde”de değildir. Yabancılar hiç zorlanmadan köle pazarını bulsalar da, bedava bir istihdam ofisinin varlığından hiç haberleri olmayabilir. Göçebe bir işçi iş bulmadan önce vitrinlere bakmayı sever. Cadde boyunca kararını verene kadar işleri ve sevkıyatları duyuran kırmızı, mavi veya sarı afişleri okumayı sever.

Özel büroların vitrinlerindeki karalama ve işaretler satıcılık manevralarıdır. Kamu kurumlarının dışında böyle işaretler bulunmaz. Kişi karatahtada yazılı işleri görmek için içeri girmek zorundadır. Dahası kamu kurumları kayıt tutmak, iş başvurusunda bulunan işçilerden ve de işverenlerden bazı bilgileri almak zorundadır. Özel kurumlar bunu yapmaz. Bu kurumların müşterileri kamu kurumlarındaki bürokrasiden hoşlanmazlar; kayda geçirilmek ve numaralandırılmak veya verimlilik için gerekli diğer formalitelere karşı gönülsüzdürler. Gezici işçilerin özel büro tercihlerindeki belirleyici neden, bu büroların daha iyi işler sunmalarıdır. Eyaletler arası transferler genellikle özel bürolara verilir, çünkü öyle alışılmıştır ve o tarz iş sözleşmelerini ayarlamayı iyi bilirler. Bir kişi için kamu kurumu aracılığıyla eyalet

dışı bir iş ayarlamak zordur, çünkü bu kurumların yetki alanı az ya da çok lokaldır. Özel bürolar hobolar için caziptir, çünkü bu kurumlar, gönderdikten sonra hobonun işe gidip gitmediği ile de ilgilenmez. Hatta gitmemesi kurumun avantajıdır, çünkü böylelikle yeni bir adamı gönderme olanağı bulur. Kamu kurumları başvuruları takip eder ve sonrasında da onları izler. Hobo onların bu meraklı tavırlarından çekinir. Mr. J.J.Kenna, özel istihdam kurumlarının başmüfettişidir ve özel büroların da tıpkı kamudakiler gibi işlemesi gerektiğine inanır. 1920'de Eyalet İş Dairesi'ne hazırladığı raporda bunu yazmıştır:

Dikkat çekilebilecek bir diğer konu da özel istihdam kurumlarının işiyle ilgili olarak kamunun bilgilendirilmesi konusudur, özellikle emek problemleri ve mevzuatı ile ilgilenenlerin bilgilendirilmesi bakımından. Şöyle ki: Özel İstihdam Büroları, Eyalet İş Dairesi'ne, iş için başvuruların sayısını, başvurdukları pozisyonları, yaşlarını ve aynı şekilde Eyalette getirilen ve Eyaletten gönderilen kişi sayısını, bunların nereye gönderildiğini ve yaptıkları işi aylık olarak rapor etmelidir. Bu yönde bir federal kanun şarttır.⁴¹

İstihdam piyasasında, özel istihdam kurumlarının da kamu kurumları gibi etkili kayıtlar tutmasını zorunlu tutmaktan daha etkili olabilecek bir şey yoktur. Özel kurumlarda hüküm süren rekabet ruhu kamu bürolarında yoktur. Kamu kurumu sakince kenarda durur ve asla iş veya işçi için olan mücadeleye girmez. Kısacası kamu ofisleri ve özel bürolar birbirine taban tabana zıt varsayımlarla çalışırlar. Kamu kurumunun varsayımı, bir adam işe yerleştirildiğinde onun o iş sürdüğü sürece orada kalacağıdır ve buldukları işlerin büyük kısmı, özellikle Dearborn Caddesi ofisindekiler, "kazık çakan" adamlar içindir. Bir adamın sicili, onun nitelikleri dikkate alınır ve kalıcı olacağı varsayımıyla bir işe gönderilir. Öte yandan özel bürolar bu adamların çok azının işte uzun kalacağını, belki on gün veya iki hafta kalacaklarını ve nadiren üç aydan uzun kalacaklarını varsayar. Kamu bürosu ka-

lıcılığı gözetirken, birilerini işe yerleştirmek hususunda yavaş hareket edebilir; öte yandan özel büro, parasını ödemeye gönüllü ve işi yapacağını söyleyen herkesi herhangi bir işe gönderebilir.

Geçici işçilerin artması

Geçici işlerin artması, kalıcı bir iş kaygısına rağmen, şehirden ayrılmak istemeyen ve ona göre bir iş isteyen “ev bekçileri”nin ilgisini çeker. Çünkü bir günden bir haftaya kadar çalışabilir ve sonrasında başka bir iş için geri dönebilirler.

Aşağıda 1 Mart 1922 ile 15 Ağustos 1912 (5,5 ay) tarihleri arasında Federal ve Eyalet İşçi Bulma Kurumları tarafından on ya da daha fazla iş bulmuş kişiler listesinden rastgele seçilmiş isimler görülmektedir:

Dm. Mitchell: 20 (Bulduğu iş sayısı)

Jas. Perry: 10

Tony Felk: 10

Jas. Griffin: 12

F. Mullen: 21

Ed. Moorhead: 20

Fred Wagoner: 15

Jas. Purl: 16

F.A. Murlin: 13

W. Galvin: 18

A. Myers: 17

W. Slavis: 19

P. Myshowi: 15

C. Carroll: 16

Jas. Lewis: 16

Kayıtlar yüzlerce benzer örnek göstermektedir. Bazı kişiler altı aylık dönemde kırk veya elli kadar işe gönderilmiş ve çok azı bir işte bir iki aydan fazla kalmıştır.

John M., 4 Mayıs ile 16 Temmuz arasında, üç aydan kısa bir

süre için Bağımsız İstihdam Bürosundan yirmialtı adet iş bulmuştur. Aşağıda işveren listeleri, işe başlama tarihi ile verilmiştir⁴²:

1. Morris and Co.: 4 Mayıs
2. Ravin a Nursery: 6 Mayıs
3. Edison Co.: 10 Mayıs
4. Ed Katzinger: 18 Mayıs
5. New Era Coal Co.: 24 Mayıs
6. Ravina Nursery: 26 Mayıs
7. Home Fuel Co.: 17 Mayıs
8. Morris and Co.: 31 Mayıs
9. Bell Telephone Co.: 8 Haziran
10. Flazman Iron Co.: 11 Haziran
11. Greenpoint Beef Co.: 13 Haziran
12. Astrid Rosing Co.: 14 Haziran
13. Armstrong Paint Co.: 21 Haziran
14. Const. Mattress Co.: 22 Haziran
15. Armour Co.: 26 Haziran
16. Oxweld Acetylene Co.: 27 Haziran
17. Oxweld Acetylene Co.: 29 Haziran
18. Wisconsin Lime Co.: 30 Haziran
19. American Express Co.: 1 Temmuz
20. Wisconsin Lime Co.: 5 Temmuz
21. Oxweld Acetylene Co.: 10 Temmuz
22. Oxweld Acetylene Co.: 11 Temmuz
23. Edison Co.: 15 Temmuz
24. Low Pipe Co.: 24 Temmuz
25. International Har. Co.: 25 Temmuz
26. J. A. Ross: 26 Temmuz

John M. geçici bir işçidir. Günlük çalışan, günlük ödenen ve günlük yaşayan bir tiptir. Don. D. Lescohier geçici işçinin özelliklerini şöyle tanımlar:

42 E.H.Koster, yayınlanmamış notlar, s. 42-43.

Bir adam gündelik bir ruh haline sahip olduğu zaman gündelik hale gelir. Uç bir geçici işçi tipi asla gündelik bir iş dışında iş bakmaz. Katı bir şekilde günlük yaşar. Neden kalıcı bir işte çalışmadığını sorduğunuzda, çalışmak istediğini, ama ödeme gününe kadar beş parası olmadığını ve kimsenin ona kredi vermeyeceğini söyler. Eğer ödeme gününe kadar günlük iâşesini sağlamayı teklif ederseniz, bunu ve önerdiğiniz işi kabul edecektir, ama ya gelmeyecek ya da ilk günün sonunda işten ayrılacaktır. Öyle bir iş ve hayat standardı ve ölçeğine sahip olmuştur ki, kendisini kalıcı bir işe uyarlaması neredeyse imkânsızdır. Bunu yapmak için gerekli isteğı, motivasyonu, iradesi, hırsı ve endüstriyel alışkanlıkları yoktur.⁴³

İşsizlik döneminin gezici ve geçici işçi üzerindeki moral bozucu etkisi, Chicago'daki Illinois Bağımsız İstihdam Ofisi genel şefi Mr. Charles J. Boyd'un bir müfettişe verdiği mülakatta görülebilir:

Genel kanaate göre, 1921-22 kışı boyunca süren ciddi endüstriyel bunalımlar sonucunda evsizler, dilencilik veya gözcülükte kendilerini geliştirdiler. Buhran zamanında kamu, işsizlere yardım etmekten yanadır ve bu durum hobonun gözünden kaçmaz. Yazın yaklaşması ve gelişen endüstriyel koşullarla birlikte, çalışacağına başka yollarla geçimini sağlamaya devam eder. Bu tipler, saatlik 50 sentten aza çalışmak istemezler ve yine saatlik 35-37 sentlik sabit bir işi kabul etmeye gönülsüzdürler. Geçici bir iş yaptıklarında ve her gün veya istedikleri vakit farklı bir işte çalıştıklarında, saatlik 45 ilâ 50 sent alırlar. Hobo, dökümhane veya çelik fabrikalarında çalışmak istemez. Açık alanı sever ve kış geçtiğinde, ufak istisnalar dışında, içeride çalışmayı reddeder. Bugünün hoboları yaşları 18-35 arasında değişen genç adamlardan oluşur. Çalılıklarda altı veya yedi kişilik gruplar halinde kamp kurarlar ve gruptan farklı birini her gün dilenmesi için kamp yaptıkları yerin yakınındaki şehre veya köye gönderirler. Ayrıca bu adamların Volstead Yasası⁴⁴ hakkında oldukça

⁴³ Lescohier, *The Labor Market*, s. 264.

⁴⁴ T.S.N.: Amerika Birleşik Devletleri'ndeki "Prohibition" dönemi (*Prohibition Era*, yani "Yasaklanma dönemi"), 1919'dan 1933'e kadar, ülke çapında alkolün satılması, üretilmesi ile taşınmasının yasak olduğu dönemdir. Bu dönemi tanımlayan içki yasağı, "The Noble Experiment" olarak da bi-

net görüşleri vardır çünkü birasını sadece %1,5 alkollüyse sever. Yasanın yürürlüğe girmesinden önce hobo çalışmak için birtakım sebepler bulabilirken, şimdi pek de bulamaz. Yasaktan bu yana tavrı, “gerektiğinden fazla neden çalışayım?” şeklindedir, yani “neden yeterli yiyecek ve uyuyacak bir yerden fazlası için çalışayım?” diye düşünmektedir.⁴⁵

Hobo, grev işlerine de yabancısıdır. Şirketler, işgücüyle ilgili bir krizde köşeye sıkıştıklarında, çoğunlukla grev kırıcıları için “cadde”ye gelirler. Cazip ücretler önererek ve hoboların güvenliklerini garanti ederek, geçici işçiler arasında bile fabrikaların çalışmasına yetecek kadar kişiyi cezbedebilirler. Bu tip kurumlar ve grev kırıcı olarak kiralanan adamlar, “cadde”de pek tutulmazlar. Ancak bu lekeye rağmen, 1922 yazındaki demiryolu grevinde iş görmüşlerdir. Grev kırıcıları (veya amiyane tabirle böcek) 4 çeşittir: 1) Masum bir şekilde işin cazibesine kendini kaptırmış olanlar (Her şeyin sorununda genellikle bunlar sorumlu tutulur); 2) “dilenmek için çok gururlu ve çalmayacak kadar dürüst” olanlar; 3) greve giden sendikaya veya genel olarak işçi örgütlülüğüne hıncı olanlar; 4) gerçek bir işçi olarak kiralananlar ama bundan gerçekten sıkılanlar ve radikal bir sabotaj imkânı arayanlar.

Ulusal bir sorun

Evsizlerin tüm sorunları şöyle veya böyle onun iş koşullarıyla bağlantılıdır. İş yaşamındaki düzensizlik, varlığının her safhasına da bir düzensizlik olarak yansır. Bir birey olarak bile evsizle ilgilenmek için, önce onun davranışlarını şekillendiren ekonomik

liniyordu. Alkol karşıtı hareketin oldukça kuvvetli baskısı altında 18 Aralık 1917’de ABD Senatosu On Sekizinci Anayasa Değişikliğini teklif etti. 36 eyalet tarafından onaylanmasının ardından 16 Ocak 1919’da tasdik edildi, bir sene sonra da yürürlüğe girdi. Bazı eyaletler bundan önce zaten eyalet çapı içki yasakları uygulamışlardı. Yaygın olarak *Volslead Act* ismi ile tanınan *National Prohibition Act*, Başkan Woodrow Wilson’ın vetosuna rağmen 28 Ekim 1919’da ABD Kongresi’nce kabul edildi.

45 E.H. Koster ile yapılan bir mülakatın yayınlanmamış notlarından alınmıştır.

güçlerle, endüstrideki mevsimsel ve döngüsel dalgalanmaları hesaba katarak ilgilenilmelidir. Bu, evsiz adamın sorununun yerel değil ulusal olduğu anlamına gelir. Birleşik Devletler İstihdam Ofisi savaş boyunca bu problemle ulusal olarak ilgilenme sözü vermiştir.

Yetersiz uygulamalar nedeniyle 1919'da Ofis'in hizmetinin azaltılması, durumun gerektirdiği bir ölçekte işlev görmesini engellemiştir. Ulusal bir program geliştirmek konusundaki ısrar, yerel istihdam bürolarının verdiği hizmetin yok sayılması anlamına gelmez. Bunlar ulusal ölçekteki örgütlenmenin etkin planlanmasının ayrılmaz birimleridirler. Illinois Bağımsız İstihdam Ofislerinin Chicago'daki büro ve şubeleri bugün Birleşik Devletler İstihdam Hizmeti ile işbirliği yapmaktadır.

Evsizler için değişim ofisi

Yerel istihdam kurumlarının deneyimi, sadece ulusal istihdam hizmetinin ilerideki gelişimi bakımından değil, aynı zamanda evsiz kişiyle bir işçi olarak başa çıkma noktasında yerel olarak izlenecek adımları göstermesi bakımından değerli bir birikimdir. Bu kurumların çalışanları, gezici geçici işçinin sanayiye uyumlandırılması sorununun ekonomiyi olduğu kadar, insan doğasını da kapsadığını öğrenmişlerdir.

İşle kişiyi bir araya getirmek üzere kurgulanan kamu istihdam kurumlarına ek olarak veya onlarla birlikte, medikal, psikolojik ve mesleki yönlendirmeye temel olması açısından sosyolojik incelemeler, tamamlayıcı tedavi hizmeti ve endüstriyel rehabilitasyon hizmetleri sunan değişim ofislerine ihtiyaç olduğuna dair kanı gittikçe yayılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HOBO SORUNU

IX. Sağlık

Evsizlerin fiziksel yeterliliğine dair yeterli bir endeks sağlayacak geniş çaplı bir çalışma henüz yapılmamıştır. Belediye misafirhaneleri, hapisaneler, hastaneler ve diğer kurumlar belirli verileri toplamışlardır. Ancak bu tür bilgiler, bir ıslah problemi haline gelmiş olanların fiziksel ve zihinsel koşullarının göstergesidir. Tüm evsizler grubunu temsil etmekten uzaktırlar. Öte yandan, bu çalışmalar tüm grubun büyük bir kısmının fiziksel olarak normal düzeyin altında olduğunu da kanıtıdır. En azından engelli kişilerin hobolar ve avareler arasından görece fazla olduğunu göstermektedir.

Fiziksel engelliler

Mrs. Alice W. Solenberger, elindeki 1000 vakanın 2/3'ünün fiziksel ya da zihinsel açıdan engelli olduğunu bulur. 627 yetişkin ve çocuk, toplamda 722 fiziksel ve zihinsel engelden mustariptir.⁴⁶

Durum	Vaka sayısı
Delilik	52
Zekâ Geriliği	19
Epilepsi	18
Felç	40

46 Alice W. Solenberger, *One Thousand Homeless Man*, s. 36.

Diğer Sinir Sistemi Hastalıkları	21
Tüberküloz	93
Romatizma	37
Zührevi Hastalık	21
Diğer Bulaşıcı Hastalıklar	15
Kalp Hastalığı	14
Kalp Dışındaki Organ Rahatsızlıkları	19
Doğuştan veya kaza sonucu topallık, sakatlık veya şekil bozuklukları	168
Fıtık	11
Kanser	6
Kör, kısmi körlük dâhil	43
Sağır, kısmi sağırılık dâhil	14
İçki ve alkole bağlı sağlık bozuklukları	16
Besin yetersizliği ve diğer nedenlere bağlı sağlık bozuklukları	24
Nekahet dönemindekiler	33
Yaşlılar	35
Diğer tüm hastalık ve sakatlıklar	7
Belirsiz	16
 Toplam Örnek	 722
Sağlığı veya durumu bozuk yetişkinlerin toplam sayısı	627

Solenberger, 222 kişinin az ya da çok engelli olduğunu, 106 kişinin sakatlıkları öncesi tamamen kendi ayakları üzerinde dururken, 127'sinin sakatlık sonrası tamamen bağımlı hale geldiğini belirtmektedir. New York City Belediye Pansiyonunda F.C.Laubach tarafından 100 evsizle yapılan dikkati bir çalışma aşağıdaki rahatsızlıkları göstermektedir:⁴⁷

Tüberkülozlu	7
Zührevi hastalıklar	26
Bronşit	4
Zayıf	14
Bunamış	16
Şekil bozuklukları	4
Sakatlanmış	14

47 F. C. Laubach, *Why There Are Vagrants*, s. 21.

Kötü beslenme	13
Zayıf görüş	9
Zayıf duyma	1
Kekemelik	2
Fiziksel olarak sağlıklı	28

Laubach'ın 100 vakası 400'den fazla kişi arasından seçilmiştir. Mrs. Solenberger, görünebilir sakatlığı olmayanları %37,3 olarak kaydederken, Laubach sağlıklı oranını %28 bulmuştur.

1915 yılı için New York City Belediye Pansiyonunun kayıtlarından alınan aşağıdaki pasajda, sakatlığa dair bu oranların, seçili olmayan gruplardan daha fazla olduğu görülmektedir.

1.500 yetişkin erkek, 15 kişilik bir araştırmacı ekibi tarafından incelenmiştir. Aynı zamanda 15 tıbbi uzman tarafından 2.000 kişi tıbbi muayeneden geçirilmiştir. Bu araştırma, Amerika'da belediye pansiyonlarında kalanlar üzerinde yürütülmüş ilk büyük çaplı araştırmadır.

Tıbbi muayene yapılan 2.000 kişiden 1.774'ü, yani yaklaşık 10 kişiden 9'u, incelemeyi yapan doktorların kararlarına göre fiziksel olarak çalışmaya uygundur. 1247'si veya toplamın %62'si düzenli olarak ağır iş yapabilir; 254'ü yani %18'i orta ağırlıkta işler yapabilir ve 173'ü yani %9'u sadece hafif işler yapabilir. 226'sı, 10 kişiden 1'i, fiziksel olarak çalışmaya uygun bulunmamıştır.⁴⁸

Bu araştırma, birçok kişinin çalışmadığı buhran yıllarında pansiyonların nüfusunun çok büyük bir kısmının engellilerden oluştuğunu göstermektedir. Yazar tarafından görüşülen 400 avarenin fiziksel durumu -yukarıdaki çalışmaya ilave olarak- benzer saptamalar içermektedir.⁴⁹ Sadece geçici işçiler tasnif edilmiştir. Neredeyse tamamı tipik birer gezici işçi veya hobodur. Araştır-

48 Belediye Pansiyonu Danışma Hizmeti Komitesi Raporu, s.9-11, New York City: Eylül, 1915.

49 400 avarere dair yayınlanmayan bu çalışma 1921 yılında Salt Lake City, Utah'tan Chicago'ya giden yük trenlerinde yapılmıştır. Tasnif edilen tüm vakalar geçici işçilere ilişkindir. Bu kişilerin büyük bir kısmı, ülkeyi düzenli olarak boydan boya kat ederler.

ma, kişinin çalışma kapasitesini fark edilir derecede engelleyen belirgin engellere sahip olanlarla sınırlandırılmıştır.

Bunak	6	Tüberküloz	2
Sakat	8	Zekâ geriliği	7
Görme kaybı veya kısmi körlük	5	Kronik sağlıksızlık	4
Görme problemi	5	Konuşma bozukluğu	2
Zührevi hastalık	1	Geçici yaralar	4
Kısmı fel	2	Aşırı kilolu veya	
		aşırı zayıf	4

Tüm bu kusurlar toplamda 48 kişiyi kapsamaktadır. Zihinsel engelli olarak sınıflandırılabilirler ki çıkarttığımızda, elimizde belirgin şekilde fiziksel engelli olan 41 kişi kalıyor. Yaşlıların oranının daha önceki tablolara kıyasla dikkat çekici şekilde düşük olduğu fark edilecektir. Aynısı sakat ve yaralıları için de geçerlidir. Hepsisi, “yolda olmakla başa çıkabilen” kişilerdir. Sakat kişilerden bir tanesi bir kolunu kaybetmişken, diğer ikisinin her biri birer ayağını kaybetmiştir.

Görme sorunu ayrıca tasniflenmiştir çünkü bu tür rahatsızlıklar geçicidir. İncelenen üç kişinin hafif görme zorlukları vardır. Bir tanesi orduda gaz zehirlenmesine maruz kalmış ve gözleri rüzgâr ve parlak ışıktan kötü etkilenmektedir. Bunun dışında sadece biri zührevi rahatsızlığı olduğunu kabul etmiştir. Tüberküloza yakalanmış iki kişi de madencidir. İki de tedavi için hastanede yatmıştır ve biri riskli durumdadır. Aşırı kilolu ve aşırı zayıf olarak sınıflandırılanlar tam anlamıyla fiziksel engelli olarak düşünülebilir. İki tanesi rahatsız edici seviyede şişmanken, diğer ikisi dikkat çekici biçimde zayıf ve kısıdır.

Hobonun işteki sağlığı

Gezici işçilerin aradığı mevsimlik işler çoğu kez sapa yerlerdedir veya tıbbi veya sıhhi hiçbir gözetimin olmadığı yerlerdir. Bazen bu adamların uyuyacak çadırı bile olmaz. Güneşli, ılık günlerde sağlığa vesile olan açıkta yaşam ve çalışma, soğuk ve rüzgârlı havaya maruz kalmayı da barındırır. Yağmurun bol olduğu ve

işçilerin büyük ölçüde risklere maruz kaldığı kuzeybatıda, kuru ve sıcak işçi barakaları talebin için grev çağrıları dahi yapılır.

Doğal olaylara maruz kalmaya ek olarak, gezici ve geçici işçiler için geçerli olan başka riskler de vardır. İşlerinin çoğunda, ister ormanda, bataklıkta, kereste fabrikasında olsun veya maddende, taş ocağında, hasatta, köprüde veya karayolunda olsun hobo tehlikelerle karşı karşıya kalır.

Kısa süreli ve geçici çalışmayı tercih ettiği için, tehlikeli de olsa, iyi ödeyen bir iş ona cazip görünür. Çok da nadir olmayan kazalar ciddidir çünkü bu serbest işçilerin çok azının sigortası vardır. Mevsimlik işler genellikle küreme veya kaldırma ve ağır yük taşıma gibi ağır işlerden oluşur. Sadece ağır iş yapabilen adamlar istenir. Ahır veya kamplarda veya mutfaklardaki birkaç iş dışında geçici işçiye pek hafif iş yoktur. Birçok evsiz adam acı çekmeden sekiz veya on saatlik işi yapmaya fiziksel olarak uygun değildir. Az beslenme veya enerji kaybından kaynaklı olarak genellikle zayıftırlar. Kendilerini zihinsel olarak bir işte bir veya iki ay kalmaya hazırlasalar da, genellikle birkaç gün sonrasında ayrılmak zorunda kalırlar. Hobo çoğunlukla hiçbir tıbbi personelin olmadığı işlerde çalışır. Bazen, eğer iş çok sayıda kişiyi kapsıyorsa, bir kamptan diğer bir kampa gidecek bir doktor tutulur. Bu kişi genelde “hap dağıtıcı” olarak bilinir ve yaralıları ilk yardım hizmeti veriyormuş ve geçmekte olan rahatsızlıkları iyileştiriyormuş gibi görünür. Ciddi vakaları hastaneye gönderir.

Büyük endüstriyel örgütlenmeler ise bir şekilde sağlık sigortası ve belirli durumlarda kaza sigortasına sahiptirler. Endüstriyel kazalar neticesinde ödenen işçi tazminatları, bazen kişinin ücretinden alınan ödemelerle, bazen de tamamen işverenin ödemeleri ile sağlanır. Kaza tazminatı, hastane ve tıbbî ayrıcalıklar, sadece işten kaynaklı yaralanmalar ve rahatsızlıklarda uygulanır.

Hobonun işte yediği yemek her zaman yenilebilir olmadığı gibi dengeli bir beslenmeyi ve çalışan bir adamın kalori ihtiyacını da karşılamaz. Çalışanların yemek rejiminde dikkate değer bir

sömürü vardır ancak hobolar buna karşı çıkmak için yeterince güçlü değildir.

Gemiye biniş sözleşmelerinde genelde gemi şirketleri haftalık beş dolar ile sekiz dolara (savaşta bu yana) yatacak yer ve yemek sağlamayı kabul ederler. Gemiye binme ayrıcalığı için işçiler, çetelerin karnını tok tutmaya razıdırlar. Batı'da genelde, hobolar kendi yataklarını yaparlar, ama kişisel "yatak bohçaları" devredilebilir. Bazı firmalar güzel yatak verir ama genel kaide, geri verildiğinde ücreti iade edilen, hasırla doldurulmuş bir şilte ve bir çift yorgan sağlamaktır. Bu yorgan ve pikeler farklı kişiler tarafından tüm sezon boyunca temizlenmeden tekrar tekrar kullanılır. Çeşitli gemi şirketleri Chicago'daki bağımsız istihdam bürolarına sahiptir, hobolar bunları çok iyi bilir ve genellikle de sevmezler. Bunlar hakkındaki temel şikâyet, zor zamanlarda, adamın bol olduğu dönemlerde, yemeklerin miktarını ve kalitesini düşürme eğiliminde olmalarıdır. Böyle bir durumda menünün tekdüzeliği ve yemeğin tatsız tuzsuz biçimde hazırlanması Hobo diyarında kabul edilemez bir günahıdır. Gemi şirketleriyle ilgili şikâyetler sadece yemekten kaynaklı değildir. Yetersiz mutfak, memnuniyetsizlik için diğer bir ciddi gerekçedir. Verimli kamp mutfakları çok seyrek ve ortalama bir gemi şirketi için fazlasıyla yüksek maliyetlidir.

"Cadde"deki adamın sağlığı

Evsizin şehirde, işte karşılaştığı tehlikeler şehir dışında karşılaştıklarından çok daha azdır. "Cadde"deki geçicilerin de sağlık problemleri ciddidir. Bu, çoğunlukla, iş koşullarından ziyade otel ve pansiyon ve restoranlardan kaynaklı bir problemdir. Chicago'daki ucuz pansiyon ve oteller Chicago Sağlık Dairesi'nin gözetimi altındadır. Bu daire, bulaşıcı hastalıkları kontrol altında tutmak ve bu yerlerin standartlarını yükseltmek için çok çalışmıştır. Bulaşıcı hastalıklar burada Ring'deki otellerde olduğundan daha azdır. Bu oteller şehirdekilerle birlikte grip salgınından kurtulmuştur. Otel ve pansiyonların sağlık ve hijyen standart-

larında aşamalı bir yükseliş olmuştur, bunun ne kadarının Sağlık Dairesi'nin dikkatli takibinin sonucu olduğunu söylemek zordur. İş rekabeti gibi diğer faktörler de koşulları iyileştirmeye katkı sunmuş olabilir. Ucuz işçi otelleri birçok bakımdan kanunun öngördüğü standartların çok altındadır. İşin doğrusu, eğer hepsi her bakımından kanuna uygun olarak çalıştırılrsa, birçoğu batacaktır. Bu oteller başka amaçlarla yapılmış binalardır ve bu binalar da yüzlerce adamın rahat bir şekilde barındırabileceği yerler değildir.

Eski otellerdeki havalandırma sorunu hâlâ geçerlidir. Bazı köşelerde, koridorlarda ve تنها odalarda hiçbir hava dolaşımı söz konusu değildir. Kokular günden güne birikir ve içeriye yeni giren biri önceki ziyaretçilerin katkı sunduğu koku çeşitleri ile karşılaşılır. Bir araştırmacının aşağıdaki ifadesi ucuz otellerin en nafoş tarafının ne olduğunu göstermektedir.

Yeterli tuvalet donanımının olmayışı işler acısıdır. Bir otelde 180 adam için iki tuvalet ve bir başkasında 380 adam için yedi tuvalet gördüm. Bazıları insanların uyuduğu odalardan herhangi bir şekilde ayrılmamış koridorlardadır, pis ve mide bulandırıcı bir koku kaynağıdır.⁵⁰

Küvet ve banyo donanımı bakımından durum daha iyi değildir. Çoğunda sıcak su bile yoktur. Bazı yerlerde 20-40 kadar adam aynı lavaboyu kullanır. Sağlık Bakanlığı parazitlere karşı kampanyada aktif bir rol üstlenmiştir ve bir şikâyet olduğunda işbirliği yapar. Görevleri biraz ümitsizdir çünkü müşteriler gelip geçicidir ve sıklıkla bir yerden bir diğerine parazit taşırlar. Bu binaların çoğu tahtakuruları, bit ve hamam böcekleri için elverişli üreme yerleridir.

Hastalık

Bir evsiz isteyken hastalanır veya kaza geçirirse, işletmenin anlaşmalı olduğu hastane tarafından bakımının üstlenilmesi olasılığı yüksektir. İş olmadığı ve tıbbî bakıma ihtiyaç duyduğunda

50 George S. Sobd, *Report to Committee*, yaz, 1911.

ise oldukça zor ve sıkıntılı bir durumda olacaktır. Bazen herhangi bir geliri olmayan insanlar özel doktorlara gider ve ücretsiz tedavi görürler (bu hiç de az değildir), ama geleneksel ve kolay olan yol bu gibi durumlarda bir kuruma gitmektir. Bir sürü hastanesi ve sağlık okulları ile Chicago, hastaların ve “gezgin kardeşliğinin” Mekke’sidir. Evsizler bazen bu büyük sağaltım merkezine tedavi görmek için yüzlerce kilometre uzaktan gelirler. Bir kuruma bir yardım derneğinin vasıtasıyla girmekte hiç tereddüt etmezler. Bu onlar için bir yardım değildir, hastalıktan kaynaklı bir gerekliliktir.

Zührevi hastalık

Zührevi hastalık ve bu hastalıklardan doğan rahatsızlıklar avare nüfusu içerisinde önemli bir yere sahiptir. Chicago Sağlık Bakanlığı, ıslahevi sakinlerinin tıbbi incelemesine dayanarak evsizlerin %10’unun zührevi bir hastalık geçirdiğini tahmin etmektedir.⁵¹ Bu, askere alınanlarda bulunan enfeksiyonun iki katıdır.⁵² Gezgin işçi ve avareler zührevi hastalığı ciddiye almaz. Hastalık açığa çıktıktan sonra dahi kendisini korumak için herhangi bir önlem almaz. Zorunluluktan dolayı, bazen enfeksiyonun en aktif döneminde bile işte kalmaya çabalar. Genellikle kendini eczacı veya arkadaş tavsiyeleri ile iyileştirmeye çalışır. Hobo, hastane veya özel bir doktor tarafından tedaviye alınsa da hastalığın aktif dönemi geçtikten sonra tedaviye nadiren devam eder. “Cadde”de cinsel sapmalar seyrek bir durum değildir ve bazen de bu tür ilişkilerden enfeksiyonlar yayılır. Evsiz açısından, zührevi bir hastalığın tedavisi için hastaneye veya kliniğe başvurmak utandırıcıdır, enfekte olduğunda bunu yapmak ise iki kat utandırıcıdır.

Alkolizm ve sağlık

Hemen hemen bütün evsizler, içki bulduklarında içer. Birçok hobo ve avare için tek ayık zamanlar hiç paralarının olmadığı

51 Chicago Sağlık Bakanlığı’nın Evsizler Komitesi’ne Mektubu

52 A.B.D. Sağlık Dairesi Başkanlığı, *Defects Found in Drafted Men*.

zamanlardır.⁵³ Ancak çoğunluğu, bir haftalık, bir veya iki aylık ve hatta bir yıllık dönemlerde ayık olan dönemlik içkicilerdir. Bunlar çoğunlukla, kışın bir pansiyon bulmak ve sessizce yaşamak hedefiyle tüm yaz çalışan adamlardır ancak genellikle, şehir gelmelerinden bir iki gün geçmeden kendilerini içki ortamlarının ortasında bulurlar. Gezgin işçilerden herhangi biri bu cümbüşün keyfini sürmeden nadiren durur, ağzına içki sürmeyen de çok azdır. O an için diğer tüm isteklerini görmezden gelecektir. Ayıldıktan ve kendini hasta, zayıf ve sinirli bulduğunda, durumu üzücüdür. Yiyebileceği herhangi bir yiyecek için hiç iştahı kalmamıştır, zaten canının çektiğini alacak parası da yoktur. Çalışmak için çok zayıf ve güçsüz; dilenmek içinse cesaretsizdir. Böyle bir durumda yazın parklara veya rıhtımlara gider ve orada uyuyabilir. Kışın sarhoş olmak ise bu adamlar için az ya da çok açıkta kalmak anlamına gelir ve hastanede ya da hapisanede ayılmaları pek seyrek bir durum değildir. Bu artçı etkilerine bakıldığında, içmek evsiz biri için, başkaları için olduğundan daha ciddi bir olaydır. Sürekli veya dönemsel sarhoşluk ve ona eşlik eden etkiler evsiz adamın karakterinde kolay kolay silinmeyen bir iz bırakır. Potansiyel zayıflıklarını açığa çıkarır ve onu kötüleştirir ve eğer bu sefahat döneminden sonra akciğer tüberkülozu, sinir hastalıkları, kalp rahatsızlıkları veya romatizma ile hastaneye gitmemiş olsa bile, en azından bunlara ve diğer hastalıklara karşı direnci azalmıştır. Hayatta en iyi kalan evsiz, uzun süreler çalışan ve şehri ara sıra ziyaret edendir. Birçok evsizin, payına düşen enerji yitiminin boyutu ve kötü beslenme dikkate

53 New York City Belediye Misafirhanesi'yle bağlantılı 2.000 kişilik çalışmanın bulgularına işaret etmek ilgi çekici olabilir: Alışkanlıklarına dair bilgi veren 1482 kişiden yaklaşık 1292'si, yani 10 kişiden dokuzu alkollü içki tükettiğini ifade eder. 657'si veya %44'ü aşırı içtiğini; 635'i veya %43'ü ölçülü içtiğini ve 190'ı, yani %13'ü hiç içmediğini beyan etmiştir. "Tıbbî inceleme yapılan 2.000 kişiden 775'i veya %39'una alkolizm teşhisi konmuştur. Dr. James Alexander Miller'a göre, bu rakamlar bir şekilde alkolik olan kişi sayısını göstermemektedir, daha ziyade araştırma sırasında akut bir semptom gösterenlerin sayısıdır." Belediye Misafirhanesi Sosyal Hizmet Danışma Komitesi Raporu'ndan, s. 2-22. New York: Eylül, 1915.

alandığında, kendi haliyle hastalıklardan uzak kalıyor olabildiği dikkat çekicidir. Bunun nedeni muhtemelen, zamanının büyük çoğunluğunu dışarıda geçirmesidir.

Sağlık sorunu

Hastalık, fiziksel engel ve hijyenik olmayan yaşam koşulları, evsizlerin düzensiz ve risk barındıran gezici hayatının kaçınılmaz ve doğal sonuçları gibi görünmektedir. İşinin ve hayatının fiziksel durumu üzerindeki bu etkileri birçokları için hobo ve avareleri etkileyen problemlerin en ürkütücü olanlarıdır. Belediyenin çalışmaları ve yardımsever çabalar, hoboların hastalık ve rahatsızlıklarının giderilmesini ve de yaşam koşullarının iyileştirilmesini hedeflemektedir ve hedeflemeye de devam edecektir. Evsiz bir adamın bir işçi olarak verimliliğini ve kaybettiği ekonomik ve sosyal statüyü geri kazanması fiziksel rehabilitasyonuna bağlıdır. Dolayısıyla, evsizler için kurulacak bir değişim ofisi, her bireyin sosyal, mesleki, tıbbî gereksinimlerini teşhis edecek olanakları ve etkinlikleri içermelidir. Evsizin yaşam koşulları, insanlara tiksindirici gelirken kendisi için de temelde düşkünleşmesinin bir sembolü olması bakımından tahammül edilemezdir. Onun düşüncesinde, çalışma koşulları ve buna bağlı olarak izleyen iki bölümde tartışılacak olan sosyal ve siyasal boyutları ile karşılaştırıldığında pansiyonların hijyeni ve bizzat kendi hijyeni çok da önemli değildir.

X. Evsiz Adamın Cinsel Hayatı

Gezginlik bir erkek işidir. Yollarda çok az kadın bulunur. Gezginliğin tehlikeleri ve aksaklıkları bunu engeller. Kadınlar şehirden şehre gidebilir ama düzen onları erkekler gibi dolaşmaktan alıkoyar. Altı ayda 12.000 km. dolaşan bir avare: "Yolda sadece iki kadın gördüm ve geçen yaz kapalı yük vagonunda seyahat eden sadece bir kadın gördüm" demiştir.

Gezginlik bir erkek oyunudur. Ergenlik öncesi çok az erkek çocuğu avarelik eder. Onlu yaşlardan önce kimse evden tama-

men ayrılmaz. Kadınların veya çocukların yokluğu gezici bir işçinin hayatını nasıl etkiler? Avareler de çingeneler gibi çocuklarını ve kadınlarını yanlarına alarak gezselerdi neler farklı olurdu? Kadınların veya çocukların yokluğu evsiz adamın düşlerini, fantazilerini ve sonunda da davranışlarını nasıl etkilemektedir? Evsiz adamların büyük çoğunluğu evli değildir. Evli olanlarsa, hiç değilse geçici olarak ailelerinden ayrıdır.⁵⁴ Şehirdeki evsizlerin çoğunluğunun yaş ortalaması yoldaki ortalama adamdan yüksektir ve bir evlilik deneyimleri olması olasıdır. Genç adamlar duraksız bir macera ve yeni deneyim için oradan oraya hareket etme hevesindeyken, onlar şehirde yaşamaktan memnundurlar.

Avarelerle ve kadınlarla ilişkileri

Evsiz adam her zaman evsiz olmamıştır. Birçoğumuz gibi, onlar da evde yetişmiştir ve o güne kadar bir ev yaşantısının ürünüdürler. Hobo, onlu yaşlarının sonlarına doğru veya yirmilerinin başında yol hayatına atılır. Genellikle, ailenin ve çevrenin daha durağan varlığının içinde kazandığı alışkanlıkları ve hatıraları da yanında taşır. Çoğunlukla da onu yollara düşüren şey, bu durağan hayata karşı olan isyanı ve onunla olan çatışmasıdır. Çoğunun annesi yaşamaktadır. Eğer anneleri ölmüşse, onun hakkında çok saygılı bir şekilde konuşurlar. Misyon görevlileri vaazlarında bu anıları, “annelerimizin kutsal görevi”ni hatırlatır. Bazı evsizler sadece anneleri ile yazışmaya devam eder. Bazıları yılda bir veya iki mektup yazar, ki bu mektuplar genelde evedir. Birçok misyonda, “annene en son ne zaman yazdın” ibaresinin olduğu levhalar vardır. Diğer kadınlar da hobonun üzerinde erdemli bir etki bırakabilir. Çoğunlukla caddenin köşesinde duran ve onun ruhu aşkına onunla merhamet dileyen misyondan kadınlardan içtenlikle etkilenir. Evsizler, genç ve cazibeli kadınlara, karakterlerinden ziyade cinsiyetlerinden ötürü ilgi gösterir. Dini cazibeyle az ilgilenmelerine veya hiç ilgilenmemelerine rağmen, misyondan kadınlara bir şeyler hissetmek genellikle erdemlidir

54 Mrs. Solenberger'in çalıştığı 1000 kişinin %74'ü medeni durumlarını bekâr olarak belirtmiştir. Elinizdeki çalışmanın yazarının görüştüğü 400 kişinin %86'sı evli olmadığını belirtmiştir.

ve idealize edilir. Misyonlar genç ve cazibeli kadınların rolünün farkındadır ve onları büyük ölçüde evanjelist olarak kullanırlar.

Hobonun çalıştığı veya konakladığı yerlerdeki kadınlar genellikle yaşlı kadınlardır ve çoğunlukla ona bir anne ilgisi gösterirler. South State Sokağı'nda bir restoran işleten "Anne" Greinstein birçok hobonun idolüdür. Aç bir adamı asla geri göndermez. Avare ve hobolar tarafından her yerde bilinir. Onun ününü bilen birçok adam onu hiç görmemiştir. Evsizler tarafından iyi bilinen bir diğer kadın da "Teyze" Nina S.'dir. Uzun yıllar bir pansiyon işletmiştir ve kışın ona gelen her adama uyuyacak bir yer her zaman vermiştir. Her zaman oda bulabilir. Tek mükâfatı evsizlerin iyi dilekleridir.

West Madison Caddesi adamlarının kalbinde yer kazanan bir diğer kadın hoboların "Anne" dediği yaşlı bir kadındır. Onlara herhangi bir şey vermez; aksine o, hobolardan bir şey bekler ama tüm "çocuklara" da bir anne ilgisi gösterir. Onlar için hayatı zorlaştıran herkese karşıdır ve içki kaçakçılarından, çingenelerden, kumarbazlardan ve onları sömüren herkesten nefret eder. Hobolara "serseri" demeye cesaret eden herkesi ifşa eder ve lanetler. Kedileri çok sever. Cadde boyunca saatlerce kedileri besleyerek zaman harcar. Tüm "çocuklar" caddedeki kedilere "Anne"nin kedileri olduğu için hoşgörülüdür. Fakat doğrusunu söylemek gerekirse o da, "kediciklerine" süt için on sente kıyamayacak kadar fakir bir hobodur.

Avare çalıştığı zaman, genellikle dışarıda kadınların olmadığı işlere gider. Bir kereste kampında altı ay kalabilir ve tüm o süre içinde hiç kadın görmez. Kendi gibi yüzlerce adamla beraber, tüm yaz boyunca hiçbir kadınla karşılaşmadan çalışabilir. Bazen bu tür işlerde kadınlar olur ama onlar da genellikle patronların karılarıdır ve sıradan işçilerle ilgilenmezler. Bu tür ailelerin çocukları, avarelerle daha samimi bir ahbablık geliştirir. Bu tarz bir adamın tek arkadaşı, yine kendi gibi doğal olmayan bir hayat yaşayan başka adamlardır. Evsizlere uygun daha sağlıklı işler de vardır. Avare bazen kendini kimsenin olmadığı ortamlarda bulur.

Avare, küçük şehirlerdeki veya kırsaldaki derneklerle genellikle ilgilenmez çünkü ciddiye alınmak istemez. Harcayacak parası varsa, ki çalışırken genellikle vardır, kadınlarla buluşabilir ama sadece şehirde ve zamanı olduğunda buluşur. Şehre gitmek için yüzlerce sebebi olabilir, ancak temel neden, kabul etsin veya etmesin, kadınlarla buluşmaktır. Görüştüğü kadın tipleri hobonun karakterine, beğenisine ve kesesine bağlıdır. Bu hususta bir denizci veya asker gibidir. Genç hobolar, özellikle dönüşümlü olarak yollarda olanlar, zaman zaman para biriktirebilir ve bu parayı “cephe”de harcarlar. Dolayısıyla bu genç adamlar kendilerini, dâhil olabilecekleri sosyal ortamlara sokarlar. Harcayacak bir parayla şehirdelerse, olabildiği kadar “sınırı zorlarlar” ve sonra yine bir sonraki “sermayelerini” biriktirmek üzere işe giderler. Yazışma listelerinde genelde birçok kadın vardır. Şehirden şehre gezerken yeni eş-dost edinirler ve eski arkadaşlarını unuturlar. İşlerinde olduğu gibi kadınlarla ilişkilerinde de gelip geçicidirler. Bu genç adamların çoğu eninde sonunda yerleşik hayata geçerler ama tekrar tekrar deneseler de kalıcı bağlılıklar geliştirme yetenekleri yoktur. Sürekli daha iyi yaşam koşulları ararlar. Nerede olurlarsa olsunlar fazla seçenekleri yoktur. Genç ve çekici oldukları sürece, paralarını birlikte saçmaya niyetli genç kadınlar bulmak konusunda çok zorluk çekmezler. Bu kadınlar arasında South State ve West Madison caddelerindeki ucuz burlesk tiyatrolarda dans eden veya şarkı söyleyen kadınlar vardır. Koro kızlarıyla tek başına ve doğrudan bir iletişim kurmayı asla ummayan binlerce hobo, Hobohemya’nın ucuz tiyatrolarına üşüşür. State Caddesi vodvillerinin gösterileri ucuz ve müstehcendir. Bu adamların birçoğu daha iyi düzeyde bir eğlencenin farkında bile değildir. Hobo, kadınlarla nadiren ideal ilişkiler geliştirir. Çoğu evli olmadığı veya karılarından ayrı yaşadığı için seks ilişkileri kendi doğallığında gayrîmeşrudur. Avare evlenilecek biri olmadığı için, durum elverdiğinde birçok farklı kadınla gelip geçici serbest birlikteliklere girer. Büyük şehirlerde, evlilikte ısrarcı olmadan bir adamla kışın veya bir ya da iki yıl birlikte yaşamak

konusunda huzursuz olmayacak bir sürü kadın vardır. Bunlar fahişe veya “kapatma” değillerdir.

M., şehre geldikçe, kesintili olarak dört veya beş yıl boyunca Mrs. S.N.’le yaşamıştır. Kazandığı ufak miktarda paraları bile Mrs. S. N’e vermiştir. Kadın çalışıp yorgun bir şekilde eve geldiğinde, M., arada ev işlerini de bitirir ve yemeği de hazırlamış olurmuş. Mrs. S.N, hastalandığında onun başında beklemiş, sorunlarını dinlemiş, sabırlı ve iyi huylu olmuştur. Kışları her zaman kalkıp ateşi o yakmıştır. Kadın her zaman onu çok kıskanmıştır, ne zaman şehirden ayrılrsa bunun kendisinden uzaklaşmak ve başka birtakım kadınlarla yaşamak için olduğunu düşünüp durmuştur. Sonunda ayrılmışlardır ama hâlâ iyi arkadaşlardır. Adam başka bir kadınla, kadın da başka bir adamla yaşamaktadır. M., son zamanlarda, sadece kışları Chicago’dadır.

Başıboşluk içerisinde bir kadınla böyle bir birliktelik içinde yasayan avare kendini kısmetli sayar. M. gibi bir adam bulan bir kadın, biraz para kazanan birini tercih edebilecek olsa da, adam kendisine sadık olduğu sürece genellikle halinden memnundur. Bu tür serbest birlikteliklere giren kadının kaybı kazancından fazladır. Kendi “adamlarını” elinde tutan kadınların genel deneyimi, çok ihtiyaçları olduğu zamanlarda adamların onları terk etmesi ama diğer yandan adamların ihtiyacı olduğunda da geri dönmeleridir. Bazı bağımsız adamlar bazı fahişelerle nazik ilişkiler geliştirmek için girişimlerde bulunur. Pezevenkler karakteristik bir avare tipi değildir, ama bazı evsizler bir dönem için pezevenklik yapmaya karşı değildir. Evsizlerle fahişeler arasındaki bu ilişki çoğunlukla oldukça samimidir. Hatta bazıları kalıcı hale gelir, bazıları bir veya iki yıl sürer, ama çoğunluğu birkaç aylık süre içindir. Eğer ısrar ediyorsa az ya da çok duygusallaşmışlardır.

Hobo ve fahişe

Hobo ve avarelerin büyük çoğunluğu içki, çirkin görünüş veya kaba kişilik gibi nedenlerle kadınlarla kalıcı veya hatta kalıcıya benzer ilişkiler kurmak konusunda başarısız olurlar. Onlar için tek erişilebilir kadınlar fahişelerdir ve bu evsiz adamların

himayesini isteyen fahişeler de genellikle kimsesiz, pejmürde kılıklı ve daha yüksek camialardaki amansız yarışta başarılı olmayan kadınlardır. Bu kadınlar, müşkülpesent istekleri nedeniyle zorlanacakları ve dışlanacakları için “Cadde”de yaşamazlar ama onun sınırındadırlar. Şehre birkaç aylık birikimleriyle gelen bir “gezici”nin bile bulmakta zorlanmayacağı uygun bir yerde konumlanırlar. Pezevenklik bir sanattır ve bu pezevenklerin çoğunluğu şehre ceplerinde “tomarlarla gelen adamları” kapma konusunda uzmandır. Evsizlerin sadece çok küçük bir kısmı bu alışverişte üst düzey fahişelere ulaşabilir. Hobonun genellikle parası o kadar azdır ki, sokakta dolaşan en alt seviyedeki kadınlara gidebilir sadece. Cebinde “tomarla” parası olan adamlar Hobohemya’da çok azdır. West Madison Caddesi’nde karşılaşılan bir adam: “Geçen gece 380 dolar ile geldim ama şimdi dümdüzüm. Bir çift çorap bile almadım. Şükürler Olsun! Ben bir avareyim” der ama henüz durumunun farkında olamayacak kadar da sarhoştur. Ertesi gün ise bir kadın mı yoksa bir hırsız tarafından mı soyulduğunu bilemez. Hatta soyulduğunu mu yoksa parasını mı kaybettiğini dahi bile bilmez. Bütün kış ve baharda Wyoming, Casper’a yakın bir çiftlikte çalışmış ve şehre bir tren dolusu sığır ile gelmiştir. İkinci sınıf fahişeler nadiren böyle çok para yakalar. Avarenin bu türden fahişelerden enfeksiyon kapması olasıdır. Çoğunluğu bir dönem kapmıştır. Bazıları ise her zaman hastadır. Chicago Sağlık Bakanlığı’ndan Dr. Ben L. Reitman’a göre, avarelerin üçte birinden fazlası sürekli enfeksiyon yayar. Evsiz, fahişeyle birlikte olduğunda girdiği riskin gayet ayırdındadır ama tehlikenin ciddiyetinin farkında değildir.

Avareler arasında cinsel sapma

Tüm çalışmalar evsiz adamlar arasında homoseksüel ilişkinin yaygın olduğunu göstermektedir. Bu özellikle, bu pratiği idealize etme ve meşrulaştırma eğiliminde olan yoldaki adam arasında yaygındır. Homoseksüellik avareler arasında diğer tek-cins gruplarda olduğundan daha yaygın değildir. Nezarethane ve hapishane nüfusunda, yetkililer sürekli olarak bu duruma karşı müca-

dele verirler. Aynı durum donanma veya ticaret gemilerinde ve daha az olmakla birlikte orduda da görülür.⁵⁵

Avareler arasında iki tip sapkın olduğu görülür. Have-lock Ellis'in deyişiyle, "kalıtımsal yatkınlık veya anormallik kompleksi"ne maruz kalanlar vardır. Ellis bazı kişilerin, doğuştan fiziksel açıdan ve yaradılış olarak bizden farklı olanların, karşı cinsten etkilenmediğini ama kolayca hemcinsinden etkilendiğini ileri sürer. Bunların çoğu çocukluğundan beri kadınsı beğeni ve özellikler geliştirmiştir ve homoseksüelliğe eğilimli olarak görülebilirler. İkinci grup ise homoseksüelliği geçici olarak heteroseksüelliğe ikame eden kişilerden oluşmaktadır. Dönüşerek homoseksüel olan bu adamların çoğu seksten yalıtık olmanın basıncı altındadır ve arzu nesnesi olarak kadını oğlan çocuğuyla ikame eder. Bu temelde kadınların değil ama oğlan çocuklarının erişilebilir olmasındandır.

Avare oğlan çocuğu ve sapkınlık

Bir oğlan çocuğunun homoseksüel pratikleri öğrenmesi için hobo toplumu içerisinde uzun kalmasına gerek yoktur. Yoldaki ortalama bir oğlan çocuğu kaçınılmaz olarak dikkatini çektiği adamları yakınında hissedecektir. Bazı "homolar" her oğlan çocuğunun potansiyel olarak homoseksüel olduğunu iddia eder. Bu şüphesiz abartı olduğu kadar anlamsız bir savunmadır çünkü tüm çocuklar ikna edilemez. Bazen çocuklar, yaşlı adamların kendilerine yaklaşmasını engellemek için tek başlarına veya diğer oğlan çocuklarıyla seyahat ederler. Çocuklar genellikle yetişkinlerle seyahat etmekten imtina ederler çünkü düzgün yetişkinler olsa bile her zaman şüpheyile yaklaşılmaları gerektiğini bilirler. Yaşlı bir adamla seyahat eden bir çocuk hakkında "kadın" veya "karısı" diye konuşulması az rastlanan bir durum değildir. Bu doğaldır çünkü birçok çocuk yetişkin avareler arasında yalnız olmaktan korkar.

M.'nin örneği tipiktir. 16 yaşında yalnız dolaşan bir delikanlı-

55 Iwan Bloch, *Sexual Life of Our Times*, s.540.

dır. Yakışıklı bir çocuktur, yaşına göre ufaktır ve görünüşü temizdir. Tam da pembe yanaklar ve masum bir görünüş hayali kuran ortalama bir "kurdun" etkileneceği tipte bir delikanlıdır. Evden ayrılalı üç hafta olmamıştır ki birçok kez yanaşanları olmuştur. Chicago'da olmasına rağmen onu bir odaya gitmeye ikna etmeye çalışan iki adamdan avans almıştır.

Bir delikanlıyı kendi koruması altına almak veya kendisine borçlandırmak için birçok yol denenir. İkna yöntemleri işlemezse, bazen zor kullanılır. Bir adam, çocuğun birini talî bir hatta trenden indirsın diye frenciye bir dolar vermiştir. Başka bir adam bir çocuğun hangi yöne seyahat ettiğini öğrenip onu şehirden şehre takip etmiş ve her yerde onunla "tesadüfen" karşılaşmıştır. Delikanlının parası yoktur, gerçi adamın da parası yoktur ama dilenebilir ve çocukla karşılaştığında genelde bir "çıkını" olur ve onu her zaman paylaşır. Diğer bir adam, geçen sene çalıştığı ve ikisinin de muhakkak yiyecek bir şeyler bulacağını söyleyerek bir çocuğu kırsalda 1,5 km. veya daha uzaktaki bir yere yönlendirmiştir.

Bir diğer yaygın tezgâh da bir oğlan çocuğunu uyuması için bir vagona veya bir odaya götürmektir. Evsiz adam, yerde hasırların ve gazetelerin olduğu güvenli bir yerde temiz bir vagon bildiğini söyler. Büyük şehirde de delikanlı, aynı amaçla bir odayla kandırılır. Chicago mahkemelerinin kayıtlarında birçok vaka vardır.

A.F., 16 yaşında bir delikanlıdır. West Ohio Sokağı'nda bir odada tutulmaktadır. John M. Tarafından ahlaksız amaçlarla kandırılmıştır ki J.M. F.'in şikâyeti üzerine tutuklanmıştır. South State Sokağı'nda ki E. Otel'de başka bir çocukla ilişki içerisinde bulunmuştur. Hiçbir zaman ödeyemeyeceği 3.000 dolarlık bir kefaretle, duruşma gününe kadar tutuklanmıştır.

C.J., Chicago ve Michigan limanları arasında bot seferlerinde çalışmıştır. Evi Lansing yakınlarında olan ama evden kaçıp göl kıyısında rıhtımda takılan bir Michigan'lı çocuğu kendisiyle Chicago'ya gelmeye ikna etmiştir. Ona iş bulacağı vb. sözü vermiştir. Onu South State Caddesi'ndeki bir odaya götürüp üç

gün boyunca tutmuş ve onunla uygunsuz ilişkilerde bulunmuştur. Yakalanmasından önce, çocuğu aynı amaçları olan başka bir adamın yanına bırakmıştır.

Avare hayatını bilen Josiah Flynt'in, birçok çocuğun bu pratiğe zorlandığı kanısında olduğu görülüyor. Ancak zor kullanmanın, düşünüldüğü kadar yaygın olması olası görünmemektedir. Bu türden zorlayıcı girişimler elbette mevcuttur, özellikle başlarda. Ancak başlangıçta bunun kurbanı olsalar da çocuklar, bir süre sonra bu pratikle çoğunlukla başka türden bir ilişki kurabilmekte, hatta devamında içlerinden bazıları kendilerini pazarlayabilmektedir.

Erkek çocukları ve yetişkin adamların cinsel ilişkisi üzerine yazanlar, bu ilişkiyi avareler arasındaki olduğu haliyle çoğunlukla bir tür kölelik olarak tanımlar. Kölelikle bu çocukların adamlara bağımlı tutulduğu ve hırsızlığa ve dilencilığe zorlandığı aktarılır. Bu durum, izole birkaç örnek için geçerli olabilir ama genel bir durum değildir. Yetkililer tarafından avareler arasında bu çocukları yakalayan ve köle olarak tutan bir tür örgüt olduğu dahi iddia edilir. Böyle bir örgütün olmadığına dair en iyi kanıt ise, avarelerin kendilerinin de sapkın seks pratiklerini uygun görmüyor oluşlarıdır.

Mahkeme kayıtları, oğlan çocuklarının odalarda tutulmasının veya boş binalara yahut da göl kıyılarına götürülmesinin çok da seyrek olmadığını göstermektedir; iki tarafın da reşit bireyler olduğu durumlar mahkemeye nadiren yansır. Bu örneklerde bir kölelikten söz edilecekse bu, alışkanlıklara ve nefse olan köleliktir.

Bu türden bir yakınlığın şehirdeki süresi nadiren birkaç günün ötesindedir. Hâlbuki yolda, bu "ortaklıklar" haftalar sürebilir. Bir yetişkin erkek ve oğlan çocuğu şehir dışında bir çift gibi seyahat ederken, şehirde kendi başlarına daha iyi geçinirler. Bir çift için şehirde uzun süre birlikte kalmak, özellikle de birinin parası var diğersinin yoksa, ya da biri içki içip diğeri içmediğinin-

de zordur. Metropolda yaşamak, avarenin kendi başına daha iyi başa çıkabileceği bir durumdur.

Sapkın tavırlar

Avare sapkınlar, homoseksüel ilişkinin temiz olduğunu ve homoseksüellerin cinsel hastalığa yakalanmaya daha az yatkın olduğunu iddia eder. Chicago Ahlak Komisyonu, 1911 Raporu'nda, "homoseksüel bireylerin özelliklerinin doktorlar tarafından tam olarak bilinmediğini çünkü onların bu alışkanlıklarının genel kaide olarak bedensel rahatsızlığa neden olmadığını" ifade eder.⁵⁶

Sapkınlar ayrıca, homoseksüel ilişkide, kadınlarla ilişki sonucu ortaya çıkabilecek kalıcı marazların olmadığı hususunda ısrarcıdırlar. Mizaçları ve alışkanlıkları ile sürdürdükleri özgür yaşantılarını zorlaştıracak ilişkilerden kaçınmak isterler. Homoseksüel ilişkiler genelde kısa ömürlüdür ama sürdüğünde de hakiki ilişkilerdir. Bazen bir adam bir çocuk üzerinde hak iddia eder ve onu korumak için kavga bile edebilir.

Araştırmacı, avare meselesinin bu aşamasında, bu adamlar ile çocukları veya "kuzuları" hakkında iki başarısız bilgilenme girişimde bulunmuştur. Bir müdahalesi hem adamı hem de çocuğu kızdırırken diğerinde, "kurdundan" ayrılamayacak olmasına rağmen çocuk sorularına olumlu yaklaşmıştır.

Araştırmacı Madison Sokağı'nda kıdemli "kurt" S. ile karşılaşır. Yüzünün neden yaralı olduğunu sorduğunda bir çocuk için başka bir adamla kavga ettiği yanıtını alır. "Benim oğlanla birlikte bir odaya girmeye çalışıyordu" der. Adama vurduğunu ve kaçtığını, sonrasında tutuklandığını söyler. Genel ahlaka aykırı davranış suçlamasıyla bir gece Desplaines Caddesi Karakol'unda tutulur ama ertesi sabah salıverilir. Onu üzen şey karakolda bir gece geçirmesi veya yüzünün yaralanması değil, diğer adamın çocukla birlikte şehri terk etmiş olmasıdır.

Evsiz, seks hayatında da tüm hayatında olduğu gibi bir kısır

⁵⁶ *The Social Evil in Chicago*, s 296-97.

döngü içindedir. Endüstriyel yetersiz olarak gezici alışkanlıkları onu ekonomik olarak daha da verimsiz hale getirir. Toplum dışına itilmiş biri olsa da, hâlâ hayat tarzına uygun olmayan ilişkiler ve arkadaşlıklar arzu eder. Aile hayatından mahrum bırakıldığı için samimi ilişkilerin ve etkileşimlerin açlığını çekmektedir. Birkaç istisna dışında, tanıdığı tüm kadınlar ona karşı kaba ve soğuktur. Çekici kadınlar onunkinden çok uzak sosyal dünyalarda yaşar. Bir insanın en temel arzuları olan statü ve karşılık bulma (beğenilme) talepleri reddedilmiştir. Bu nedenle, cinsel sapkınlığın evsizler arasında yaygın olması, onların doğal olmayan seks hayatının en güç ifadesidir. Homoseksüel pratikler benzer cinsel izolasyon durumlarında neredeyse kaçınılmaz olarak ortaya çıkar.

Evsiz adamların cinsel hayat sorunlarına dair yaratıcı bir çözüm, sosyal hayatımızın derinliklerine bu çalışmanın bizi götüreceğinden daha fazla eğilmelidir.

XI. Bir Yurttaş Olarak Hobo

Hoboyu bir yurttaş olarak konumlandırmak noktasında neredeyiz? Toplumun bir üyesi veya devrelerin işleyen bir birimi olarak gerçek statüsü nedir? Hobo, örgütlü bir toplumla ve onun yasaları ve daha fazlasıyla ilişkide nerede durur? Hobo ve avareyi “istenmeyenler” sınıfına göndererek, kamu bu soruları önemsemez. Kamunun bu tepkisi, kısmen yoldaki adamın paspal ve hırpani görünüşünden ve kısmen de dilenci, avare, ayyaş ve (ufak) hırsız olarak nam salmış olması sebebiyle hissi ve yüzeyseldir. Evsiz adamı yurttaş olarak ele alacak her çalışma bunun daha ötesine gitmeli ve doğum, vatandaşlığa kabul ve vatanseverlik; yasal oturum, oy hakkı ve imkânı; yasalara uyma ve evsizin politik talepleri gibi başlıkları hesaba katmalıdır.

Doğum, vatandaşlık ve vatanseverlik

Hobolar ve avareler üzerine çalışanlar, evsizlerin çok büyük bir çoğunluğunun doğma büyüme Amerikalı olmaları gerçeğine

şasıdır. Mrs. Solenberger, incelediği evsizlerin 1.000 tanesinden 623'ünün Amerikalı olduğunu tespit etmiştir. 1921 yazında, elinizdeki çalışmanın yazarı tarafından görüşme yapılan 400 avarenin sadece 61'i yabancı doğumludur ve bunların sadece 23'ü vatandaşlığa kabul belgelerini almıştır. Bu ve diğer çalışmalardan görülüyor ki hobo ve avarelerin %60 ilâ %90 kadarı Amerikalıdır. Avare, bir Amerikan ürünüdür. Bu grup içerisindeki yabancılar temelde eski göç dalgalarıyla burada kendilerini bulanlardır. Bunlar arasında "mekik dokuyanlar" olarak bilinen İngilizler göze çarpar. Yeni göçlerle gelenlerde evsiz sayısı azdır ve hobo grubu içerisinde bulunmaktan kaçınırlar. Vatanseverliğin bir testi askerlik hizmetidir. Yazar, görüşme yaptığı 400 kişiden 92'sinin askerlik hizmeti yaptığını bulmuştur. Bu rakam yüksektir çünkü incelediği grupta yaşları 20 ilâ 34 arasında olan sadece 183 adam vardır. Fiziksel ve zihinsel olarak uygun olmayanları da dikkate aldığımızda oran daha da yüksek görünmektedir.⁵⁷

Hobo ve oy

Bir seçmen olarak hobonun statüsü nedir? Hobo bir yerde nadiren, yasal ikamet elde edecek kadar uzun kalır. İşinin sezonluk karakteri nedeniyle, oy kullanacağı zaman yasal ikametinde çoğunlukla olamaz.

Sandığa gitmek isteyip istememesinden bağımsız olarak bunu nadiren yapabilir. Chicago'daki 35 Hobohemya otelinde yapılan bir seçim anketi otel müşterilerinin üçte birinin seçmen olduğunu göstermektedir. 1923'ün Mart ayında, toplam kapasitesi 9.480 olan bu otellerde kayıtlı 3.029 seçmen vardır. Bunların birçoğu, sadece kışın veya bir seferde birkaç haftalığına şehirde olduklarından, burada bir ikamet bulabildilerse ve seçim zamanı şehirdelerse oy kullanabilmektedir.

⁵⁷ Bu 400 kişinin tüm tiplere daha iyi ve en çok uyan gelip geçici avareleri de içerdiği unutulmamalıdır. En azından böyle bir grupta, şehirlerimizin herhangi birindeki bir "cadde"den rastgele seçilecek 400 adam arasında olduğundan daha fazla sağlıklı kişi olacaktır.

Cezalar da hobo ve avareleri oylarını satmaya iter ve bu nedenle de genellikle “mükerrer” oy kullanırlar. Ayrıca doğrudan gidip oy kullansa bile öyle ya da böyle her zaman şüphe altında olduğunu fark eder ve bu da onu frenler.

Evsizler genelde bir grup olarak oylamadan dışlanırlar ve dinlemeye sabrı olanlara, dışlanmanın adil olmadığını çünkü emekçi dünyasında meşru ve önemli bir iş yaptıklarını hatırlatırlar. Oy hakkı talep etmekten ziyade dışlanmayı protesto ediyor görünürler. İçlerinden birisi, oy verme fırsatı olsa dahi verip vermeyeceğinin bilmediğini “ama bunun bir prensip meselesi” olduğunu söyler.

Uluslararası Kardeşlik Derneği, gezici işçilerin, bölgede kalma sürelerinden bağımsız bir şekilde oy vermelerine izin veren bir tür evrensel oy hakkını savunur.

1922 yılının mayıs ayının ikinci yarısında Çiftçi-İşçi Partisi’nin bir toplantısı Chicago’da düzenlenir. Hobo grubunun bazı üyeleri, toplantı boyunca, gezici işçilere oy hakkı verme yönünde karar alınması için girişimde bulunur ama başarısız olurlar. Bazı delegeler hoboların oy kullanmayacak kadar sorumsuz olmalarından çekinmektedir. Çiftçi-İşçi Partisi’nin çiftçi unsurları, hasat alanlarında tacizlerine maruz kaldıkları avarelerin desteklenmesi fikrine karşıdır. Yine Dünya Sanayi İşçileri⁵⁸ de “hobolara oy” konusu ile ilgilenmez çünkü en iyi haliyle seçim, doğrudan eylemle daha kolay kazanılabileceklerinin dolaylı bir yolla elde edilmesidir.

Yazarın çalıştığı 400 evsizden 48 tanesi 1920 başkanlık seçiminde oy kullandığını belirtmiştir.

Görüşmecilerden biri şunları söyler: “Kayıtların son günü Salt Lake’e gelmeyi başardım ve böylece ismimi imza yerine yazdırdım. Bir yıldır eyalette olduğuma yemin ettim. Olmadığımı kanıtlayamadılar ve geçtim. O sene on veya on beş eyalette bulunmuştum. Seçimler geldiğinde, Bingham’da çalışıyordum. Patronum çok da yardımcı olmak taraftarı değildi ve beni oy

kullanmam için salmak istemedi ve ben de işi bıraktım ve Salt Lake'e geldim. Sandıklar kapanmadan yetiştim.”

Bir hobo oy kullanmak için 1.500 km.'lik bir yol teptiğini söylemiştir. Ancak bu 48'in çoğu, yasal ikametlerinde yaşadıkları veya oraya yakın oldukları için oy kullanabilmiştir. Kalan 352'nin oy kullanmamasının nedenleri nedir? Belirtilen nedenler aşağıdadır (1920 seçimlerine dayanarak)⁵⁹:

- Oy kullanmak istememek ve yasal ikametgâhın olmaması: 28
- Yasal ikametgâh olsa da oy kullanmak istememek: 54
- Yasal ikametgâhın olmaması ama oy kullanmak istemek: 129
- 21 yaşın altında olmak: 88
- Yabancılar: 38*
- Askerde olanlar: 9
- Vatandaşlık haklarından mahrum olanlar: 2
- Nedeni bilinmeyenler: 4
- Toplam: 352

*400'den 61'i yabancı doğumlu; 13'u vatandaşlık almış.

Oy vermeye elverişsiz ve oy kullanmaya kayıtsız kişi sayısı 28'dir. Oy kullanmak istemeyen 54 kişilik grup, evlerinde veya yasal ikametlerinde olup istese oy kullanabilecek kişileri kapsar. Hakları elinden alınan iki kişi de donanmadan atılmıştır. İkisi de 21 yaşın altındadır ve savaş baskısı altında askere yazılmışlardır. Bir tanesi oy vermekle ilgilenmekle, diğeri de oy vermenin her şekilde bir kandırmaca olduğunu belirtmektedir.

Evsiz adam ve hukuk

Gezici işçi hukuk ve düzen için bir sorumluluk hissetmez. Memlekette oradan oraya gezinirken hükümsüzdür. Kendinden başka koruyacak ve de kaybedecek kimsesi yoktur ve kendini en iyi biçimde sürekli hareket ederek korur. Evsizin, bağılıkları ve malı mülkü olan yerleşik bir kasaba insanıyla ortak bir ilgisi yoktur ve hatta çoğunlukla bunlara rağmen yaşar. Gezici işçi bir süreliğine

⁵⁹ Yazarın 400 avare ile yaptığı yayınlanmamış bir çalışmadan.

bir çevrenin fiziki olarak bir parçası olabilir ama gerçekte oranın sosyal yaşantısı tarafından içerilmez. Bir topluluk hayatında kendine yer edinemeyen bir gezici genellikle kendi yoluna gider. Bu yol bazen toplumun çıkarları ile uyum içindedir ama çoğunlukla da ona karşıdır.

Avare ve hobo için polis, örgütlü bir toplumun koruyucu melekleridir, toplumu suçlulara ve gezicilere karşı korumak için oluşturulmuştur. Ona göre iki çeşit polis vardır: resmî ve özel. Kanunun üniformalı koruyucuları olarak resmî polis, kaba bir yakıştırmayla “koşum öküzü” diye adlandırılır. Sivil kıyafetli olanlara ise “çük”, “sinek” ve “çığırtkan güvercin” denir. Demiryolu mülklerini koruyan özel polisler daha da hor görülür.

Özel polis

Özel polisin temel işi, trenleri hobolardan korumaktır, aslında sadece evsizler arasında değil diğer demiryolcu personel tarafından da tutulmaz. Frenciler ve makasçılar, polisi uzak tutma çabalarında genellikle avarelere yardım eder. Demiryolu polisi, çoğunlukla, resmî polisin iş birliği eksikliği ile de başa çıkmak zorundadır. Kasaba polisi veya kullanılan tabirle “kasaba şarlatanı” avarelere bir sonraki istasyonda inmelerini söylerken, demiryolu polisi onların trenlere binmelerini engellemek için ellerinden geleni yapar. Kasaba polisi hapisaneleri doldurma heveslisi değildir; gezicilerin hareket etmesini tercih eder, çünkü yol ne getiriyorsa o şekilde olması gerektiğini düşünür. Demiryolu polisleri ise sonuç peşindedir; ancak resmi polisin yaptığı tarzda mahkûmiyet sayısı ile değil, demiryolu mülküne dönük saldırıların sayısını asgaride tutma becerileriyle. Demiryolu polisinin çabası, demiryolu arazisine izinsiz giren herkese korku salmaktır. Yakalamak ve gözaltına almak için değil ama takip etmek ve huzursuzluk vermek için de bir insan avcısı haline gelir. Demiryolu arazisinde, mısır tarlasındaki bir korkuluk gibidir. Demiryolu polisi bazen, hızla hareket eden trenlere taş atarak veya ateş ederek bu adamları indirmeye çalışır. Yakalayıp kötü

davrandıkları avare az değildir ama kıdemli bir avareyi yakalamayı nadiren becerir. Deneyimsizler veya çocuklar daha kolay yakalanır. Tecrübeli gezicilere korku salmaya dönük hiçbir araç onları avarelikten alıkoymaz. Avarelerin demiryolunun “koşum öküzleri”nden korktukça daha dikkatli olmaları, polisler açısından sorunu büyütür.

Avarenin özel polis hakkındaki fikirleri

Geziciler için tren yolları avarelerin geleneksel otobanlarıdır. Ancak avare, demiryolu polisinin ve hatta tren personelinin bu duruma karşı çıkacağını bilir; tabi yine de “bir bumerang” olarak bu direnişlerle kurnazca baş etmek konusundaki yeteneğini ölçer. Demiryolu polisi ile karşılaşmaları “orman”daki ve “cadde”deki diyaloglarının en gözde konusudur. İçlerinden biri, Hurtchinson, Kansas’ta şüphe üzerine yakalanmasını şöyle anlatır:

Aramızdan birileri bir vagona atladı ve şehre doğru yola koyuldu. Gece yarısıydı ve ay ışığıyordu. Bir dizi vagonun gölgesinde saklanıyorduk. Bir çift adam bizi durdurdu ve ışığa gelmemizi söyledi. Ben kaçmak istedim ama diğer arkadaşlar adamların silahlı olduğunu ve kalmaktan başka çaremizin olmadığını söylediler. Kaçmamam iyi oldu çünkü hapisshaneden kaçmış iki adamın peşindelerdi. Tüm polisler ve bir sürü sıradan insan onları yakalamak için can atıyordu. Birçoğu silah taşıyordu ve hiçbir şey bir adamı vurmaya kadar onlara iyi gelemezdi. “Koşum öküzü” bize şehrin dışına çıkmamızı söyledi. Biraz yürüdük ve sonra yine saklandık ve bir yük trenini yakaladık. Kolay kurtulduğumuzu düşündüm. Bir keresinde bir arkadaşım, polis fotoğrafını çekene kadar bir hafta tutulmuştu. Demiryolu polisi tarafından yakalanmış ve “kasaba şarlatanı”na teslim edilmişti. Bu polisler yakaladıkları hobolardan bir şey koparamadıkları zaman çok üzülürler.

Gençler yoldaki maceralarında özel polisle çatışmaya girmeye çok heveslidirler. Her yaz “hasatta” çalışan biri kendisini şöyle ifade ediyor:

Benim “öküzlerle” ilk deneyimim Iowa Marshalltown’da oldu. Iowa Mason City yakınlarında kitap satıyordum ve o iğrenç

olaydan üç hafta sonra, rehberimi kanala attı, eve doğru yola koyuldum. Bir gece geç vakitte Northwestern'de Ames, Iowa'dan Chicago'ya giden bir ekspres tren yakaladım ve oradan Marshalltown'a kadar geldim; ancak ne yazık ki tren istasyona çok yavaş girdi ve platform üzerindeki ışıklar treni yoğun bir şekilde aydınlattı. Kaba bir ses bana bela okuyarak yüksek sesle trenden inmemi söyleyince ben de inmeye başladım. Beni omzumdan tuttu ve ne haddime trene bindiğimi sordu. "Bu trenlerin ön taraflarına binenlere ne yaptığımızı bilmiyor musun?" dedi ve bir tekme atıp istasyondan uzaklaşmamı söyledi. Bu, "öküzlerle" ilk karşılaşmamdı ama o günden beri onların taktiklerinin hemen hemen aynı olduğunu öğrendim.

Başka bir gün Iowa Bluff Council'daki Rock Island'da, bir trenden sürünerek çıkarken kendimi bir "öküz"ün beni bekleyen kollarında buldum. Yıldızını gösterdi ve beni uzun uzun süzdü. Soruları bende tedirginlik yaratıyordu; her şeye hızlıca "evet" diye cevap veriyordum. Hiçbir şey bulamadığı için hayal kırıklığına uğramış görünüyordu ve "anlamıyorum üzerinde nasıl daha fazla para olmaz! Neyse, ne ayaksın sen?" dedi. Ben de, iş arayan bir üniversite öğrencisi olduğumu söyledim. "Bak hele!" diye dudak büktü. "Sen bir sirk maymunusun. Şimdi derhal oradan in" dedi.

Grand Island'da elli kadarımız bir yük trenine binmeyi denedik, tam o sırada bir "öküz" kendini vagonun dışına saldı ve bizi engellemek için azgınca bağırarak revolverini salladı. Uzun bir trendi ve polisler vagonlarda bizi bekliyordu. Tüm çabalarına rağmen, içimizden birkaçı trene binebildi. Ben ve arkadaşım polise çok yakındık, o yüzden binmeye çalışmadık bile. Sonraki karşılaşmam Illinois, Bureau'da, Rock Island'da bir makas değiştirme noktasında oldu. Dördümüz kömür vagonundaydık (lokomotifin yanında), vagon arkadaşım, ben ve iki delikanlı birkaç kilometre uzağa atladık. İkisinin de üzerinde beyaz tişört vardı ve tren görevlileri tarafından kolayca fark edilebilirlerdi. Bureau'da sert görümlü bir "öküz", kafasını öne doğru sokarak silahını salladı, deli gibi bela okudu ve bize oradan inmemizi söyledi. Kenarda dümdüz uzanıyorduk ve bizi gördüğünü düşünmedim bile. Ben arkadaşımı tutup kımıldamamasını söylerken, iki çocuk kendilerine denileni yaptı. Tren

yola çıkarken “öküz”ü çocuklara küfür derken duydum.

Bir öğleden sonra içecek su bulmak için Rock Island yük trenini bir arkadaşla terk ettim. Geri döndüğümüzde trenimiz Des Moines'teki raylara doğru yol alıyordu. Hesabıma göre, çok yakında bir express tren gelecekti. Yol arkadaşım uzun boylu biriydi; 80 kilo civarında blöfçü, palavracı bir tipti. Valley kavşağında, Des Moines'in hemen dışında bir “öküz” bizi bekliyordu. Tüm yolcuların önünde bizi çekip indirdi ve istasyona doğru sürükledi. İkimiz de aslında bir posta trenine tırmanmış olduğumuzu ve dolayısıyla da bizi bekleyen pek parlak olmadığını fark ettik.

İstasyon müdürü içeride değildi ve bizi ararken “öküz”ü ölçüp biçiyordum. Genç biriydi, yirmi beşin üzerinde değildi ve anlatıldığı kadar sert birine benzemiyordu. Arkadaşım kâğıt gibi bembeyazdı ve tek kelime edemedi. Ben ise yapabildiğim en iyi şekilde onunla konuştum ve becerebildiği kadar bizi korkuttuktan sonra biraz gevşedi, hatta Des Moines'e giden bir otobüse bize bilet bile aldı. Bize adeta insanca davrandı.

Hobohemya'da sokak hatibi olarak nam salan bir adam, demiryollarında özel polislerle yaşadığı bir dizi macerayı şu şekilde anlatır:

Sullivan adında, memlekette “Sully” olarak bilinen bir adamla Indiana'da seyahat ediyordum. Indiana yakınlarındaki bir demiryolu kasabası olan Flora'da indik. Soğuktu ve kasaba “düşmancaydı”. Demiryolu istasyon alanlarında oyalanmayı daha iyi biliyorduk ve kasabadan ayrılmaya karar verdik; tren beklerken ısınmak için de ateş yaktık. Bu arada Sally geri dönüp makasçıya trenin ne zaman hareket edeceğini sormaya karar verdi. Ben raylar boyunca gidip eski traverslerden yelkırın yapacağımı ve ateş yakacağımı söyledim. Biraz travers sürükledim ve Sully dönene kadar yelkırını yaptım. Ateşi de yaktım ve ayakkabılarımı çıkarttım. Traversleri sürüklerken biraz suya girmiştim; ayaklarım ıslak ve soğuktu.

Yarım saat kadar her şey yolundaydı. Ayakkabılarımı ve çoraplarımı kurutuyordum ve Sully ile nereye gideceğimizi, ne yapacağımız konuşuyorduk. Çelik Grevi zamanıydı ve Sully oraya gidip “grev kırıcı” olarak iş bulmayı planlıyordu. Bu şekil-

de fabrikaya girerek, işçilerin yararına birtakım “sabotaj” işleri yapabileceğini de s6yledi.

Birden bire bir şey k6rek kemiğimin arasına vurdu. Hızlıca etrafıma bakındım ve başımın hemen 6st6nde iki tane “6k6z” g6rd6m. Demiryolu arazisindeydik ve biliyordum ki bunun hesabını verecektik. Sully hemen sıvıştı, 6itlerin oraya gitti. Ben ayakkabılarımı 6ıkartmıştım ve koşamadım. Bir tanesi elindeki copla sırtıma bir tane daha indirdi. “Ne arıyorsun burada?” dedi. “Ayakkabılarımı kurutuyorum” aklıma gelen tek cevaptı. Ayakkabılarımı giymek i6in acele ederken bir tanesi kafama vurdu. Atladım ve koştum, arkamdan k6f6r edip, bir daha elimize d6şme diye bağırıyorlardı. Bir saat sonra Sully ile buluştuk ve t6m demiryolu “6k6z”lerine, 6dlekler ve sinsiler diye beraber ağız dolusu saydırdık.

Bir s6re sonra bir arkadaşım Sully’nin Pinkerton b6rosu 6alışanı olduğunu s6yledi. İnanamadım ama bir yıl olmadan bunu iki veya 66 kaynaktan duydum. 6đrenmek i6in uğraştım ve doğru olduğunu ve bizim izlendiğimiz esnada orda 6alıştığını 6đrendim. Sonradan aklıma makas6ıyla konuşmaya gittiği ve hi6 dayak yemeden geldiği aklıma geldi. Benimle seyahat ediyordu 66nk6 bir ajan olarak benim 6zerimden bilgi edinmeye 6alışıyordu.

Bu tarz hik6yeler deneyimli her avarenin anlatacağı t6rden tipik hik6yelerdir. 6zel polis sıklıkla fizik6 şiddete başvurur 66nk6 bu, bir şeyi yaptırmanın en kolay yoludur. Copunu kullanıp kullanmayacağı genelde g6rev başındayken, yani trenleri ararken ve demiryolu arazisini izinsiz girenlerden uzak tutmaya 6alışırkenki ruh haline bağlıdır. O, avcı; avare de bir avdır. Bu, polis i6in bir oyun olduğu kadar avare i6in de 6yledir. Bir veya iki kere yakalanmış gen6 bir avare şunları s6yler: “Hareket halindeki bir trendeyken uygunsuz yerlerden tekme yediğim 6ok oldu. ‘66k kafalı’ polisin buralarda peşimde olduğunu hi6 aklımdan 6ıkar-mam.”

Bir kasabada “sert” bir demiryolu polisi varsa bilgisi hemen etrafa yayılır. Birka6 sene 6nce, Illinois Galesburg, demiryolu arazisini koruyan “k6t6” bir siyahi polisiyle 6lke 6apında bilinirdi. Bu koca siyah 6k6z ile karşılaşan hobo, gurur duyarak anla-

tacağı bir kahramanlık hikâyesine sahip olabilirdi. Bir ara Wyoming, Green River, "Green River Moruğu" olarak bilinen sert bir "öküz"e sahip olmakla övünürdü. Kötü polisin ünü yayıldıkça, onun taktikleri ve yöntemleri hakkındaki bilgiler de yayılır. Nerede bulunacağı, nasıl atlatılacağı, trenleri nasıl gözlediği, bir hobonun şehre varmadan önce edindiği genel bilgilerdir.

Özel polisin tavrı

Nisan 1922 tarihli *Hobo News*, Illinois Demiryolu Merkezi Şefi T.T. Kelihor'un kaleme aldığı, "The Hobo; a Real Problem to the Railroad" [Hobo: Demiryolları için gerçek bir sorun] adlı yazıyı tekrar yayınladı. Bu yazıyı editörün, yazarı, toplumun geri kalanı gibi hoboları, berduşları, avareleri ve hırsızları birbirinden ayıramamakla suçladığı yakıcı bir eleştirisi izledi.

Bu ülkenin demiryolları kanserli bir sosyal büyümenin etkisinin en çok hissedildiği yerdir. Demiryolunun, hobonun dikkate almak veya saygı duymak zorunda hissettiği herhangi bir mülkiyet hakkı veya başka bir hakkı yoktur. Her yıl, geçişlerdeki milyon dolarlar değerindeki mal-mülk bu sınıf tarafından çalınır ve tahrip edilir. Çalınan malların gerçek değeri, trende hasara uğrayan malların yalnızca küçük bir kısmıdır. Sıradan bir hobo, hacimli malları taşıyamayacağını iyi bilir. Bundan dolayı, bir yük vagonuna girdiği zaman, sandığı kırarak bir sürü paketi açar ve içindekileri ortaya saçar çünkü küçük, derli toplu ve arkadaşlarından saklayabileceği değerli mallar arar. Çoğunlukla değeri 50 dolardan fazla olmayan şeyler alır ama kargoları kırarak, dökerek, onlara hasar vererek en az 500 dolar değerinde mala zarar verir.

Bir avarenin ne kadarlık mal-mülk çaldığı ve buna zarar verdiği aslında hiçbir zaman tam olarak bilinmez. Büyük olasılıkla, verdiği zarardan daha fazlasıyla suçlanıyordur. Hobolar lehine konuşanlar, vagonlardan çalınan ürünlerin çoğunluğunun tren personeli tarafından alındığını ve bu kişilerin, zaten suçlu olarak görülmeye alışılmış hoboları kendilerine kalkan yaptıklarını iddia ederler.

Mal mülk kaybının yansıra, Mr. Kelihor, avarelikle ilişkili

can kayıplarından da bahseder. Hoboların trenlere kaçak binmeleri ve demiryolu arazisine izinsiz girmelerinden ötürü uzuv ve can kayıpları ve bunun tüm ülkede ve demiryollarında yol açtığı finansal ve ekonomik sonuçlar dehşete düşürücüdür. Tüm demiryollarına ilişkin olarak 1919 tarihli bir rapor şu rakamları içermektedir:

Öldürülen mütecavizler: 2.553

Yaralanan mütecavizler: 2.658

Toplam: 5.211

Ve 1920 boyunca:

Öldürülen mütecaviz: 2.166

Yaralanan mütecaviz: 2.362

Toplam: 4.528

1921 boyunca Illinois merkez ve Yazoo ve Missisipi demiryollarında 98 mütecaviz öldürölür ve 221'i de yaralanır.

Öldürölenlerinin kaçının gerçekten hobo olduğunu belki raylar bile söyleyemez. Demiryolu görevlilerine göre, çalışan biri veya müşteri değılse demiryolu mülkü üzerindeki herkes bir mütecavizdir.

Diğer yandan demiryollarında avarelerin öldüröldüğü veya yaralandığı tüm vakalar kayda geçmemektedir. Evsizler Komitesi'ne yazılan bir mektupta, Amerikan Express firması acente özel şefi şunları söyler:

Daha özel trenlerimizde avareleri ve diğer izinli olmayan insanları trenden uzaklaştıracak görevlilerimiz var. Çünkü geçmişte mühürlü vagonlarımıza girip onları soyanlar yüzünden ciddi kayıplar yaşadık. Avare görünömlü kişilerin, yolculukları sırasında gerçek birer hayduda dönüştükleri ve uygun zamanı bulduklarında sevkıyat memurları ve postacıları soydukları örnekler de olmuştur. Baharda, yazın ve sonbaharda ve hatta kış aylarında bile onlarla uğraşıyoruz. Genellikle, avarelerle mücadelede resmi makamlardan yeterince destek alamıyoruz.

J. H. Hustin, Jr., New York Demiryolları Merkezi Mülk Koruma

Şefi ise komiteye şunları yazar:

Demiryolu arazisinin avarelerden korunması polis memurlarının çabasıylaadır. Batı bölgesindeki birçok yük treni, garlar arasında gidip gelen polis memurları tarafından korunur ve trenlerimizi bu kaçak yolculardan korumak onların görevlerinin bir parçasıdır. Genellikle, avare gözaltına alınır ve karar için yerel makamların önüne getirilir. Avarelerin yarattığı sorunları en çok ilkbaharda ve sonbaharda, özellikle de seferlerin açılış ve kapanışlarıyla bağlantılı olarak yaşıyoruz. Genellikle şehirdeki yetkililerle iş birliği yapabiliyoruz. İş yaşamı durgun ve çok sayıda adam işsizse, yerel polis ve mahkemelerden doğrudan yardım alıyoruz; işler iyi ve işsizlik az ise, bu tür bir iş birliği oldukça tatmin edici oluyor.

Yerel makamlar ve avare

Sokaktaki ortalama bir adam veya sıradan bir ev kadını avareyi bir parazit veya yırtıcı biri olarak görür. Sıradan bir adam, çalışan birçok gezici işçi olduğunu kabul edebilir fakat yine de çoğunluğunun çalışmayacağını ve olumlu alışkanlıklarının veya iyi niyetlerinin olmadığını düşünür, ona göre bu adamlar kontrol altında tutulmalıdır.

Eğer insanlar kasabanın avarelere karşı korunması gerektiğine karar verirse, bunu yapmak polisin görevidir. Polisin avareye yansıttığı baskı ile, kasabalıların polise baskı yapmasına neden olacak olan, avarenin halkta uyandırdığı imge arasında bir ilişki olduğu görülüyor.

Avareliğin bir problem olduğu şehirlerde, polis açıkça başıboş olanların sayısını azaltmakta oldukça etkilidir.

Bazı küçük şehirlerde, özellikle avarelerin gelip geçtiği demiryolu kasabalarında, polisler düşmancadır. Birleşik Pasifik Demiryolları üzerinde, Wyoming'de bir polis şunları söyler: "Bu tiplere karşı sert olmalıyız, aksi takdirde bir haftada bizi silip süpürürler." Daha büyük şehirlerde polisler sertlik konusunda daha az katıdırlar.

Yoldaki adamlar birbirilerine belirli şehirlerdeki polisin tav-
rıyla ilgili olarak sürekli soru sorarlar. Bir adam kamp ateşi et-
rafında toplananlara: "Omaha kışın ilk döneminde iyiydi" diye
bilgi verir. "Sanırım bu kış Coast'a gitmezsem Şi'ye gideceğim.
Geçen kış oradakiler daha rahat diye duydum." Aynı şekilde,
"kışın çoğunda Chicago'daydım. Orada da eğer 'cadde' de kalır-
san sorun çıkarmıyorlar." "K.C. nasıl son zamanlarda? Beş yıldır
oraya gitmedim" gibi cümleler duyulur.

Sıradan bir hobo belirli şehirlerden kaçınır çünkü oralar-
da hoş karşılanmadığını duymuştur. Gezicilere kötü muamele
yapıldığını duymuş olsa bile bazen bir kasabaya gider. Sert bir
polis kuvveti ve şiddetli bir baskı politikası dahi avareleri uzak
tutmaya yetmeyebilir. Bu tür bir politika, riski göze almak iste-
meyenleri eler; ürkek ve deneyimsizleri uzak tutar ama polisleri
en çok sorun çıkartan gözü pek ve deneyimli avareler kolayca
korkutulamaz.

Polis avareyi ciddi bir suçlu olarak görmez. Çalarsa genelde
karnını doyurmak veya giyinmek içindir. Yoldaki her adam ya-
kınlardaki tarlalardan patates, mısır veya meyve bahçelerinden
meyve yahut da ormanın yakınında başıboş dolaşan tavuklardan
birkaçını çalmıştır.

Avareler işler zorlaştığında ve soğuk hava onları bir yere sa-
bitlediğinde ne yapacakları hakkında palavra atmayı severler.
"Açlıktan ölmem. Bütün yaz çalıştım ve bu kış aç kalmam."
Ancak böyle bir cümle sarf eden adam dahi, bütün yaz hasat
tarlalarında çalışmış olmasına rağmen beş parasız kalır. Kazan-
diklarını hızlıca içkiye harcar. Aç kalır ve kıyafetleri bahar gelme-
den paçavraya döner ama tehdit edildiği için hiçbir eve girmez.
Hobolar arasında hırsızlar vardır ama tahmin edildiği kadar çok
değillerdir. Ortalama bir avare birinci sınıf bir hırsız olacak cesa-
rete sahip değildir.

Cook County Hapishanesinden Warden Wesley Westbrook
suçlu avarelere ilişkin bu varsayımı destekler:

Avarenin bir suçlu olacak cesareti olmadığına ikna oldum. Yemek veya giymek için bir şeyler çalabilir veya bir kahve ya da içiyorsa yarımlik bir viski alabilmek için köşede satmalık ufak tefek şeyler çalabilir. Ama avareler ciddi anlamda suçluya dönüşmezler. Bazen gürültü yaparlar ve tehdit oluşturlar ama onları geçinmesi kolay bir grup olarak görüyorum. Hırsızlık için bir eve girmek veya birini soyamak ciddi cesaret gerektirir ve avare bunu yapmaz. Daha az riskle ve daha kolay biçimde hayatını kazanma derdinde gibi görünür.

Ancak, büyük bir suçlu olsun ya da olmasın başıboş bir avare olarak her zaman tutuklanması olasıdır. Potansiyel bir suçlu olarak damgalanmıştır. Şüphe üzerine her zaman tutuklanma olasılığı ile karşı karşıyadır. Eski bir hükümlü kaydı olduğu için eziyete maruz kalır. Avare genellikle kaydı olmadığı için tutulur. Geziciler çoğunlukla yük trenlerinde enselenirler, onlarca kilometre uzağa götürülürler ve sonrasında da öylece salıverilirler. Bazen de, başka yerde olduklarını kanıtlayana veya kimlikleri tespit edilene kadar yerel hapishanelerde günlerce tutulurlar. Onlar için herhangi bir tazminat ödenmesi söz konusu değildir.⁶⁰

Evsizlerin mahkemelerdeki statüsü pek yüksek değildir. Avarelik, kavgı, sarhoşluk, dilencilik, ufak hırsızlık ve diğer küçük suçlardan tekrar tekrar mahkemeye çağrılırlar. West Madison Sokağı'nda herhangi bir gün yürüyen herhangi bir polis, bazı suçlardan tutuklanabilecek belki bir düzine adama rastlayabilir. Ama her polis bunu yapacak olsa hapishaneler dolar ve davalar durmadan artardı. Sadece çok şüpheli olanlar tutuklanır. Bu bile

60 Bu örnek aşırı olsa da çok da olağandışı değildir: South Dakotalı bir çiftçi olan Martin Tabert, iş ve macera arayışıyla evi 1921'de terk eder. Aynı yılın aralık ayında Florida'da avarelikten tutuklanır ve işçi mahkûm olarak bir kereste kampına yollanır. Ocak 1922'de, 30 gün sonra firma yöneticilerinin yürüttüğü kırbaç cezasının sonucunda hayatını kaybeder. Ölüm nedeni olarak sıtma kayda geçer. South Dakota senatosu durumu öğrenip, soruşturma talep edene kadar bir yıldan fazla süre geçer. Radikal basın, gezicilerin yıllarca bu şekilde mahkûm işçiliğe zorlanmasına dair sürekli ancak etkisiz bir mücadele yürütür. Tabert vakası renkli haberlerle verilir ve sonunda geniş bir ilgi toplar (Bkz. *Literary Digest*, Nisan 21, 1923, ss. 39-44).

ortalama bir sulh mahkemesindeki hâkimi meşgul etmeye yetecek bir sayıdır.

Chicago'daki diğer mahkemelerden daha fazla avarenin mahkemeye çıkarıldığı Desplaines Caddesi sulh mahkemesinde görevli bir hâkim, bazen davalarını birkaç saat içerisinde tamamlanması gereken, yüzden fazla adamla karşılaşır. Bir gün araştırmacı, Desplaines Sokağı'nda Hâkim Labuy'in mahkemesini ziyaret eder ve avarelik, ahlaka aykırı davranış, sarhoşluk vb. eliden fazla vakanın yarım saat içinde tamamlandığına şahit olur. Hâkimin adil bir karara varabilmesini sağlayacak çok az delil vardır ve sonuç olarak o da görünür olan tek kanıta göre davaları sonuçlandırır. Bu durumda çok açık ki ne bireylerin ihtiyaçları karşılanmakta ne de adalet yerini bulmaktadır.

Avare veya hoboların sulh mahkemelerindeki deneyimleri hukuka saygılarını arttırmaz. Mahkemeyi mekanik bir süreç olarak görürler. Kanun, onların hayatına dokunduğu noktalarda insanî dokusunu kaybeder, ister üçüncü dereceden bir suç ya da geleneksel "altmış günlük" bir suç olsun, bu böyledir. Mahkemeler bazen avarelerin kalbine korku salabilir ama onları ıslah etmeyi başaramaz.

Hobo bir yurttaş olarak nasıl bir statü talep etmektedir? Polisi karşı tavrı ve kurulu düzeni ve toplumu temsil eden resmi makamlara olan tepkisi antipati ile yoğrulmuştur. Söylediği şarkılar genelde protesto şarkılarıdır. Kendine yakın hissettiği örgütler, mevcut haliyle birçok şeye muhaliftirler.

Birçok bakımdan, gezici işçi "vatansız bir adam"dır. Mesleğinin doğası gereği oy kullanmaktan mahrumdur ve işte olmadığı zamanlarda bir yerlere izinsiz girmekten ve avarelikten yakalanması çok olasıdır. İnsanlar genelde onu görmezden gelir ama arada sırada acır veya düşmanlık hisseder. Düzenli bir toplumda statüsüz biri olarak, bütün eşitsizliklerin kalkacağı sınıfsız bir topluma özlem duyar. I.W.W'de ve diğer radikal örgütlerde, kendisine benzer huzursuz adamlarla başka yerde bulamadığı bir yakınlık bulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HOBONUN KENDİ SORUNLARIYLA BAŞA ÇIKIŞI

XII. Hobohemya Karakterleri

Diğer topluluklar gibi Hobohemya'nın da kendi tanınmış insanları vardır. Hayatın akışı içerisinde "Cadde"de bazı kişiler göze çarpar. Bunlar genelde sokak hatipleri, örgütçüler ve ütopycılardır. Tüm Hobohemya ünlüleri içerisinde bunlar en çok sevilenler veya en çok nefret edilenlerdir. Ya kuvvetli bir destek görürler ya da rüşvetçi veya parazit denilerek acımasızca kınanırlar. İster sömürücü ister iyiliksever olsunlar her zaman ilginin merkezindedirler. Bu gruptaki bazı figürler şunlardır: James Eads How, Dr. Ben L. Reitman, John X. Kelly, Michael C. Walsh, Daniel Horsley ve A. W. Dragstedt.

Gezici işçilerin bu liderleri dışında bir de misyon çalışanları vardır. İncil Koruma Misyonu'ndan Charles W. Langsman, Yardım Eli Misyonu'ndan John Van de Water ve ne bir misyon ne de bir kilise olan Kurtuluş Ordusu'ndan J. E. Atkins bunlardandır.

Evsizlere yemek vermek North LaSalle Caddesi üzerindeki Baptist Kilisesi ve Michigan Bulvarı üzerindeki Immanuel Baptist Kilisesi'nin temel politikasıdır. Dr. Johnston Myers ikinci kilisenin papazıdır ve zor zamanlarda Hobohemya'da belki de en çok konuşulan papazdır. Dr. Myers evsizlerce South State Sokağı'ndaki Greensteins'le karşılaştırılabilir. "Anne" Greenstein'in ekmek kuyrukları ülke çapında bilinir. Bu tür yerler ve insanlar hoboların toplandığı herhangi bir yerde bulunabilir.

DR. James Eads How: "Milyoner Hobo"

Zengin ve eğitimli bir adam olan Eads How, hayatını hobolarla paylaşmak üzere bunlardan feragat eder. Heybetli bir kişilik

değildir ama iyiliksever, sokulgan, neredeyse aziz gibi bir insandır. Dünyayı düzeltmek için bir ütopyası olan bir hayalperesttir. Çöreklerle harcamadığı her bir sent ve 25 sentlikler, “davasına” gider. Diğer zenginlerin onun hayır işlerini görmesini ve onu örnek almasını umar.

How, kırklı yaşlarının sonunda bir üniversite mezunudur. Rivayete göre, ki bunu ne onaylar ne de reddeder, iki üniversite derecesi vardır ve biri de tıptandır. Bir yıllığına hukuk okumak üzere yakın zamanda tekrar üniversiteye girmeyi planlamaktadır; böylelikle Uluslararası Kardeşlik Derneği ve “Hobo Koleji”nin çıkarları için daha fazla çalışabilecektir. I.W.W [Dünya Sanayi İşçileri Örgütü], dünyanın öncelikle örgütlenme ve doğrudan eylemle, ikincil olarak da eğitimle düzeleceğine inanır. How için eğitim birinci sıradadır. Büyük şehirlerdeki çok sayıda Hobo Kolejinden kişilerin faydalanacağı merkezi bir hobo üniversitesi kurmayı ümit etmektedir.

How’a göre Hobolar kendileri reddetse de “seçilmiş insanlardır”. Zaman içerisinde kendileri de bunu görecektir. Gezici işçilerden güçlü bir örgüt kurma konusunda tekrarlayan tüm başarısızlıklarına rağmen, bu onun vizyonuna olan inancını sarsmamıştır. How, hâlâ hobolarla milyonerlerin er ya da geç insanlık adına bir Saadet Evi kurmak için birlikte uyum içerisinde çalışacaklarına inanır.

Dr. Ben L. Reitman: “Hoboların Kralı”

“Milyoner Hobo” James Eads How dışında, Reitman ülkedeki gezici işçiler arasında herhangi birinden çok daha tanındıktır. Birkaç yıl önce, Birleşik Devletlerde rastgele dolaşırken, gazetelerce “Hoboların Kralı” olarak adlandırılmıştır. Bu unvan yollarda geçen 25 yılın sonunda kazanılmıştır. Birkaç yıl önce gazetelere kendi yaptığı açıklama şöyledir:

Doğuştan Amerikalı, aileden Yahudi, sonradan Baptist, meslek olarak doktor ve öğretmen, tercihen dünya vatandaşı, eğilim olarak sosyalist, tesadüfen ünlü, 25 yıl deneyimli bir avare ve hevesli bir reformcuyum.

Dr. Ben. L. Reitman

Jefferson parkı entelijansiyesi

Hobonun okuduğu ilerlemeci neşriyat

Reitman'ın bugün bu tarife ekleyeceği tek şey, bir meslek rutini içerisine girmiş olmasıdır. Hâlâ "Hobo Koleji"nde ders verir. Hâlâ hobolar için aracılık eder ve ödeyemedikleri durumda onlara kefil olur. Hâlâ hastalar ve engelliler için bir sığınaktır ve evsiz birini bedava tedavi etmediği bir gün geçmez. Hâlâ bir reformcudur ama hobo günlerine hevesini kaybetmiştir ve bir Ford aldığından beri hobolar onu aristokrat olmakla suçlar.

John X. Kelly: sokak hatibi ve örgütçü

John Kelly 15 yıldan fazla bir süredir James Eads How ile bağlantıdadır. How'la karşılaşmadan önce bir sokak hatibidir. Şehirden şehre dolaşıp, Birleşik Devletlerin her büyükşehirinde köle pazarlarında konuşur. Bu kürsü konuşmaları nedeniyle birçok kez hapis yatmıştır ve serbest kürsü kavgalarından kaynaklı olarak genellikle şehri gün doğmadan terk etmek zorunda kalır. Tek bir hobo toplantısına katılmak ve hoboların düzenlediği protesto gösterilerine katılmak için 1.500 km. yol teper.

Kelly hâlâ bir örgütçüdür ama artık o kadar hevesli veya umutlu değildir. Hâlâ inancı vardır ama eskiden olduğu gibi artık demokratik hobo örgütlerinin sadık bir savunucusu değildir. Yılların acı tecrübeleri ona sıradan bir hobonun herhangi bir sorumluluk almayacağını öğretmiştir. Bir zamanlar I.W.W için demeciler verirken, bugün "Wobbliler"⁶¹ hobolar için hiçbir şey yapmadığına inanır ve bunu da açıkça onlara söyler.

Bir demokrasi şampiyonundan iyicil bir otokrasi savunucusuna dönüşmüştür. Hâlâ "Hobo Koleji"nde aktiftir ve genellikle How ile ters düşmekte ve bazı konularda acımasızca ona karşı çıkmaktadır.

Bir idealist olarak How, sıradan bir hobo örgütünün kendi kendine bırakıldığında başarısız olacağını bir türlü kabullenmez. "Ama" der Kelly, örgütçü olarak, "hobolar hiçbir zaman başarılı olamayacaklar. Eften püften şeyler yüzünden kavgaya etme hastalı-

61 T.S.N.: I.W.W'nin aktif üyelerini niteleyen bir kısıltıma.

ğından asla kurtulamayacaklar. Ancak kendi güçlerinin dışından gelebilecek bir yöntemle kurtulabilirler.”

Michael C. Walsh: örgütçü

Walsh, uzun zamandır Chicago'daki hobo hayatında önemli bir figürdür. Şu an Amerikan İşçileri Kardeşlik Birliği [United Brotherhood of American Laborers] olarak bilinen, işçileri bir sigorta programı etrafında örgütlemeye çalışan mücadeleci bir işçi örgütünün lideridir. Walsh kendini “gazeteci ve öğretmen, ünlü Hobo Koleji'nin, Avareler Cemiyeti'nin ve Mary Garden Forumu'nun kurucusu” olarak tanımlar. Dahası kendine, ki hiç de sebepsiz değil, “Hayat Okulu” mezunu adını takar.

Erken yaşta yetim kalınca sürtmeye başlar ve gelişigüzel bir şekilde demir işçisi olarak çalışır. Birleşik Devletleri kapsamlı bir şekilde gezer ve avare bir işçi olarak yurtdışına gider. 1906-7'de evsizlerin sorunlarıyla ilgilenmeye başlar ve Seattle'daki işsizler oteli, Liberty Otelini yönetir. Sonrasında St.Louis'de James Eads How'a katılır ve “kendi şehrinin meteliksiz insanlarını” örgütlemeye yardımcı olur. 1915'de Chicago'ya gelir ve “Hobo Koleji”ni düzenler. Diğer hobolar Walsh'ın gelişinden önce de “kolejin” hep var olduğunu ama O'nun, okulu popüler hale getirmek konusunda ciddi bir rol oynadığını söylerler.

Kolej'in başkanı olarak Walsh, birçok öncü yurttaşın yardımını çekmekte başarılı olmuştur. Arada orada şarkı söylemekten gurur duyan Mary Garden'in hizmetlerini kazanmıştır. İşsizler arasında aktiftir ve bir keresinde yerel polis arasında kötü nam salmasına yol açacak şekilde kamuoyunun ilgisini çekmiştir. Walsh ayrıca bir lise ve yaz okulu eğitmeni olarak da dikkatleri üzerine çekmiştir. Hobo sorununun çok çeşitli yönlerini incelemiştir.

Diğer ünlü hobolar gibi Walsh da avarelik sorununun tek bir nedenden kaynaklandığını düşünür, o da işsizliktir. “Bu çocuklara bir sürü iş verin, hiçbir avare sorunu kalmaz.” Bu, avarelerin kendi aralarında da popüler bir yorumdur.

Danier Horsley: "profesör" ve kitapçı

Daniel Horsley bir kitap satıcısıdır. West Madison Caddesi 1237'deki dükkânına hobo kitabevi denir. "Cadde"dekiler burayı "Proletarya" olarak tanır. Adresi olmayan birçok adam buradan postalarını alabilir. Biri sorar, "Dan son zamanlarda nerelerde?" "Bilmem ama tahminimce Chicago yolundadır. İki haftadır bazı postaları bende." İnsanlar, "Proleterya" da arkadaşları ile buluşurlar ve emanet için eşyalarını bırakırlar. Hepsi Mr. Horsley'i tanır ve o da hoboların iyi niyetini kazanmıştır.

Aşağıdaki alıntının gösterdiği üzere, Horsley'in kendisi de bir zamanlar hobodur:

Mesleğim geçtiğimiz 14 yılda beni işgücünün farklı aşamalarına taşıdı. Başlangıç olarak, kömür sanayi yıllarca tek çalışma alanıydı. Diğer birçok işçilikten daha fazla tehlike barındıran madencilik çok sürmedi. Madencilik, iki erkek kardeşimi benden aldı. Boğucu gazlar sonucunda sağlığım da bozuldu ve açık havada çalışmanın en iyisi olacağına karar verdim.

Sağlığımı yeniden kazanınca geçinmek için bir baskı makinesiyle başladım. Nebraska, Dakota, Wyoming, Montana, ve Alberta, Kanada boyunca gezindim. Hemen her küçük kasabada bizim hobolarla karşılaşabilirsin. Northwet'ten Doğu'ya döndüm. Bir süre Iowa'da kaldım ve sonra yeniden West'e gittim. Savaş öncesi ve savaş sırasında gemi inşaatındaydım. Oradan ayrıldıktan sonra bir süre kerestede çalıştım ama sonra yine Doğu'ya gelmeye karar verdim. Doğu kıyısını ziyaret ederken birçok büyük sanayinin kapandığını gördüm ve sonunda Chicago'ya yerleştim.

Dan'ın işi kitap ve dergi satmaktır, ara sıra da kürsüye çıkarak kafa dağıtır. Marksist ekonominin sadık bir öğrencisidir ve bir işçi kitlesine ekonomi hakkında konuşmaktan daha çok sevdiği hiçbir şey yoktur. "Hobo Koleji"nde "profesör" olarak bilinir; bu sıralar orada dersler vermekte ve ekonomiden sonraki gözde konusu yakın tarihtir.

Hobo News ekonomik konularda onun birçok yazısını ya-

yınlamıştır. Yazıları da öğretmenliği ve kürsü konuşmaları gibi Marksist bir çizgidedir. Olaylara farklı bakış açısıyla yaklaşanlara çok az tahammülü vardır. Eğitim onun hobisidir ve kitap işi ona, evsizlerin ve diğer tüm işçilerin düşünmelerini başlatacak olan kitaplarla bağlantısını kurma şansı verir.

A. W. Dragstedt: Entelektüel hobo

Mr. Dragstedt, 1922-23 yıllarında “Hobo Koleji”nin sekreterliği yapanlardandır. Kolejin sekreteri olarak kurumun finans meselelerine ve programların yürütülmesine katılmak onun işidir. Çeşitli etkinlikler için konuşmacılar bulmak ve buluşmaları duyurmak da sekreterin işidir. Kısacası bir sekreter bir idareci ve bir diplomat olmalıdır. Dragstedt iyi bir hobo sekreterinin tüm niteliklerine sahiptir.

40 yıl önce kadar İsveç’te doğmuştur ve bu ülkeden göç ederek onlu yaşlarından sonra Montana’ya yerleşmiştir. Çok uzun süre yerleşik kalmaz ve gedikli bir hoboya dönüşene kadar oradan oraya gezmıştır. Hemen hemen bütün gezici mesleklerinde çalışmış ve neredeyse bütün eyaletleri görmüştür. Artık gezici kardeşliğin olgun bir emektarıdır. Seyahat tutkusundan vazgeçmeye başlamıştır ama henüz yerleşmeyi öğrendiği söylenemez. Hevesi onu dürttüğünde, ne zaman olursa olsun harekete geçecek serbestlikte hissetmeyi hâlâ sever. Ancak bir yıl veya daha fazla süredir şehirden uzak bir yere gitmemiştir.

Dragstedt çok fazla ve çeşitli deneyimleri olan biridir ama kendi hakkında konuşmaya nadiren ikna olur. Savaşın sonlarına doğru payına düşeni yapar ve olabildiğince uzağa, Fransa’ya gider. Benzer bir şeyi yaşayan hobolar bunu anlatmayı sever ama o sevmez. Dragstedt’in daha ziyade fikirleri vardır, onlar hakkında konuşur. Pek çok fikri vardır, bazıları tutarlıdır, bazıları değildir ama bunlar onu meşgul eder ve çoğunlukla etrafında da ilgi çeker. Dragstedt, tam bir hobo entelektüeli tipidir.

İddialı biri olarak Dragstedt, yabana atılmayacak yeteneği

olan bir şairdir. Şiirleri ya “sisteme” karşı protestodur ya da avare hayatını idealize etmektedir. Aynı zamanda bir sanatçıdır da. “Hobo Koleji”nin duvarları karikatür ve süslü afişler gibi onun işçilik örnekleri ile süslüdür. Karikatürist olmak için hırsı vardır ama o bir hobodur ve hobolar kendileri için çalışan adamlar olmazlar. Düzelttiğinde filme çekilebilecek iki veya üç senaryosu vardır ama geri dönüp onları da düzeltmeyecektir. Bu, verebileceğinden çok fazla çaba demektir ancak o yine de bir hobodur. Bundan dolayı da kederlenmez.

Charles W. Langsman: Aşk sembolü

Şef Langsman geçenlerde yirminci ruhani doğum gününü kutladı. Yirmi yıl boyunca İncil Koruma Misyonuna bağlı kaldı. Dindar birine dönüşmeden önce, kendi kelimeleriyle ifade edecek olursak, “sokaktaki sıradan bir adamdır”. Bir avare hayatı yaşamıştır. Hoboların insani yönünü bilir. Zayıflıklarını, günahlarını ve çilelerini bilir. Yüzlerce adamı geçici ve amaçsız hayat bataklığından o çekip çıkarmış ve yine binlercesine de bu yönde çaba harcamaları için ilham olmuştur.

Kurumsal görevi İncil Koruma Misyonu’nun yöneticiliğidir. Uluslararası Misyon Birliği’nin orta batı bölgesinin başkan yardımcısıdır. Sokaktaki adam için “Charley”dir. Chicago’daki hiçbir misyon görevlisi onun kadar bilinmez.

İncil Koruma Misyonu yıl boyunca yemek veren tek misyondur. Mr. Langsman aç birinin kışın olduğu kadar yazın da yemeğe ihtiyacı olduğunu bilir. Onun için, yemek vermek Hristiyanlık ruhunun bir kanıtıdır. Ancak bu felsefesi evsizler tarafından eleştirilmektedir. Birçok hobo, “Charley”in “çörek felsefesi”ne sahip olduğunu söyler. Bu hobolara göre, din insanların kalbine midelerinden geçerek gidiyorsa o kadar da değerli olmasa gerektir. Bu eleştirileri Şef Langsman da bilir ama politikasını değiştirmez.

Langman’ın en sevdiği uğraşlardan biri her yıl yapılan evsiz-

ler pikniğidir. “Charley” piknik tertiplediğinde West Madison Caddesi için adeta bir gala günüdür. Tüm “çocuklar”, çeşitli firmaların donattığı kamyonlarla geziye çıkar ve kilisenin verdiği sandviçlerle karınlarını doyururlar.

John Van de Water: Hak edenlerin dostu

850 West Madison Sokağı'ndaki Yardım Eli Misyonu aslında pazar okulu, ebeveyn sınıfları ve diğer destekleyici faaliyetlerin olduğu bir aile misyonudur. Ama evsizleri de ihmal etmez. Yönetici John Van de Water, geçtiğimiz sekiz yıl boyunca Yardım Eli Misyonu'nun yöneticisidir ve misyon işlerindeki az sayıdaki pratik kişiden biridir. Kış boyunca misyonu günde ortalama 100 kişiye yemek verir. Fakat çalışmayacak olan kimseye yemek verilmez. Bir odun deposu işletilir ve yardım isteyen her sağlam kişiye çalışma fırsatı verilir. Böyle bir zorunluluk dayatan tek misyon onunkisidir.

Mr. Van de Water çörek ve kahveyle satın alınarak dine dönenleri dikkate almaz ve yatacak bir yer ve yiyecek bir şeyler karşılığında dini kabul ettirenlere de çok az sabrı vardır. Misyוןlar arasında uyumlu bir birliktelik olmasını savunur çünkü ayrı hareket edildiğinde sömürüye açık bir hale gelinebilir.

Evsiz biri genellikle nankör biridir ama Mr. Van de Water yardım alanların dörtte birinden fazlasının gerçekten takdir duygusuna sahip olduğunu düşünür. Birçok adam, soğuk havada misyon zeminini ucuz pansiyonların nadiren ovalanan zeminine tercih eder.

J. E. Atkins ve Kurtuluş Ordusu otelleri

Hobolar tarafından en çok faydalanılan ancak en az sevilen kurum Kurtuluş Ordusu'dur. Fakat Kurtuluş Ordusu hobolar için diğer herhangi bir kurumundan çok daha fazlasını yapar. Ülkenin her bir şehrinde evsizler için “Merhametli İnsanlar”ı vardır. Ve sadece insanların gönülllerine girmeye çalışmaz, kişilerin tek başlarına ayakta kalmalarına da yardımcı olur. Kurtuluş Progra-

mının öncülerinden biri J. E. Atkins'dir. Atkins, Wales doğumludur, Kurtuluş Ordusu'na 43 yıl önce kaydolmuştur.

Bu ülkeye 1886 yılında, ordudan ilk kopuşların yaşandığı zamanda işçi olarak gönderilir. O zamanlarda orduda sıradan bir subaydır. Savaşın önce Kurtuluş Ordusu himayesinde Denver, Kansas City ve Des Moines'de sanayi işine yerleştirilmiştir.

Orduya din işleri subayı olarak girer ve birinci tümene atanır. "Genç Teddy", Roosevelt'i takip eder ve bunun sonucunda kayda değer sayıda muharebe görür. Bu sıfatla, tüm büyük taarruzlarda yer alarak denizaşırı 21 ay geçirir. İki kere gazdan zehirlenir ve bu nedenle sesi kalıcı olarak bozulmuştur.

Ordudan ayrılmasından bu yana Atkins, Kurtuluş Ordusu'nun Chicago'daki dört otelinin sorumlusudur. Bu otellerin işleyişi benzerdir. Temel politika, kâr amacı gütmeksizin, işletmenin kendi masraflarını çıkaracak oranda oda ücreti talep etmektir. Atkins'in amacı, oda ücretinin karşılığı olarak tüm hizmetleri vermek, fiyatları mümkün olduğunca düşük tutmak, mekânı temiz ve düzenli bulundurmaktır. Atkins, otellerine temiz ve aylık müşteri almak konusunda ısrarcıdır, ki böylece parası olmayan ama temiz ve ayık adamlar başka yere gitmek zorunda kalmayın. Birçok hobo bunun tam tersini iddia eder ama hoboların bu iddiaları da göreceleştirilmelidir.

Dr. Johnston Myers ve Immanuel Planı

"İnsanlarla aramızda duran ağır taş bariyerleri yıktık ve kiliseyi, "ibadet ediyoruz, iyileştiriyoruz, giydiriyoruz, yediriyoruz ve ihtiyacı olanlara ev buluyoruz"; "Arkadaşlarınız içeride, siz de girin" gibi duyuruların olduğu faal ve cazip bir vitrine çevirdik. Günde 500 ile 1.000 arasında kişi bu davetlere icap ediyor. Onları karşılamak ve yardımcı olmak için hazırız.

Dr. Meyers, itici ve gri taşlı tipik bir kilise olan 2320 Michigan Bulvarı'ndaki kilisede bunları yapmıştır. 27 yıldır bu kilisenin papazıdır ve tüm bu yıllar içerisinde yukarıda tarif edilen Immanuel Planı'na sadık kalmıştır. Immanuel Kilisesi'ne gelme-

den önceki on yılında, Tanrı'ya olduğu kadar insanlığa hizmet etme planını da izlediği Dokuzuncu Cadde'deki Cincinnati Baptist Kilisesi'nin papazıdır.

Dr. Myers pratik bir din adamıdır. İmanı bulutlardan indirmiş ve günlük, işleyen bir şey haline getirmiştir. Onun fikrine göre, bir kilisenin girişinde bir mutfak olması veya binada bir restoran işletilmesi kiliseye zarar vermez. Kilisesi 30 sente harika yemekler verir. Civardaki birçok işçi, tıp okulundan öğrenciler öğle yemeklerini kilisede yemeyi alışkanlık edinmişlerdir.

İş bölgesindeki kiliselerin çoğunluğu kapılarını kapatmıştır ama Immanuel Baptist Kilisesi her zamankinden daha çok dikkat çekmektedir. Caddedeki iş adamları onunla gurur duyar. Kısa süre önce kulesi şiddetli rüzgârda yıkılınca yeniden inşa edilmesi için destek olmuşlardır. Eskisi gibi üyelerine hizmet vermez çünkü ailelerin çoğu taşınmıştır ve bugün cemaatinin çoğunluğu evsizlerden oluşmaktadır.

Dr. Myers vaaz vermeye kalkmaz ya da maddi yardımları birilerini inançlı olsunlar diye kandırmak üzere kullanmaz. Bu türden dine dönmeleri anlamlı bulmaz. O ve kilise çalışanları ortalama bir evsizin paraya sahip olamayacağını bilir. Deneyenler de bunu bilir. "Johnston Myers herkese yemek verecektir ama ondan 'mangır' koparmak hiç kolay değildir."

Greensteinler ve "Annenin Lokantası"

Hobo dünyasında, Chicago'daki "Anne" Greenstein'i bilmeyen yok gibidir. Anne ve Baba Greensteinler yıllarca South State Sokağı'nda bar işletmişlerdir. Bir tür meyhane olan bu yere paraları olduğunda hobolar üşüşürdü. Meydandaki az sayıdaki bardan birisiydi. Hobolar arasında "Anne"nin Chicago'nun en zengin kadını olduğu iddia edilir. Ama zenginliği alışkanlıklarını değiştirmemiştir. Yedi çocuklu bir aileye bakmıştır ve çocuklarının çoğu üniversiteye giderek kendi işlerine atılmışlardır. Greensteinler aileleriyle gurur duyarlar, tabii bu gurur işlerinden

duyduklarından daha az değildir. Yasağın gelmesiyle barı kapatılır ve Dokuzuncu Cadde ile State Caddesinin köşesinde bir lokanta açarlar. Burası “Annenin Lokantası” olarak bilinir ve Hobohemya’da, camındaki “Ev Yemekleri” yazısının hakkını veren az sayıdaki mekânlardan bir tanesidir. “Baba” garsonluk yapar ve bara bakar. Anne işiyle yaşar. Mutfağıyla gurur duyar ve aç adamlara servis etmeyi sever. “Anne” her gün iş başındadır; o biftekler, pizolalar ve patates kızartmaları yaparken, “Baba” da garsonluk yapar. Hobolar Blackstone veya Drake’deki hiçbir şefin daha iştah açıcı yemekler yapamayacağını söyler. Greens-teinlerin ünü bir şekilde parasını ödeyen aç adamlara hizmet sunmalarından değil, yiyecek bulmanın zor olduğu zamanlarda parasız ve aç olanlara hizmet sunmalarından gelir.

Restoranın dışındaki duvara bir tabela resmedilmiştir: “Annenin Restoranı. Aç Gitmeyin. Anneyi ziyaret edin.” Geçen kış cama yeni bir tabela yerleştirilmiştir: “Dikkat! 20 Aralık (1921) Pazartesi’den başlayarak ‘Anne’de sabah saat 5-7 arası bedava çay ve sandviç ekmeği servisi olacaktır. Bazı sabahlar 901 South State Sokağı’nda ki ekmek kuyruğunda bir kap kahve ve yiyecek bir şeyler bekleyen en az 500 adam olur, ama hiçbiri eli boş dönmemiştir. Her zaman bolca ekmek ve kahve vardır, hem de iyi kahve.

Hobo liderliği

Hobohemya’da kimin kim olduğuna dair yukarıdaki betimlemeler, evsizler arasındaki yerel liderliğin bir resmini vermektedir. Hobonun refahına dönük herhangi bir program için, tüm bu insanların ve hoboların arzuları, bir toplumun örgütlü dinsel ve yardımsever dürtülerini bünyesinde barındıran diğer insanlarla birlikte dikkate alınmalıdır. Tüm bu liderler, hobolarla insan olarak, yani insani gereksinimleri, hatıraları ve umutları olan insanlar olarak ilgilenirler. Resmi kurumlar bu liderlerle birlikte çalıştıklarında, onların davranış ve isteklerini ve iç dünyalarını kavrayabilirler ve böylece işbirliklerini geliştirebilirler.

XIII. Hobonun Entelektüel Hayatı

Evsiz adam kapsamlı bir okuyucudur. Bu özellikle gezici olanlar, avare ve hobo için geçerlidir. Avare boş zamanını önüne çıkan her şeyi okuyarak geçirir. Raylar boyunca yürüyorsa, trenlerden atılan gazeteleri toplar; eski dergileri okur. Şehirde olduğunda okuyabileceği sessiz köşeleri kollar. Avare ciddi boş zamanı ama az kitabı olan bir adamdır.

Kütüphaneler onlara açıktır ancak çok azı buralara gider. Kütüphaneler genellikle heybetli yapılardır ve bir avare her zaman-ki giysileriyle oraya girmeye çekinir. Bir gazeteci olan ve West Madison'da kitapçı işleten Dan Horsley, *Hobo News*'da Ekim 1922 tarihli bir makalesinde şöyle yazar:

Bir Hobo Beşinci Bulvar'daki bir kilisede kendini nasıl yakışık-sız hissedecekse, ortalama bir kütüphanede de öyle hissedecektir. Yasal işlem korkusundan kaynaklı olarak kütüphanelerden faydalanmaz. Bir avare olarak yakalanmamak için sürekli tetikte olmak onu rahat ve yaratıcı bir çalışmadan alıkoyar ve bu yüzden de okumak için kendi kaynaklarına yönelir ve sessiz bir yer arar.

Hobo sınıfının içerisinde bu tarz endişelere kapılmayanlar da vardır. Kütüphanelerin ısrarcı kullanıcılarından bazıları kış zamanı kafalarını sokacak bir yer ihtiyacıyla buralara girer. Chicago Halk Kütüphanesi'nin gazete okuma odası soğuk kış günlerinin gözde bir sığınağıdır. Pansiyonlarda yerel gazete ve güncel dergilerin bulunduğu okuma salonları vardır. Buradaki neşriyat o kadar çok okunmuştur ki çoğu parmak izleriyle doludur. Çoğu pansiyon ve misafirhane, misafirlerine okuma hizmeti sunmaz. Bir avarenin bir gazeteyi yere atması nadir bir durumdur. Onu başka birine verir ve okunma işlevi bittikten sonra da, düşkünler evi veya bir parkta ya da rıhtımda veya bir vagonda geceleri yataklık kullanır.

Hobo günlük gazete okur ama bu gazetelerle fikri bir yakınlık kurmaz. "Kapitalist" basına mesafeli bakar. Eğer radikaller-

dense basının ona karşı olduğundan emindir. Ama buna rağmen okur, en azından haberler için okur.

Radikal gazeteler, onun amacına ve çıkarlarına destek olmak konusunda hiç kuşku yok ki en uygun olanlarıdır. Bu amaç evsizler arasında çok iyi bilinmekle birlikte, orijinallliğini kaybetmiş bir amaçtır. Birçok radikal gazete vardır. *Weekly People*, *The Truth*, *The Industrial Solidarity*, *The Worker*, *The Hobo News*, *The Liberator*, *The Voice of Labor* bunların arasındadır. Bunlar öncelikle evsizler için basılmaz ama “varoş proletaryası” denilen grupta yaygın bir dolaşımı vardır.

Evsiz adam belirli miktarda dini yayın da okur, ama bunların çok azı bir misyon görevlisi veya sokaktaki evanjelistin umduğu bir ruhla dikkatlice okunur; okur çünkü eline geçmiştir ve onunla zaman öldürebilir. Kısa öykülerin olduğu dergiler daha popülerdir. Kısa öykü dergilerini demiryolu veya mühendislik dergileri ya da yaygın mekanikle ilgili diğer dergiler izler.

Seks hikâyeleri tabii ki popülerdir. Avare, macera ve aksiyon kitaplarını tercih eder. Hobolar arasında en yaygın okunan roman yazarı Jack London’dır. Mekanik hakkındaki kitaplar: *Bir Otomobil Nasıl Çalıştırılır*, *Lama Gönyenin Kullanımı*, *Sinyal Sistemleri*, *Gaz Motorları* yaygın satılır.

El falı, Hristiyanlık, hipnotizma veya yıldızların gizemi gibi konular daimi ilgi alanlarıdır. Şaka kitapları ve kart oyunları veya bilmecelerle ilgili hileleri açıklayan kitaplar, dedektif hikâyeleri ve sosyal bilimler alanındaki kitaplar şaşırtıcı bir şekilde popülerdir. Müşterileri avarelerden oluşan kitapçılar sosyoloji, ekonomi, siyaset ve tarih üzerine cep kitapları bulundururlar. Radikal dergiler ağırbaşlı hobo okuyucuları için kitaplar tavsiye eder. Aşağıda *Hobo News*’tan bir liste yer almaktadır:

- *Easy Outlines on Economics* (Ana Hatlarıyla Ekonomi), Noah Ablett
- *A Worker Looks at History* (Bir İşçi Tarihe Bakıyor), Mark Starr

- *Philosophical Essays; Positive Outlines of Philosophy* (Felsefi Metinler: Felsefenin Anahatları) J. Dietzgen

Nisan 1922 tarihli I.W.W kaynak listesinde proletarya için önerilen kitaplardan bazıları şunlardır:

- *The Ancient Lowly*, C. Osborne Ward
- *Ancient Society*, Lewis H. Morgan
- *Capital*, Karl Marx
- *Capital Today*, Herman Cahn
- *The Economic Causes of War*, Achille Loria
- *Essays on the Materialistic Conception of History*, Antonio Labriola
- *Evolution of Man*, Wilhelm Boelache
- *Evolution of Property*, Paul Lafargue
- *Social and Philosophical Studies*, Paul Lafargue
- *Stories of the Great Railroads*, Charles Edward Russell
- *The Universal Kinship*, J. Howard Moore
- *History of Great American Fortunes*, Gustavus Myers
- *History of the Supreme Court*, Gustavus Myers
- *Origin of the Family; Private Property and the State*, Frederick Engels
- *The History of the I.W.W.*, Frederic Brissenden

Bu kitaplar I.W.W genel merkezinde stokta bulundurulur ve entelektüel hobolar tarafından yaygın bir şekilde okunur ve satılır. Sokak hatipleri kitleyi coşturmak için aradıkları ilhamı bu tip kitaplarda bulur. Konuşmacının dile getirdiği düşüncelere ve savunduğu programlara bakarak, onun hangi kitapları okuduğunun söylenebileceği “cadde”de bilinen bir gerçektir.

Yazar hobo

Okuyan bir hobo eninde sonunda yazmayı dener. Şaşırtıcı sayıda hobo er ya da geç yazma hevesine kapılır. Yolda günlük bir

gazeteye yazdığı bir yazının kupürünü cebinde taşıyan bir adama rastlamak hiç de olağandışı değildir. Büyük günlük gazetelerin çoğunun serbest yazarlara açık köşeleri vardır ve radikal basının sayfaları her zaman hobo kaleminin ürünlerine açıktır. Bu yazıların çoğu editöre mektup şeklindedir. Bu tarz mektuplardan çok sayıda yazan biri, *Chicago Daily Tribune*'de yayınlanan bir yazısını gururla sergilemektedir. Yazı "F.W.B." imzalıdır. Bu harfler, "Dost İşçi Birliği (Fellow Worker Block)"nin kısaltmasıdır. Bu, yazarın mahlasıdır.

Yazar hobo, kendisini mektupla sınırlamaz. Bazıları roman yazarı, deneme yazarı ve hatta oyun yazarı olmaya heves eder. Bazıları bir yayıncı arayışıyla yıllarca müsveddelerini yanlarında taşır. Böyle bir yazar, yaşlı bir adam şunları söyler: "Bir kitap yazmaya yetecek kadar malzemem var. Tek istediğim bunları organize etmekte bana yardımcı olacak biri. Bunları benimle birlikte gözden geçirecek birini istiyorum. Çünkü işte görüyorsun, çok eğitimim yok ve gramerim o kadar da iyi değil." Başka bir adam "toplumsal roman" gibi görünen büyük bir müsvedde defterini yanında taşır. Başlık, "*The Literary in Literature*"dür. Kurşun kalemle yazılmıştır ve yılların çabasının birikimini yansıtmaktadır. İlham geldiğinde bir bölüm veya bir paragraf ekler. Ancak son sayfa daha yazılmadan, birinci sayfa oradan oraya gezmekten o kadar silinir ki okunamaz.

Bazı yazar hoboların, refah içinde yaşamalarını sağlayacak maddi bir başarıya dair planları vardır. Biri bana, eğer daktiloya geçirmeyi kabul edersem, ekonomi üzerine bir dizi makalenin yayımından elde edeceği geliri benimle paylaşmayı önermiştir: "bu, binlerce dolar kazandıracak" demiş ve eklemiştir: "Tabii ilgilenecek bir yayıncı bulursam, zira yayıncılar güncel konularla pek ilgileniyor görünmüyorlar."

Diğer bir hobo şarkı yazar ve yayıncı bulmakta aynı güçlüğü paylaşır. Yüzlerce başarısızlığa rağmen, hâlâ eninde sonunda ilgi odağı olacağına inanmaktadır.

Sadece yazmayı sevdiği için yazan bir hobo da alışılmadık bir durum değildir. Biri birkaç aydır bir oyun üstünde çalışmaktadır. Kimsenin ilgisini çekememiştir ama bu onun hevesini söndürmez. Bir diğeri boş vaktini Hobohemya'nın kuzeyinde aforizmalar yazarak geçirir. İlginç ve eğlendirici metinlerdir. Onları yayımlamayı denemez çünkü eğlendiği için yazmaktadır. Sayıca en çok olan hobo yazar grubu, propagandacılar ve hayalcilerdir. İsyankâr basına en çok katkı sunan onlardır. Çoğu başka biriyle özdeşleştirilmemeye dikkat eder. Sanatçı değillerdir veya para için yazmazlar. "Kirli para" için yaşayan yazarlara karşı hoşgörülerini çok azdır.

Ancak saikleri ne olursa olsun, daha iyi bir ortam isteğiyle hobo yazarların çoğu radikal basının yazarları haline gelirler. Onlar olmadan I.W.W yayınları ve *Hobo News* gibi yayınlar evsizlerin ilgisini çekemez. Radikal basın da hoboların edebi ürünlerini vitrine çıkardıkları bir platform olarak onlara katkı sunar.

Sanayide Dayanışma (Industrial Solidarity)

Sanayide Dayanışma, tipik bir I.W.W yayınıdır. Herhangi bir I.W.W. yayınından çok daha fazla biçimde sıradan hobonun zihin ve ruh dünyasına yakındır. Altı veya sekiz sayfalık, haftalık bir yayındır ve beş sente satılır. Chicago'da basılır ve oradan da bireysel abonelere veya paketler halinde işportacılara ve gazetecilere dağıtımı yapılır. 1 Temmuz 1922 tarihli sayı aşağıdaki yazıları içerir:

Manşetin altında, ön sayfada kalın harflerle, "Herrin Şirketi Maden Savaşını Başlattı" başlıklı yazı, görgü tanığı George Williams tarafından kaleme alınmış detaylı bir hikâyedir. Bu yazı tam dört sütun kaplar ve ikisi ön sayfadadır. Bir başka ön sayfa yazısı da hapisneden kaçan bir politik mahkûma ilişkindir. Leavenworth, I.W.W.'den, Başkan'dan özür dilemeyi reddeden 52 kişiden özel olarak söz eder. Yazının başlığı, "Yüzlerce Şehirden Binlerce İmza", slogan, "Serbest bırakılsınlar"dır. Geziciler arasında pek de popüler olmayan Baş Savcı Daugherty, elinde "Morse'u Serbest Bırakın" yazan bir pankartla protestoda

yürürken bir karikatürde resmedilmiştir. Kartonun üzerinde Wobblilere (I.W.W. üyelerine) karşı geçmişte kullanılmış bazı sembollere dikkat çekmek üzere ironi olarak kullanılan birtakım özel sembollerle, “Bu Hiç Kimsenin Savaşı” yazılıdır

Ciddi bir kısım, üyelik için bahar kampanyasına ayrılmıştır. Bu sayı yayınlandığı sırada kampanya, “vurucu komiteler” denilen grubun üye kaydettiği hasat alanlarında tam gaz devam etmektedir. Uzun bir yazı, Ku Klux Klan’ın I.W.W.’ye karşı aktif mücadele yürüttüğü Kansas ve Oklahoma’daki koşullar hakkındadır. Bir hobo tarafından gönderilen yazılar, Wobblilerin “kasaba şarlatanlarını” veya yerel polisi ve K.K.K.’yi kurnazlıkla nasıl alt ettiklerini detaylı bir şekilde anlatmaktadır

Nisan 1922 I.W.W kaynak listesine göre, aşağıdaki yayınlar düzenli olarak basılmaktadır

Ad	Yayın Periyodu	Yayınlandığı Yer	Baskı Sayısı	Dili
Industrial Solidarity	Haftalık	Chicago	12000	İngilizce
Industrial Worker	Haftalık	Seattle	10000	İngilizce
Industrial Unionist	İki haftada bir	New York	(?)	İngilizce
Golos Truzeniko	İki haftada bir	Chicago	3000	Rusça
A Felszabadulas	Haftalık	Chicago	5000	Macarca
Il Proletario	Haftalık	Chicago	6000	İtalyanca
Solidaridad	Haftalık	Chicago	5500	İspanyolca
Rahotnicheska Mysl	Haftalık	Chicago	2800	Bulgarca
Muncitorul	İki haftada bir	Chicago	4200	Rumence
Jedna Velka Unie	Aylık	Chicago	2700	Çek-Slovak
Tie Vapauteen	Aylık	Chicago	7000	Fince
Industrialisti	Günlük	Duluth	16000	Fince
Snaga Radnika	İki haftada bir	Duluth	3500	Hırvatça

“Wobbli” yayınları yaygın bir şekilde ders notu olarak da kullanılır. *Dayanışma*’da, meslek sendikacılığının bir analizi ve eleştirisi mahiyetinde bu türden uzun bir yazı vardır. Son olarak, yoldaki üyelere gelen çok sayıda telgraf ve günün sorunlarıyla ilgili dört veya beş tane başyazı vardır.

Dayanışma, I.W.W.’nin çok sayıdaki yayınlarından sadece biridir, ama hobolar dikkate alındığında en önemlisidir. Örgüt, Chicago’da I.W.W. genel merkezinde yer alan, Equity Press adında kendi yayın firmasına sahiptir.

“Hobo news”

St. Louis’de basılan *Hobo News*, 16 sayfadır ve içinde hiç reklam yoktur. Aylık olarak basılır ve 10 sente satılır. *Dayanışma* gibi o da paket olarak veya abonelik üzerinden dağıtılır. Temmuz 1922 tarihli *Hobo News* aşağıdaki temaları içermektedir:

Laura Irwin tarafından yazılan, “Yarı Ölü, Gereksiz Bir Hareket ve Bir Suç” adlı bir yazı. Yazı, büyük çıkarlar uğruna makineler ve hayvanlara insanlardan daha fazla özen gösterildiğinden yakındır. Bir diğer yazı, “Missouri’deki Hobolar” bir tekrar basımıdır. Yoldaki hayatın bir tasviridir. Bir Chicagolu olan Daniel Horsley, “Hobo, Hayat ve Ölüm: Düşünmeye Değer” başlıklı bir yazı yazmıştır. Varlık mücadelesine dair bir tartışmadır. Ayrıca “Callahan’lar Kalesi”, orman eğlencelerini gösteren kısa da bir hikâyeye vardır.

“Şiirin Kıyısında” başlığı altında farklı hobolar tarafından yazılmış çeşitli kısa şiirler vardır. Bazıları şu başlıkları taşır: “Tarih”, “Avare”, “Hoboya”, “Emek Yürüyüşü”, “Patronumuz”, “Hobo: Elbette”, “Emeğin Görkemi”. Editörlere yazılan mektuplar, hoboların genel ilgilerine dair konulara değinir. Editör, gelecek yılın iş beklentileri ile ilgili bir yazı kaleme almıştır. İki karikatür vardır. Bir tanesi bir dağın tepesinde taştan oyulmuş bir işçi figürü göstermektedir. Politikacılar ve kapitalistlerce saldırıya uğramıştır. Karikatürün üzerinde şu ibare yer almaktadır: “Bunlar onu yıldırmayacak.” Diğer karikatür bir su deposunun yanında bekleyen bir avareyi gösterir. Uzaktan bir tren yaklaşmaktadır. Karikatürün üzerinde “düzenli durak” ifadesi yer almaktadır.

Hayatı gezici işçiden daha iyi bilen bir grup yoktur. Bu insanların geniş bir birikimi vardır ama hiçbirisi buna özel bir değer atfetmez. Tüm bu birikimi ve hayatla olan bağlarını yorumlamayı başaramazlar. Entelektüeller sınıf mücadelesine kafayı takmıştır ve edebiyatla uğraşmak yerine kuramsal-reformcuların ve devrimcilerin onlar için tasarladığı fikri oyuncaklarla oynamayı ve aynı formülleri tekrarlamayı tercih ederler.

Bu nedenle, radikal basının hobo yazarları tekeli altına alarak onların yeteneklerini çaldığını söyleyemeyiz. Radikal yayınlara yazan tüm yazarlar arasında çok azı edebiyat üretmektedir. Çoğunun edebî biçimde yazacak ne sabrı ne de yeni bir fikir üretecek cesareti vardır. Kendi işleriyle uğraşıp benzer formülleri tekrar edip dururlar.

Kendilerini bulan yazarlar hobo sınıfı içerisinde kalmaz. Diğerleri de yükselecek yetenektedir ancak alkol veya uyuşturucudan kaynaklı olarak fazla ilerleyemezler. Bunlar radikal basının birinde kendilerine bir kadro bulabilirler. Hatta editörlüğe bile göz dikebilirler. Bu tür hedefler entelektüeller arasında hiç de az değildir. *Hobo News*, hobo yazarların kendilerini özdeşleştirmeyi sevdikleri bir gazetedir çünkü kuramsal bir propaganda yayınından fazlasıdır. Bazı edebî öğeler taşımaktadır ve her sayıda bir veya daha fazla hobonun hayatını tasvir eden yazı veya şiir vardır.

XIV. Hobo Şarkılar ve Balatları

Hobo dizeleri olarak basılmış olan yazılı şeylerin çoğu avareler tarafından değil, yol hayatını bilen ve oradaki ruhu anlayanlar tarafından yazılmıştır. En iyi hobo şiirleri parmaklıklar ardında doğmuştur. I.W.W'nin şarkılarının çoğu hapisanede yazılmıştır. Yoldaki adamlar arasında en popüler olan şiir türü, hobonun macera dolu hayatının trajik ve ilginç olaylarını anlatan balatlardır. Bilinmeyen bir yazara ait aşağıdaki şiir bu türe bir örnektir. Burada bir olay her hobonun anlayacağı ve beğeneceği şekilde yol jargonu ile aktarılır.

Gilan Canavar Yolu

Ova boyunca inen gün ışığı
 Öptü bir doğu treninin arka ucunu
 Ve parladı, arkasında biriktiği rayların üstünde
 Ahmağın biri otururken kenette

Acı kader ve "frenci" yuvarladı onu hendeğe
 Kondüktör tam gaz yüklendi trene
 Yük treni koyuldu yola, arkasında postanın
 Gördü hesabını üstünde, kumlu rayların
 Kaybolan gecede uzaklaşırken o
 Kırmızı stop lambalarının parıltısı görölüyordu
 Ay yükseldi sonra yıldızlar çıktı
 Gilan Canavar yolunda kalakalmıştı

Yoktu hiçbir şey gözünün gördüğü, kum ve boşluktu
 Hobonun bir şeyler yemek için hiç şansı yoktu
 Kıyıntı isteyeceği ne bir frenci
 Ne de bir kümes tavuğu

Yalnızlık içinde öylece bakakaldı
 Eğdi kafasını düşüncelere daldı
 Dostunu kaybettiği zamana gitti aklı
 Düşmandı ona Stockton, Cal Buzdağı

Cadde'de dolandılar, dilendiler, durdular
 Yemek yemeklik dört kuruş buldular
 Ama günlük ekmekleri pahasına
 Parayı yatırdılar kırmızı şaraba
 Sonra raylara bakarak ormanda bir kayranda
 Sazlıkların gölgesinde serin yeşil çayırda
 Yayıdılar ceketlerini altlarına ve sıyırdılar ayakkabıları
 Ve aldılar tıka basa mazotlarını

Daldılar kurşun gibi bir uykuya
 Ve duymadılar "öküz"ü yaklaşırken onlara
 Ta ki onları ayyaş uykusundan uyandırana
 Boğuk bir ses ve ağır bir copla
 Yoktu paraları, serserilik oldu sebepleri
 Ve Yargıç altmış gün hapis dedi

Bizim adamın vardı bir bohçası, bir işçinin savunması
Hâkim gördü, bu serbest bırakılası

Gönderdiler onu ama alıkoydular arkadaşını
Yakaladı kırışlerinden doğuya giden bir yük katarını
Tuttu paslı çubukları
Ta ki bağırınca frenci, “yakalayın şu adi adamı”

Yuvarlandı hobo, buldu kendini hendekte
İki fren lambası, paslı bir anahtar ile
Fakir, yaşlı, keyifsiz, yarı açtı hobo
Düşman bir yolda ne bir belirti ne bir işaretle
Sonra birden karanlığın içinden
Bir çakalın keskin ulumaları gelince
Kaldırdı başını hobo, dikildi öylece
Ve silkeledi üzerindeki tozunu eski elbiselerinin

Ay ışıklı gece boyunca batıda çok uzakta
Gördü büyükçe bir farın ışığını
Doğu'ya giden trenin sesi duyuldu raylarda
Fark etti posta treninin makas saatini

Dağıtım yerine yakın durunca
Frenci şalteri indirdi raylar boyunca
Yuvarlanınca malzeme hat içinde
Hat batı treni için temizlenmişti

Demiryolu üzerinde yükseldiğinde
Bitmişti enerjisi, gevşemiş fren balataları ile
Bir ısıklık geldi ötelerden
Çırpındı bizimki hayalet görmüşçesine

Altı kocaman tekerleğin gürlemesi duyulur
Döverken makinistler parlak çeliği
Ve de gelir sesi, falanjların raylar üzerindeki
Bizimki galip geldiğinde, sürerken çölde izini

John meşguldü ve bir risk aldı
Trene tırmandı, zıplamaya başladı
Yükselince biraz daha hissetti kapağa ulaştığını

Ve hızlıca kırırverdi kilidi

Koyun yüklü iki katlı bir vagondu

John içeri girip bir güzel uyudu;

Kondüktör bastı gaza

Hoşça kal dedi Gilan Canavar Yolu'na.

“Avare şair” Harry Kemp’e ait aşağıdaki balat, Hobohemya’yı bilenlere tanıdık gelecek bir durumu tarifler. Avare sınıfındaki birçok adam soğuktan ve açlıktan kaçmak için benzer şekilde şeytana uyabilir.

Avarenin günah çıkartışı

Dışarısı soğuktu

Ve biz misyona üşüşmüştük

Dinledik vaizi

Hikâyesini çarmığa gerilenin

Sulusepken bir yağmur olmadan

Yırtık pırtık halimizle parça parça

Dikildik orada vaaz boyunca

Rüzgârdan korunduk böylece

Tanrıyı ve melekleri andılar

Ve de Cennetteki sonsuz neşeyi

Ve küçük bir oğlan çocuğuyken

İnanmayı bıraktığım bir sürü şeyi

İyiden ve kötüden söz ettiler

Ve kurtarıcılar önerdiler

Ve bazıları insanlığa sevgisini gösterdi

Yüzlerinde bir ılık ile

Gelenlerden bazıları çalışıyordu

Senin ve benim gibi

Bazıları ise inandıkları doğruya

Bizi teşvik etmekteydi

Şarkı söyledik, uyukladık ve dinledik

Ama sonra korkulan oldu

Süre doldu, hizmet bitti

Kapılarda dilenme vakti geri geldi
 Ve yürüdük buzlu kaldırımlarda
 Ve karlı havayı soluduk
 Barlar açılana kadar
 Bunlar günün getirdikleriydi

Bu yüzden seslenince onlar
 “Günahkârlar gelmiyor musunuz” diye
 Geldim yüzüm soluk
 Ve kalbim utangaç
 Affet beni İsa
 İsmi doladım dilime

Açtım ve üşümüştüm
 Bana yatak ve yemek verdiler
 Sonra onlarla birlikte diz çoktum
 Dua eder gibi

Affet beni İsa
 Zarar vermek değildi niyetim
 Ama dışarısı sıfır dereceydi
 Sıcakken içerisi

Evet üşümüştüm ve açtım
 Ve sen, Sen Çarmığa gerilen
 Sen tüm düşkünlerin dostu
 Yalan söyledim affet beni.⁶²

Yolculuk tutkusu

Birçok adam yol hayatındaki cazibeleri görür; Walt Whitman ve Vachel Lindsay avare şairlerdir veya şairlerdi. Düzenin zorbalığına katlanamayan birçok adam için, bu kaygısız hayatın karş konulmaz bir cazibesi vardır. H.H. Knibbs’in aşağıdaki şiiri yolun çağrısı ile çınlar.

Yapacak bir şey yok gitmekten başka

Gezgin bir oğlanım heyecanlı ayaklarıyla

62 H. Kemp, *The Cry of Youth*, s. 60. Yayıncı Mitchell Kennerley’in özel izni ile.

Durmak için yaratılmamış ayaklarımla
 Kısa süreler için bir sürü işim oldu
 Avarelikte yaşadım ve buldum aradığım formu
 Ve yol işte orada, uzadıkça uzuyor kilometreler boyunca
 Ve yapacak bir şey yok gitmekten başka

O yüzden bacakların hâlâ dostken sana, hobo vur kendini yola
 Bir bak Birleşik Devletler'e uçtan uca
 Yak ufak bir ateş ve gece bir sigara
 Ve kalk yine parlayan bir sabaha
 Görünürde hiçbir şey yok gökyüzü ve yoldan başka
 Ve yapacak bir şey yok gitmekten başka

O yüzden gitmek güzelken hobo, vur kendini yola
 Kuşlar gagalarken ağaçları ormanda
 Senin ve benim için bugün en iyisi olmasa bile
 Yarın olacaktır belki, bekle hele
 Ya da ondan sonraki gün, gelir kazanç ille
 Ve yapacak bir şey yok gitmekten başka

O yüzden genç ve güçlüyken hobo, vur kendini yola
 Çok uzun sürmeyecek bu, gör görebileceğin her şeyi
 Bil sadece kısa bir süreliğine vakit kaybedebileceğini
 Yolun uzun ve gri
 Getirebilir sana cennet veya belki cehennemi
 Ve yapacak bir şey yok gitmekten başka.⁶³

Harry Kemp'in "*Şehirden Uzakta*" şiiri, kışı şehrin çöküntü alanlarında geçiren bir hobonun bahar özleminin canlı bir tasviridir. Bütün avareler "kır neşesi" arayışında, "sıkıcı ve gri şehirden" kaçmak için acele etmezler elbette ama çoğu, çimle-ri, gölgeyi ve "ormanda" geçen bir mevsimi sever. Ağır başlı iş adamlarını, balıkçı ve okul çocuklarını da okul kaçkını yapan aynı çağrıdır.

Bir vagonun tepesinde gittim de gittim, bugün tünemiş bir şekilde
 Sıkıcı şehir arkamda kaldı, güzel yeşil kilometrelerce

63 H. Knibbs, *Songs of the Outlands*, s.50. Yetkili yayıncılar Houghton, Mifflin Company ile özel bir anlaşma ve izin ile.

Berbat bir rüya taşların, tuğlaların ve caddelerin karmasında
 Çılgın bir kâbus, sürüp giden ruhumuz hastalanıncaya
 Yüksek, gri şehir, etrafı capcanlı yeşil surlarla çevrili
 Okyanustan sızan ve güneyden giren içeri
 Konaklayabilirim on sentlik bir yatakta gecelerce bir çiftlikte
 Küçük trenler gümbürderken tepemde
 Donmuş ayağımın acısıyla boş kaldırımlarda dolanır dururdum
 Yiyecek bir şeyler sormak için otel mutfaklarına sokulurdum.
 Ama karlar süzüldüğünde ve ilkbahar geldiğinde
 Kış yüzünden ağlayan ben, gülerim güneşle
 Bütün gün düşündüm, çağılayan dupduru bir dereyi etrafında
 otlarla
 Bir yol yaptım salım için ve geçirdim karşıya bir yük arabasında
 Yük vagonlarına tosladıkları Erie'ye zıpladım
 Dedektifler için gözlerimi dört açtım ve ben sınıra ulaştım
 Bilirsiniz yıl içinde duvarlar içinde kaldığında bir adam
 Rahatlamaya bir yer arar çünkü kır neşesini arzular.⁶⁴

Protest şiirler

Bu geçici eğlencelere rağmen avarenin hayatı zor bir hayattır. Özgür olmak güzeldir ama bir eve sahip olmak da iyidir. Hobo serbestliği sever ama göçebe olmaktan da memnun değildir. Koşuşmaları ve şiirleri onu yersiz yurtsuz bırakan sisteme, ona bir yer vermeyi reddeden toplumsal düzene karşı isyanla doludur.

“*Bulaşıkçı*” şiiri, “Hobo şairi” Jim Seymour tarafından yazılmıştır. Burada alıntıladığımız ikinci yarısı “sistemin” yıkılacağına dair bir kehanettir.

Yağ dolu kazanla, mutfakta yalnızken
 Başladım hayale durup dururken
 Bir bulaşıkçı bir gün düşünse
 Eğlenmek ve rahatlamak için boş zaman nerede
 Mademki durdum sallanan boyunduruk karşısında
 Bir makam Träumerei'nin ruhu titreten notalarıyla
 Derinlere daldım neşe ve hüznün karışımında
 Şaşırp kaldım müziğin beni bile etkisi altına almasına

64 H. Kemp, *The Cry of Youth*, s. 78. Yayıncı Mitchell Kennerley'in özel izni ile.

Ama şimdi düşünüyorum, beynim harekete geçti
 Düşkünün duyduğu, efendisinin sesiydi
 Kalp acıtan hıçkırıkları kederli kemanın
 Yine de tatlı düşünceler uyandırdı
 İnsanlar eşit doğdular, kullanmalı aklı
 Onları yoksulluk ve acıdan korumalı
 Yanlış bir efendi seçimi nedeniyle
 Batmamalıydı bu toplumsal çamurda hiç kimse
 Ama şimdi sadece bir kölesiyim bu değirmenin
 Beni istediği gibi eğip bükebilir
 Bir ahmak yapıyor bu beni, beyni yakan sıcakta
 Bakan zengin yiyeceklerle, ama yemeyin asla
 Kırmızı kabarık elleriyle çalışan, mahkûm çalışmaya
 Tarif edilemez bir pislik altında, en aşağılarda
 Tabakların on yedi kez suya batırıldığı
 Ve yıkandığı varil dolusu mide bulandırıcı bir balçıkta
 Ama senin sesinle, kaytaramam daha fazla
 Dünya önümde fakat çalışma kâbusuyla
 Benim için ne bir müzik ne şarkı ne de bir kahkaha
 Bu eğlencenin ortasında yer yok köle gibi çalışana
 Benim için ne akşam yemeğine çıkan hanımlardan bir gülüş
 Ne de şarabın etkisinde tatlı sımsıkı bir öpüş
 Benim için karamsar terli bir inleme
 Gecede on iki saatin neden olduğu kemiklerimde.

Arturo Giovannitti, bir şair olarak ününü hapis hayatının monotonluğunu tasvir ettiği kafiyesiz şiirleriyle kazanmıştır. “Yürü-yen” şiiri hapishanede yazılmıştır; aynı şekilde, Giovannitti’nin hobolar arasında en çok bilinen şiiri “Berduş” da. Aşağıda ilk üç kıtası bulunan “Berduş”, dine karşı etkili bir tirattır.

Binlerce yolun tozu, yağı
 Ve kiri gecekonduların yüzündeydi;
 Açlığın ve hastalığın dişleri
 Boğazında bırakmıştı izleri
 Ölümün kokusu nefesindeydi
 Ama gözünde yoktu, henüz öbür tarafta yeri

Hendekler boyunca şekilsiz, bitkindi
 Sarkık başı ve kanayan ayağı

Noel gecesi boyunca sürüklendi
Endişesi, kederi ve yenilgisi
Soluk soluğa kaldı basacağı
Trafikte caddeye düşüverdi

Gece yarısı gürültüyle eğleniyordu
Çılgık attı şarabın ve arzusun bolluğuna
Mutlu, temiz kayıtsız kalabalık
Kızgınlık ve tiksinti ile geçti gitti yanından
Normal ya da acayip bir berduştu o
Ve öldüyse de çok büyük bir kayıp sayılmayacaktı.⁶⁵

Bilinmeyen bir yazara ait “*Berduş Dikenler Üstünde ve Berduş Pamuklar Üstünde*” adlı şiir, hobonun diliyle emek sermaye karşıtlığını anlatır:

Dikenler üstündeki berduş yakalandı
Bir insanlık düşmanı olarak
Bir diğeri bir kulübe götürüldü
Şaraplar ve yemekler ikram edildi
Dikenler üzerindeki berduşu lanetleyenler
Her kötü şeyin müsebbibi görürken onu
Bir diğeri tatlı bir gülüşle selamladılar
Uzattılar ellerini hoşnutlukla

Dikenler üstündeki berduş toplumsal bir piredir
Ara sıra ısırın
Pamuklar üstündeki berduş toplumsal bir sülüktür
Gece gündüz kan emen
Dikenler üstündeki berduş çok hafif bir yüküdür
Öyle ki ağırlığını zar zor hissederiz
Ama düzinelerce adamın yükünü alır
Bir diğeri yemek sağlamasın diye

Pamuklar üstündeki berduşa göz yumdukça siz
Diğerleri hep orada olacak
Kurtarırsanız kendinizi pamuklar üstündeki berduştan
Diğerleri de kaybolacaktır ortadan
Hadi o zaman akıllı, örgütlü bir tekmeyi dene

65 Arturo Giovannitti, *Arrows in the Gale*, s. 40.

Kurtul ezen ağırlıklardan
Merak etme dikenler üstündeki berduşu
Kurtul sadece pamuklar üstündeki berduştan.

Aşağıdaki dizeler, yolların emektarı ve yıllarca *Hobo News*'ın basımıyla ilgilenen Henry A. White'ın yazdığı seçme metinlerden alınmıştır. Başlığı "*Hobo Bilir*" olan bu şiirde, alışılmadık bir şekilde umut etmiş ve mücadele etmiş ve de öğrenmiş yaşlı bir adamın vazgeçişini sezilir.

Dönen tekerlerin vızıltısını bilir
Ve de eskimiş eklemlerin çıtırdamasını
Kulakları uyum sağlamıştır şakırtı ve hırıltılara
Köhne noktalarındaki trenin

Yol kenarındaki kampı bilir
Ve kötü kahve hobo yahnisini de
Yan yolları ve de su deposunu
Bana ve sana ev olan yerleri

Açlığın ve susuzluğun korkusunu bilir
Ve soğuğu ve de yağmuru elbette
Derbeder kıyafetler ve eski püskü ayakkabılar
Anlatabileceği berbat bir hikâye

Tüm gün köle olmak ne demektir bilir
Ve gece yer yemeklerin en öğrencini
Bir sürü pis mankafa hakkında anlatacağı ne güzel bir hikâye
Daracık köşeler ve leş gibi bir hava

Tüm bunların sonunun ne olacağını bilir
Eninde sonunda o çizgiye gelince
Kaba saba camdan bir tabut ve de bir fakir mezarı
Ve ödemiştir yer parasını.

Hobonun hayat hakkındaki gözlem ve düşünceleri

Avareler hakkında en iyi yazan şairler, kendileri de avare olup hayata bakışlarını aktaranlardır. Robert W. Service, "*Uyumsuz Adam*" da çaresiz bir seyahat tutkusu ile oradan oraya gezen bir grup gezgini anlatır.

Vardı uyum sağlamayan bir adam cinsi
 Bu cins duramaz, hareket etmeden bir türlü
 Bu yüzden yakınlarının kırar kalbini
 Dolaşır durur dünyayı gönüllü
 Uzaklara uzanır, kapılır gider akışa
 Ve tırmanır dağların yamaçlarına
 Onların laneti, sahip olmak çingene kanına
 Bilmezler dinlenmek nedir bir anlığına

Dümdüz ilerleyip belki giderler çok uzaklara
 Güçlü cesur ve de dosdoğruyken
 Ama her zaman yorulur her şey aynıyken
 Yeni ve ilginç olanı isterler
 “Koyarım koca bir işaret, uygun olanı bulursam eğer”
 Bu nedenle yön değiştirir ve değişirler
 Ve her yeni safha
 Sadece yeni bir hata
 Sıyrılıp kaçınca her biri unuttur
 Bir tempo, düzensiz ve göz alıcı
 Sessiz, ağır ve de durgundur
 Her biri unuttur, gençliğin gittiğini elden
 Unuttur en güzel çağın geçmişte kaldığını
 Bir gün gelecek, o gün kaçış yok ölümden
 Nihayetinde orada gerçeğin ışığı.⁶⁶

Avare kesimi içerisinde hayalperest kalabilmiş kişiler de vardır, sürekli olarak herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde “köşeyi dönmeyi” umarlar. Uzun yıllar boyunca *Hobo News* yazarı olan Bill Quirke, “*Bir Gün Bir Şekilde Parayı Vurunca*” şiirinde bu duyguyu ifade eder. Bu şiir, Bill Kaliforniya’da bir otomobilde öldürülmeden birkaç ay önce yazılmıştır:

Didindim durdum yıllarca engebeli patikalarda
 Baş ettim kıştan kalma havalarla
 Vuracağım bir gün büyük para
 Şans dönecek benden yana eninde sonunda
 Çalışmak için çok yaşlıyım ayrıca

66 *The Spell of the Yukon*, s.15. Robert W. Service, *Ballads of a Cheechako, Rhymes of a Red Cross Man, and Ballads of a Bohemian*, Barse & Hopkins, Newark, N.J.

İşin bitti gibi bakmamalılar bana
 Bendeki cevher pul olmasa da
 Ama isterim yine parayı vurmaya da.

Ağustos 1921 tarihli *Hobo News*'da, Charles Thornburn "cadde"deki adamların bitkin yüzleri üzerine düşünürken şöyle yazar:

Tez canlı bir yürüyüşle geliyor ve gidiyorlar
 Veya kirli duvara yaslanıyorlar
 Yazgısı orada burada hırpalanmak olan adamlar
 Hayatın kirli oyununda
 Karşılarında hep düşmanlık bulanlar
 Hâlâ umuyorlar kaderlerinin düzeleceğini
 Kasvetli bakışlar, sert davranışlar arasında
 Hiçbir yere ve sona karışıyorlar

Gözlerinde derinliğini okuyamadığımız fikirleri
 Bir tanesi seziyor işte sanki kadermiş gibi
 Daha adil bir gökyüzünün göz kırpması
 Kapıyı kapatmadan önce parlatıyor ruhları
 Hâlâ var onlara barış getirecek hayalleri ve umutları
 Hayatın yavan içkisini harmanlıyorlar
 Bitmiyor çabaları, adına cesaret diyorlar
 Bulmak için gökkuşağının sonundaki altını.

"Gezici" adlı aşağıdaki üç kıta ise Charles Ashleigh'in kaleminden süzölmekte. Bu şiirin hapisanede yazıldığı söylenmektedir. Hobonun hayat prensibi olan gününü gün etmeye, sorunların uzağında, hayatın tatlı yanlarının keyfinin çıkarmaya dair tamamlanmamış bir savunusu söz konusudur:

Bunlar adına konuşacak bir ses yok mu?
 Gezicinin ruhu için ilginç ve de vahşi dertler
 Parıldayan bir arkadaşlık bazen elde ettiğimiz
 Açık mı yolumuz, var çünkü görülesi hedefler

Bizler ormanlar adına konuşanlarız
 Küçük ara sokaklarda yolunu şaşırın
 Gemiler metresimiz ve de kemerli doruklarımız
 Bizi fethedilmemiş zalim gökyüzüne çıkaran

Ne olur batsak sefil köşelerde
 Veya mahvolsak kuralsız kavgalarda
 Canlanır ruhumuz hayat şarabını içtikçe
 Bırakın gelsin gece, parlıyor günümüz geçen zamanda.

Hobo, istihdam ofislerinin olduğu bölgeyi “köle pazarı” olarak tarifler. Hobohemya’da bir kürsü hatibi olarak ün salmış Louis Melis, aşağıdaki dizelerin alındığı “*Köle Pazarı*” adlı bir şiir yazmıştır:

Köle pazarı

Burası yitik hayallerin ve yenik umutların şehri
 Daima işsizlerin Mekke’si
 Başka bir dünyayı ve tatlı bir mutluluk illüzyonu arayanlar
 Sizi tüketen şey duvarlarınızın içinde
 Acının, kederin ve sonsuz pişmanlıkların ateşi
 Güller burada açmaz ve ipek yaprakları bozulmaz

Eski püskü kılığıyla sokaklar, şiddetiyle soğukkanlı
 Yıllar gelir, yıllar gider; çirkinliğin sürer gider
 Ve sessiz kimsesizler
 Her randevunu donatır
 Kör domuzlar, pis pis kokutur her yeri
 “Döşek” denilen berbat yatakları
 Fabrikanın, madenin, demiryolunun ve dükkânları köleleri
 Kıvrır yatar ve de düşer başı şuursuzca
 Uykunun adil oyununda
 İşçi avcıları adamları düşürür tuzağa
 Akbabalar üşüşür yardımsever kılığında
 Üç kuruşa işçiler açık arttırmada
 Ve işte “Ne vereceksin?”
 “Ne alacaksın?” her zaman
 Şişko komisyoncuların dolar cepleri
 Yaşlı adamlar, genç adamlar, avareler, berduşlar, hobolar
 İş veya yardım arayan emekçiler
 Her biri uzakta bir mutluluk düşler

Bu köleler şehrin sokaklarını dolduruyor
 Herkes yaşamak ve çabalamak zorunda

Ve her zaman en zor iş
 Selamlar onların dalgın bakışlarını
 Bir iş, yemek, kıyafet, barınak
 Ücretli köleler güçlerini satıyorlar
 Oh, Sen Köle Pazar'ı, seni tanıyorum!

Ağaçlık alanlardan, kuzeyden, doğudan, güneyden ve batıdan
 Uzak altınsı buğday alanlarında
 Bitmek bilmeyen demiryollarından
 İşçiler şehre akıyor
 Yük hayvanları, hasatçı, demiryolu işçisi
 Her türden maceracı, her diyardan, her bölgeden
 Her biri gelir bir iş umuduyla ya da
 Değilse yapmak için vurgununu.

Hoboların mücadele şarkıları

Çok farklı tipte birçok avare şarkısı vardır ama en dikkat çekenleri protest şarkılarıdır. I.W.W şarkı yazmayı özendirmek için çok çabalamıştır, şarkıların çoğu kitleler ve sınıflar arası mücadele üzerinedir. Hobo şarkılarının çoğu belirli popüler melodiler veya ilahilerin devamıdır. Bir kişi şarkıların ne zaman yazıldığını eğer bu popüler melodileri biliyorsa kolaylıkla anlayabilir. Avare şarkılarında kullanılan tonlar, diğer gezici grupların da söylemiş olduğu bilinen şarkılardaki tonlardır. Şarkılar ilahi tarzındaysa eğer, çoğunlukla içinde ironi vardır. Aşağıdaki şarkının adı "*Hobonun Hasat Mücadelesi*" dir. Pat Brennan tarafından yazılmıştır.

Eve geliyoruz Çiftçi John. Kalmak için geliyoruz. Aşağı yukarı 50 yıl ya da daha fazla, senin samanını topladık. Çayırlarında açık havada uyuduk; sabahları bağrıışlarına katlandık, bu baş belalarının hangi cehenneme gittiklerini merak ettiğini duyduk.

Koro

Bu uzun bir yol, anla beni. Şehre daha çok var. Çayırliklar karışısında uzun bir yol, Çiftçi Brown'la cehenneme giden
 Ücretler iyileşmeli; saatler azalmalı
 Kışın payı için bu yaz dışarıdayız ve etrafta grev kırıcı istemiyoruz.

Verdiğin ücret, berduşluğa yetecek para
 Sana düşeni yaptığını söylüyorsun, keçi sakallı ciğeri beş para
 etmez adam
 Senin çocuklarını biz okula gönderdik, ama hâlâ kudurup çılgınca bağırıyorsun
 Bize avare, hobo ve baş belası geziciler diyorsun
 Ama şimdi uzun soğuk rüzgârlar fakir pencerelerimizi sallıyor
 Ve uzun süren açlık günleri bizi deliliğe sürüklüyor
 Bizi eyleme sürüklüyor ve biz bugün artık örgütlüyüz
 Biz baş belası avareler ve hobolar kalmak için geri geliyoruz.

Asıl adı Joseph Hilstrom olan Joe Hill, I.W.W'de şarkı yazarı olma şerefine haizdir. Ölmeden önce en coşkulu I.W.W örgütçülerinden biri olmuştur. 1915'de Utah'da idam edilişi "Wobbliler" arasındaki popülaritesini azaltmamıştır. Şarkılarının çoğu parodidir. "Avare" eski bir melodide bir parodidir: "Avare, Avare, Avare; yürüyor bizim çocuklar":

Çeneni kapatırsan
 Bahsedeceğim sana bir ahabtan
 Beş parasızdı ve adalet için mücadele ederdi
 İşten kaytaran tiplerden değildi
 Israrla bir iş arıyordu gözleri
 Ama her yerde aynı eski hikâyeyi dinlerdi

Koro

Avare, avare, avare, devam et avareliğe
 Senin için yapacak bir şey yok burada
 Seni bir kez yakaladığımda
 Takarsın zinciri boğazına
 Devam et avareliğe, yapabileceğin en iyi şey o

Yürüdü aşağı yukarı sokakta
 Ayakkabıları ayaklarında paralanana
 Gözlediği evde bir kadın yahni pişiriyordu
 "Nasılsın" diye sordu
 "Senin için biraz odun kurayım mı"
 Kadının söyledikleri ise keyfini kaçırdı

Caddenin karşısında bir yazı okudu
 “İsa için çalış” diyordu
 Ve dedi, “işte benim şansım, mutlaka denemeliyim”
 Ve diz çöktü yere
 Ağrıyana kadar dizleri
 Sokağın aşağısında bir polisle karşılaştı
 Polis onu durdurdu
 Ve sordu: “Kasabaya ne zaman geldin?”
 “Benimle yargıca gel”
 Yargıç yerinden sıçradı, “Tanrım! Parasız berduşlar ortalıkta olmamalı “
 “*Vaiz ve Köle*” de Joe Hill tarafından yazılmıştır. Dine saldırdığı için özellikle muhalifler arasında popülerdir:

Uzun saçlı vaizler her gece dışarı çıkıyor
 Ne doğru ne yanlış sana anlatmayı deniyor
 Fakat yemek istediğinde
 Yanıt geliyor tatlı bir sesle

Koro

Yiyeceksin ileride
 O görkemli topraklarda gökyüzünün üstünde
 Çalış ve dua et, yaşa kuru otta
 Öldüğünde alacaksın gökyüzünde bir pasta

Ve açlığın ordusu, oynuyor onlar
 Ve şarkı söylüyor, alkışlıyor ve dua ediyorlar
 Devam edecekler tüm paranı alana
 Şöyle diyecekler sonra sana

Tüm ülkelerin işçileri, birleşin
 Yan yana savaşıcağız özgürlük için
 Dünyaya ve onun zenginliklerine sahip olduğumuzda
 Hırsızlara sesleneceğiz şu nakaratla

Son koro

Yiyeceksin ileride
 Yemek pişirmeyi öğrendiğinde
 Git biraz odun kes, iyi gelecektir sana

Yiyeceksin tatlı tatlı ondan sonra

“*Portland Hapishanesi*”, yolların hiç eskimeyen birkaç şarkısından bir

Ben senin şehrinde bir yabancıyım
Adım Paddy Flynn
Geçen akşam sarhoştum
Ve polisler beni içeri aldılar
Cezamı ödeyecek param yoktu
Kefalet için gidecek bir arkadaşım
Doksan gün boyunca sopalandım
Portland Hapishanesinde

Koro

Oh, ne kadar çok şeytan
Hiç görmediklerim ve dahası
Soyguncular, hırsızlar ve haydutlar
Ve kanun tanımazlar
Bütün gece boyunca şarkı söylediler
Ve lanetler dolu gibi yağdı
Kutsayacağım kurtulduğum günü
Portland Hapishanesinden.

Tek arkadaşım bıraktığım
Mutlu Denizci Jack
Bildiği tüm yalanları söyledi
Ve de açtığı tüm kasaları
Ve açtığı kasalar Seattle'daydı
Western Postasını soymuştu
Bu dürüst bir adamın kanını dondururdu
Portland Hapishanesinde.

Daha hafif hobo dizeleri

Tipik bir hobo nahoş veya tehlikeli durumların komik taraflarını gören bir iyimserdir. Karnı doymuş ve cebinde parası olan ortalama bir yetişkin hobo, West Madison Caddesi'nde bitmek bilmeyen bir dizi olayın tadını doyasıya çıkarır. Hiçbir şey bulamazsa diğer adamların başına gelen badirelerle eğlenir. Bu eğlencelerin birçoğu şiir dizelerinde kendilerine yer bulur. Hobo

ölüm karşısında bile ironiktir. Yazarı bilinmeyen aşağıdaki şiir, hobonun gerçekliği ile duyguları arasındaki zıtlığı karikatürize etmektedir

Hobonun son ağzı

Batıda bir su deposunun yanında
Bir soğuk kasım gününde
Boş bir vagonun içinde
Ölmekte olan bir hobo uzanıyordu
Yanıdaydı yaşlı dostu
Güçsüz ve sarkık başıyla
Son sözleri dinlerken
Ölmekte olan hobo şöyle söyledi:

Daha iyi bir diyara gidiyorum
Her şeyin parlak olduğu
Etli yahnilerin çalılarda yetiştiği
Ve her gece dışarıda uyursun
Ama hiç çalışman gerekmez
Ve de değiştirmen çoraplarını
Ve bol bol viskiler
Orada kayalardan akar

Market Street çetelerine söyle
Artık yüzümü göremeyecekler
Onlara hızlı bir tren yakaladığımı söyle
Ve yola devam ettiğimi
Onlara benim için ağlamamalarını söyle
Gözlerinden yaş akmamalı
Çünkü daha iyi bir diyara gidiyorum
İş denilen kelimeden nefret ettikleri

Sus! Onun uğuldamasını duyuyorum
Onu hemen yakalamalıyım;
Bir kepçe dolusu bira istiyorum
Ölmeden önce bir kez daha
Hobo durdu, başı düştü
Son nakaratını söylüyordu
Eski arkadaşı ceketini ve şapkasını aldı

Ve doğruya giden bir treni yakaladı.⁶⁷

A. W. Dragstedt, Chicago Hobohemya'sında dikkat çeken bir kişilik, canı istediği zaman gelen ve giden bir kişidir. Hobo geleneklerince, her yaz kırsal alanlara gider ama boş zamanlarını şehirde geçirir. Aşağıdaki iki dize çöktüğü ama henüz cesaretinin kırılmadığı bir zamana ait.

Mutlu olabilmem için çok az şey yeter bana
Her gün yeni bir gülümsemeyle açılır dünya
Kahve ve çörek öğünü oldukça enerjik
Beni yapıyor zeki ve çevik

Ayakkabılarım dikişsiz, pantolonum yamalı
Memnum olur midem dolunca çorbayla
Yorgun ve uykusuzsam kıvrılırım bir köşeye
Otluklara ve koridorlara, bazen de bir kümese.

"*Nereye Gidersen Git*" beyhude gezginliğin mizahi bir sunumudur. Hobonun gitmek istediği bir sonraki yer de her zaman sorunlu olacaktır. Hobo için, ayrıldığı yer de genellikle olumsuzdur.

San Francisco'da işler sıkıcı
"Berduşluk" New Orleans'ta
"Punk" kültürlü Boston'da
Morina balığı, domuz eti ve fasulyesiyle ünlüdür
Yaşamak Kansas City'de
Denver'da işler bozuk
Ve sızlanıyorlar Chicago'da
Çağımız gerçekten zor

St. Louis'te yapacak pek bir şey yok
Aynı şey Baltimore'da da
Paralar şakırdamaz Seattle'da
Olduğu gibi eski zamanlarda
İşler kıt Atlanta'da
Aynı şey Teksas boyunca
Çok az heyecan var
Lousville kasabasında

⁶⁷ *Hobo News*, Haziran, 1917.

Cincinnati'den bir uğultu geliyor
 Ve de New York City, Brooklyn'den
 Milwaukee'nin köpüren sınırlarında
 Yapacak çok az iş var
 Tüm bu söylentilerin üzerine
 Yanlış olmaz şunu söylemek
 Gittiğin yer değil önemli
 Uzak durmak en iyisi.

Şiir ve hobo dayanışması

Şarkı ve balatlarda hobo, hissettiği ve gördüğü hayatı anlatır. Hobo şiir vasıtasıyla tüm deneyimlerine bir anlam katan ve onları birleştiren bir gelenek ve kültür biriktirir. Yol balatları ve mücadele şarkıları duyguların ve tavırların birliğini, hobo dünyasındaki en güçlü dayanışma biçimini teşvik eder. Şiirin evrensel diliyle, evsiz adam onu emsallerinden ayıran yalnızlığı ile bir köprü kurar. Şarkı ve balatlarda hatıraları ile bağlantı kurar ve deneyimlerinden etkilenmiş herhangi birinin onları her insandaki isteklerin farklı bir ifadesi olarak görmesini umar.

XV. Serbest Kürsü ve Açık Forum

“Zaman öldürmek” evsizler için bir problemdir. Sinema ve burlesk, cüzdanına uygun paralı tek eğlencelerdir. Az bir kısmı buraların daimî müşterisidir. Büyük çoğunluğu için işlek ve kalabalık bir caddede gelip geçenleri izlemekten daha iyi bir eğlence yoktur. Büyük kısmı boş zamanlarını ucuz restoranların menülerini okuyarak veya farklı tür vitrinlere bakarak geçirir. Bazen “cadde”den uzaklaşıp “merkez”e gelirler. Belki parka gidip, çimlerde uzanacaklardır veya göl kıyısına giderek suya bakacaklardır.

Evsiz adam, caddede dolanırken, monotonluktan kurtulmak için hep bir şeylere bakar. Bir bordürün önünde saatlerce dikilerek, geçen insanları izler. Dikkat çekici herhangi birinin farkına vardığında ilgiyle onu izler, belki bazen de kıskançlıkla, geçen her bir sarhoşun sarsak hareketlerini izler. Eğer polis yolda birini durdurduysa, o da durur ve izler. Sokak arasına doğru koşan birini gördüyse merakı uyanır. Nerede bir arada bir grup görse, hemen etraflarında oyalanır. İki adamın kavgasını izlemek için

durur. Bir kaldırım kenarında bir dostuyla sohbet ederken saatler harcayabilir.

Hobo için, yazları zaman kışları olduğundan daha ağır geçer. Soğuk havada, yiyecek ve barınak bulmak için daha çok çabalaması gerekir. Soğuk havalar onu işsiz ve parasız bırakır ve genellikle geçinme sorunu ile karşı karşıyadır.

Ne yapacağını bilemez halde gece uyuyacağı sıcak bir yer ve de gündüz vakit geçireceği rahat bir yer arar durur. Guruldayan karnını ve içini kemiren açlığını bastıracak yiyecek ve uyuyacak bir yer bulması genellikle bütün gününü alır.

Kışın da boş vakti olan evsizler vardır. Bunlar, kışın yaşayacak parayı yazın biriktirebilen ender kişilerdir. Parklar artık cazip değildir. Kürsü hatipleri ya artık kepenk kapatmıştır ya da kapalı yerlere girmek zorunda kalmıştır. Hobolar onları takip eder ve mümkün olduğu sürece, açık alanda olduğu gibi kapalı yerlerde de onları dinlerler. Kışın sinema ve burlesklerde de daha fazla vakit harcarlar ve bazen günün yarısını tek bir gösteri izleyerek geçirirler.

Çeşitli konuşmalara dinleyici olarak katılmak Hobohemya'da popüler bir meşgaledir. Hiçbir şey, okumak dışında evsiz birinin vaktini daha fazla doldurmaz.

Hobohemya'da sokak konuşmaları

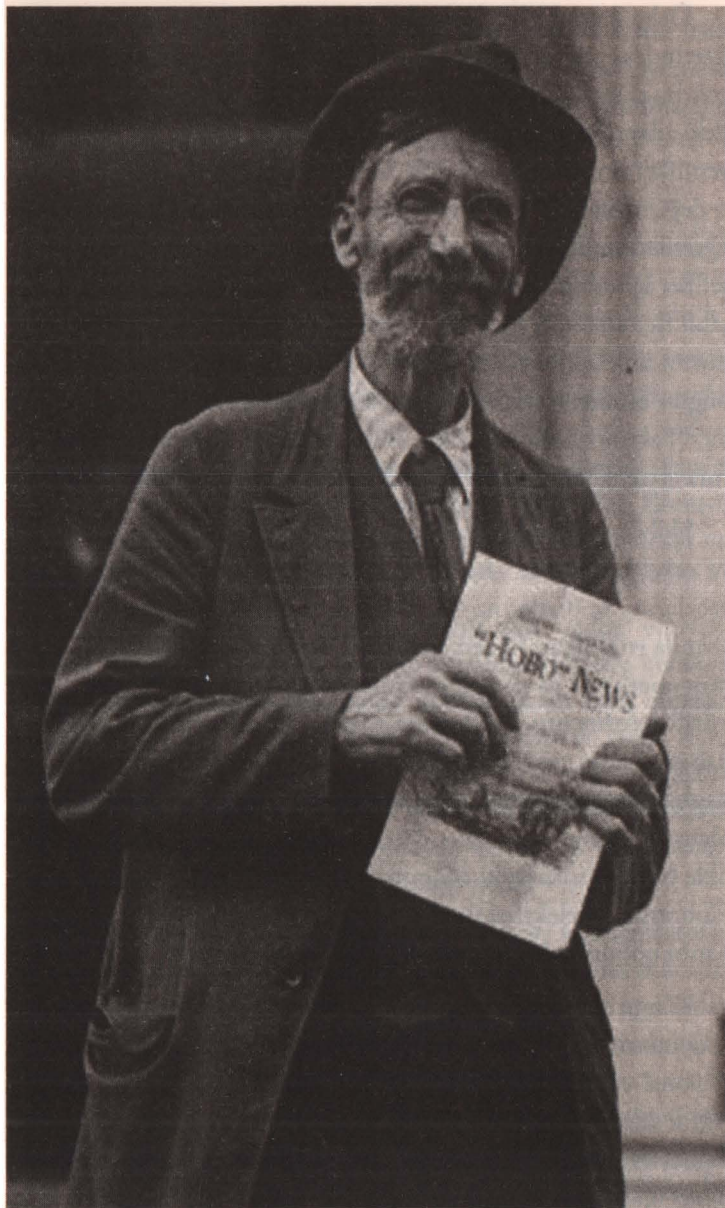
Hobohemya'da iki tip konuşmacı bilinir: sokak hatibi ve evanjelist. Evanjelist daha uzun bir süredir bu iştedir. Dindar konuşmacılar genellikle birtakım kurumlarla bağlantılıdır veya "cadde"de bir sürü çeşidini görebileceğiniz misyon gruplarını temsil ederler. Herhangi bir inanç veya mezhebe bağlı olmayan evanjelistler de vardır. Bunlar, çoğu konuşmacı hobo gibi, irticalen konuşurlar, sadece mesajları dinidir. Evanjelistlerin konuşmaları sırasında dışarıdan katkı çok az olur ve nadiren, doğrudan imana çağırırlar. Bu kişiler, mesajlarının ivediliğine olan karşı konulmaz inançları ile kendilerini bir anlamda sokaklara atan isteklidirler. Zamanın geçmek bilmediği Hobohemya'da her mesajın bir alıcısı vardır.

Ekonomik argümanlarını sunan bir serbest hatip

Misyonun bir sokak faaliyeti

James Eads How

Daha sonraki bir kısımda⁶⁸ evanjelistin Hobohemya hayatı üzerindeki etkileri incelenecektir; burada mesajı öbür dünyadan çok bu dünyayla ilgili olan sokak hatibi ile ilgileneceğiz. Kürsüdeki adam, koşulları değiştirmenin yollarını arayan bir reformcu, yenilikçi veya bir devrimcidir. Öte yandan, bir evanjelist koşulları değiştirmekten çok insanoğlunu değiştirmekle ilgilenir. Rakip öğretiler arasındaki çatışmanın temeli budur. Sokak hatipleri, sefiller için neyin en iyi olduğu konusunda kendi aralarında tartışabilirler ama din adamları ve misyon sözcülerine muhalefet konusunda mutabıktırlar. Öbür dünyada bir keyif olasılığındansa bugün burada hayatın tadını çıkarmak konusunda hemfikirdirler. “Pastanız öbür dünyada öldükten sonra” diyen din adamlarına artık tahammülleri yoktur ve pastayı hemen şimdi isterler.

Hobohemya’daki avarelere iman çağrısında bulunan kadın ve erkekler “cadde” hayatına iyice yerleşmişlerdir. Şarkılarına, vaazlarına ve dualarına hobolar çok az kulak verse de, olmadıklarında yoklukları hissedilecektir. Ancak başka bir yerden gelmiş misyonerler az ya da çok buranın yabancısı olarak kalırlar. Oysa kürsü reformcusu, bir kurumu temsil etmek zorunda değildir; dahası oranın yerlisidir. Evsizlerin gündelik çıkarları ve güncel hayatlarına yakındır. Kaldırımında dikilip pozitif ve ikna edici bir biçimde günün sorularına dair fikirlerini ortaya koyar ve genellikle bunları sokaktaki adamın anlayabildiği bir dille ifade eder. Hobonun entelektüel ilgisi emek sorunu etrafında döner. Sokak hatibi hobonun bu konudaki ana bilgi kaynağıdır.

Kürsücüler çoğunlukla serbest çalışanlardır. Ya tüm örgütlerle uyumsuzdular ya da hiçbir örgüt onları kabul etmemiştir. Profesyonel olarak sokak konuşmaları yapanlar çok büyük ölçüde Antik sofistleri andırır. Bugün bir şeyi, yarın başka bir şeyi savunabilirler. Uygun daveti yapan herhangi bir grup, sadakatlerine sahip olacaktır. Bazıları için teşvik maddi olmak zorundayken, bazıları ise sadece fikirlerle ilgilenir. Bir fikir dikkatlerini çektiy-

68 Bkz., Kısım XVII “Misyonlar ve Yardım Dernekleri”.

se, eski bakış açısına gösterdikleri merakın aynısını, konu hakkındaki yeni bakışa da gösterirler. Bu anlamda kamuoyundan etkilenirler. Kalabalıklara nutuk çekmekten hoşlanırlar ama esas kalabalığın kendi taraflarında olmasını yeğlerler.

Proletaryayı eğitmek

Konuşmacılar seyircileri genelde o kadar ciddiye almasa da kendilerini çok ciddiye alırlar. Tartıştıkları konulardaki ani ve sık pozisyon değişikliklerine rağmen kendilerine güvenleri yüksektir. Çoğunlukla bu değişiklikleri açıklamaya çalışırlar, her zaman mantıklı olmasalar da genellikle samimidirler. Her durumda, tartıştıkları konuya dair en iyi fikirlerini ortaya sürerler. Hangi kaynaktan almış olurlarsa olsunlar, fikirlerini sokaktaki adamın anlayacağı bir şekilde anlatmak üzere çaba gösterirler. Konuyu anlaşılır kılma, propaganda yapma gibi çabalar konuşmacılar tarafından “eğitim” diye adlandırılır.

Proletaryayı eğitme görevini üstlenmiş tüm “cadde” entelektüelleri kürsüyü kullanmaz. Birçoğu kalemini ustalıkla kullanır. Ancak, yazdıkları genellikle hobo üzerine olsun veya olmasın sadece bir sefilin dikkatini çekebilir. Bu radikallerin çoğu, işçiyi doğru yönde bilinçlendirdikleri ve böylece onu yeni bir düzene hazırladıkları konusunda oldukça iyimserdir. Kitleler bilinçlenmeli ama bunu üstlenen konuşmacının kendisi de eğitilmelidir ve bu da perde arkasında çalışan yazarın işidir.

Hobohemya proletaryasının bu okumalar ve konuşmalardan ne kadar eğitildiğini tahmin etmek kolay değildir. Sınıf mücadelesi, sanayi örgütlenmesi ve siyaset hakkında bir şeyler öğrenirler. Bazen konuşmacının ağzından bilim veya edebiyat ya da sanata dair yorumlar da dökülür ama bu yorumlar yalnızca sınıfın yabancıları için yenidir. Yaşlılar, sadece yeniden ifade edilen eski fikirleri ya da en iyi haliyle yeni olaylar ve verilerle desteklenen eski fikirleri dinlerler. Bu, sınırlı sayıda parçayla oynanan bir puzzle gibidir. Bazen konuşmacı bu “seyyar kardeşlik” topluluğuna bilim hizmeti vermek için de oldukça çabalar. Yaz boyunca, tatilde veya herhangi bir akşam biyoloji, psikoloji, sosyoloji

veya ekonomi dersleri görülebilir. Bu derslerin çoğu izleyicilerin aklından uçar gider, ki zaten dersi anlatan kişinin bilim hakkında entelektüel bir konuşma yapacak yeterli birikiminin olup olmadığı da şüphelidir.

Proletaryayı eğitme çabaları yine de sonuçsuz değildir. İşçiye, aklını meşgul edecek bir şeyler verilmiş olur. Bu konuşmalar, işçiye ortak çıkarlarına dair fikirler verir ve belirli bir ölçüde de dayanışma yaratır ama belki de en önemlisi güzel vakit öldürmeye olanak sağlar. Bazı konuşmacılar bunun farkındadır ve kürsüyü bir tür eğlence olarak görür. Örneğin herhangi bir konuşmacı, kürsüyü hem kalabalığı eğlendirmek hem de onlara bir şeyler öğretmek için şu şekilde kullanabilir:

“Onların ilgisini çekmek zorundasın. Kafalarına herhangi bir fikri sokmak için önce onları eğlendirmeli ve güldürmelisin. Sıkılmalar başlayınca bir sarhoşa veya soru sorması için birine söz veririm veya espriy yaparım ve böylece ilgilerini tekrar toparım.”

Bir öğleden sonraki söylev serisi

1922 Temmuz’u bir pazar günü, Jefferson ve Madison Caddelerinin köşesindeki kürsüde en az 20 kişi konuşmuş ve birçok konu dile getirilmiştir. Öğleden sonrasının programı ise şöyle şekillenmiştir:

1. Toplantı, yakındaki meyve standından bir sandık ödünç alan kişi tarafından açılmıştır. İlk, kendisinden önce konuşmak üzere birini bulmaya çalışır, çünkü kalabalığı toplamaya çalışırken sesinin zarar görmesini istemez ama kimse umursamaz. 20 dakika boyunca eczalık sektöründe dönen dolaplardan bahseder. İlgi çekici bir sesi vardır ve esprileri ile büyük bir kalabalığı toplar. Patent-ilaç konusuyla ilgili çalışma yaptığı bellidir, konuşması oyunun ifşasıdır. Konuyla ilgili kitapçık satarak konuşmasını bitirir.
2. İkinci konuşmacı I.W.W’den biridir ve eğitim sistemi hakkında 15 dakika konuşur. İyi bir konuşmacıdır ve

kalabalığı yakalar. Konuşmasını, ekonomi üzerine, zor akademik metinlerden sokaktaki adamın anlayacağı dilde kısaltılmış birtakım I.W.W derlemeleri ve dergilerinin satışı ile bitirir. Ayrıca *Dayanışma*'nın eski sayıları ve I.W.W'nin birtakım yayınlarını dağıtır.

3. Bir başkası, I.W.W'nin örgütlenmesi üzerine 20 dakika konuşur. Zenginlerin örgütlü olduğunu ve bu yüzden de başarılı olduklarını iddia eder. Ama zenginler, fakirlerin tabanda örgütlenmesini istemezler çünkü öyle olduğunda onları aşağıda tutmamın mümkün olmamasından korkar. Hatip, örgütlendikleri için zenginleri suçlamaz; örgütlenmedikleri için fakirleri suçlar. Bazı yayınları dolaştırır, bazılarını da satar.
4. Devamında batıl inançlarla ilgili bir konuşma başlar. 20 dakika sürer. Caddenin karşısındaki bir misyonu hedef almaktadır. İncil ve Kilise'nin fakirleri bulundukları kumda tutması için zenginlerin elinde güçlü araçlar olduğunu iddia eder. Para toplanmaz.
5. Başka biri sanayinin ekonomik örgütlenmesi hakkında bir konuşma yapar. Konuyla ilgili her şeyi öğrenmek için yedi yılını harcadığını kalabalığa hatırlatmak için çok zahmet çeker. Sermaye örgütleriyle mücadele etmek için dava dahi açmıştır. Para toplanmaz.
6. Bir sonraki kişi işsizliğin iki nedeni olduğunu ileri sürer: nüfusun kalabalıklaşması ve zenginliğin çok az kişinin elinde toplanması. Nüfusun %85'i zenginliğin %15'ine sahipken, nüfusun %15'i zenginliğin %85'ine sahiptir. Bu hatip fiziksel engellidir ve çalışamadığı gerekçesiyle genellikle para toplar. 20 dakika konuşmuştur.
7. Artık kürsüye başka konuşmacı çıkmak istemeyince, bir sarhoş çıkar ve kalabalıktan onu dinlemesini ister. 15 da-

kika boyunca eğlendirir. Nüktedandır ama konudan konuya hızla geçer.

Hiçbir konuşmacı kalabalığı sıkacak kadar uzun konuşmaz. Her konuşmacı, konuşması bittikten sonra yerini kürsüyü bekleyen diğer konuşmacıya bırakır. Kalabalık, ilgisini çektiği kadar orada kalacak tipik bir Hobohemya toplamıdır. Bazıları en önde durur ve bir saat boyunca kesintisiz dinler, bazıları da kalabalığın diğer ucunda sadece birkaç dakikalığına durur. Konuşmacıya gösterilen tepki çoğunlukla samimi ve olumludur. Nadiren, yan taraflardan kaşları çatık bir adam hoşnutsuzluk belirtir ama bunlar çoğunlukla gruptan ayrı, kendi yollarına gidenlerdir.

Altıncı konuşmacının konuşması esnasında kalabalığın dikkatini bir önceki konuşmacı ile bir başka adamın tartışması çekmiştir. Bu tartışma dinleyicinin dikkatini o kadar çeker ki konuşmacı rahatsız olur ve tartışmadaki adamlardan birine seslenir: “Hey B, söyle sence bu adil bir davranış mı?” “Kusura bakma C, seni rahatsız ettiğimizi fark etmedim.” Kenardaki kalabalık dağılır ve tekrar kürsüdeki konuşmacının etrafında toplanır.

Kürsü etiği ve taktikleri

Orman kamplarındaki yazılı olmayan kanunlar gibi kürsüdeyken de yazılı olmayan kanunlar vardır. Düzen olarak birbirilerinden ne kadar farklı olurlarsa olsunlar konuşmacılar birbirleriyle münazara içindeyken nadiren kişiseldirler. Mahkeme salonu dışında avukatlar birbirlerine nasıl davranıyorsa öyle davranırlar ve hatta kürsüdeyken de birbirlerini gözetirler. Örneğin bir konuşmacı kürsüyü bir sonraki konuşmacıya bırakırken şöyle cümleler kurar: “Bu konu hakkında daha çok konuşmak isterim ancak burada başka konuşmacılar da var ve hiç kuşku yok ki ilginizi çekebilecek şeyler söyleyeceklerdir.” Kişisel olarak para toplamak bu konuşmacıların çoğu tarafından küçümsenir. Kürsünün istismar edilmesine karşıdırlar. Para toplanmasını izleyiciler de her zaman onaylamaz.

Bazıları konuşmalarını “ders” olarak adlandırır ve bilgileri edinirken yıllarını harcadıkları gerekçesiyle para için şapkayı dolaştırırlar. “Mangır” gelsin diye şapkayı gezdirirken bunu, eğitimciler olarak yerine getirdikleri işin bir karşılığı olarak düşünürler. Karmaşık entelektüel cümleleri sürekli tekrar ederler ki eğitimsiz ve bilgisizler de anlayabilsin. Para toplama işi çok sevil-mese de bir problem değildir. İzleyiciler, özellikle de konuşmacı engelliyse veya güzel bir konuşma yaptığıysa şapka dolaştırmaya karşı oldukça hoşgörülüdürler.

Hobohemya kalabalıklarına konuşan adamların çoğu, birtakım yayınlar satarak geçinmektedir. Bazen kendi yazdıkları kitapçıkları, komisyon karşılığı başka kitapçıkları veya dergileri satarlar. Bu şekilde para kazanmak konuşmacılar arasında yaygındır. Hatta uygun görülen bir pratiktir. Çünkü beş parasız avareleri düşünmeye itmenin en iyi yoludur ve sokak hatiplerinin birleştiğı bir şey varsa o da proletaryanın eğitilmesi gerektiğidir.

Yayınları dağıtmanın en gözde yollarından bir tanesi de onu kürsüden satmaktır. Kalabalık içerisinde meraklı insanlar genellikle bir gazete alır ve hatta başkaları için de ödeyerek kürsüden dağıtılmasına katkı sağlar. Bazen biri kürsüye gelir ve parası olanları olmayanlar için almaya teşvik ederek yüzlerce gazete ve kitapçığın birkaç dakika içinde alınmasını sağlar.

“Varoş proleterlerini” eğlendiren kişinin herhangi bir statüsünün olması beklenmez çünkü sokak konuşmaları yaparak geçinir. Birçoğu bunu kabul etmeyecekse de çoğu doğrudan ya da dolaylı olarak geçimini bu şekilde sağlar. Eğer konuşmacı sokaktaki dinleyicileri memnun edecek şekilde mazlumların yanındaysa, kalabalığın hoşuna giden bir felsefesi varsa ve bunu ilgi çekici bir şekilde sunduysa, çok kişi onun “şapkayı dolaştırmasına” kızar.

Tüm kavgacılıklarına rağmen sokak hatipleri konuşmaya devam eder ve bunu birbirlerini gözeterek yaparlar. Birinin diğerine çıkışması nadirdir veya birinin diğerinin kitlesini çalması

veya bir kişinin bir diğerini utandırıcı bir duruma sokması olağan değildir. Böylelikle, farklı köşelerde aynı kalabalık için rekabet eden çeşitli misyonlardan farklı olarak, bir amaç birliğine doğru hareket ederler.

Kürsü konuşmacılığının kendine göre numaraları vardır. Kalabalığı toplamak için, onun ilgisini canlı tutmak için çeşitli numaralar vardır. Konuşmacılar kürsüde ilk olmak istemezler ya da kalabalık yorulmaya başlayacağından sonuncu da olmak istemezler.

Serbest ve çok yönlü çalışma

Yıl boyunca haftada bir veya daha fazla sıklıkta aynı seyircinin karşısına çıkan sokak konuşmacıları eskir. Bazıları söyleyecek yeni bir şeyler bulmak konusunda beceriklidir, ama bazılarına eski şeyleri yeni bir şekilde anlatmak dahi zor gelir ve kendilerini tekrar eden bir noktaya gelirler. Bazen, ilgiyi canlı tutmak için mümkün olduğunca farklı yerlerde konuşmaya çalışırlar ama sonuçta izleyicileri Hobohemya nüfusu ile sınırlıdır ve dolayısıyla, daha önce aynı şeyleri dinlemiş olan kişilere hitap etmek zorunda kalırlar.

Bir konuşmacı bütün köşeleri gezdikten sonra, artık yeni bir hat izlemek zorundadır. Bazı adamlar bayatlamış mesajlarını eskimiş yollarla vermek konusunda ısrarcıdır. Bazılarının konuşması o kadar iyi bilinir ki insanlar sadece meraktan gider. Herhangi bir şeyi eksik bırakacak mı diye merak ettiklerinden dolayı dinlerler. Serbest konuşmacılardan bir tanesinin temel ilgi alanı Henry George ve Tek Vergi Usulüdür. Kalabalık için o, “P ve P”dir çünkü konuşmalarını genellikle “ilerleme ve Yoksulluk (Progress and Poverty)”un kopyalarını satarak bitirir. Başlıca kürsü konuşmacılarını tanıyacak kadar şehirde kalmış olan herkes bu adamın çizgisini bilir ana yine de, belki de adamın apaçık samimiyetinden dolayı ona kulak verir.

Artık ilgi çekmediğini fark etmeye başlayan birçok konuşma-

cı değişebilir. B'nin ilgi alanı, uzun bir süre için, doğum kontrolü üzerine konuşmak ve arkasından seks kitapları satmakken; bu konuyu tüketmiş ve yerine din karşıtı yayınlar satarak sonlandırdığı batıl inançlar hakkında konuşmaya başlamıştır.

Patentli ilaçlar ve sahte doktorlar üzerine konuşan bir başka konuşmacı, zamanla orijinalitesini kaybedince bugünlerde doğum kontrolü üzerine konuşmaktadır. Bir diğeri, sendikacılıktan Ku Klux Klan' a geçmiştir. Madison Caddesi'nin gediklilerinden biri, diğer bir konuşmacı hakkında şunları söylemiştir: "O adam I.W.W'deydi; sonra How'un örgütüne geçti ve şimdi serbest çalışıyor." "Bakalım yakında nerede ne yapıyor olacak" sorusu kürsü hatipleri söz konusu olduğunda yaygın bir sorudur. Değişmeleri beklenir.

Maddi kaynak arayışlarında, serbest hatipler siyasal partilerde propaganda faaliyetlerine sıklıkla dâhil olurlar. Biri, "John L. şimdi nerede diye sorar?" "Ooh, şu sıralar Wisconsin'de Senatör LaFollette için çalışıyor. Geçen ay Missouri'de Senatör Reed için çalışıyordu" cevabı gelebilir. Yani John, hem Demokratlar hem de Cumhuriyetçiler için çalışabilir ve bu arada eski fikirlerini savunmaya da devam edebilir.

Konuşmacının rolü, antik sofistler gibi, öğreten veya eğlendiren olmaktır. İnsanlar bu kaldırım toplantılarını ararlar. Pazar günleri ve tatillerde kalabalık onları bekler. Hafta boyunca şehirde olan evsizler, pazarlarını "cadde"de geçirirler, özellikle de evanjelistleri ve kürsü hatiplerini dinlemek için. Bu, onların hayatıdır. Sokaklarda eski arkadaşlarını görmeyi severler ama özellikle de kürsüde tanıdıklarını görmekten büyük keyif alırlar.

Açık forum

Açık forum, genellikle kapalı bir yerde insanların ilgilendikleri konuları tartışmak için bir araya geldiği bir mekândır. Sokak hatipleri ve takipçileri için genellikle bir kış alışkanlığıdır. Bir forum düzenlemek için bir salon kiralamak ve belirli bir düzeyde

örgütlü hareket etmek gerekir. Hobo Koleji, Chicago'daki belki de en göze çarpan açık forumdur. "Milyoner hobo" James Eads How'un parasıyla büyük şehirlerde kurulmuş olan "okullar" zincirinin bir şubesidir. 1907'den beri neredeyse her kış Chicago'da faaliyet gösterir. Chicago'daki bir kürsü konuşmacısının herhangi bir zamanda bu kurumla ilişkilenebilmesi nadir bir durumdur. Birçoğu herhangi bir zamanda ya burada doğrudan çalışmış ya da okulun çekim alanına girmiştir. I.W.W. kışın genellikle forumların düzenleneceği bir salon ayarlar ancak burada, "kolej" de olduğu gibi çok farklı konuları tartışma olanağı sunulmaz.

Forum, kış uykusuna çekilmiş konuşmacılar için bir fikrî gelişim zemini olmaktan çok uzaktır. Daha ziyade farklı görüşlerin çarpıştığı bir mücadele zemini. Forumlarda, bir fikri savunanlar ve ona karşı çıkanlar saldırılarında sert ve acımasızdırlar.

Bölünme ve klikler derindir. Her zaman "in"ler ve "out"lar vardır. Yeni politikacılar koltukları kapar ve eski politikalar sürekli değişir. 1922-23 kışında, "Hobo Koleji" hiç değilse altı genel sekreter değiştirmiş ve üç tanesi "sil baştan" siyaseti uygulamıştır.

"Hobo Koleji"ndeki sıra düzenlemesi pratikte çoğu açık forumda olduğu gibidir. Toplantılar önceden belirlenen günlerde, öğleden sonra veya akşam yapılır veya her hafta belirli sayıda toplantı için düzenli bir program vardır. Pazarları genelde iki toplantı yapılır. Toplantı ve programların dikkat çekici yerlerde duyuruları yapılır. Toplantılar, ana konuşmanın ardından salondan gelecek eleştirilere, yorumlara veya sorulara ve sonrasında da konuşmacının bunlara yanıt verebilmesine zaman kalacak şekilde ayarlanır.

Ayrıcalıklı ziyaretçiler varsa genelde çağrılır. "Hobo Koleji"ndeki toplantılar birçok forumdan farklı olarak öğle yemeği ile sonlanması ile ayrılır. Açık forumların, sokak toplantılarına göre bazı avantajları vardır. Topluluk daha seçme ve daha az gelip geçici bir gruptur. Tartışılan bir konu, kısmen de olsa

önceden hazırlık yapan konuşmacılar tarafından farklı açılardan ele alınır. Kürsülerde seyircinin düzene sokulması tamamen konuşmacıya bırakılmıştır. Dinleyiciler bir kere ilgilerini kaybettiler mi ya çıkacaklardır ya da konuşmacıyı taciz edeceklerdir.

Açık forumlarda, konuya özgü olarak belirli bir ayrıcalığa sahip konuşmacılar davet edilebilir. Kaldırım kürsülerinde ise kimse ayrıcalık isteyemez. Forumun, sokak kürsüsü karşısındaki temel dezavantajı çok erişilebilir olmaması ve özel bir toplantı biçimi almasıdır. Ancak forumlar, geleceğin sokak hatiplerinin de yetiştiği yerdir. Açık forumlarda acemiler, hevesliler tartışmalara katılmayı öğrenir; kendilerini ifade edecek sözcükleri bulmayı öğrenir; taraf olurlar ve kendi görüşlerini savunmayı veya farklı görüşlere muhalefet etmeyi öğrenirler.

Forumlar, köşesine çekilen sokak hatipleri için birer sığınak olarak tarif edilir. Ancak sığıntıdan ziyade bir çalışma merkezidir. Yaz okulu bir öğretmen için neyse burası da serbest hatip için odur: rahatlamak ve de pratik yapmak için bir fırsat.

Serbest kürsü ve hobo düşüncesi

Sokak hatiplerinin hepsi Chicago'da birçok şehirde olduklarından daha özgür hissettiklerini söyler. Chicago polisi kaldırım forumlarına karşı her zaman daha anlayışlı ve özgürlükçü olmuştur. Gedikli bir serbest konuşmacı şöyle der:

Aslında serbest konuşmacı bu şehirde polis için büyük bir destektir. Bu kalabalıkları, dinleyecek biri olduğunda toplamak daha kolaydır. Bir adam huzursuzsa, bu toplanmalar ona düşünecek bir şeyler verir. İnanmıyorsanız, konuşmacıların bastırıldığı şehirlere gidin ve hoboların nasıl sert mizaçlı olduklarını görün.

Sokak hatibi, hoboyu düşünmeye sevk eder. Bu konuda, düşündüğümüzden daha başarılıdır. Dinleyici kitlesinin dikkatini yarım saat boyunca tutmak için gösterdiği çaba sırasında, bir sürü düşünce ortaya atar. Bunların çoğu havada kalır ama tamamı değil. Esas olarak yaptığı, kendini dinleyenlerin zihinlerini

nesnel-maddi şeylerle meşgul etmektir. Aksi takdirde dinleyicinin düşünceleri ruhunun derinliklerine dönecektir ve bu, evsiz için pek hoş bir meşgale değildir.

Sokak hatibinin, izleyicisi üzerinde kalıcı bir etki bırakmadığı da bir gerçektir. Hiç kuşku yok ki, izleyicilerinin hemen hemen tamamının mutabık olduğu bazı müphem fikirleri dile getirmektedir. Ancak pratikte bir birlik şu ana kadar sağlanmış değildir. Ajitasyon herhangi bir kitle hareketini başlatmış değildir. Hobolar arasında hiçbir zaman kalıcı etkide bir örgütlenme olmamıştır. Hobo, doğası gereği, herhangi bir örgütün ona dayatacağı her türlü disipline karşı koyar. Koşulların, geleneklerin ve mizacının etkisinde o, bireycidir.

Peki ya kürsü reformistleri ve devrimcileri? Onlar birer tehlike midir veya basit birer şaka mı? Kelimenin tüm anlamıyla kaldırım hatibi bir ajitator değildir. O, düşünen bir hobodur yalnızca. Onda evsizler dile gelir. Kimsesiz bu adamların o kaldırımlarda duydukları, kendi dile gelemeyen fikirlerinin yankısından başka bir şey değildir. Dolayısıyla serbest hatip, en yalın haliyle evsiz adamın sesidir.

XVI. Toplumsal ve Siyasal Hobo Örgütleri

Hobo bireyci bir kişiliktir. Öyle ki hiçbir oyuncu bir hobo kadar benmerkezci davranamaz. Gündelik sosyal yaşama uyum sağlamayı reddeden Hobolar modern peygamberlerdir. Her türlü sosyal disiplini reddeden Hobolar örgütlü ve düzenli toplumsal yaşam ile ipleri koparmışlardır.

Hobolar için mümkün olan tek yol disiplinin, örgütlenmenin ve kontrolün olmadığı bir var olma imkânı sunan yoldur. Huzursuz ve umutsuz Hobolar için bir serserilik hayatı gerçeklikten kaçışın arandığı en temel ve aynı zamanda sorunlu bir yoldur. Bu huzursuzluk durumundan kurtulma çabası Hoboların düşlerini gerçekleştirmeye yönelik örgütleri ile sonuçlanmıştır. Göçmenler tarafından kurulan ya da desteklenen örgüt-

lerden bazıları Dünya Sanayi İşçileri (Industrial Workers of the World-I.W.W.), Uluslararası Kardeşlik Derneği (International Brotherhood Welfare Association-I.B.W.A), Göçebe İşçiler Birliği (Migratory Worker's Union – M.W.U.), Amerikan İşçileri Birleşik Kardeşliği (United Brotherhood of American Laborers) ve Avarelerdir.

Dünya Sanayi İşçileri (I.W.W)

I.W.W. 1905 yılının Temmuz ayında Chicago'da kurulmuştur. Genel merkezi Chicago'da bulunan örgütün toplantıları çoğunlukla bu şehirde yapılır. Sokak konuşmacılarına olan ılımlı tavrı ve bir ulaşım ve nakliyat merkezi olması sebebiyle Chicago radikal göçmenler için önemli bir şehir haline gelmiştir.

I.W.W. ilkesel olarak tüm sanayi işçilerine hitap eden bir örgüttür. Ancak gerçekte örgüt özellikle Hobolar tarafından desteklenmiştir. Örgüt, çekirdek kadrolar tarafından oluşturulmuş ve göçmen işçiler tarafından büyütülmüştür. Hobolar her zaman örgütle bir tutulmuş ve batı bölgelerinde örgütün mücadelelerinde aktif bir rol oynamışlardır.

Amerikan İşçi Federasyonunca örgütlenmiş sendikaların gericiliği ve yetersizliği ile siyasal sosyalizmin oy hakkını korumadaki ve gelecekteki toplumda üretimin dönüştürülmesi için gerekli kurumları sağlamadaki yetersizliği, I.W.W'nin resmi kuruluş sebebi olarak belirtilmiştir. Örgüt, işçileri sanayi kollarına göre örgütlemeye çabalamakta, böylece sanayi kollarındaki bütün sendikaları ve sektörel örgütleri ikame etmeyi hedeflemektedir. Tarım, denizcilik, inşaat ve sanayi çalışanlarını "Tek Büyük Birlik" (*One Big Union*) altında örgütlemek I.W.W'nin temel çabasıdır.

I.W.W'nin basit bir yapısı vardır. En temel örgüt birimi, belirli bir bölgede belirli bir sanayi kolunda çalışan bütün işçileri kapsayan "endüstriyel lokal"dir. İlgili sanayi dalında farklı alanlarda faaliyet gösteren endüstriyel lokaller bir araya gelerek

“Endüstriyel Bölümü” oluştururlar. Farklı bölümler de “Tek Büyük Birlik” altında bir araya gelirler. Örgüt, idari yönetici olarak faaliyet gösteren bir genel sekreter tarafından yönetilir. En fazla üyeye sahip altı sendika tarafından seçilen bir yönetim kurulu genel sekretere yardımcı olur. Yönetim kurulunun yedinci üyesi ise diğer küçük sendikalarca seçilir.

Kimileri örgütün yüz bin üyesi olduğundan bahsetmekteyse de bu rakam biraz fazla iddialıdır. Üyelik sayısı dönemlere bağlı olarak sürekli değişmektedir ve kimi dönemlerde yüz bine ulaşabilmektedir. Üye sayısı çoğunlukla değişkendir. Hatta kimi endüstriyel lokaller de mevsimseldir. Bu nedenle tam rakamlara ulaşmak mümkün değildir. Üyelik aidatı aylık 50 senttir ve çoğu zaman da düzenli değildir. Düzenli üyelerin sayısı I.W.W.’nin toplam üye sayısının üçte biri ya da dörtte birini oluşturmaktadır.⁶⁹

Hasat, odun kesme ya da inşaat gibi mevsimlik işler başladığında sendikacılar üye kaydı için çalışmaya başlar. Bu dönemlerde dedikodu boldur. Örneğin, kırmızı üyelik kartı taşıyanlar dışında kimsenin belirli işlerde çalışmasına izin verilmediği, üyeler dışındakilerin nakliye trenlerine alınmadığı, belli bölgelerde geçici işçilerin maaşlarının işverenler tarafından kesildiği ya da tam tersine, I.W.W. bazı yerlerde kırmızı üyelik kartı bulunmayanların çalışmasına izin vermediği için bu yerlerde maaşların daha iyi olduğu gibi dedikodular mevsimlik iş sezonunun başlamasıyla artar.

Örgüt olarak I.W.W., bu türden dedikoduların üzerine sistematik biçimde gitmemekte; sadece, kendisine bildirilen bütün durumlarla ilgili olarak harekete geçeceğini belirtmekle yetinmektedir. Ancak, güç ve korku politikasının üyelik sağladığı da doğrudur. Woobli’lerin kontrolü altında olan alanlarda iş ara-

69 1922’nin Mayıs ve Haziran aylarını kapsayan I.W.W. resmi kayıtlarına göre örgütün 18.234 resmi üyesi bulunmaktadır. Bu rakamı değerlendirirken yaz sezonu için örgütün 18.000 yeni üye kayıt ettirdiğini göz önünde bulundurmak lazım.

yanlar sorun yaşamamak için üyelik kartı çıkarmaya razı olurlar. İşçiler, özellikle “trenlere binebilmek” için örgüte üye olurlar. Bu türden üyelikler kısa sürelidir ve çoğu zaman yaz sonuna kadar sürmez.

I.W.W'nin hitap ettiği kitle: I.W.W. üyelik için sadece çeşitli yıldırma politikalarına başvurmaz. Diğer radikal örgütlerde olduğu gibi, I.W.W'nin temel cazibesi her hobonun bir parçası olan kargaşa ruhudur. I.W.W örgüt programı, dışlanmış ve aşağılanmış herkes için bir umut kaynağıdır. Wobbli öğretisinin neden hobolar için heyecan verici olduğu I.W.W programının önsözündeki şu ifadeler üzerinden anlaşılabilir:

İşçi sınıfı ile işverenlerin hiçbir ortak noktası yoktur. Milyonlarca işçinin açlık yaşadığı ve zenginliğin az sayıdaki işverenin elinde toplandığı sürece barış olamaz.

Bu iki sınıf arasındaki kavga, işçilerin bir sınıf olarak örgütlendiği, toprak ve üretim araçları üzerindeki kontrolü ele aldığı ve ücret sistemini yıktığı zamana dek sürmelidir.

Bizler, geleneksel sendikaların ve işveren sınıfının, işçi sınıfının gittikçe artan gücüyle baş edemeyeceğini düşünüyoruz. Sarı sendikalar, bir işçi grubunun aynı sanayi kolundaki başka bir işçi grubuyla karşı karşıya gelmesini sağlayarak her ikisinin de ücret savaşında yenik düşmesine sebep olmaktadır. Dahası, sarı sendikalar, işveren ve işçinin çıkarlarının ortak olduğu inancını yayarak işveren sınıfına yardımcı olmaktadır.

Bu koşulları değiştirmenin ve işçi sınıfı çıkarlarını savunmanın tek yolu, bir grev ya da lokavt durumunda herhangi bir sanayi dalındaki ya da gerekirse tüm sanayi dallarındaki işçilerin dayanışma içinde davranmasını ve çalışmayı reddetmesini sağlayacak, böylece bir işçinin zararına olanın tüm işçilerin zararına olduğu bilincini pekiştirecek bir örgüt kurmaktır.

“Adil bir gün için adil bir ücret” muhafazakâr sloganı yerine sloganlarımızda daha devrimci bir yaklaşım benimsemeli ve “ücret sisteminin tamamen yıkılması” sloganını kullanmalıyız.

İşçi sınıfının tarihsel misyonu kapitalizmin yıkılmasıdır. Üretim ordusu sadece kapitalistlerle olan günlük mücadelesi

için değil, aynı zamanda, kapitalizm yıkıldığında da üretimi sürdürecektir şekilde örgütlenmelidir. Sanayilerde örgütlenerek, eski toplumunun içinden doğacak olan geleceğin toplumunu şimdiden hazırlamalıyız.

Mevcut durumdan rahatsız olan hobonun yavaşça değişen şeyler ile kaybedecek zamanı yoktur. I.W.W. programının önsözü, reformist çabaya karşı olarak, mücadele ve devrim sloganlarıyla dolu olduğu için Hoboya hitap etmektedir. Bu önsöz, uzlaşma ve ödün vermeye karşıdır ve işveren sınıfı var oldukça mücadelenin devam edeceğini belirtmektedir. Dışlanmış ve aşağılanmış hiç kimse bu önsözü okuduğunda heyecanlanmaktan kendini alamaz. Kapitalistlere hiçbir şey bırakılmaması gerektiği söylemi hobonun kulağında güzel bir tını bırakır.

I.W.W.'nin her üyesinin birer ajitator olarak davranması beklenir. Nereye giderse gitsin her üye huzursuzluğun tohumunu atmalı ve işverenlere karşı çıkmalıdır. Belirli üyeler ajitasyon için iş bile değiştirir. Bu üyeler, sıradan işçiler arasında huzursuzluk çıkararak işten atılınca dek bu işlerde çalışırlar. Ajitatorlar, atıldıkları işlerin listesinin uzun olmasından övgüyle bahseder.

Bu ajitatorlar örgütlenme çalışması içine girmezler, sadece huzursuzluk alevini ateşlemekte ve yeni bir iş aramaktadırlar. Ajitatorlardan sonra, endüstriyel lokal kurma görevini üstlenmiş "öncü örgütçüler" sahne alır. Genellikle militanca davranırlar ve örgütün genel ihtiyaçlarına göre işçilere telkinlerde bulunurlar. Eninde sonunda bu kişiler de işten atılır ve işten atılma, öncü örgütçünün görevinin tamamladığının göstergesidir.

Üçüncü aşama, asıl örgütçülerin devreye girmesiyle başlar. Asıl örgütçüler, bir önceki öncülerini takip ederek onların ettiklerini biçer. İşçileri örgütlemek için yavaş ve sessizce çalışırlar. İşçileri ikna eder ve tartışırırlar ama bunu aleni bir şekilde yapmazlar. İşveren, asıl örgütçülerin varlığının farkına varana dek onlar işçilerin gönlünü kazanmış ve onları harekete geçirmeye hazır hale getirmiş olur.

Chicago'nun I.W.W.'ye karşı tavrı: I.W.W. toplumca pek an-

laşılammamış bir örgüttür. Toplum genel olarak bu örgütü çalışmak istemeyen ve “ben çalışmayacağım” ya da “ben viski istiyorum” sözlerini tekrarlayan avareler topluluğu olarak görür. Çoğu Wobblie’nin içki sevdiği ya da çalışmak istemediği doğrudur, ancak I.W.W. ne sadece içki isteyen ne de çalışma karşıtı bir örgüttür. Savaş sırasında örgütle yoğun şekilde mücadele edilmiş ve Chicago, tutuklama ve davaların merkezi haline gelmiştir. Ancak şimdilerde, I.W.W. diğer şehirlerde bulamayacağı özgürlük ortamını Chicago’da bulmuştur.

Bu hoşgörölü tavrın iki nedeni bulunmaktadır. İlk olarak I.W.W.’nin faaliyetlerini yürüttüğü West Madison Sokağı şehrin diğer kısımlarından izole edilmiştir. Sokak kuzey ve güneyde fabrikalarla, doğuda ise nehir ile çevrelenmiştir. Ayrıca Chicago, örgütün mücadele alanından uzakta bulunmaktadır. Wobbliler yıl boyunca mücadelelerini sürdürürler fakat bu mücadele Chicago’nun merkezinden uzakta olan hasat bölgelerindeki çiftçilerle, kuzeybatıdaki kereste baronlarıyla, müteahhitlerle ya da maden sahipleriyledir. Chicago’nun bu mücadeledeki tek rolü, yaz sezonu için planların yapıldığı bir kışlık olarak hizmet etmesidir.

Uluslararası Kardeşlik Derneği (I.B.W.A)

I.W.W.’den sonra önem sırasına göre ikinci sırada gelen hobo örgütü “Uluslararası Kardeşlik Örgütü”dür. I.W.W. gibi I.B.W.A. da 1905 yılında kurulmuş, ancak I.B.W.A’nın üye sayısı hiçbir zaman beş bini geçmemiştir. Aynı şekilde, tıpkı I.W.W. gibi I.B.W.A. da sınıfsız bir toplumun kuruluşunu hayal etmektedir. Ancak, bu amacı gerçekleştirmek için güç ve eylem kullanılması gerektiğini savunan I.W.W.’den farklı olarak I.B.W.A., eğitimi temel strateji olarak ele almaktadır. I.B.W.A. refah, kardeşlik ve hobolar arası iş birliğinin öneminin altını çizmektedir. Örgütün amacı, örgütsüz ve eğitimsiz evsizleri ve gezici işçileri eğitmek ve örgütlemektir.

I.B.W.A. zengin bir St. Louis’li aileden gelen James Eads How

tarafından kurulmuştur. Zengin bir ailenin üyesi olmanın getirdiği rahatlık ve konfordan rahatsız olan How evini terk ederek hobo ve avarelerin arasına katılmıştır. Bu grupların sorunlarına ilgi duymaya başlayan How, bu kişilerin durumlarını nasıl daha iyi hale getirebileceğine ilişkin olarak kafa yormaya başlamıştır. Büyük ve uluslararası bir hobo örgütünün kurulması gerektiğine inanan How, bu örgütün kuruluşu için kimi hobo hatipleri ikna etmiştir. I.B.W.A.'nın amaçları, örgüt programının 3. maddesinde şu şekilde belirtilmektedir:

- A. Örgütsüz işçileri bir araya getirmek
- B. Daha iyi koşullar arayan kişi ve örgütlerle iş birliği yapmak
- C. İşsizlere iş imkânı yaratmak için, kullanılmayan arazi ve makinelerden faydalanmak
- D. Üyelerine tıbbi, hukuki ve diğer yardımları sağlamak
- E. Örgütsüz kişileri örgütlemek ve bu kişilerin iyi bir ücrete ve gerektiğinde ulaşım imkânlarına sahip olmaları için onlara yardım etmek
- F. Toplumu, üretim ve bölüşümde kolektif mülkiyet hakkı konusunda eğitmek
- G. Toplumun bilimsel, endüstriyel, entelektüel, ahlaki ve ruhsal gelişimini sağlamak

Örgüt programının başka bir yerinde de örgütün amacı, “her cinsiyetten gezici işçilerin, işten atılmışların ve örgütsüz işçilerin ortak hareketi yoluyla, karşılıklı iyileşme ve gelişme sağlanması ve böylece sınıfsız bir toplum ve fakirliğin ortadan kaldırılması” olarak ifade edilmiştir.

“*Hobo Koleji*”: I.B.W.A.'nın en önemli yan örgütü “Hobo Koleji”dir. Bu benzersiz kurum, doğrudan How'un inisiyatifi sonucu ortaya çıkmıştır. Eğitim yoluyla gelişmenin sağlanacağı inancına sahip How, hobo işçilerin temel bilimler ve sosyal bilimler konusunda eğitilmesini arzulamaktadır. “Hobo Koleji”, gezicilere pratik ve önemli konuları tartışma imkânı sağlamakta

ve profesörler, vaizler ve entelektüellerin derslerine katılma şansı vermektedir.

Chicago'daki "Hobo Koleji" gazete manşetlerinde önemli yer bulmuştur. Diğer Hobo Kolejleri gibi Chicago'daki "Hobo Koleji" de sadece kışları hizmet vermektedir. Kışın gelmesi ile birlikte, kolejin öğrencileri olan gezici işçiler, çalıştıkları iş kolları için şehre inmektedir.

Holding Komitesi: How'a miras kalan gelir hoboların kontrolüne bırakılmış, ancak belirli ilkelere bağlanmıştır. Gelirin nasıl ve hangi amaçla kullanılacağına holding komitesi karar verir. Komitenin üyeleri How ailesinin bir üyesi, "Hobo Koleji"nin bir üyesi, ekseriyetle erkeklerin oluşturduğu ve işlev görmeyen bir kurum olan "Gençlik Ligi"nin bir üyesi ile I.B.W.A'nın mevcut ve eski genel sekreterlerinden oluşmaktadır.

Holding komitesi aynı zamanda salon kiralınması, mülk alımı, delegelerin ulaşımı, propaganda yapılması gibi harcamalara da karar verir. Şimdilerdeki bir faaliyet, Washington'da lobi faaliyetlerine girilerek hoboların avantajına olacak yasal düzenlenmelerin gerçekleşmesini sağlamaktır. Önerilerden biri federal işgücü değişimidir. Holding Komitesi buna benzer amaç ve planları da çoğunlukla desteklemektedir.

Kooperatif "yatakları": How'un hedeflerinden birisi, ülke içindeki büyük şehirlerde hobolar için konaklama imkânı yaratmak olmuştur. Şu ana dek How, yirmiden fazla şehirde "Berduş Otel-leri" adındaki otelleri açmıştır. Bu otellerin bir kısmı I.B.W.A.'ya aittir fakat çoğunluğu sadece kış ayı için kiralanmaktadır. Cincinnati'deki otel, bu konaklama tesisleri için iyi bir örnektir. İki katlı bir binada faaliyet gösteren otel, şehrin Hobohemya bölümünde bulunmaktadır. Binanın yataklar için tasarlanan ikinci katı yaklaşık kırk göz odadan oluşmaktadır. Birinci katta ise bir mutfak ve oturma ya da okuma odası olarak kullanabilen bir oda bulunmaktadır. Mutfakta gaz için bir bölüm ve kıyafetleri yıkamaya ya da yahni pişirmeye yetecek kadar araç gereç bulun-

maktadır. Binanın arka kısmında ise, ısınmak için kesilen odunların bulunduğu bir odun deposu vardır. Kendileri için yönetici bir komite seçmek otelde kalanlara bırakılmıştır. Komite, binanın bakımıyla ilgilenmekte ve otelde kalanların kendi kaldıkları yerleri temiz tutmasını sağlamaktadır. Günlük harcamaları karşılamak üzere otel konuklarından küçük miktarda bir ücret ve kesinti alınmaktadır. Ortalama bir otel müşterisi I.B.W.A otellerinde uzun süre kalmaz. Otelin bakımı için gerekli olan düşük miktardaki bir ücreti ödemesi söylendiğinde, müşteri genellikle oteli terk eder. Ancak parasız bir müşteri, kendisinden talep edilen işleri yaptığı sürece otelde kalmaya devam edebilir. Otellerin bazıları kendi usullerince harcamaları karşılamakta, ancak çoğu otel ise harcamaları karşılayamamaktadır. Otellerin harcamalarından kaynaklanan borç ise How tarafından karşılanır.

How'un rolü: I.B.W.A'nın geleceği ne olursa olsun, şu anda örgüt bir tek adam örgütüdür. How'un demokrasi idealine rağmen, I.B.W.A'nın kontrolü gerçekte How'un elindedir. How kesenin ağzını açık tuttuğu sürece tüm bu faaliyetler yapılabilir. Son kertede I.B.W.A. ve bütün yan örgütler How'un sağladığı fonlara dayanmaktadır. Bu kuruluşların hiçbiri kendi kendini finanse edememektedir. Üye aidatları çoğu zaman rutin harcamaları karşılamaktan dahi uzaktır. Örneğin, "Hobo Koleji"nin Chicago ayağı ülke çapında en aktif kuruluş olmasına rağmen kendi harcamalarını karşılayamamaktadır. Ancak How, kendi parası sayesinde örgütün ayakta kalmasını bir fırsat olarak da kullanmamaktadır. Holding komitesinin kimi üyelerinin aksine, How'un gelirin dağıtımı üzerinde çok fazla söz hakkı yoktur. Ancak How, örgütün diğer önde gelenlerini ikna etme ve kendi istediği kararları onlara aldırma hakkına ve yeteneğine de sahiptir.

Radikal olduğunu düşündüğü kimi kurumlardan örgütün desteğini çekmesi konusunda How, holding komitesini etkilemede başarılı olmuştur. How, özellikle I.W.W'den çekinmektedir. I.B.W.A'ya üyelik ücretinin on sent ve aylık üyelik ücretinin

de yine on sent gibi oldukça küçük rakamlar olması, istenmeyen unsurların da örgüte sızmasını sağlamaktadır. I.W.W. Chicago'daki salonlarından birisini kaybetmesi sonrasında I.B.W.A'ya sızmaya çalışmış, I.W.W'nin planının ortaya çıkmasına müteakip ise bu salon için rezervasyonlar iptal edilmiştir. How, kira desteğini keserek salonun kapılarını I.W.W'ye kapatmıştır.

I.B.W.A'nın aslında How'un örgütü olması, örgüt üyeleri üzerinde farklı etkiler yaratmıştır. Kimi yöneticiler How'un gözüne girmek için diğerleriyle çatışmıştır. Diğerleri ise How'a karşı bir muhalefet kampanyası yürütmüştür. How'un sağ ve sol yanında oturanlar arasında her zaman bir çatışma olmuştur. Kimi yerel üyeler şikâyetlerini doğrudan How'a iletmıştır. Aslında şikâyetlerin çoğu, genel merkez yerine yine doğrudan How'a gitmektedir.

Gezici İşçiler Birliği

Tamamen hobolardan oluşan Gezici İşçiler Birliği (M.W.U.), I.B.W.A. içinde örgütlenen bir yapı olarak 1918 yılında ortaya çıkmıştır. I.B.W.A'nın kimi üyeleri, örgütün gezici işçilerin çıkarlarını göz önünde tutmadığını düşünmüştür. Bu üyelerin iddiası, örgütün doğrudan ücretlerle ilgili işlerle çok meşgul olduğu ve işçilerin genel sorunlarına yeterince odaklanmadığıdır. Bu işçiler How'u ikna ederek gezici işçilerin sorunlarına eğilmesini sağlamışlar ve How M.W.U.'nun kurulmasına katkı sağlamıştır.

M.W.U'nun kurucularının başka bir planı daha vardır. M.W.U. kurucuları I.B.W.A. içinde güçlü bir grup örgütleyerek I.B.W.A. kongrelerinde çoğunluğu sağlamak ve How üzerinde baskı kurmayı amaçlamışlardır. İkinci olarak ise M.W.U. How tarafından sağlanan fonlardan bağımsız bir yapı olarak planlanmıştır. Üçüncü olarak, M.W.U'nun kurucuları, işçileri, savaş karıştılarından dolayı popüleritesini kaybeden I.W.W'den daha etkin bir şekilde örgütlemeyi hedeflemişlerdir. Dördüncü olarak ise, "temiz devlet" ifadesi ile programına başlayan ve daha ılımlı bir yaklaşım benimseyen M.W.U'nun, I.W.W'nin stratejisinden

rahatsız olan ılımlı kişilerin ve devrimci harekete inancını kaybetmiş kitlelerin desteğini kazanması amaçlanmıştır. I.W.W'nin ılımlı üyelerini kazanma stratejisi How'un M.W.U'ya desteğini sağlayan muhtemel sebeptir.

I.W.W. programının önsözüyle kıyaslandığında M.W.U.'nun programı daha ılımlı ifadeler içermektedir:

Gezici işçileri ilgilendiren yasal mevzuatla ilgili konularda ulusal düzeyde çalışmalar

Bütün inşaat şantiyelerinin ABD Kamu Sağlığı Hizmeti tarafından denetlenmesi

Hapishanedekilerin zorunlu ve sözleşmeli biçimde çalıştırılmasından vazgeçilmesi

Gezici işçilere işe geliş ve gidişlerde ücretsiz ulaşım sağlanması

Özel iş bulma kurumlarının kapatılması

Daha kısa iş günleri

M.W.U'nun yöneticilerinden birinin Chicago'da yaşamasına rağmen örgüt hiçbir zaman Chicago'da aktif olamamıştır. Örgütün aktif olduğu yerler genellikle Ohio ve Indiana olmasına rağmen örgüt buralarda da önemli bir varlık gösterememiştir.

Amerikan İşçileri Birleşik Kardeşliği

Michael C. Walsh, Amerikan İşçileri Birleşik Kardeşliği örgütünün genel sekreteri ve asıl lideridir. I.W.W'nin eski örgütleyicilerinden biri olan Walsh'ın arası Wobbliler ile iyi değildir. Bir zamanlar "Hobo Koleji"nin de yöneticisi olan Walsh bu kurumdan da istifa etmiştir.

Kardeşliğin amacı, gezici ve gezici olmayan işçileri, "birimizin derdi hepimizin derdi" sloganı etrafında birleştirmektir. Örgüt programı okuma odaları, gösteriler ve dersler vaat etse de programın asıl odaklandığı konu kaza ve hayat sigortası politikasıdır.

M.W.U. ve I.B.W.A. üyeleri Walsh'ı ekonomi ve hukukî açıdan pratik olmayan bir reform programı yürütmekle ve ana örgütlerin programlarında belirtilen bazı hedefleri çalmakla suçlamaktadır.

Avarelerin Cömert ve Koruyucu Düzeni: İnışli-çıkışlı bir kardeşlik ilişkisinin yarı resmî bir örgütü olarak planlanmıştır. İlk olarak John X. Kelly tarafından organize edilmiş olan örgüt, üyelerin yardım istendiğinde birbirine yardım etmesi dışında somut hiçbir fayda vaat etmemektedir. Sadece üyelerin katılabil-diği toplantılar düzenleyen örgüt herhangi bir ekonomik ya da sosyal probleme değinmemektedir. Avareler ve gezicilerin sorunlarına pratik bir yaklaşım benimsemektedir.

Hobo işbirliği girişimleri

Mevcut durumdan rahatsız olan hobolar, çeşitli iş birliği projelerine girişmişlerdir. Bu denemelerin çoğu küçük ölçekli olsa da, gelecek için ulusal ya da uluslararası düzeyde hayal edilen çabalar-dır. Hoboların başarısız iş birliği çabaları ne liderlerinin beceriksizliği ile ne de ekonomik yaşamda bu işbirliklerinin bir karşılığının olmamasıyla açıklanabilir. Başarısızlığın temel nedeni, gezici işçilerin benmerkezci ve bireyci tavır ve davranışları ya da sorumsuzlukları ile alakalıdır.

Gezici işçiler ile alakalı ilginç beş ortak projenin sadece biri Chicago'da hayata geçirilmiştir. Bu denemelerin hikâyelerinin tamamı, hareketin temel figürü olan John X. Kelly tarafından daha sonra aktarılmıştır. Hoboların iş birliği çabaları eninde sonunda başarısızlıkla sonuçlanmıştır. İş birliği çabaları, Kelly'nin açıkladığı üzere, tereddüt ve uyum eksikliğinden dolayı sonuçsuz kalmıştır:

İş birliğini örgütlemeye yönelik ilk denemem 1909'da California, Redlands'de gerçekleşti. Bazıları radikal ve tamamı idealist olan bir grup insanla tanıştım. Bu kişilerin bir işbirliğine açık olduklarını düşündüm. Yüz altmış dönüm büyüklüğünde ve yerleşime açık bir arazi biliyordum. Burayı almak ve adam

etmek için biraz para, ama onun da ötesinde çok fazla emek gerektiğini biliyordum.

Planımı bu adamlara anlattım. On kişi fikrime katıldı. Katılanların hepsi kürsü hatibi ve ajitator idi ve bu tarz insanlarla yapacağım bir iş birliği sonucu başarıya ulaşabileceğimi düşündüm. Planımız basitti, herkes kendi payına düşeni ödeyecek ve gelirini elde edecekti. Herhangi birimizin yaptığı bir şey, çiftliğin devamıyla alakalı olduğu sürece önemli addedilecekti. Mekânın yönetimi kesinlikle demokratik olacaktı. Yöneticiler seçimle gelecek ve tekrar seçildiği ya da diğer paydaşları tatmin ettiği sürece yönetici olarak kalacaktı. Herkesin beş dönüm kişisel alanı olacak ve kalan yüz on dönüm alanda çalışmak için iş birliği yapılacaktı.

Ancak kısa bir süre sonra anlaşmazlıklar ortaya çıkınca bu fikirden vazgeçtik. Kimileri yöneticilerden memnun olsa da diğerleri bir yönetici fikrinden korkuyor ve kimseye güvenmiyordu. Kimileriye bir işin diğer iş ile aynı değere sahip olup olmadığının belirlenmesinin imkânsız olduğunu iddia ediyordu. Diğer bir grup ise, üzerlerinde tahakküm kurulduğunu hissetmekten dolayı rahatsızdılar ve adil bir pay almadıkça başka bir örgüte katılmayacaklarını söylüyordu. Tartışmanın sonunda hareket bölündü. Herkes kendi yoluna gitti.

Hobolar arası iş birliği sağlamaya yönelik ikinci çabam ise 1917'de St. Louis'te gerçekleşti. Kış zamanıydı ve şehirde boş birçok insan vardı. Dışlanmış ve aşağılanmış insanların çıkarı için en modern ve güncel plan olduğunu düşündüğüm bir plan tasarladım. Yanı dini örgütlerin ve hayır örgütlerinin işsizleri sömürdüğünün farkında olarak bu sorunu farklı bir şekilde çözmeye karar verdim. Uluslararası Kardeşlik Örgütünün kurucusu Dr. James Eads How 200 dolar bağışladı ve bağışladığı paranın 100 dolarının at ve vagonlara, 50 dolarının gazla çalışan bir motor ve testere alınmasına, kalan miktarın ise kesilen odunların satılmasından para gelene kadar yiyecek tedarik etmek ve ACİL durumlar için harcanmasını istedi. Bir dükkân sahibi, doğu St. Louis'te boş bir araziye bize ücretsiz tahsis etti. Arazinin hemen yanında, kullanabileceğimiz eski bir depo da vardı. Arazinin yeri doğu St. Louis'in merkezindeydi ve her yere kolaylıkla ulaşım sağlanabiliyordu. Amerika Araba Tamir Şirketi istediğimiz bütün odunları verdi. On bir polis, kesilen

odunları satın almak istediklerini ve bir araba odun başına da üç dolar ödeyeceklerini belirttiler.

Paylaşım şartları, anlattığım ilk hikâyedeki gibiydi. Herkes kârdan eşit pay alacaktı. Yönetici, testereyi kullanan adam, odunlukta çalışan herkes, maliyetler çıkarıldıktan sonra kalan paydan eşit para alacaktı. Her şey demokratikti, hiç kimse ezmiyor ya da ezilmiyordu. Herkes plana uymayı kabul etti. İşler başladıktan bir gün sonra ben, başka bir iş dolayısıyla geçici olarak oradan ayrıldım.

Bir hafta içinde üç kişilik bir grup, yönetici tarafından sömürüldükleri şikâyetiyle beni St. Louis'te ziyarete geldiler. Kimi üyelerin işi bırakacağını söylediler. Sorunu çözeceğimi söyleyip onları geri gönderdim ama para azaldıkça işler daha da kötüye gitmeye başladı ve altı hafta içinde ortak odun deposu planımız battı.

Bir süre sonra şansımı I.B.W.A.'nın St. Louis örgütü ile bir ortaklık için denemeye karar verdim ve atı, vagonu ve diğer malları St. Louis'e götürdüm. Yüklü miktarda odun satmak yerine bu sefer ziftli çıra demetleri satacaktık. Oradaki tipler motorlu testereyi kullanmak istemedikleri için altı adet testere ve balta aldım. Çıraların batırılması için de bir kutu zift aldım. Ayrıca adamların işe başlayana kadar yakalarını bir araya getirmesini sağlamak için de 32 dolar destek topladım.

Yeni planım, adamların kurtlarını dökmesi için düzenlediğim ve topladığım 32 dolarlık fonun bir kısmını kullandığım bir eğlenceyle başladı. Ertesi sabah, içlerinden biri 32 doların yarısıyla geldi ve planımın fiyaskoyla sonuçlandığını ve yönetici olarak seçilen işçinin içki yüzünden öldüğünü söyledi.

Kendilerine inandığım ve iş birliğine dayalı bir planı başlattığımda başarılı olacaklarını düşündüğüm kişiler böyle tiplerdi işte. Bu kişilerden bazıları, her iki odunculuk girişiminin benim planlarımın yetersizliği yüzünden fiyaskoyla sonuçlandığını iddia ediyordu.

Dördüncü girişimim 1920'de Chicago'da gerçekleşti. Ucuz yaşam koşulları nedeniyle binlerce gezici işçinin yaşadığı "Köle Pazarı Mahallesinde" ortak bir pansiyon açma planım vardı. Bir kez daha Dr. How'a fikrimi sundum ve How, odalardan birini

I.B.W.A'ya tahsis etmem karşılığında üç aylığına bir bina kiralamayı kabul etti. 25 dolara beş oda kiralandı ve odalardan birini I.B.W.A'ya 12,5 dolara kiraladık. Daha sonra pansiyonumuz için 15 dolara dört yeni oda daha kiraladık. Böylece pansiyonun dokuz odasının toplam 40 dolar olan masrafının neredeyse üçte biri I.B.W.A. tarafından ödenmiş oldu.

I.B.W.A., pansiyondaki odalardan birini de bana tahsis edmişti ama evimdeki bir odayı ofise çevirip çalışmalarımı evde yürüttüm. Böylece I.B.W.A için pansiyonda ayrılan odayı boşa çıkarttım ve bu odayı da oturma odasına çevirdim. Pansiyona eşya alınması için I.B.W.A. 58 dolar verdi. Eksik kalan eşyalar da ortaklar tarafından alındı. Pansiyon yarı yarıya prensibiy-le işletilecek, bütün kâr ve masraflar eşit şekilde paylaşılacaktı. Herkes hemfikir olunca pansiyonu işletmeye başladık.

İşin komik kısmı burada başladı. Gereksiz konulardan tartışma çıkmaya başladı ve ortaklar birbirlerini hırsız ve parazit olmakla suçlamaya başladı. Projeyi başlatmak ve sorunsuz bir şekilde işlemesi için çabalamak dışında hiçbir ilgim olmadığı hâlde bana bile parazit dediler. Altı ay geçmeden ortak pansiyon projesi bitti. Herkes, I.B.W.A'nın adamları dâhil, tüm eşyaları alıp götürdü. Üstüne 18 dolarlık gaz borcunu da bize bıraktılar.

Beşinci ve son denemem bir ortaklık projesi değildi ama bir hobodan ne beklenmesi gerektiğini güzelce göstermekteydi. 1916 kışında Dr. Innis adlı St. Louis'li bir kadın, hastaneye gidemeyen hobolar için ücretsiz bir sağlık merkezi açtı. Sağlık merkezinin masrafları yine Dr. How tarafından karşılandı. Gezici işçilerin sorunlarına ilgi duyan Dr. Innis, hoboların yazın kazandıkları parayı biriktirmesi ve böylece kışın parasız kalmamaları için bizimle beraber bir plan hazırladı. Dr. Innis, kendisine verilen paraları kasasında tutmayı ve sonbahar geldiğinde de sahiplerine geri vermeyi kabul etti. Bu ücretsiz bankacılık hizmetinin nasıl olacağını soran çok sayıda mektup aldık ve yaklaşık 150 kişi bu hizmetten faydalanmak istediğini belirtti. Sonuçlar oldukça komikti. Ücretsiz bankacılık hizmetinden faydalanmak isteyen kişilerden sadece birisi sadece bir dolar gönderdi. Bu kişi de kısa süre sonra parasız kaldığını ve parasını geri istediğini Dr. Innis'e yazdı.

İnancım şudur ki, demokratik bir şekilde iş birliği yaparak bir şey elde etmek imkânsız. Hobo işçileri iyi tanıyorum ve hoboların desteklediği birçok planı da sabırlı bir şekilde yürütme-ye çalıştım. Bu projelerde hobo grubunun tipik temsilcileriyle çalıştım ve üstelik hobolar genellikle işbirliğine yanaşmadı. Hobolar, kendi fikirleri uygulamaya konulunca ekseriyetle şüpheli ve bencil davranır. İşbirliği projeleri belki başarılı olabilir ama demokratik bir şekilde uygulandığı sürece başarılı olmayacaktır.

Hobo örgütlerinin başarısızlığı

ABD'deki hobo örgütlerinin hiçbirisi başarılı olmamıştır. I.W.W. ve I.B.W.A. kongrelerinin büyük çıkar çatışmalarına sahne olduğu dillere destandır. Örneğin I.B.W.A. 1921-22 kışı ve 1922 yazında dört kongre yapmış ve bu kongrelerin hiçbirisi kıskançlık ve benzeri olumsuzluklar nedeniyle bir sonuca varamamıştır. 1922'nin 1 Mayıs'ında Cincinnati'deki kongre üç gün sürmüş ve neticede, kongrenin I.B.W.A. adına hareket ettiği kararı dışında hiçbir şey elde edilmemiştir. Bir oturumun tamamı kongre başkanının seçimi konusundaki bir tartışma ile geçmiştir.

M.W.U. ile I.B.W.A. arasında önemli bir çekişme olmasına rağmen ne M.W.U. tek başına ayakta durabilir ne de içinden çıktığı I.B.W.A. ile ortak hareket edebilir. I.W.W. her iki gruba da karşıdır ama I.W.W.'nin içinde de gezici işçiler ile ev bekçileri arasında sürekli bir çatışma bulunmaktadır. Aktif ve azimli örgütçüler yöneticilerden sürekli şikâyet etmektedir.

Diğer benmerkezci kişilikler gibi Hobolar da sürekli bir şüphe içindedir. I.W.W. başlangıç aşamasındayken ana yöneticisinin sıfatının başkan olup olmayacağı konusunu günlerce tartışmıştır. Kimileri I.W.W.'nin başka örgüt modellerini taklit etmesinin başka taklitlere yol açacağını iddia etmiştir. Kimileriye çoğu örgüt başkanının parazit olduğunu ve I.W.W. yöneticisine başkan denilmesi durumunda kendi yöneticilerinin de parazite dönüşeceğini iddia etmiştir. Hoboların tüm örgüt biçimleri ve yöneticilere olan şüphesi sebepsiz değildir. Gezici işçiler bir grup olarak örgütlü toplumla yaptıkları pazarlıklarda çoğunlukla kötü olana

razı edilmişlerdir. Çalıştıkları her taşeron, onlar için “bir şeyler” yapar. Taşeron, gezici işçilerin kaybettiği ya da zarar verdiği malzemelerden dolayı bir ceza kesmeyebilir, ama gezici işçilerden kullandıkları bir çift bot ya da battaniye için bile bir bedel ister. İşçiler özel bir firmadan bir iş alabilir, ama sonrasında özel şirket ve taşeron firmanın maksimum seviyede işçi çekme eğiliminden dolayı bu işi kaybedebilirler. Bu ve benzeri durumlar sonucunda hobo, işin temel kuralının en kısa şekilde en fazla kâr elde etme olduğunu görür ve işlerin bu şekilde yürümesi gerektiğine inanır.

Kısacası, gezici doğasının hem bir sebebi hem de bir sonucu olan hareketliliği ve istikrarsızlığı bu grupların, örgütlü grup hayatına uyumsuzluğuyla sonuçlanır. Dahası, malı mülkü olmayan bu grupların sürekli yaşadıkları bir yer de yoktur. Dolayısıyla belirli bir kuruma bağlılık refleksi gelişmez. Belirli bir mülkiyete sahip olan insan, komşularıyla ya da belirli bir mekânla aidiyet hissine kapılabilir. Ancak hobolar her çeşit zorlamadan kurtularak kendilerini güvende hisseder. Dolayısıyla, hoboların karısı ya da çocukları yoktur. Evli olmamaları hoboların hem hareketliliğini hem de istikrarsızlıklarını daha da arttırır.

Hobo örgütlerinin sürekli ve öne geçilemez başarısızlığına değinmemiz, bu örgütlerin hoboların var olmaları için oldukça önemli olduğu gerçeğini değiştirmez. Aslında sadece bu gibi sosyal ve siyasi örgütler sayesinde, gezici işçiler kaybettikleri statülerine tekrar sahip olurlar. Hobo, kendi statüsündeki diğer kişiler ile birlikte hareket ederek ideal bir işbirliğini umut eder ve bunun hayalini kurar. Kısacası bu örgütler, insanların statü arzularını karşılamaları sebebiyle hep yeni şekiller alacaklar ve asla yok olmayacaklardır. Bu gruplar içinde, hoboların topluma karşı devrimci tavrı radikal bir idealizme dönüşecektir. Bu örgütlerin yok edilmesi durumundaysa, hoboların anti sosyal hınçları suç işleme davranışına dönüşecektir.

XVII. Misyonlar ve Yardım Dernekleri

1921-22 kışında şehrin Hobohemya alanlarında 25 misyon vardır. Bu sayı işsizlerin sayısına göre artabilir veya azabilir. West

Madison Sokağı'ndaki misyonların sayısı South State Sokağı ve North Clark Sokağı bölgelerindeki misyon sayılarından fazladır. Statüsü bir misyonun sınırlarını çoktan aşmış olan Kurtuluş Ordusu'nun benzer örgütler üzerindeki etkisi büyüktür. Birçok misyonun adı bu öncü kuruluşun adının bir taklididir: Hristiyan Ordusu, Merhametliler Ordusu, Kurtulmuşlar Ordusu, Yardım Gönüllüleri Ordusu. Diğer misyonların adları ilginçtir: İncil'i Koruma Misyonu, Katedral Siperi, Yardım Eli Misyonu, Barış Bahçesi Misyonu, İncil'in Güneşi Misyonu.

"Orduların" tek tip görüntüsü, misyon için çalışanların hangisinde olduğunu ayırmayı zorlaştırmaktadır. Kısa bir süre önce Kurtuluş Ordusu, kendininkilerine çok benzediği ve halkın kafasının karıştığı gerekçesiyle, kenarlıklı şapkalı, mavi üniforma giymelerini ve "Savaş Ağıtı" şarkısını kullanmalarını engellemek için Kurtulmuşlar Ordusu'na dava açtı. Kurtuluş Ordusu'nun avukatları, yaptıkları katkıların Kurtuluş Ordusu'na gittiğini sanarak insanların bilmeden bu "ordulara" ve diğer misyonlara katkıda bulunduğunu iddia etmiştir.

Misyon türleri⁷⁰

Kurtuluş Ordusu ve Amerika Gönüllüleri'nin dini çalışmalarının yanı sıra Hobohemya'da üç tip misyon görülür: (1) yerleşik yerel misyon (2) ulusal gezici misyon ve (3) "kaçak" yerel misyon.

1) Yerleşik yerel misyonların ya kendi binaları vardır ya da bir yeri uzun süreliğine kiralamışlardır. Bu misyonlar bazı kiliseler veya az çok yerel önemleri olan iş adamlarının oluşturduğu yönetim kurulları tarafından finanse edilir. Bu destekçilerin dine döndürmedeki payları hiç de azımsanacak gibi değildir. Bu yerel misyonlar evsizler için yardım olarak yiyecek, giyecek ve yatacak yer verirler.⁷¹ Yardım politikalarında olduğu kadar yardım yön-

70 "Misyon Türleri ve Kalıcı, Dönemsel ve Geçici Olarak Dine Dönme" başlıklı, Mr. L. Guy Brown'un yayımlanmamış çalışmasından yararlanılmıştır.

71 West Madison Sokağı'nda ki bu tip bir misyonun Eylül 1921 yılsonu kayıtlarına göre o yıl 56.718 evsiz misyonu ziyaret etmiştir. Bu sürede 4.016

temlerinde de ayrılmaktadırlar. İçlerinden biri, ayık olup olmadığına bakmadan yardım isteyen herkesle ilgilenirken; bir diğeri daha iyi bir hizmetin ancak çalışmaya gönüllü olanlara veya iş yapacak durumda olmayanlara yardım ederek sunulabileceğini düşünür. Daha önce misyondan atılmış olanlar dışındakiler istedikleri gibi gelip gidebilirler. Yerleşik misyonlarda, belirli bir ücretle çalışan misyon görevlileri var. Sürekli çalışanlar bir yönetici ve bir sekreterden oluşur ve onlara, misyonu bir sığınak olarak kullanan, dine dönme başarısını göstermiş genellikle yaşlı adamlar yardım eder. Yine farklı dindar gruplardan, şehirdeki kurumlardan ve misyon dostlarından yardımlar gelir.

2) Gezici ulusal misyonların Chicago'da veya diğer bazı metropolitan şehirlerde merkezde veya civardaki yakın yerlerde şubeleri vardır. Bu kurumlar genellikle bir hizmet karşılığında finansa edilir: örneğin bir iş yerinin reklamını yapmak, caddelerde davul çalmak ve kapı kapı dolaşmak üzere adam ve kadınlar istihdam edilir. Caddelerde davul çalmak "velveleye vermek" olarak bilinir. Bu araçlar, çoğu durumda, toplanılan paranın %50 kadarını alır. Bu ise, binanın kirası, çalışanların maaşı ve diğer giderler düşüldükten sonra evsizler için kullanılacak parayı oldukça azaltır. Bu misyonların oradan oraya yer değiştirmeleri meşhurdur. Eğer bir şehirden diğerine taşınmıyorlarsa, bir caddeden diğerine ya da aynı cadde üzerinde bir yeden başka bir yere taşınırlar. Kuruluşların kendisi gibi, çalışanları da gelip geçidir: Şehirler arasında bir oradan bir buraya göç edip dururlar ve önce bir misyona sonra da başka bir misyona katılırlar. Şehrin cazibesi gezici işçiyi olduğu kadar gezici misyon çalışanını da etkiler. Bu insanlar tüm aksiliklerine rağmen bu hayatı herhangi bir hizmet alanına tercih ederler.

3) Kaçak yerel misyonlar doğası gereği öyle ya da böyle kısa ömürlüdür. İşsizlik gibi bazı kriz durumlarında türerler. Krizi, işsizlere yardım için kaynak talep etmelerine bir gerekçe olarak

adam dine dönmüştür. Aç ve işsizlere yaklaşık olarak 291.000 yemek verilmiş ve kiralık oda veya ucuz otellerde kalmaları için 4.145 bilet dağıtılmıştır.

kullanarak bir süre iş görürler ve sonra koşullar iyileşince ortadan kaybolurlar. Birkaç ay buradaki misyonda kalan çalışanlar, sonrasında yeni bir misyona katılırlar.

Dine döndürme

Nisan 1922'nin ilk günlerinde bir pazar akşamı İncil Koruma Misyonundaki bir gözlemcinin aşağıdaki anlatısı dine döndürme stratejisini tanımlamaktadır:

Yüzden fazla ziyaretçi vardı. Gece soğuktu ve içeride olmaktan memnundular. Ve de toplantıdan sonra ikram edilmek üzere sandviç ekmeği ve kahve vardı. Ayinin sonlarına doğru evanjelist, kürsüden inerek seyirciler arasında dua edilmesini isteyen biri olup olmadığını sordu. Hepsi günahkâr o kadar çok adamın bulunduğu izleyiciler arasında ruhundan şüphe eden biri elbette vardı. Yapacağı tek şey elini kaldırmaktı; oldukça kolay, sadece kalbinden gelen sesi dinle, içtenlikle inan ve dua için ellerini aç. Her şekilde bir şans vermeye değerdi. Üç el havaya kalktı.

“Güzel! Üç kişi İsa'nın önünde hatırlanmak istiyor. Başka kimse yok mu? Sadece bir kişi daha, hadi sunu dört yapalım. Kimse elini kaldırmayacak mı? Evet, orada bir el daha var. Tanrı seni kutsasın kardeşim. Şimdi ellerini kaldıran dört kişi lütfen ayağa kalkın.”

Bu, umduklarından fazlasıydı ama kalktılar. Bütün gözler bu dördünün üzerindeydi, evsizlerin o hırpani bakışları. Utangaç ve rahatsızdılar. Bir tanesi, diğerlerinden yaşlı olanı çok heyecanlı görünüyordu. Evanjelist devam etti, “şimdi bu dört kardeşim nazikçe öne çıkarak ve bizimle birlikte dua için diz çökebilir mi?” Bir anlık bir şüpheden sonra nihayetinde yaşlı olan yolu açtı. Diğerlerinden bir tanesi aksak bir şekilde onu takip etti. Çalışanlardan biri kürsüden aşağıya indi ve kalan ikisinden genç olana eşlik etti. Dördüncü adam oturdu. Bir diğer çalışan da onun yanına oturdu ve bir süre onunla birlikte dua etti. Adam ilk başta gönülsüz ve sinirli görünüyordu ama sonunda teslim oldu ve çembere katıldı. Dizlerinin üstüne çöktüğünde diğer iki mühtedi arasında süklüm püklüm bir görüntüsü vardı. Küçük çember yere diz çökmüş dua ederken çalışanlardan birçoğu izleyicilerden bazılarıyla birlikte çalışma-

ya başladı. Başka dine dönme olmayınca toplantı el sıkışmalar ve yeni mühtedilerin tebrik edilmesiyle sonlandı ve öğle yemeğine geçildi.

Bir keresinde dışarıda, içeride gördüğüm birine toplantıyla ilgili ne düşündüğünü sordum. Güldü, "Boşversene. Diğerlerinin aynısıydı. O yaşlı ördeğin "kurtuluşunu" görünce sesli gülmek istedim. O her sene öyle kurtulur. Bu sene ikincisi. Her zaman, yiyecek bir şeylerin olduğu misyonlarda dine dönmeyi başarır!"

Misyon işlerinde kadınlar başrolüdür. Evini ve annesini hatırlayan evsiz bir adam, kadın çalışanların dua ve yakarışlarını saygıyla dinler ve genç kızların şarkılarıyla heyecanlanır. Güçlü karakteri olan bir kadının dini yakarışları umutsuz ve evini özleyen bir adamı bazen kontrol altına alabilir.

Araştırmamızın büyük olasılıkla en ilginç vakası, sigara odasının arkasındaki küçük bir salonda yapılan Kurtuluş Ordusu uyanış toplantısıdır. Bu törenler her pazar gecesi saat sekiz gibi yapılır. Sekiz veya dokuz genç kadın, bir tanesi lider ve bir diğeri piyanist, koroyu ve kadroyu oluşturur. Hazır olduklarında davetiyeler dağıtılır.

Liderleri çok yönlü bir kadındır. Duygulu bir dua okuyabilir, kızların toplamından yüksek sesle şarkı söyleyebilir ve izleyicilere "İsa'ya gelmeleri ve kurtulmaları" için cezbedici bir şekilde çağrıda bulunabilir. Kızlar şarkı söylerken bir yandan el çırparak koroya katılır.

Eski şarkılar söylenir, basit tonları ve "O, vadinin zambağıdır" gibi sözleri olan şarkılar. Bu şarkıları bir kere duyanlar kolaylıkla katılabilir ama katılmaları istendiğinde çok azı karşılık verir. Berduşların, küçük kitaba dikkatlice bakmaları ve samimiyetle şarkı söylemeleri etkileyicidir. Ancak bunların çok azı gerçekten kurtarılmak ister. Ayinlere katılmaya ve belki şarkı söylemeye heveslilerdir ama Tanrı'nın Ordusu'na katılmak için gönüllü olacak kadar değil, nitekim kişisel talepler alınmaya başlanınca çok azı odada kalır.

Sıcak havada misyonlar sokak toplantıları düzenler. Misyon bandosunun öncülüğünde grup, kalabalığı sağlamak için sokakta yürür. Birkaç şarkı söylenir, birtakım mükâfatlar verilir ve kal-

dırım izleyicisi salona çağrılır.

Az sayıda misyon çalışanı kalabalığı toplamayı ve sokakta tutmayı başarır. Bir tarafta araba sesleri varken vaaz vermek daha zordur. Dışarıdaki kalabalık iç mekân izleyicisinden daha az sabit ve de daha az anlayışlıdır. Sokaklarda yüzlerce adam dolansa da bir misyon bandosu kalabalığı toplamakta başarılı olamaya bilir. Bazen de, izleyicileri hemen oracıkta “ekonomik tartışmalara” başlamış sokak hatipleri tarafından çalınır.

Kalıcı, dönemsel ve geçici mühtediler

Her misyonunun kendi kalıcı, dönemsel ve geçici mühtedileri vardır. Bazıları ufak tefek işler yaparak misyonda oyalanır, bazıları çalışır veya ticarete atılır ve ara ara ayinlere geri döner. Bunların çoğu maddi ve manevi olarak rahata ermiştir ve misyona işlerinde yardımcı olur. Bazı misyonlar bu mühtedilerin “ruhani doğum günleri”ni kutlar. Kürsüye bir buket çiçek konur ve etkinliğin şerefine özel bir program düzenlenir. Kalıcı bir mühtedinin dine dönme yıl dönümü neşelenme zamanıdır. “İki kez doğan adam” İsa’nın yolunun onu “yanmaktan kurtardığına” şahitlik eder ve azizlerin dualarının ona merhamet dilemesini ister. Kurtarılanların her biri ceketinin yakasına bir çiçek takar ve kendi şahitliğini eklemek için etkinlikten yararlanır.

Dine dönmenin aşağıdaki tipik örnekleri, misyonlardaki kişilerin tanıklığı ve sonra her bir mühtedi ile yapılan mülakatlardan elde edilmiştir. Verilen bilgiler, bu kişileri tanıyan misyon çalışanları tarafında doğrulanmıştır.

H.M., kendi kelimeleri ile, bir zamanlar ülkenin bu bölgesindeki “en berbat hapisane kuşlarından ve alkoliklerinden” bir tanesidir. Yıllarca hiç ayık gezmediğini söyler. Eve gelmesi de çoğunlukla karısını dövmesi anlamına gelmektedir. Her ayın sonunda bar sahibine borçlanmaktadır. Kirasını ödeyemediği için bir evden diğeri geçip durmuştur ve en sonunda ailesi eski harap bir kulübede yaşamaya başlamıştır. Onun dini dönüşümü tüm durumu değiştirmiştir. Şimdi kendi işini yapmaktadır. Kendi alanında en ehil ve güvenilir olanlardan biri olarak görülür. Kendisi ve karısı misyonda çalışır ve misyonun en büyük

maddi destekçileri arasındadır.

Yaklaşık 20 yıl önce. T.S. tipik bir sefildir ve bir Chicago misyonuna takılır. Ailesini doğudaki bir eyalette bırakır ve berduşluğa başlar. İçki ve bakımsızlık nedeniyle tamamen zayıf düşmüştür. Kirli, tıraşsız ve pejmürde bir hâldedir, misyonu ziyareti dönüşümünü başlatır ve zaman içerisinde ailesi ve üç çocuğuyla barışır. Şu an şehirde bir ticari müessesenin yöneticisidir.

P.W., yurtdışı doğumludur ve kendi ülkesinde önde gelen üniversitelerin birinden mezun olmuştur. İçki bağımlısı olmuş, karısını terk etmiş ve oldukça muhtaç bir durumda karısını bırakarak A.B.D'ye gelmiştir. O kadar düşkün bir berduş olmuştur ki Chicago'nun ara sokaklarındaki çöp tenekelerinden yiyecek toplamış ve bulduğu her kuruşu içkiye harcamıştır. Misyonuna geldiğinde alkol, bakımsızlık ve besin yetersizliği nedeniyle o kadar zayıf düşmüştür ki zor yürümektedir. Dine döner ve sağlığına da kavuşur. Sonrasında karısı da ona katılır. Ulusal düzeyde bilinen bir misyon çalışanı olur.

Birkaç yıl önce genç bir delikanlı Almanya'daki evini terk eder ve Birleşik Devletlere gelir. Buradaki arkadaşları boş zamanlarını sefahatle geçiren insanlardır. Sarhoş bir gecenin ardından bir sabah kalkar ve ait olduğunu düşündüğü yere, West Madison Sokağı'ndaki berduşların yanına gitmeye karar verir. Hayattan ümidini kesmiştir. Isınmak için misyonlardan birine takılır ve dine döner. Şimdilerde, yetersiz bir eğitimi olsa da dini işler yapmak amacıyla şehirdeki dini kurumlardan birinde çalışmaktadır.

P.D., bir gece misyona sarhoş gelir ve sonrasında dine döner. Bundan önce birkaç kere toplantıyı rahatsız ettiği gerekçesiyle dışarıya atılmıştır. Kendi anlatımıyla misyona bir kere girmiş, "kurtarılmış ve öyle de kalmıştır." Şimdilerde büyük bir inşaat firmasında ustabaşıdır.

Tabii ki eski ortamlarının kurbanları olan geçici mühtediler de vardır. Bir süreliğine düzgün bir şekilde yaşarlar ama eninde sonunda "dünyaya, bedene ve şeytana" uyarlar. Bazı dönemsel mühtediler her sene mihrabın önünde diz çökerek ve yeniden günaha girmeyeceklerine söz vererek ayrılırlar ama cezbedici bir şeye maruz kaldıkları ilk anda şeytana uyarlar. Misyon çalışanları

dönemlik dine dönmeleri beklerler, bilirler: Bu adamlar gelecek kış da gelecektir.

Günaha dönenler genelde iyi niyetli adamlardır ama zayıftırlar. “Cadde”de kalmaya devam eden bir mühtedinin günaha dönme ihtimali yüksektir. Bu adamların duygusal doğası samimi bir şekilde tövbe etmelerini sağlar ama değişim kararlılığını sürdürmeleri kolay değildir.

L.S., şehrin acemilerindendir. 23 yaşındadır. Ebeveynleri katı Alman Lütercileridir ve bir Lüterci kilise okulunda yılları geçmiştir. Akrabalarıyla olan bazı sorunlardan kaynaklı olarak evi bir ay önce (Nisan, 1922) terk etmiştir. Kısa süre sonra Madison Sokağı’ndaki Misyona girmiş ve dindarlaşmıştır ama bir hafta içerisinde de dinden yeniden çıkmıştır. Kalabalığa karışmış ve ne olduğunu anlamadan “kurtarılmıştır.” Sonrasında dışarıdaki adamlar ona gülünce direnci azalmıştır.

Misyonların ekmek kuyrukları

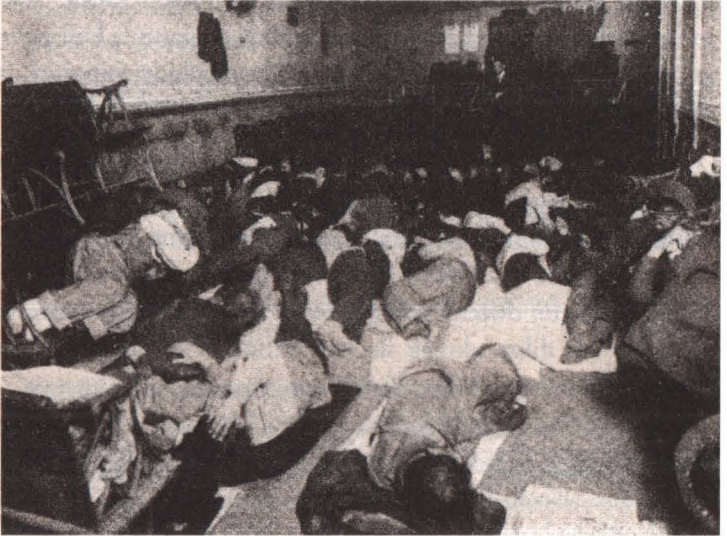
1921-22 kışında, Chicago’da kahve ve çörek veya çorba ve sebze dağıtılan ekmek kuyruklarının olduğu 12 misyon vardır. “Ekmek kuyruğu” terimi bedava öğlen yemeği manasında kullanılır, aslında sefalet ve işsizlik yıllarında yardım merkezlerinin dışında ekmek ve çorba için bekleyen uzun kuyrukları tanımlar.

Ekmek kuyruğu olmayan misyonlar, yemeğin dine dönme karşılığında yem olarak verildiğini iddia ederler. “Yemek fişi” mühtedileri, ekonomik olarak kendi kendilerine yetmedikleri sürece dinlerini kaybedeceklerdir. Yola gelmeyen günahkâr evsizler, misyonun düzenli refakatçilerine küçümsemeyle bakarlar ve onları bir dilim ekmek ile kandırılmakla suçlarlar. Onlara “misyon gelini” derler; bir “Yerli”yi aşağılamak için “iç güveysi”⁷² denmesi gibi bunlara da “misyon güveyi” derler.

72 T.S.N.: Burada yazar “squaw man” kavramını kullanmaktadır. “Squaw man” bir yerli aşiretine, aşiretten bir kadınla evlenerek katılan erkek için kullanılan bir kavramdır. Hobo dilinde bu, kendi özünü, atasını unutmak -satmak- gibi bir anlama gelecek biçimde kullanılır. “İç güveysi” de halk arasında benzer bir içerikle, küçümseme amacıyla kullanılır.

Misyonda ücretsiz öğle yemeği

Misyonda bir kış gecesi

Yardım dernekleri

Misyon, evsizlerin faydalandığı tek kurum değildir. Çoğu, aile rehabilitasyonu için kurulmuş özel veya kamuya ait sosyal hizmet kurumları da evsizlere destek sunar.

Birleşik Yardım Dernekleri temelde ailelerle çalışsalar da evsizler için de bir şubeleri vardır. 30 Eylül 1922 itibariyle, yıl boyunca 1.026 ailesi olmayan adam buradan destek görmüştür. Bunların 629'u maddi veya kişisel destek görmüş ve 397'si de başka kurumlara yönlendirilmiştir. Yahudi Sosyal Hizmet Bürosu evsizler bölümü de 1921 yılında 1.333 kişiye kişisel ve maddi yardımda bulunduğunu belirtir. 1922 yılında, büyük olasılıkla sanayideki olumlu gelişmelerin sonucu olarak, yardım edilen kişi sayısı bu sayının yarısına kadar düşmüştür. Büro, iki Yahudi barınma evi ile yakın ilişki içerisinde ve toplamda 70 kişiye yer sağlamıştır. Buraya yardım için başvuran evsizlerle durumları dikkatlice incelenene kadar ilgilenilir. (Katolik) Yardım Dernekleri Merkez Büro, Kutsal Hac Misyonu ile bağlantı içinde, muhtaçlara barınak ve yiyecek sağlar ve onların kendi kendilerine yetecek konuma gelmesi için yardım eder.

Chicago Kent Birliği, mevcut siyahi yardım dernekleri arasında koordinasyon ve işbirliği geliştirmek için kurulmuştur ve işsiz kalanlar için bir istihdam ofisi vardır. 1920-21 ve 1921-22 kışları boyunca, binlerce kişi⁷³ evsiz olduğundan Birlik, kiliseler ve diğer kurumlarla işbirliği içerisinde bu insanlara geçici olarak barınacak yer sağlamaya öncülük etmiştir.

Kurtuluş Ordusu ve Hristiyan Endüstri Birliği'nin evsizler için olan otellerinden daha önce söz edildi. Ek olarak, iki kurum da, evsizlerin kendi kendilerine yetmelerine yardım ettikleri ve onlara geçici iş verdikleri sanayi evleri vardır.

Amerikan Lejyonu da eski asker evsizler için, ki çoğu evsizdir,

73 Birlik çalışanları, 1921-22 kışında Siyahlar arasında yaklaşık 7000 evsiz olduğunu tahmin etmektedir.

faaliyet gösterir. Esas olarak işsizlere iş bulmaya odaklanmıştır ve bu konuda gazetelerle kuvvetli bir işbirliği içerisinde. 1921-22 kışında Lejyon salonu eski asker evsizler için uyuma yerine dönüştürülmüştür.

Chicago Belediye Misafirhanesi ilk olarak 21 Aralık 1901'de açılmıştır. Muhtaç durumdaki evsizlere geçici olarak bedava barınacak yer ve yiyecek sağlar. İlk başta Emniyet Müdürlüğü altında çalışır, 1908'de Sağlık Bakanlığı'na devredilir ve sonra 17 Nisan 1917'de Sosyal Yardım Bakanlığı'na devredilir. İlk yıllarında Belediye Misafirhanesi Raymond Robins, James Mullenbac ve Charles B. Ball gibi, işleyiş noktasında yüksek standartlar koyan yöneticilere sahip olduğu için şanslıdır.⁷⁴ Belediye Misafirhanesi 1908 ve 1914'teki işsizlik yıllarının zor sınavından geçmiştir ve örgütlenmesinin, sıra dışı durumlarla baş edebilecek düzeye çıkabildiğini göstermiştir. Örneğin, 1907'de sadece 23.642 yatacak yer verilirken, bu sayı 1908'de 105.564'e çıkmıştır ve 1913'de 78.392 yer verilirken, 1914'de sayı 452.361'e çıkmıştır. Belediye Misafirhanesi 1918-19'da savaş zamanındaki refahla birlikte başvuru olmadığı için kapanmış; ancak 1920-21 ve 1921-22'deki zor kış dönemlerinde tekrar açılmamıştır.

Tıbbî yardım, hijyenik uyuma mekanları ve farkı rehabilitasyon yardımları sunan belediye misafirhanesinin sakini olabilecek birçok muhtaç, bunun yerine "ekmek kuyruklarının" düzenli "yemlikçisi" ve Hogan "yataklarının" kalıcı müşterileri olmuştur. Hiç şüphe yok ki belediye hizmetinin ortadan kalkması, rastgele dilencililiği ve sadakayı arttırmıştır.

Birçok farklı kurum ve kuruluş düzenli veya düzensiz biçimde evsizlere yardımda bulunmaktadır. Hatta belki başka hiçbir sosyal hizmet alanındaki çabalarda bu kadar örtüşme ve kesişme ve dolayısıyla da düşük hizmet standardı yoktur. Örneğin

74 Bkz. Raymond Robins, "What Constitutes a Model Municipal Lodging-House," *Proceedings of the National Conference of Charities and Correction* (1904), ss.155-66.

kiliseler ve misyonlar, birbirlerinden bağımsız çalışarak ihtiyacı olanları giydirmek ve yedirmekle övünürken; yardıma gerçekten ihtiyacı olanlarla olmayanları ayırmak için çok az çaba harcamaktadırlar. Sonuç olarak, misyonlar kendilerini evsizlerin istismarına açmış durumdadırlar. Rehabilitasyon için yapıcı bir program, muhtaçlara hizmet sunmayla ilgilenen tüm kurumların çabalarının koordine olmasını gerektirir.

Evsiz ve din

Misyonlar ve de yardım kurumları Hobohemya'nın gediklileri tarafından pek tutulmaz. Hobo, şarkılarında ve sohbetlerinde karakterini değiştirmeye veya kaderini şekillendirmeye çalışan çabalara karşı olan isteksizliğini açıkça belirtir. Bu antipati duygusu, misyon çalışanlarıyla çatışma ve rekabet halinde olan I.W.W taraftarlarında doğal olarak daha güçlüdür.

Ortalama bir hobonun misyona olan sinik tepkisi baki olmakla birlikte, her kış binlerce evsizin dine döndüğü ve bunların belirli bir kısmının -ne kadar olduğunu kimse bilmiyor- kalıcı olarak hayat tarzlarını değiştirdiği de inkâr edilemez. Herhangi bir sosyal yardım derneği veya kurumunun hiç yapmadığı şekilde, misyon bu adamların iç dünyasına temas eder. Fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması dışında evsiz birinin de arzuları vardır, her anlamda daha eksiksiz yaşamayı arzular. I.W.W., “düzeni değiştirmek” radikal programıyla gençlerin yerinde duramayan ve isyankâr ruhlarına hitap eder. Ama çökmüş biri veya umut etmeyi bırakmış yaşlı bir adam düzene uyum sağladığında refah ve huzuru bulur. Din tam olarak bu tavır değişikliğidir, “Tanrı'nın varlığıyla kendine güzel bir hayat kurmaktır.” Genç adam bu dünyadaki yanlışları bu dünyada düzeltereğine inanırken, yaşlı adam var olan eşitsizlik ve adaletsizlikleri öteki dünyada telafi edeceğine güvenir.

Kaynakça

Yolculuk Tutkusu ve Avareliğe İlişkin Sosyoloji - Tarih

AYDELOTTE, FRANK, *Elizabethan Rogues and Vagabonds* ("Oxford Historical and Literary Studies"). Oxford: Clarendon Press, 1911.

FLORIAN, EUGENIO, *I Vagabondi Studio Sociologico-giuridico, Parte prima, L'Evoluzione del Vagabondaggio*. Torino, 1897.

HUTTEN, JOHN-CAMDEN, *The Book of Vagabonds and Beggars*. Translated and printed in England by Hutton, 1860.

JOFFROY ve DUPOUY, *Fugues et Vagabondage*. Paris: Alcan, 1909.

MARIE, A. A., ve MEUNIER, R., *Les Vagabonds*. Paris: Giard and Brière, 1908.

MARIET, "Le vagabondage constitutionnel des dégénérés", *Annales medicopsychologiques*, 1911-12.

MAYHEW, HENRY, *London Labour and the London Poor*. London: Griffin, 1862.

PAGNIER, ARMAND, *Du Vagabondage et des Vagabonds, Étude Psychologique, Sociologique et Medico-legale*. Lyon, France.

PARKER, CARLTON H., *The Casual Laborer*. New York: Harcourt, Brace & Howe, 1920.

RIBTON-TURNER, CHARLES J., *A History of Vagrants and Vagrancy and Beggars and Begging*. London: 1887.

SPEEK, PETER A., "The Psychology of the Floating Workers," *Annals of the Amer. Acad. of Pol. and Soc. Science* (Philadelphia), LXDX, 72-78.

TANNENBAUM, FRANK, *The Labor Movement*. New York: Putnam, 1921.

THANET, OCTAVE, "The Tramp in Four Centuries," *Lippincotts*, XXIII (Mayıs, 1879).

TUGWELL, REXFORD G., "The Gypsy Strain," *Pacific Monthly Review*, III, 177-196.

WILMANNS, KARL, *Zur Psychopathologie des Landstreickers*. Leipzig: Barth, 1906.

WILMANNS, KARL, "Psychoses among Tramps," *Centralblatt für Nervenheilkunde*, December, 1902.

İşgücü Piyasası ve Sanayi Hareketlilik

BAKER, OLIVER E., *Seed Time and Harvest*, Bull. United States Dept. of Agric., No. 183, Mart, 1922.

BRISSENDEN, PAUL F., "Measurement of Labor Mobility," *Jour. of Pol. Econ.*, XXVIII (Haziran, 1920), 441-476.

BRISSENDEN, PAUL F., ve FRANKEL, EMIL, "Mobility of Industrial Labor," *Pol. Science Quar.*, XXXV (Aralık, 1920), 566-600.

DEVINE, EDWARD T., "The Shiftless and Floating City Population," *Annals of the American Academy of Soc. and Pol. Science*, X (Eylül, 1897), 149-164.

FRY, LUTHER C., "Migratory Workers of Our Industries," *World's Work*, XL (Ekim, 1920), 600.

Immigration Commission, *The Floating Immigrant Labor Supply (Immigrants in Industry)*, 25 parts, XVIII, 331-525. Senate Reports, Washington, 1911.

LESCOHIER, DON D., *The Harvest Worker*, Bull. United States Dept. of Labor, No. 1020, Nisan, 1922.

LESCOHIER, DON D., *The Labor Market*. New York: Macmillan, 1919.

SLICHTER, SAMUEL H., *Turnover of Factory Labor*. New York: Appleton, 1919.

İşsizlik Meselesi ve Avarelik

BEVERIDGE, W. H., *Unemployment: A Problem of Industry*. London: Longmans, Green & Co., 1909.

BLISS, W. D. P., *What Is Done for the Unemployed in European Countries*. *United States Labor Bull.* No. 76 (1908), ss. 741-934.

BOOTH, WILLIAM, *The Vagrant and the Unemployable*. London: 1909.

DAWSON, W. H., *The Vagrancy Problem*. London: P. S King & Son, 1910.

HUNTER, ROBERT, *Property*. New York: Macmillan, 1912.

KELLY, EDMOND, *The Elimination of the Tramp*. New York: Putnam & Sons, 1908.

Avareliğe İlişkin Olarak Çeşitli Eyaletlerin Yasaları

LAUBACH, FRANK C., *Why There Are Vagrants*. New York: University of Columbia Press, 1916.

LEWIS, BURDETTE G., *The Offender, and His Relations to Law and Society*. New York: Harper, 1921.

LEWIS, O. F., "Vagrancy in the United States," *Proceedings of the National Conference of Charities and Corrections* (1907), ss. 52-70.

MARSH, BENJAMIN C., "Causes of Vagrancy and Methods of Eradication," *Annals of the Amer. Acad. of Pol. and Soc.*

Science, Vol. XXIII, No. 3, ss. 445-56. Philadelphia: 1904.

Massachusetts Association of Relief Officers, *Report on Best Methods of Dealing with Tramps and Wayfarers*, 1901.

"The Men We Lodge," *Report of the Advisory Social Service Committee of the Municipal Lodging House*. New York City: Dept. of Public Charities, 1915.

NICHOLS, MALCOLM, "National Aspects of the Transient Problem," *The Family*, III (June, 1922), 89-91.

OSTWALD, HANS OTTO, *Die Bekämpfung der Landstreicherei*. Stuttgart: R. Lutz, 1903.

Report of the Commissioner of Public Affairs. Portland, Ore.: Wood Yard, 1915.

Report of the Mayor's Committee on Unemployment. New York City: 1917.

WOLFE, ALBERT B., *The Lodging Problem in Boston*. Boston: Houghton Mifflin, 1906.

I.W.W ve Emek Davası

BROOKS, JOHN GRAHAM, *American Syndicalism*. New York: Macmillan, 1913.

BRISSENDEN, PAUL F., *The I.W.W.: A Study of American Syndicalism*. New York: University of Columbia, 1920.

HOXIE, R. F., "The Truth about the I.W.W.," *Jour. of Pol. Econ.*, XXI (November, 1913), 785-797.

I.W.W. Song Book. Chicago: The Equity Press, 1922.

Preamble and Constitution of the I.W.W. Chicago: General I.W.W. Headquarters, 1921.

ST. JOHN, VINCENT, *The I.W.W., Its History, Structure and Methods*. Chicago: The Equity Press.

TRIDON, ANDRÉ, *The New Unionism*. New York: Huebsch, 1913.

Hobo ve Avarenin İncelenmesi için Kaynak

BROWN, EDWIN A., "*Broke*," *the Man without a Dime*. Chicago: Brown & Howell, 1913.

DAVIES, WILLIAM H., *Autobiography of a Super-Tramp*. New York: A. A. Knopf, 1917.

ELLIS, HAVELOCK, *Studies in the Psychology of Sex: Sex Inversion*. II, 391. Philadelphia: Davis, 1915.

FORBES, JAMES, "Jockers and the Schools They Keep," *Charities Survey*, XI (1903), 432.

FLYNT (WILLARD), JOSIAH, *My Life*. New York: Outing Publishing Co., 1908.

FLYNT (WILLARD), JOSIAH, *Tramping with Tramps*. New York: Century, 1899.

HOWARD, OLIVER OTIS (Maj. Gen., U.S. Army), "The Menace of Coxyism," *North Amer. Rev.*, CLVIII (1894), 687-696.

KEMP, HARRY, *The Cry of Youth*. New York: Mitchell, Kennerley, 1914.

KEMP, HARRY, *Tramping on Life*. New York: Boni & Liveright, 1922.

KNIBBS, H. H., *Songs of the Outlands*. New York: Houghton, Mifflin Co., 1914.

LINDSAY, VACHEL, *Handy Book for Beggars*. New York: Macmillan, 1916.

LONDON, JACK, *The Road*. New York: Macmillan, 1907.

- LONDON, JACK, *War on the Classes*. New York: Macmillan, 1905.
- McCOOK, J. J., "A Census of Tramps and Its Revelations," *Forum*, XV, 753.
- McGREGOR, TRACY W., *Twenty Thousand Men*. Detroit: McGregor Institute, 1922.
- MULLIN, GLEN, "Adventures of a Scholar Tramp," *Century Magazine*, Vol. CV (Şubat ve Mart).
- SERVICE, ROBERT W., *The Spell of the Yukons*. New York: Barse & Hopkins, 1907.
- WYCKOFF, W. A., *The Workers: The East*. New York: Scribners, 1897.
- WYCKOFF, W. A., *The Workers: The West*. New York: Scribners, 1898.

Chicago'daki Evsizler Üzerine Çalışmalar

- ANDERSON, NELS, "Cases Studies of Homeless Men in Chicago" (typewritten manuscript in office of Chicago Council of Social Agencies and Department of Sociology, University of Chicago).
- ANDERSON, NELS, "The Juvenile and the Tramp," *Journal of Criminal Law and Criminology*, Vol. XIV (1923-24).
- "The Chicago Municipal Lodging House for Men," in the *Report and Handbook of the Department of Health of the City of Chicago* (1911-1918), ss. 1076-1081.
- "Fifty Cheap Lodging Houses," *First Semi-Annual Report of the Department of Public Welfare of Chicago* (March, 1915), ss. 66-73.
- FOLEY, R. W., "The Shifting Population of Homeless Men and the Cheap Lodging House" (typewritten manuscript of

twenty-nine pages in Department of Sociology, University of Chicago).

——— *Report to the Mayor and Alderman by the Chicago Municipal Markets Commission on a Practical Program for Relieving Destitution and Unemployment in the City of Chicago*, Aralık 28, 1914.

ROBINS, RAYMOND, "What Constitutes a Model Municipal Lodging House," *Proceedings of the National Conference of Charities and Correction* (1904), ss. 155-166.

SOLENERGER, ALICE W., *One Thousand Homeless Men*. New York: Russell Sage Foundation, 1911.

STEAD, WILLIAM T., *If Christ Should Come to Chicago*. Chicago: Laird & Lee, 1894.

Nels Anderson

Hobo

Hobo, her şeyden önce bir işçi; ama hep yurtsuz, evsiz, ailesiz bir işçi. Hobo aynı zamanda da bir gezgin; kâh tren vagonlarını, ormanları, madenleri, tarlaları, kâh Chicago'nun kenar mahallerini, Hobohemya'yı mesken tutmuş bir gezgin. Kısacası Hobo, XX. yy. Amerikan popüler kültürünün, şarkılara, anlatılara konu olmuş, maceraperestliği ve bağımsız olmayı sınırlara gitmekle, sınırlarda yaşamakla özdeşleştirmiş yollardaki adamı. Ama Hobo, bir kez daha ve her şeyden önce bir işçi, en acımasız sömürü ilişkilerinin, horlanmanın, yoksulluğun ezip geçtiği bir işçi.

Kendisi de eski bir Hobo olan Nels Anderson, elinizdeki çalışmada bizi bir anlamda "evine" götürüyor. Hobonun dünyasını, yaşamını, çalışma koşullarını bize "içeriden" aktarıyor. Anderson, içerisinden geldiği dünyanın "güzellemesini" yapmak istemiyor; gördüğü "sefaleti" vicdan pazarında satmak da istemiyor. Anderson sadece betimliyor. Peki bir şey, yer, olay, olgu "sadece" betimlenebilir mi, "olduğu gibi" aktarılabilir mi? Bazı kitaplar, bu çetin soruyu bir kez daha sordurur okuyucuya. Anlattığı "hikâyenin" detay zenginliği ve çarpıcılığı ile değil sadece, kaçınılmaz olarak tetiklediği yönetsel ve epistemolojik sorgulamalarla da çok özel bir Chicago Ekolü klasiğidir Hobo.

Nels Anderson (1889-1986): Amerikalı sosyolog. Chicago Üniversitesinde eğitim almış ve Robert E.Park et Ernest Burgess'in öğrencisi olmuştur. Bir kent antropolojisi çalışması olan "Hobo" ile (1923), Chicago Ekolü olarak adlandırılan sosyal bilim geleneğinin oluşumuna en önemli katkılardan birini yapmıştır.

/heretikyayın